RADU TEODORESCU

# PELERINAJUL CA FAPTĂ ASCETICĂ

Cugir, 2017

CUPRINS

# INTRODUCERE

Cu toţii călătorim. Fie că mergem să ne vedem rudele, pe membrii familiei sau fie că avem o problemă într-o localitate îndepărtată adevărul este că în această viaţă trebuie să facem călătorii. Călătoria este fără nici o îndoială o constantă a lumii noastre. Acest lucru este aşa fiindcă din cele mai vechi vremuri omul a călătorit. Prin urmare omul care călătoreşte este un om care se află într-o stare de tranziţie: este vorba de tranziţia pe care el o face de la o destinaţie la alta. Este bine să ştim că nu toate călătoriile sunt la fel. Acest lucru fiindcă ele diferă una de alta în funcţie de motivaţia pe care le-o atribuie omul. Prin urmare călătoria este o realitate a lumii în care trăim şi fără doar şi poate avem nevoie de ea. Totuşi, există o categorie de călătorii pe care omul le face în această viaţă care nu au nici un fel de motivaţia lumească. Aceste călătorii sunt pelerinajele. Pelerinajul este un tip special de călătorie pe care omul îl face având ca motivaţie pe Dumnezeu. În acest sens este foarte adevărat că pelerinajul nu este în nici un fel turism. Acest lucru este aşa fiindcă într-un sens generic, pelerinul este un om care se află în cautarea sacrului sau a sfinţeniei. În lumea din zilele noastre sunt din ce în ce mai puţine pelerinaje fiindcă adevărul este că şi credinţa este din ce în ce mai puţină. Am spus că „pelerinajul este o călătorie în spre sacru." Orice om are noţiunea de sacru şi este conştient că sacrul trebuie căutat. Noi suntem cei care trebuie să aducem sacrul în viaţa noastră. Una dintre metodele prin care aducem sacrul şi sfinţenia în viaţa noastră este pelerinajul. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl ştim mai ales pe fondul confuz al lumii de azi care devine din ce în ce mai secularizată.[1]

Pelerinajul este o călătorie iniţiatică pe care pelerinul o face pentru a fi mai aproape de Dumnezeu. Este adevărat că Dumnezeu este pretudindenea însă în creştinismul ortodox sunt mai multe spaţii care au ajuns să fie mult mai încăcate de sacru şi de sfinţenie. Acest lucru este unul dintre principalele propulsoare ale pelerinajului. În pelerinaj omul într-un anume sens îi spune lui Dumnezeu că renunţă la el şi la lume pentru a putea să trăiască cu Dumnezeu. Acesta este fără nici o îndoială un mesaj subliminal pe care îl are creştinismul ortodox. În această carte vom vorbii mai mult despre pelerinajul creştin ortodox. Acest lucru fiindcă în creştinismul ortodox există o lungă tradiţie a pelerinajului. Din primele zile ale creştinismului ortodox s-a simţit nevoia de a face călătorii la locurile sfinte pe unde a călcat Iisus. Acest lucru fiindcă a călca pe unde a fost Iisus aducea sfinţire pentru viaţa omului. Este prin urmare foarte adevărat că pelerinajul este o „călătorie iniţiatiă" care se leagă de existenţa sacrului. Sacrul este cel care în creştinismul ortodox ajunge să se comunice pe sine. Dacă sacrul se comunică la fel de bine şi omul trebuie să facă un efort sau mai bine spus asceză pentru a putea să câştige sacrul. Sacrul este un lucru care nu poate în nici un fel să fie separat de pelerinajul creştin ortodox. Acest lucru fiindcă a fi pelerin înseamnă a fi în drum spre sacru sau spre sfinţenie. Ceea ce trebuie să ştim este că orice om are nevoie sau mai bine spus simte nevoia de a trăi în sacrul sau în comuniune cu sacrul. Acest lucru este ceea ce îl motivează pe pelerin în cele din urmă la acţiunile lui.[2]

---

1 Brouria Bitton-Ashkelony, *Encountering the sacred: the debate on Christian pilgrimage in late antiquity* (Berkeley, 2005).

Prin urmare pelerinajul este o călătorie sacră sau sfântă pe care pelerinul o face pentru a fi plăcut lui Dumnezeu. După cum vom putea vedea în această lume sunt mai multe locaţiile unde creştinii ortodocşi fac pelerinaje dar în cele din urmă ceea ce trebuie să ştim este că pelerinul este un om sau o persoană care se află în căutarea lui Dumnezeu. Este această căutare a lui Dumnezeu ceea care în cele din urmă îl face pe pelerin să iese din rutina vieţii de zi cu zi şi să se îndrepre prin pelerinaj în spre Dumnezeu. Sunt mulţi care sunt de părere că acest lucru nu este posibi. Cum să fie pelerinajul pe la o mănăstire sau pe la moaştele unui sfânt diferit de o simplă călătorie pe care o facem din moment ce pelerinajul este şi el o călătorie? După cum am spus, spre deosebire de un turist, pelerinul este conştient că viaţa de aici este mai mult o tranziţie. Textele biblice ne vorbesc foarte clar că la sfârşitul vieţii omului atunci când moartea va venii el se va îndrepta fie spre rai sau fie spre iad care sunt destinaţiile ultime ale omului. Acest lucru este ceea ce ne face să fim cât se poate de conştienţi că pelerinajul nu este o simplă călătorie. În cele din urmă acesta este şi motivul pentru care am purces la scrierea acestei cărţi. Pelernul este un om care se află în căutarea lui Dumnezeu. La un anumit nivel cu toţii cei vi suntem în căutarea lui Dumnezeu. Îl căutăm pe Dumnezeu fiindcă El este Cel care dă sensul ultim vieţilor noastre. Este bine să ştim că pelerinajul este „o călătorie teologică.” Acest lucru fiindcă pelerinul spre deosebire de turist este orientat în spre Dumnezeu. Pelerinajul este o călătorie care fără doar şi poate ne orientează în spre Dumnezeu. Avem nevoie să fim orientaţi spre Dumnezeu fiindcă dacă nu vom fi orientaţi în spre rău. Iată cum la un anumit nivel pelerinajul este o centrare a omului spre Dumnezeu. Pelerinul este cel care exersează să facă din Dumnezeu centrul vieţii lui. Dacă ne vom uita în jurul nostru vom vedea că sunt din ce în ce mai puţini cei care sunt centraţi în spre Dumnezeu şi existenţa Lui. Pentru acest lucru pelerinul ajunge să se rupă de această lume şi în cele din urmă se centrează cu viaţa, speranţele, năzuinţele şi aşteptările sale numai spre Dumnezeu.[3]

---

2 Este de amintit aici că până şi păgânii [politeiştii] din antichitate aveau noţiunea de pelerinaj. În acest sens în Egipt exista obiceiul ca egiptenii să facă pelerinaje la Abydos unde exista o construcţie în cinstea zeului Osiris din panteonul egiptean. În Grecia antică istoricii relatează că au existat mai multe pelerinaje la Olympia unde existau mai multe statui ale zeilor. În Italia antică s-au făcut mai multe pelerinaje în ceea ce cunoaştem azi ca localitatea Arezzo unde se crede că vechii italieni au făcut un templu în cinstea zeiţiei Juno. La fel de bine la acest templu se făceau mai multe pelerinaje mai ales de femeile însărcinate care doreau ajutor. Am enumerat aici numai câteva locuri în care omul antic făcea pelerinaje. Acest lucru ne spune că şi păgânii aveau noţiunea de pelerinaj însă această noţiune era cât se poate de diferită sau mai bine spus separată de ceea ce cunoaştem ca şi pelerinajul creştin ortodox din zilele noastre. În primul rând păgânii făceau aceste călătorii pentru a fi în comuniune cu zeii lor lucru care este condamnat de ortodoxie. Ştim că există numai un singur Dumnezeu şi pentru el noi facem pelerinaje. Fără doar şi poate pelerinajul pâgânilor nu era un lucru care să îi apropie de Dumnezeu fiindcă se ştie că păgânismul a căzut în demonolatrie care era un fel de adorare a demonilor. Acest lucru ne spune că nu poate fii un pelerinaj în adevăratul sens al cuvântului cel ce cade în raza de acţiune a demonilor. Prin urmare deşi păgânii aveau noţiunea de pelerinaj, acest lucru nu înseamnă că pelerinajele lor erau lucruri plăcute lui Dumnezeu. Omul face pelerinaje pentru a fi pe placul lui Dumnezeu sau mai bine spus pentru a face ceea ce este plăcut în ochii lui Dumnezeu. Acest lucru nu era făcut de păgânii care ridicau temple în cinstea zeilor şi nu a unicului şi adevăratului Dumnezeu.

Este adevărat că în ultimii ani s-au scris mai multe cărţi despre pelerinaj şi în acest sens cititorul s-ar putea întreba de ce să mai apară o carte nouă despre pelerinaj? Această carte credem că este bine să fie scrisă fiindcă ea încearcă să adreseze o temă mai puţin cunoscută. Cartea adresează faptul că pelerinajul este o faptă ascetică. De ce spunem acest lucru? Spunem că pelerinajul este o faptă ascetică fiindcă el ne face să ne nevoim sau mai bine spus să renunţăm la tot ceea ce nu este esenţial în viaţa noastră. Dacă vom sta şi ne vom analiza vom vedea că viaţa noastră este alcătuită din mai multe lucruri care ne separă de Dumnezeu. Lucrul care ne separă cel mai mult de Dumnezeu este păcatul. Cu ce ne ajută pelerinajul în lupta cu păcatul? Ceea ce trebuie să ştim este că în comunităţile noastre ajungem să trăim uneori în medii viciate. Ce înseamnă acest lucru? Acest lucru înseamnă că sunt foarte mulţi cei care în lumea noastră au renunţat la lupta cu păcatul pentru a fii pe placul lui Dumnezeu şi se complac în păcat. Aşa se face că în lumea noastră beţia, desfrâul, furtul, violenţa, comportamentul agresiv sau minciuna sunt lucruri obişnuite care au ajuns să fie considerate de marea majoritate dintre noi ca fiind fireşti. Ei bine ceea ce trebuie să ştim este că ceea ce este obişnuit în ochii nostrii nu este obişnuit în ochii lui Dumnezeu. În acest punct trebue să ne întrebăm: pe ce să ne bazăm mai multe pe Dumnezeu sau pe lumea din jurul nostru? Vom vedea că nu trebuie să ne bazăm prea mult pe lumea din jurul nostru fiindcă ea este o lume schimbătoare care nu duce niciunde.[4]

Este foarte adevărat că pelerinajul este o călătorie care are o motivaţie duhovnicească. Omul care trăieşte în mijlocul lumii îşi poate da seama că nu toţi cei din lume sunt dornici de a fi oameni duhovniceşti. Sunt de fapt destui de puţini oamenii înduhovniciţi pe care îi găsim în aceaastă lume. Acest lucru fiindcă a fi un om duhovnicesc este considerat de lumea din zilele noastre un lucru care nu aduce nici un câştig imediat. Din contră, pentru mentalitatea generică a zilelor noastre este o pierdere a fi un om duhovnicesc. Aşa se face că cei care fac pelerinaje în zilele noastre ajunge să fie descosideraţi şi priviţi rău. Pelerinul din secolul al XXI-ea ajunge să se simtă stingher în

---

3 Diana Web, *Medieval European pilgrimage 700-1500* (New York, 2002).

4 Obişnuinţa cu păcatul duce la faptul de a considera păcatul ca fiind a doua natură. Acest lucru nu este bine şi prin urmare el trebuie să fie combătut. Trebuie să ne opunem păcatului şi la fel de bine să ne luptăm cu el. Cum putem să ne luptăm cu păcatul? Avem mai multe şanse să ne opunem păcatului şi să ieşim învingători în lupta cu el dacă facem pelerinaje mai des. Acest lucru este aşa fiindcă pelerinajul este cel care ne scoate afară din ordinea obişnuită a lumii şi ajunge să ne obiectivizeze în relaţia noastră cu păcatul. Prin pelerinaj putem să ne dăm seama cum suntem noi atunci când ieşim din mediul viciat sau mai bine zis din păcat. Din nefricire sunt puţini cei care în lumea noastră sunt oamenii duhovniceşti şi oameni care se luptă cu păcatul. Acest lucru este aşa fiindcă lumea noastră este o lume care nu doreşte să trăiască cu sacrul sau în comuniune cu sacrul. Lumea noastră se complace în viaţa păcatului şi a patimilor şi pentru acest lucru este bine să ştim că trebuie să ne opunem lor. Pelerinajul este cel care ne permite un fel de evaluare obiectivă a stării noastre morale. Tot pelerinajul ne spune că această viaţă trebuie să fie o călătorie în spre Dumnezeu. Dacă pentru lumea fără de Dumnezeu totul se sfârşete cu moartea religia ne spune că moartea este doar o poartă de trecere în spre viaţa de apoi. Pentru omul credincios ajunge să fie cât se poate de adevărat că viaţa de aici este un pelerinaj mai lung. Este un pelerinaj pe care omul îl face spre Dumnezeu. Iată prin urmare care este motivaţia ultimă a pelerinajului. Trebuie să avem acest lucru în vedere şi să ştim ceea ce înseamnă el.

această lume la fel cum Sfânta Maria şi dreptul Iosif s-au simţit stingheri când în urma călătoriei de la Nazaret la Betleem nimeni din Betleem nu a dorit să le ofere un loc de găzduire. Este adevărat că pentru pelerinul din zilele noastre nu prea există loc de gâzduire în această lume. Acest lucru este aşa fiindcă trebuie să recunoaştem că lumea noastră nu este centrată spre Dumnezeu. Lumea noastră a ajuns la un asemenea nivel să considere că secularismul este un lucru bun. Iată de ce pelerinul din zilele noastre ştie că trebuie să trăiască în această lume dar să se ghideze după legile duhovniceşti. Trebuie să ştim aceste lucruri mai ales în zilele noastre când sunt din ce în ce mai puţini cei care îşi ridică problema vieţii duhovniceşti. Dumnezeu ne-a lăsat în această lume pentru a de înduhovnicii sau mai bine spus pentru a ajunge să fim asemănători Duhului Lui cel Sfânt. Pe măsură ce ne înduhovnicim suntem mai aproape de Dumnezeu şi la fel de bine ajungem să fim cât se poate de uniţi cu El. Pelerinajul este în acest sens un exerciţiu de înduhovnicire. De ce este pelerinajul un „exerciţiu de înduhovnicire”? Este aşa fiindcă pelerinajul este ceea ce ne scoate din cotidian şi ne face să fim centraţi spre Dumnezeu şi spre existenţa Lui. Este adevărat că fiind slab în credinţă omul din zilele noastre se lipeşte de materia acestei lumi şi ajunge să o considere ca binele suprem. Pelerinul se desprinde de această lume materialistă şi ajunge să trăiască în Dumnezeu şi în acest sens să se ridice o existenţă superioară, o existenţă înduhovnicită.[5]

Se spune că un bijutier avea prostul obicei de a înjura şi a lua numele lui Dumnezeu în deşert. Un bun creştin a observat acest lucru şi a dorit să îi dea o lecţie. S-a dus în faţa magazinului bijutierului şi l-a strigat:

- Bijutierule vino afară!
- Cine este? A strigat bijutierul.

  Când a ieşit bijutierul afară creştinul s-a ascuns.
- Alo cine este? A strigat nervos bijuitierul care nevăzând pe nimeni în faţa magazinului său s-a întors la muncă.
- Bijutierule vino afară!
- Cine este?

  Creştinul s-a ascuns din nou şi bijutierul s-a întors din nou la muncă.
- Bijutierule vino afară!
- Măi tu nu ai pic de ruşine? Cine eşti?

  De data aceasta creştinul nu s-a mai ascuns şi a lăsat să fie văzut de bijutier.
- Ce mă tot strigi domnule, tu nu vezi că nu îmi văd capul de treabă?
- Pai nici Dumnezeu nu-Şi vede capul de treabă, dar tu Îl tot strigi mereu degeaba. Cine ar trebui să se supere mai tare, Dumnezeu sau tu?

Se spune că bijutierul s-a ruşinat şi din acea zi a renunţat să mai înjure de Dumnezeu şi să ia numele Lui în deşert.

După cum ne spune întâmplarea de mai sus este foarte adevărat că asemenea bijutierului sunt mai mulţi oamenii în zilele noastre. Există din nefericire oamenii fără de Dumnezeu care nu îşi ridică în nici un caz problema existenţei lui Dumnezeu. Părinţii duhovniceşti îi denumesc pe aceşti oamenii lumeşti. Ei sunt lumeşti fiindcă sunt persoane care nu acţionează conform voii lui Dumnezeu.[6]

Este trist dar este o realitate de care trebuie să fim conştienţi că lumea din jurul nostru nu este una care îşi ridică serios problema de a fii una duhovnicească. Acest lucru este cel care ne face să ne sustragem acestei lumi pentru a găsii calea spre înduhovnicire. Ne sustragem lumii păcatului şi a patimilor prin pelerinaj. Pentru unii

5 Antonie de Suroj, *Şcoala rugăciunii* (Editura Sofia: Bucureşti, 2006).

trebuie să spunem  că pelerinajul este o adevărată eliberare. Eliberare de ce? Eliberare de mediul viciat în care trăiesc. Nu trebuie să fim prea idealişti în ceea ce priveşte această lume. Să ne aducem aminte că această lume a fost cea care timp de mai bine de 250 de ani a fost cea care i-a persecutat pe primii creştini. Este adevărat că sunt mai multe ţări care se numesc pe sine creştine dar să nu uităm că sunt la fel de bine ţări care nu au nimic de a face cu creştinismul. Oamenii care trăiesc în ţări necreştine dar au ajuns prin mila lui Dumnezeu să devină creştini se sustrag din ţările lor prin pelerinaj care ajunge să fie un lucru care să îi ajute în credinţa lor creştină. Prin urmare pelerinajul este pentru unii un lucru fundamental şi trebuie să ştim că dacă pentru noi personal pelerinajul nu reprezintă mare lucru acest lucru nu înseamnă că pentru unii pelerinajul nu este un lucru important. Să ne aducem aminte de cazul Sfintei Maria Egipteanca ce s-a întors de la desfrânare la Hristos prin intermediul unui pelerinaj. Mai mulţi pelerini au plecat din Egipt în Ierusalim pentru a se închina la locurile sfinte pe unde a umblat Hristos. Din curiozitate Maria Egipteanca a dorit să meargă şi ea. Ajunsă la Ierusalim la Biserica Învierii lui Hristos Maria Egipteaca a fost ţinută de o putere nevăzută să nu poată intra în această biserică. Acesta a fost incidentul care a făcut-o pe Sfânta Maria Egipteanca să renunţe la viaţa de păcat şi să se întoarcă la Hristos. Iată cum un simplu pelerinaj a avut puterea să o transforme dintr-o desfrântă într-o sfântă. Este cazul unic şi simplu al Sfintei Maria Egipteanca.[7]

După cele afirmate mai sus se ridică o întrebare fundamentală: care sunt cu adevărat originile pelerinajului creştin ortodox? Originile pelerinajului creştin ortodox nu le vom găsii în păgânismul antic [politiesmul antic] după cum am afirmat mai sus ci în timpurile Vechiului Testament. În Vechiul Testament exista obiceiul ca fiecare evreu să facă o călătorie cel puţin odată în viaţa în oraşul sfânt: Ierusalim. Acest lucru este fără doar şi poate un pelerinaj pe care evreii Vechiului Testament îl făceau pentru a îşi aduce aminte de locul sfânt pe care îl reprezenta Ierusalimul. Prin urmare în sens creştin ortodox este adevărat că pelerinajul este un lucru care a fost instituit din vechime. Acest lucru a fost moştenit şi în zilele noastre. Este adevărat că configuraţia

---

6 Pelerinajul este un exerciţiu pe care noi îl facem pentru a ne racoda voia noastră la voia lui Dumnezeu. Trăim într-o lume care ne solicită din toate părţile ajungem să nu ne mai ridicăm problema voii lui Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă în lumea noastră este o modă a ne raporta numai la voia noastră şi la ceea ce dorim noi. În cele din urmă trebuie să găsim un interval de timp să ne sustragem lumii şi să ne racordăm la voia lui Dumnezeu. Acest lucru îl facem cel mai bine între pereţii unei mănăstiri sau la fel de bine la moaştele unui sfânt. Pelerinajul este nu numai unul fizic ci la fel de bine şi unul de natură duhovnicească. Trebuie uneori să ieşim din noi înşine pentru a ne putea racorda la voia lui Dumnezeu. Fiindcă ne-a creat Dumnezeu are o voia cu toţi dintre noi şi la fel de bine trebuie să cunoaştem această voie. Voia lui Dumnezeu trebuie să fie un lucru care să ne ancoreze profund. Acest lucru este aşa fiindcă numai făcând voia lui Dumnezeu vom ajunge să fim cu adevărat liberi. Omul crede că voia lui proprie îi poate determina libertatea dar acest lucru este fals. Voia lui Dumnezeu este cea care îl face pe o liber şi să cunoască ceea ce este adevărata libertate. Sunt din ce în ce mai puţini oameni în zilele noastre care sunt conştienţi că trebuie să facă în viaţa lor voia lui Dumnezeu. La fel de bine sunt din ce în ce mai puţin cei care ştiu că adevărata libertate vine numai prin a face voia lui Dumnezeu. În acest sens pelerinajul este o cale în  spre libertate. Nu este vorba de orice fel de libertate ci de libertatea duhovnicească.

7 Margarita Bogdan, *Sfânta Maria Egipteaca* (Editura Lex, 2016).

lumii s-a schimbat mult din timpurile Vechiului Testament dar pentru noi creştinii ortodocşi este bine să ştim de unde a apărut pelerinajul în sens creştin ortodox. Acest lucru este aşa fiindcă sunt pelerinaje şi în alte religii. Musulmanii de exemplu ştim că fac pelerinaje la Meca şi la Medina. Prin urmare ceea ce trebuie să ştim este că pelerinajul nu a fost în nici un caz instituit de Coranul lui Mahomed ci mai mult de sfinţii şi drepţii Vechiului Testament. Este adevărat în acest sens că idea de pelerinaj a fost preluată de muslamni de la creştini dar musulmanii au ajuns să strice sensul pelerinajului din Vechiul Testament. Pentru cei care care studiază istoria religiilor este bine să se ştie că originile pelerinajului creştin ortodox le găsim în tradiţiile poporului evreu. Ierusalimul era un loc sfânt pentru evrei şi nu numai capitala Palestinei. Prin urmare Ierusalimul a jucat un rol important în vechime pentru evrei. El continuă să joace un astfel de rol şi în zilele noastre când sunt mai mulţi everei care se adună la Zidul Plângerii una dintre puţinele rămăşiţe ale templului de la Ierusalim care a fost distrus de romani la anul 70. Pentru evreii din Vechiul Testament lucrurile erau destul de diferite în ceea ce priveşte pelerinajul. În zilele noastre pelerinajul presupune a merge la o mănăstire care este un loc retras din lume. Evreii aveau o cu totul altă înţelegere: sfinţenia era un lucru care ţinea de centrul lumii şi pentru acest lucru Iersalimul capitala Palestinei era considerată un loc sfânt. Acest lucru era aşa mai ales datorită faptului că în Vechiul Testament numai evreii au fost singurul popor monoteist din lume.[8]

Cartea acesta nu s-a născut numai din experienţa pelernajelor făcute de autor sau din lecturile altor cărţi despre pelerinaj ci la fel de bine şi din dorinţa de a situa la locul potrivit apartenenţa pelerinajului. Sunt mulţi care nu înţeleg rostul pelerinajului. De ce să îţi părăseşti casa şi familia pentru a merge să stai la cine ştie ce mănăstire din cine ştie ce parte uitată a lumii? Acest lucru este aşa fiindcă pelerinajele sunt cele care de cele mai multe ori ne duc în pustie pe la mănăstiri sau prin locuri uitate de lume. Omul face pelerinaje fiindcă el prin acest lucru se nevoieşte sau mai bine zis face o jertfă pentru Dumnezeu. Dacă ne vom uita în jurul nostru vom vedea că sunt foarte puţini cei care doresc să se nevoiască însă toţii oamenii doresc să se mântuiască. Sfinţii creştin ortodocşi ne spun că nu poate exista mântuire fără de nevoinţă. Este bine să ştim că

8 Trebuie să ştim că până şi Domnul Iisus Hristos a fost un pelerin. În Noul Testament ni se spune că pe la vârsta de 12 ani Domnul Hristos a făcut un pelerinaj la Ierusalim după cum era obiceiul unde s-a întâlnit cu preoţii şi înţelepţii de la templu care au fost uimiţi de învăţătura şi priceperea Lui. Prin urmare este bine să ştim că pelerinajul a fost practicat şi de Domnul Iisus Hristos fiul lui Dumnezeu. Dacă Domnul Iisus Hristos a practicat pelerinajul cu atât mai mult şi noi trebuie să îl practicăm. Sunt mulţi care sunt de părere că pelerinajul nu este fondat biblic sau mai bine spus că nu găsim nici o mărturie biblică în favoarea pelerinajului. Acest lucru am demonstrat că este fals. Domnul Iisus Hristos a fost în timpul vieţii Sale pământeşti în ipostaza de pelerin pentru a ne da nouă un exemplu valabil pe care să îl urmăm. Ca Pelerin sau ca Marele Pelerin Hristos ne invită pe toţi să facem pelerinajul acestei vieţi împreună cu El. Acest lucru este aşa fiindcă viaţa noastră în această lume este un mare pelerinaj. Suntem în această lume trecători şi acest lucru este cel care ne face să ne dăm seama că pelerinajul este un timp care ajunge să definească viaţa noastră. Sunt mulţi care tăriesc în această lume ca şi cum lumea aceasta ar fii veşnică. Vedem că moartea ne spune că suntem trecători prin această lume. Avem mai multe şanse să lăsăm o amintire bună despre noi dacă în această viaţă vom face mai multe pelerinaje. Acest lucru este aşa fiindcă pelerinajul este cel care ne orientează spre Dumnezeu şi existenţa Lui.

pelerinajul care ne duce departe de lumea noastră cu problemele şi grijile ei este fără doar şi poate un act ascetic, o faptă de nevoinţă pe care omul o face pentru Dumnezeu în vederea mântuirii. Vrem să ne mântuim dar nu vom face acest lucru sfând cu mâinile în sân. Este adevărat că nu toţi pot face acelaşi grad de nevoinţă. Unii pot să se nevoiască mai mult şi sunt chiar unii creştin ortodocşi care stau pe la mănăstiri periodic. Alţii în schimb nu pot sta prea mult în pustie şi în locuri departe de lume. Trebuie să fim înţelegători cu toţi cei din jurul nostru şi la fel de bine pelerinii trebuie să ştie care sunt propriile lor puteri. Nu trebuie să facem mai mult decât putem fiindcă Dumnezeu ne ştie pe fiecare cu propriile noastre calităţi şi defecte. Oricum idealul de bază al acestei cărţi este că omul poate să facă nevoinţă pentru Dumnezeu prin pelerinaj. Pelerinajul este cel care ne include într-o altă ordine a existenţei care este una ce se raportează în tot ceea ce facem la Dumnezeu. Prin urmare în creştinismul ortodox suntem chemaţi fiecare pe cât putem să ne nevoim prin pelerinaje. Cei care cred că pelerinajele sunt simple călătorii se înşală. Acest lucru este aşa fiindcă în pelerinaj omul doreşte să facă un lucru pentru Dumnezeu. Motivaţia pelerinului este în acest sens Dumnezeu şi exisetenţa Lui. Dacă unii ajung să ridice biserici sau să construiască catedrale pentru Dumnezeu pentru noi cei cu mai puţină credinţă pelerinajul este o jertfă ascetică pe care o facem lui Dumnezeu. Trebuie să avem încredinţarea că Dumnezeu primeşte această jertfă ascetică pe care noi o facem pentru El.[9]

## CAPITOLUL 1

## PELERINAJUL CA FAPTĂ BUNĂ

Una dintre caracteristicile creştinismului ortodox este faptul că se consideră că nu poate exista mântuire a omului fără de fapte bune. Acest lucru este unul dintre marile adevăruri ale creştimsimului ortodox. Omul este o fiinţă care se află în cautarea mântuirii pe care oricim nu o poate dobândii prin propriile lui puteri. Sfinţii părinţi ne spun că oricât s-ar strădui omul el nu se poate mântui de la sine. În cele din urmă mântuirea este un dar care vine de la Dumnezeu Tatăl. Dacă omul nu se poate mântui pe sine prin propriile lui puteri atunci de ce mai sunt necesare pentru mântuire faptele bune? Deşi oricât de multe fapte bune am face ele nu ne pot mântui fără de ajutorul lui Dumnezeu totuşi, faptele bune sunt cele care determină la un nivel sau altul propria noastră mântuire. Acest lucru fiindcă faptele bune sunt cerute de Dumnezeu. Sfântul apostol Matei ne spunea în Evanghelia sa la capitolul 25 că atunci când Domnul Hristos a făcut descrierea a cum va fii judecata de apoi, El ne-a spus că cei care se vor mântui se vor mântui datorită faptelor bune: că au îmbrăcat pe cei goi, au adăpat pe cei însetaţi, au hrănit pe cei flămânzi sau au vizitat pe cei închişi. Hristos vorbeşte foarte clar că pentru a se mântui omul are nevoie de fapte bune. Totuşi, au existat mai multe voci în istorie care au susţinut că faptele bune nu sunt necesare pentru mântuire. În acest sens reformatorii protestanţi Zwingli şi Luther au considerat că mântuirea vine numai din credinţă. Acest lucru a ajuns să fie cunoscut sub sloganul sola fide, adică *numai credinţa* este necesară pentru mântuire.[10]

9 Sofronie Saharov, *Nevoinţa cunoaşterii lui Dumnezeu* (Alba Iulia, 2006).

10 Mântuirea nu este un lucru static ci ea este unul lucru dinamic. Acest lucru fiindcă omul nu este chemat atunci când doreşte să se mântuiască să fie pasiv sau să stea într-o stare de

Prin urmare trebuie să înţelegem că creştinismul ortodox nu este împotriva credinţei. Din contră, creştinismul consideră că credinţa este o faptă bună dar ea nu este singura faptă bună după cum susţin protestanţii. Jean Calvin a fost cel care a lansat în teologie conceptul de predestinaţie prin care el susţinea că indiferent de ce fapte face în această lume omul, Dumnezeu este Cel care îi predestinează pe unii la rai şi pe alţii la iad. Prin urmare omul dacă este predestinat de Dumnezeu la rai v-a merge în rai chiar şi dacă în această viaţă a făcut mai multe rele şi mai multe crime. Ceea ce trebuie să ştim este că Jean Clavin nu a înţeles deloc adevărul creştinismului ortodox care susţine că omul deşi nu se poate mântui pe sine prin propriile lui puteri poate totuşi să contribuie la propria mântuire. Faptul că teoria predesitnaţiei nu este adevărată ne-o demonstrază într-un anume fel înseşi existenţa poporului evreu. Dacă ar fii să credem ceea ce susţine Jean Calvin ar trebui să afirmăm că evreii ca popor ales al lui Dumnezeu a fost un popor predestinat la rai. Totuşi evreii au ales să Îl respingă pe Mesia Domnul Iisus Hristos şi în acest sens ei au căzut din drepturile lor de *popor ales*. Aşa se face că în Noul Testament poporul ales al lui Dumnezeu nu mai sunt evreii ci creştinii şi mai ales creştinii ortodocşi. Iată cum se adevereşte că Dumnezeu nu predestinează pe nimeni la rai sau la iad ci ţine cont foarte mult de modul cum activează în această lume omul. Există o categorie de oamenii care în această lume afirmă verbal că ei sunt peroane ale binelui dar din faptele lor nu se poate observa acest lucru. Prin urmare ceea ce trebuie să înţelegem este că nu trebuie să afirmăm numai nominal credinţa noastră în Dumnezeu ci trebuie să lucrăm la propria noastră mântuire prin faptele bune. Faptele bune sunt mai multe dar în sine motorul lor de bază sau motorul lor principal este *altruismul*. De ce spunem că motorul faptelor bune este altruismul? Spunem acest lucru fiindcă fapta bună este cea care întotdeauna îl vizează pe cel de lângă noi. Fapta rea din contră, nu este altruistă ci se reduce la o iubire excesivă de sine şi de tot ceea ce ţine de propria noastră persoană.[11]

Prin urmare în urma a toate celor pe care le-am spus până acum se ridică întrebarea: este pelerinajul o faptă bună? Creştinismul ortodox consideră că cu adevărat pelerinajul este o faptă bună şi nu trebuie să ne îndoim în nici un fel de acest

---

pasivitate ci el este chemat să lucreze împreună cu Dumnezeu la propria lui mântuire. Prin urmare este bine să ştim că trebuie să fim activi în ceea ce priveşte propria mântuire. Acest lucru implică cu sine două aspecte: 1. de a nu face răul sau faptele rele şi 2. de a căuta momentele potrivite când să facem binele. Trebuie să ştim că facem binele şi pentru acest lucru avem nevoie de creştinismul ortodox. Creştinismul ortodox ne spune ce trebuie să facem pentru a fii plăcuţi lui Dumnezeu şi în acest sens în cele din urmă să ne câştigăm mântuirea. Opinia creştinismului ortodox este că nu poate exista mântuire fără de faptele bune. În acest sens creştinismul susţine că „faptele bune” sunt cele care ne pun pe noi ca persoane în „dinamica mântuirii.” Este prin urmare exclus că poate exista mântuire acolo unde omul face răul. Acest lucru este aşa fiindcă în timp ce binele este constructiv răul este distructiv. Iată de ce este bine să facem tot ceea ce putem pentru a aduna cât mai multe fapte bune. Dinamica faptelor bune ne duce în plan moral la apariţia virtuţilor. Virtuţile sunt fără doar şi poate un fel de *permanentizare a faptelor* bune în om. De acest lucru avem nevoie pentru a ne putea mântui. Trebuie să facem cât mai multe fapte bune fiindcă ele sunt cele care sunt pe placul lui Dumnezeu. Dumnezeu este binele personificat şi de El trebuie săî ţinem cont în orice moment al vieţii noastre.

11 Sfântul Paisie Aghioritul, *Patimi şi virtuţi* (Editura Evanghelismos: Bucureşti, 2007).

lucru. Pelerinajul este o faptă bună fiindcă el este o manifestare ascetică a creştinului ortodox. Când facem un pelerinaj creştinul ortodox face o faptă ascetică sau mai bine zis el se nevoieşte. Sunt mulţi care nu consideră că un pelerinaj făcut la cine ştie ce mănăstire este o faptă bună fiindcă este doar o simplă călătorie. Acest lucru ne spun cei care se opun pelerinajului ca faptă bună este aşa fiindcă ei susţin că pelerinajul nu se deosebeşte în nici nu fel de o călătorie obişnuită. Trebuie să ştim că pelerinajul nu este în nici un fel o călătorie obişnuită. Pelerinajul este o călătorie în spre sacru sau în spre sfinţenie. Acest lucru este ceea ce motivează pelerinajul. În acest sens trebuie să ştim că o călătorie poate să fie una cu un scop pur secular în timp ce pelerinajul este un lucru care ne duce în spre Dumnezeu. Atunci când mergem într-un pelerinaj la o mînăstire după cum vom vedea în rândurile care vor urma facem o sumă de acte ascetice care sunt fapte bune: ne rugăm, stăm la slujbele mănăstirii, avem discuţii duhovniceşti sau mai bine zis ar trebuie să avem discuţii duhovniceşti cu călugării pe care îi vizităm. Acest lucru ne spune că pelerinajul nu este în nici un fel o simplă călătorie. Avem nevoie în zilele noastre să conştientizăm că pelerinajul este cel care aduce sacrul şi sacralitatea în lumea noastră. Lumea noastră este una care se află într-un plin proces de secularizare. Cum putem să stopăm acest proces de secularizare care ne face să fim opaci faţă de Dumnezeu? Putem să facem acest lucru prin pelerinaje. Trebuie să ştim că noi ca pelerini suntem cei care la un anumit nivel ajungem să îi motivăm şi pe călugării de la mănăstirile pe care le vizităm. Acest lucru este aşa fiindcă dacă la mănăstire se duc pelerini în număr mai mare înseamnă că am înţeles care este rolul mănăstriii în lumea noastră: a ne apropria mai mult de sacru, de sfinţenie.[12]

Prin urmare nu trebuie să avem nici o îndoială că pelerinajul este o faptă bună. Este o faptă bună fiindcă este o faptă ascetică ce defineşte nevoinţa noastră în faţa lui Dumnezeu. Acest lucru trebuie să fie cât se poate de clar pentru toţi cei care nu ştiu unde să situeze pelerinajul. Pelerinajul este un timp de al nostru care asemenea rugăciunii private şi a mersului la biserică îl dedicăm lui Dumnezeu. În zilele noastre oamenii sunt din ce în ce mai puţin interesaţi de a face fapte bune fiindcă există un puternic curent individualist. Acest curent în face pe unii să astrângă averi colosale în timp ce semenii lor ajung să trăiască la limita subzistenţei. Este clar că trăim într-o

12 Sfinţenia este cea mai de sus stare a creştinului ortodox pe care foarte puţini ajung să o dobândească. Acest lucru fiindcă sfinţenia este o comuniune deplină cu Dumnezeu. Sfinţii au fost cei care au dus o viaţă de comuniune deplină cu Dumnezeu şi pentru acest lucru noi ajungem să îi cinstim şi să îi considerăm ca şi aleşii lui Dumnezeu. Totuşi, sfinţii nu sunt persoane care ţin sfinţenia pe care au câştigat-o de la Dumnezeu numai pentru ei. Acest lucru fiindcă după cum am spus în rândurile de mai sus motorul principal al faptelor bune este altruismul. Sunt mai mulţi creştin ortodocşi care atunci când vizitează mănăstrirea sau locul unde a tărit un sfânt ajung să se simtă motivaţi şi la fel de bine ei fac mai multe rugăciuni la acest sfânt care poate să mijloească în mântuirea lor. Prin urmare pelerinajul este la un anumit nivel un fel de drum pe urmele sfinţilor. Sunt mănăstiri în care au trăit sfinţii în care se astrâng mii şi sute de mii de pelerini fiindcă ei doresc să cunoască şi să experimenteze sfinţenia. Sfinţenia devine mai accesibilă atunci când facem pelerinaje pe urmele sfinţilor. Acest lucru fiindcă ea ne face să fim cât se poate de *familiari* cu locurile unde au tărit sfinţii. Sfinţii au ajuns la sfinţenie fiindcă au făcut fapte bune. Ei prin urmare au depăşit nivel de a câştiga mântuirea şi au ajuns la un grad superior de iubire a lui Dumnezeu. Acest grad de iubire superioară a lui Dumnezeu i-a făcut să lase tot ceea ce este lumesc în spatele lor şi să se dedice în întregime lui Dumnezeu.

lume a constrastelor în care sunt mulţi care susţin că pelerinajul nu mai poate face nici o diferenţă, că nu mai poate contribuit cu nimic la îndreptarea lumii. Pelerinii iasă din această lume fiindcă această lume la un anumit nivel le-a înşelat aşteptările. Ştim că lumea de azi ajunge să se complacă în păcat şi patimi şi face din aceste lucruri un fel de modă. Pentru mai mulţi este o adevărată modă să te îmbeţi, să comiţi adulter, să fii mincinos, să profiţi de pe urma altora sau calci pe cadavre pentru a îşi atinge scopurile. Acest lucruri fără doar şi poate sunt fapte pe care trebuie să le ştim şi să le avem în vedere. Trăind în lume sunt mai mulţi care simt nevoia de a scăpa de aceste realităţi triste ale lumii din jurul nostru. Aşa se face că se ajunge la fenomenul pelerinajelor. Devenim pelerini fiindcă dorim o lume mai bună, o lume în care să domnească legea înduhovnicirii, o lume în care să fim cât se poate de liberi să ne manifestăm iubirea faţă de Dumnezeu. Aceste lucruri sunt cele care ni le oferă pelerinajul în cele din urmă. Pelerinajul este o cale de unire cu Dumnezeu în mijlocul unei lumii tulburi şi problematizate. Prin pelerinaj plerinul se aseamnănă călugărilor care au renunţat deplin la lume şi trăiesc numai pentru Dumnezeu. Pelerinajul prin urmare nu este născut din *ură faţă de lume* ci mai mult din dorinţa ca lumea să se îndrepte. Prin urmare pelerinul nu este o persoană care detestă lumea din jurul lui ci mai mult păcatul care a ajuns să o stăpânească. Trebuie să ştim că Dumnezeu a făcut lumea pentru om dar Dumnezeu vrea ca lumea să fie în comuniune cu Sine. La această chemare a lui Dumnezeu faţă de om sunt foarte puţini cei care răspuns şi aşa se face că în zilele noastre lumea este într-o stare de indiferenţă faţă de Dumnezeu.[13]

După cum am afirmat creştinismul ortodox ne cere ca în această viaţă să facem fapte bune. Sunt situaţii în care nu găsim parcă nici un context protrivit să facem o faptă bună. Mai există situaţia în care am dorii să facem fapte bune dar nu avem posibilitatea pentru acest lucru. Este bine prin urmare să ştim atunci când necazurile din jurul nostru sunt prea mari şi ne simţim neputincioşi în a face ceva pentru a alina suferinţa celor din jurul nostru nu strică cu nimic dacă facem un pelerinaj. Pelerinajul este cel care ne ajută şi la fel de bine ne aduce mai aproape de Dumnezeu. Prin urmare nu ne costă mare lucru dacă atunci când simţim că am dorii să facem fapte bune şi nu avem cum să le facem să ne ducem într-un pelerinaj pe la o mănăstire sau la moşatele unui sfânt. Acest lucru este o faptă bună şi la fel de bine este o dovadă a credinţei noastre. Când omul simte nevoia să facă pelerinaje este un semn că el a descoperit iubirea lui Dumnezeu. Este iubirea lui Dumnezeu cea care îi ţine pe călugări în mănăstiri şi îl face să se dezlumească. Pentru omul neduhovnicesc acest lucru pare o adevărată nebunie. De ce să stai închis între pereţii unei mînăstiri când sunt atât de multe lucruri de făcut şi atât de multe posibilităţi de dus la îndeplinire în lumea noastră? Adevărul este că oamenii neduhovniceşti nu vor putea niciodată să înţeleagă dorinţa omului de pelerinaj. Omul în plerinaj ajunge să se întărească duhovniceşte şi să continue în lupta lui cu păcatul din această lume. Iată prin urmare de ce creştinismul ortodox consideră că pelerinajul creştin ortodox este una dintre faptele bune: milostenia, ajutorarea orfanilor şi a bătrânilor, vizitarea bolnavilor, grija faţă de cei bătrâni şi neputincioşi. Toate aceste lucruri sunt fără doar şi poate lucruri care contribuie la mântuirea omului. Când omul îl iubeşte pe Dumnezeu el ajunge să facă fapte bune extrem de uşor. Acest lucru fiindcă omul ajunge să îşi dea seama că Dumnezeu este binele şi bunătatea personificate.[14]

---

13 Mircea Vulcănescu, *Bunul Dumnezeu cotidian. Studii despre religie* (Editura Humanitas: Bucureşti, 2004).

Viaţa duhovnicească este cea care aduce în sufletul creştinului ortodox o mireasmă ce nu are cuvinte. Este vorba de mireasma pe care o simt sufletele noastre când în dimineaţa de paşti cântăm Hristos a înviat şi când la crăciun cântăm, colidele tradiţionale. Toate aceste lucruri atrag cu sine un fel de „mireasmă duhovnicească” care parcă străpunge cu aroma ei suflele noastre. Aşa se face că sunt mai mulţi care doresc să nu rămână numai la simpla slujbă de crăciun sau de paşti ci ajung să facă pelerinaje pe la mănăstiri. Unele dintre aceste pelerinaje sunt memorabile şi nu vor fii uitate niciodată. Prin urmare este foarte adevărat că din cele pe care le-am enunţat până acum ne dăm seama că pelerinajul este un lucru care se mnaifestă în două valenţe majore:

1. O valenţă a înduhovnicirii
2. O valenţă a ascezei.

Spunem că există o valenţă a înduhovnicirii şi una ascezei fiindcă este sunt diferite dar fără nici o îndoială că se includ una pe alta. Ceea ce ne spune ascetica creştin ortodoxă este că în om trebuie să domine factorul duhovnicesc asupra celui trupesc. Acest lucru este aşa fiindcă viaţa trupească este alcătuită din instincte. Instinctele le au şi animalele şi dacă ne lăsăm dominaţi numai de insticte nu suntem cu nimic diferiţi faţă de animale. Prin urmare sufletul omului, mintea omului trebuie să domnească sau mai bine zis să troneze peste viaţa trupască sau viaţa carnală. Acest lucru fiindcă în om se poate simţii un fel de antogonie dintre trup şi suflet. Prin faptul că omul se înduhovniceşte mintea lui ajunge să domine sau mai bine zis să fie una care să îşi demonstreze supremaţia sufletului pentru trup. Acest lucru evident că nu poate să fie realizat fără de asceză. Asceza creştin ortodoxă este cea care ne face să exersăm sufletul ca unul care este superior pestre trup. Trebuie să ştim că nici trupul nu este un lucru care este rău în ortodoxia fiindcă tot ceea ce a creat Dumnezeu este bun însă trebuie să ştim care este ordinea ierarhică corectă: sufletul este nemuitor în creştinismul ortodox în timp ce trupul este muritor ceea ce ne spune că sufletul este mai presus de trupul omului.[15]

---

14 Este adevărat că după cum ne spune Didahia celor 12 apostoli, una dintre primele scrieri creştine, există în aceată viaţă o cale a luminii şi la fel de bine o cale a întunericului. Calea întunericului este celea celui rău sau a diavolului. Calea întunericului este una care nu convinge ci seduce. Seducţia este modalitatea prin care acţionează cel rău în această lume. Acest lucru fiindcă el ştie că ontologic nu are cum să schimbe această lume bună într-una rea. Dacă diavolul nu poate schimba ontologic lumea din bunăî în rea el încearcă să o scimbe cel puţin prin activitatea ei. Aşa că el ne seduce la rău sau mai bine zis la „calea întunericului.” Sunt mai mulţi creştini ortodocşi care ajung să îşi dea seama de existenţa acestei căii a întunericului din această lume. Calea răului este una care ne face să deraiem de la scopul pentru care ne-a creat Dumnezeu. Prin urmare trebuie să ne venim în fire asemenea fiului risipitor şi să ne ântoarcem la calea luminii. Aşa se face că mai mulţi ajung să aibă nevoie de îndemnul şi ne povaţa călugărilor creştin autentici. În ceea ce îi priveşte pe călugări trebuie să ştim că sunt unii care ajung extrem de îmbunătăţiţi şi unii care nu ajung atât de mult înduhovniciţi. Ceea ce s-a putut constata este că mai ales creştinii ortodocşi îi caută pe călugării creştin ortodocşi înduhovniciţi. Acest lucru fiindcă ei pot devenii modele de urmat şi la fel de bine fiindcă cuvintele lor sunt cu putere multă ca unele care au ieşit din multă experinţă duhovnicească. Iată de ce sunt mulţi care apucă drumul pelerinajului pentru a se întâlnii cu mari duhovnici.

15 Ilie Cleopa, *Valoarea sufletului* (Editura Bunavestire, 1991).

Se spune că un medic chinez  nu-şi putea găsi de muncă în SUA, aşa că a deschis o clinica privată. La intrare a afiţat un anunţ pe care scria: „Tratamentul costă 20 de dolari, în caz că boala nu va trece, vă vom returna 100 de dolari.” Un avocat considerând o bună ocazie de a face rost de 100 de dolari, intră în clinică.

- Mi-am pierdut gustul, a început avocatul
- Soră, adu medicamentul din cutia nr. 22 şi picuraţi-i pacientului în gură 3 picături.
- Ptiu, este benzină!
- Felicitari, v-aţi recăpatat gustul, vă costa 20 de dolari.

  Plateşte iritat avocatul şi pleacă clocind o răzbunare...Vine înapoi a doua zi.
- Mi-a dispărut memoria, nu-mi mai amintesc nimic.
- Soră, adu medicamentul din cutia nr. 22 şi picuraţi-i pacientului în gură 3 picături.

  Avocatul, enervat:
- Nuuu, că acolo este benzina...mi-aţi dat şi ieri.

  Chinezul:
- Felicitări, v-aţi recăpătat memoria, vă costa 20 de dolari.

  Avocatul, gata să pleznească de nervi, plăteste cei 20 de dolari, dar se întoarce a treia zi pentru a recupera banii.

  Avocatul:
- Am o vedere foarte proastă, aproape că nu pot să văd nimic.

  Chinezul:
- Din pacate nu am nimic pentru tratarea acestei boli. Poftiti cei o sută de dolari.

  Avocatul, fericit, ia bacnota, dar...cand se uită vede ca-i de 20 de dolari...

  Avocatul:
- Dar...nu sunt decât 20 de dolari!

  Chinezul:
- Felicitări, v-aţi recăpatat vederea, vă costă 20 de dolari.

Întâmplarea de mai sus este una care se potriveşte foarte bine pentru zilele noastre când omul doreşte să câştige cât mai multe din orice. Aşa se face că sunt mai mulţi care s-au aventurat în a organiza pelerinaje pe la mânăstiri pentru că ştiu că în cele din urmă acest lucru le v-a aduce câştig. Sunt unii care fac adevărate afaceri din plerinaj. Acest lucru este bine să îl ştim şi atunci când plecăm într-un pelerinaj undeva departe este bine să ştim cu cine avem de a face.[16]

Prin urmare ceea ce am dorit să evidenţiem şi ceea ce am dorit să facem cât se poate de clar este faptul că pelerinajul este o faptă bună. Ea este o faptă bună pe care o

16 „Industria pelerinajelor” moderne este un care nu are nimic de a face cu scopurile duhovniceşti nobile ale pelerinajului. Pelerinajul este un lucru care îl facem pentru a ne nevoii dar trebuie să ştim că se vor găsii şi unii care să tragă din acest lucru un profit. Să ne aducem aminte că la templul de la Ierusalim din Vechiul Testament erau destui de mulţi vânzători de marfă pe care nu îi interesa deloc faptul că oamenii doreau să aducă jerfe ci mai mult doreau să se îmbogăţească. Aceste lucruri sunt cele care ne spun că trebuie să fim cât se poate de ancoraţi în viaţa duhvniocească dar nu trebuie să fim creduli şi naivi. Sunt mulţi care sunt gata să profite de naivitatea noastră. Este adevărat că ortodoxia este împotriva „industriei pelerinajului” pe care unii o practică şi câştigă sume frumoase de bani de pe urma ei.

poate face oricine dintre noi. Cu toţii putem să facem pelerinaje fiindcă nu ne opreşte nimeni să facem acest lucru. Totuşi ca unii care trăim în lume trebuie să ne dăm seama că noi nu sutem călugării. Prin urmare nu trebuie să ne facem imlumii: faptul că facem un pelerinaj pe la o mănăstire nu ne face în nici un fel călugări. Trebuie să ştim că totuşi prin pelerinaj ajungem şi noi să ne facem părtaşi vieţii de călugăr. După cum am spus în rândurile de mai sus ceea ce ne reaminteşte pelerinajul creştin ortodox este că viaţa noastră este un drum sau un periplu spre Dumnezeu. Este bine să vedem viaţa noastră ca un pelerinaj spre Dumnezeu. Aceste este sensul profund sau de ce nu mistic al pelerinajului. Pelerianjul este cel care ne face să ne dăm seama că lumea în care trăim este extrem de înşelătoare. Acest lucru fiindcă viaţa de zi cu zi pe care o ducem mulţi dintre noi este cea care ne face să absolutizăm tot ceea ce este din această lume. Slujba înmormântării spune într-un dintre sihurile ei un mare adevăr pe care marea majoritate dintre noi îl ştim dar nu dorim să ni-l aducem aminte: „deşertăciuni sunt toate cele omeneşti. Câte nu rămân după moarte! Nu merge cu noi bogăţia, nu ne însoţeşte mărirea, căci venind moartea, toate acestea pier.” Dacă am ţine cont mai mult de acest lucru evident că vom vedea pelerinajul într-o cu totul altă lumină. Vom vedea pelerinajul ca unul care ne face să fim atenţi cu ceea ce este esenţial. În cele din urmă pelerinajul este o *cale către esenţial.* În această lume ajungem să să ce complicăm, să ne contorsionăm, să ne problematizăm şi să ne neliniştim. Nu există om care să nu fie atins de neliniştea continuă a acestei lumi. Tot o cântare de la înmormântrare spune un lucru asupra căruia trebuie să medităm mai mult: „**Cu adevărat deşertăciune sunt toate şi viaţa aceasta este umbră şi vis; că în deşert se tulbură tot pământeanul, precum a zis Scriptura: când dobândim lumea, atunci în groapă ne sălăşluim, unde împreună sunt împăraţii şi săracii.” Iată prin urmare că multe dintre lucrurile cărora noi ajungem să ne dedicăm uneori întrega viaţă sunt reprobabile şi simplă deşertăciune. Să ţinem acest lucru în minţile noastre şi să îl avem în vedere.**[17]

**Pelerinajul este un lucru care este bun pentru sufletul nostru. Acest lucru fiindcă după cum am arătat în rândurile de mai sus viaţa noastră nu este numai trup ci la fel de bine este şi suflet. Trebuie să fim acoraţi nu numai în trup ci la fel de bine şi în sufletul nostru. Sunt mulţi dacă după cum am mărturisit şi cu alte ocazii sunt adepţii materialismului care susţin că tot ceea ce are omul nevoie în această viaţă este de cât mai multe bogăţii şi cât mai multe averi. Fără nici o îndoailă că omul nu trebuie să se îngrijească de viaţa sufletului. Pelerinajul este o faptă bună fiindcă el se îngrijeşte de viaţa sufletului nostru. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere şi de care trebuie să ţinem cont. Pelerinajul este un lucru bun fiindcă în timpul lui avem şansa să ne facem un fel de radiografie a sufletului şi a vieţii noastre duhovniceşti. Dacă avem un duhovnic bun cu siguranţă că acest lucru ne va fi de folos. Mulţi dintre**

17 Sebastian Moldovan, *Ce este moartea?* (Editura Patmos: Cluj Napoca, 2003).

**cei mai buni duhovnici îi vom găsii în mănăstiri şi pentru a intra în contact cu ei trebuie să facem pelerinaje.[18]**

**Pelerinajul a fost sursa de inspiraţie la mai multe cărţi şi la fel de bine şi a unor partituri muzicale. Dintre cele mai cunoscute este cea a compozitorului german Richard Wagner institulată Corul pelerinilor. După cum putem să ne dăm seama sunt mulţi creştini ortodocşi care s-au simţit cât se poate de inspiraţi şi de încurajaţi în viaţa lor duhovnicească prin faptul că au făcut pelerinaje. Acest lucru fiindcă pelerinajul le-a deschis perspestiva unei noi vieţi sau mai bine spus a unei noi înţelegeri a existenţei. Aceste lucruri sunt cele care trebuie să susţină şi să menţină viaţa noastră prin tot ceea ce este duhovnicesc. Pelerinajul este o faptă bună care dimpreună cu milostenia şi ajutorarea celor slabi ne înlesneşte calea spre rai. Pentru cei care cred că pelerinajul este mai mult o povară pe care şi-o asumă voluntar creştinul ortodox este evident că pelerinajul este lipsit de sens şi de noimă. Pentru noi creştinii ortodocşi autentici pelerinajul este o metodă de a ne câştiga mântuirea. Mergem în pustie, facem sute de kilometrii uneori pentru a ajunge la moaşterle unor sfinţi celebrii, mergem să vizităm pustia Egiptului unde a trăit Sfântul Antonie cel Mare, mergem în insula Eghina unde a trăit Sfântul Nectarie Kafalas sau mergem în locruri departe pentru a ne întâlnii cu duhovnici iscusiţi pentru a primii binecuvântare şi pentru a primii cuvânt de învăţătură. Toate aceste lucruri le facem pentru mântuirea noastră. Trebuie să folosim aceast ocazie a pelerinajului pe care o pune în faţa noastră creştinismul ortodox şi să nu avem îndoieli asupra ei. Poate lumea din jurul nostru ne va considera demodaţi şi naivi fiindcă facem pelerinaje dar ceea ce trebuie să ştim este că facem pelerinaje pentru a ne găsii mâtuirea. Călugării creştin ortodocşi au găsit acest lucru înainte de noi şi este bine să ştim de**

18 Călugării trebuie să ştim că la fel de bine ei sunt chemaţi nu numai să se îngrijască de propriile lor sufletele ci şi de sufletele pelerinilor. Acest lucru este aşa fiindcă pelerinii au nevoie de pace sufletească pe care călugării o pot împărtăşii din propria lor experienţă. Călugărul ortodox autetic este cel care a ajuns la pacea sufletească şi la concluzia că este bine să urmeze viaţa duhovnicească. Viaţa duhovnicească deşi nu este o viaţă bogată în plan material îi aduce extrem de multe bucurii celui care o practică. Acest lucru este bine să fie ştiut de cei care sunt cât se poate de sceptici în ceea ce priveşte faptul de a duce sau nu o viaţă duhovnicească. Sunt mai multe cazuri de pelerini care au ajuns să dobândească pacea sufletească în urma contactelor cu mănăstirile pe care le-au făcut. Acest lucru trebuie să ştim că implică cu sine o reciprocitate. Este vorba de faptul că pelerinii sunt cei care aduc bucurie călugărilor pe care îi vizitează. Călugării sunt cei care pot în acest sens să le fie de folos pelerinilor în viaţa lro sufletească prin disucţii duhovniceşti şi prin povăţuiri. Acest lucru este ceea ce am putea denumii ca o comuniunea duhovnicească ce se formează între călugări şi pelerini. Călugării evident se bucură atunci când văd că găsesc pelerini care să ia seama la sfaturile lor duhovniceşti şi nu puţine sunt cazurile în care pelerinii ajung să îşi găsească duhovnici dintre călugării de la mănăstire.

**exemplul lor. La fel de bine pelerinajul este un lucru bun pentru noi fiindcă ne ajută să fim mai atenţi cu sufletul nostru şi cu ceea ce trebuie să facem pentru el. După cum am spus în timpul unie plerinaj sufletul nostru se dezmorţeşte şi iasă din rutina zilnică. Avem nevoie de acest lucru fiindcă este bine să ne raportăm la Dumnezeu şi la tot ceea ce ţine de existenţa Sa în vederea mântuirii. După cum am subliniat mai sus pelerinajul este o faptă bună care ne costă numai nevoinţa şi asceza noastră. Nu avem nimic de pierdut atunci când facem un pelerinaj fiindcă sufletul nostru este cel care se îmbogăţeşte duhovniceşte şi ajunge să fie împlinit.[19]**

**Creştinismul ortodox consideră că pelerinajul este o faptă bună fiindcă el ne ţine mai aproape de viaţa monahală. Este adevărat că pentru a ne mântui nu avem nevoie de viaţa monahală dar în orice caz ceea ce trebuie să ştim este că avem mai multe şanse să ne mântuim atunci când facem pelerinaje. Acest lucru este aşa fiindcă pelerinajul este o nevoinţă, o faptă ascetică pe care o facem din iubire de Dumnezeu. În zilele noastre sunt din ce în ce mai puţini cei care doresc să ştie semnificaţia pelerinajului. După cum am spus în protestantism nu se consideră că este nevoia ca omul să facă fapte bune pentru a se mântui şi prin urmare pentru mentalitatea protestantă pelerinajul este nul. Pentru noi creştinii ortodocşi însă pelerinajul are o cu totul altă semnificaţie. Pelerinajul este un act care ne pune în legătură cu viaţa ascetică. Pentru mai multă lume viaţa ascetică este o mare necunoscută. La ce bun să facem asceză, adică să ne nevoim? Facem acest lucru fiindcă sfinţii părinţi ne spun că mântuirea nu se câştigă numai prin credinţă ci la fel de bine prin nevoinţă. După cum am spus, gradele nevoinţei diferă de la persoană la persoană fiindcă sunt mulţi care nu pot în nici un fel să se nevoiască foarte mult deoarece sunt slabi în credinţă. Totuşi, pelerinajul este o faptă pe care o poate face orice creştin ortodox fiindcă el ne menţine într-o stare de asceză. Avem nevoie de asceză fiindcă în lumea noastră de azi sunt puţini cei care sunt orientaţi ascetic. Mai mult decât atât, cei care fac asceză în lumea noastră sunt desconsideraţi şi etichetaţi ca fiind demodaţi. Sunt multe opinii în zilele noastre care ne spun că asceza este un lucru care a ţinut mai mult de evul mediu. Ni se spune că da într-adevăr omul medieval putea să facă pelerinaje pe la mănăstiri fiindcă aceste acte ţineau de timpul lui. Acum însă omul a evoluat şi fără nici o îndoailă că el se poate mântui şi fără de pelerinaje. Ceea ce trebuie să clarificăm aici este că pelerinajul nu este o condiţie obligatorie pentru mântuire, dar trebuie să ştim că sunt mulţi cei care îi admiră pe călăugării din mănăstiri care au renunţat la tot ceea ce este lumesc şi s-au dedicat lui Dumnezeu.[20]**

**Prin urmare ceea ce trebuie să clarificăm în această carte este că pelerinajul este un act sau o faptă care trebuie să fie făcută din libertate. Ce să înţelegem**

19 Ion Agârbiceanu, *Pustnicul şi ucenicul lui* (Editura Bunavestire, Bacău).

**prin acest lucru? Prin acest lucru înţelegem că nu putem să constrângem pe nimeni la a face pelerinaje fiindcă acest lucru este un fapt care ţine de alegerea fiecăruia. Prin urmare pelerinajul este un lucru care ţine mai mult de propria persoană. Pentru a face un pelerinaj pelerinul trebuie să fie o persoană care să ştie ceea ce este viaţa ascetică. Viaţa ascetică este o viaţă care ne face să renunţăm la ceea ce duce în spre păcat. Sunt mai mulţi care ajuns să păcătuiască şi să caute o modalitate de a ieşii din păcătoşenie. Acest lucru evident că pelerinul îl face prin pelerinaj care este o faptă ce îl scoate din logica păcatului. Prin urmare este bine să ştim că pelerinajul este un act care îl motivează pe creştinul ortodox la a duce o viaţă fără de păcate şi a se îndrepta în spre virtute. Acest lucru fiincă viaţa creştin ortodoxă este una care ne îndeamnă ne asceză. Trebuie să fim cât se poate de ancoraţi în virtutea creştin ortodoxă şi să ne dăm seama de ceea ce este ea şi unde ne duce cu adevărat. Viaţa creştin ortodoxă după cum am vorbit mai sus este o viaţă a trecerii. S-a şi spus că în creştinismul ortodox se simte o „vocaţie pascală" adică o chemare a trecerii de la păcat la virtute. Acest lucru este realizat fără doar şi poate şi prin virtute. Facem fapte bune fiindcă dorim să ne mântuim şi fiindcă acest lucru este în natura omului. Omul este chemat în spre virtute în mod natural sau mai bine zis prin firea lui. La fel de bine trebuie să ştim că viaţa duhovnicească este o viaţă a trecerii. Este vorba de trecerea de la păcat la virute, de trecerea de la ceea ce este efemer la veşnicie. Aceste lucruri sunt cele care ne fac să fim ancoraţi în credinţă şi la fel de bine ele sunt cele care ne întăresc convingerea că a face pelerinaje este un lucru bun spre folosul nostru. În acest sens creştinii ortodocşi au fost din cele mai vechi vremuri pelerini. Ei au fost cei care s-au îndreptat spre mănăstiri şi spre moaştele sfinţilor cu scopul de a se îmbunătăţii duhovniceşte. Acest lucru este fără doar şi poate o tradiţie în**

20 Catolicii au fost cei care au considerat în evul mediu că pelerinajul poate prin sine să ierte păcatele oamenilor. Aşa e face că în evul mediu există obiceiul ca atunci când cineva făcea un pelerinaj să se considere că păcatele lui erau iertate. Mai mult papii de la Roma au fost cei care practicau un sistem al indulgenţelor cu pelerinii. Pelerinii erau consideraţi vrednici să li se ierte unele păcate mai mari sau mai mici în funcţie de lunginea plerinajului făcut. Aşa se face că papii îşi rezervau dreptul de a da unele indulgenţe pentru pelerini. Acest lucru a fost respins de creştinismul ortodox care consideră că doar spovedania iartă păcatele. Este bine să ştim că catolicii nu au respins pelerinajul dar în sânul catolicismului el a primit un sens degenerat. Acest sens se leagă după cum am arătat în rândurile de mai sus de practica indulgenţelor papale. Trebuie să ştim că este posibil ca unii pelerini să fi ajuns să experimenteze o stare de har mai mare decât alţii dar acest lucru în nici un fel nu înseamnă că păcatele lor se iartă fără de spovedanie. Pentru iertarea păcatelor creştinismul ortodox consideră că este nevoie şi este necesară iertarea păcatelor. Acest lucru trebuie să fie foarte bine înţeles fiindcă sunt unii care nu ştiu unde să situeze pelerinajul. Sunt mulţi care fac multe plerinaje pe la multe mănăstiri şi la moaşte de sfinţi dar acest lucru nu înseamnă că păcatele lor se iertă fără de spovedanie.

**creştinismul ortodox de care noi trebuie să fim conştienţi şi pe care trebuie să o ducem mai departe.**[21]

**În acest sens este foarte adevărat că pelerinul este cel care realizează prin pelerinaj un fel de unire a lumescului cu nelumescul. Acest lucru este aşa fiindcă pelerinul este cel care provine din lume şi se îndreptă spre o realitate care este afară din lume. În acest sens este adevărat că pelerinul creştin ortodox este un deschizător de drumuri. Trebuie să fie cineva care să medieze între călugări şi lume şi acest lucru fără nici o îndoailă că îl fac pelerinii. Pelerinul prin urmare are o chemare nobilă. Este chemarea la asceză, chemarea de a renunţa de ceea ce ne duce în spre păcat şi patimă. Acestei chemeri îi dăm curs prin faptul că facem pelerinaje. În acest sens trebuie să fim deplin încredinţaţi că pelerinajul nu şi-a pierdut din semnificaţia nimic în zilele noastre. Pentru secolul al XXI-lea pelerinajul este la fel de actual cum a fost pentru zilele antichităţii. Acest lucru este aşa fiindcă păcatul în sine nu s-a schimbat ci s-au schimbat factorii şi mediul în care este el făcut. Mai mulţi creştini ortodocşi au fost cei care au mărturisit că prin pelerinaj au ajuns să îşi găsească liniştea şi pacea sufletească. Acest lucru fiindcă plerinajul este o călătorie care are obiectiv sufletul omului. Trebuie să ne îngrijim de suflet. Sufletul nostru se poate reculege şi la fel de bine se poate redescoperii pe sine şi adevăratul lui eu prin pelerinaj. Aceste lucruri sunt cele care ne spun că pelerinajul nu şi-a pierdut din actualitate. Nu trebuie să ne facem iluzii şi trebuie să ştim că sunt mulţi cei care sunt duşmani ai pelerinajului. Aceştia susţin că între călugări şi laici nu trebuie să fie nici un fel de legătură şi nici un fel de conecţie. Din moment ce călugării au părăsit lumea ei nu mai trebuie să aibă nici un contact cu ea. Această opinie este extrem de întâlnită în zilele noastre. Mai mult sunt mulţi care susţin că nu există nici un fel de har şi nici un fel de sfinţenie în viaţa călugărilor creştin ortodocşi. Sunt mulţi călugări şi în budism şi cu ce sunt speciali monahii creştini ortodocşi faţă de călugării budişti?**[22]

---

21 Radu Teodorescu, *Evlavia în creştinismul ortodox* (Cugir, 2016).

22 Este adevărat că sunt mai multe pelerinaje pe care le fac budişti la locuri pe care ei le consider sfinte. Ceea ce trebuie să ştim este că nu tot ceea ce se denumeşte pe sine o religie este cu adevărat o religie. Acest lucru fiindcă sunt mulţi care interpretează greşit religia. În acest sens există o mare separaţie dintre religie şi pseudo-religie. Aşa se face că sunt mai mulţi care mânaţi după propriile lor proniri pătimaşe ajung să considere locuri de pelerinaj spaţii care nu au nimic de a face cu creştinismul orthodox. Să fie aceste pelerinaje valide? Cu siguranţă că nu. Pentru a fi valid un pelerinaj trebuie să respecte anumite reguli. El trebuie să fie făcut în numele Domnului Iisus Hristos. Acest lucru fiindcă nu poate să fie nevoinţă dincolo de Hristos. Facem nevoinţă pentru Hristos care poate să ne confere mântuirea. Prin urmare pelerinajul autentic iasă din iubirea de Dumnezeu. În ceea ce îi priveşte pe budişti trebuie să ştim că Buda a ajuns să se considere propriul lui dumnezeu şi prin urmare el nu a mai avut

**Pentru mai multă lume pelerinajul nu este numai o călătorie ascetică ci la fel de bine şi una iniţiatică. Acest lucru este aşa fiindcă există foarte multă teologie în viaţa monahală în spre care se îndreaptă pelerinul. Călugărul creştin ortodox este unul care renunţă la lume nu fiindcă urăşte lumea ci fiindcă doreşte să se nevoiască pentru Dumnezeu şi la fel de bine doreşte să se consacre în întregime lui Dumnezeu. Acest lucru este mai greu de înţeles pentru cei egoişti şi individualişti care se gândesc numai la propria lor persoană. La fel de bine este adevărat că pelerinul nu urăşte lumea şi nici nu doreşte să facă rău lumii ci mai mult el doeşte să îşi ia un interval de timp în care să se concentreze şi să fie cu inima şi cu mintea numai la Dumnezeu. Pentru acest lucru pelerinajul este în toate timpurile o ieşire din lume. Ieştim din lume pentru a ne putea orienta numai spre Dumnezeu şi pentru a ne putea da seama ce mai trebuie să facem să fim în legătură cu Dumnezeu. Prin urmare este adevărat că motivaţia pelerinului a fost din cele mai vechi vremuri Dumnezeu. Nu poate exista o motivaţie mai supremă pentru pelerin decât legătura şi comuniunea cu Dumnezeu. De acest lucru trebuie să fim cât se poate de conştienţi şi la fel de bine să nu avem nici un fel de îndoială asupra lui. Pelerinajul este un drum spre Dumnezeu. De fapt toată viaţa noastră ar trebuie să fie un drum spre Dumnezeu. Călugării creştin ortodocşi sunt cei care trebuie să ştie că ţelul lor şi al pelerinilor este comun: Dumnezeu. Prin urmare este bine să ne ancorăm în Dumnezeu şi acest lucru pelerinul în face extrem de bine. Sunt mulţi care ne spune că dacă pelerinii se îndreaptă spre călugări de mai multe ori de ce nu se fac şi ei călugări? Ceea ce trebuie să ştim este că după creştinismul ortodox există mântuire şi în viaţa din lume dar nu trebuie să neglijăm faptul că în timp ce un laic se dedică parţial mânturii, un călugăr face acest lucru la modul total.[23]**

**Creştinismul ortodox consideră că pelerinajul este în primul rând o călătorie a sufletului. În această lume este la modă ca omul să se îngrijească numai de cele trupeşti. Sunt mulţi care sunt cu adevărat obsedaţi de mâncărurile pe care le consumă, de hainele cu care se îmbracă, de locuinţa**

---

nevoie de Dumnezeu. Sunt mulţi budisşti şi nu numai care fac pelerinaje pe la locurile unde a trăit Buda cu scopul de a urma învăţătorului lor. Aceste pelerinaje sunt considerate nevalide de creştinismul ortodox fiindcă ele nu sunt făcute în numele adevăratului Dumnezeu. Prin urmare nu orice spune că face un pelerinaj ajunge să fie considerat ca fiind unul adevărat. Adevărul este că trăit într-un veac al pseudo-religiei în care suntem chemaţi să ne folosim discernământul pentru a ne da seama de care este pelerinajul adevărat faţă de falsul pelerinaj. După cum am spus, pentru ca un pelerinaj să fie valid el trebuie să fie făcut în numele Domnului Iisus Hristos şi să fie urmat de idealul ascetic. Acest lucru trebuie să ne fie un criteriu după care să ne dăm seama de ceea ce este un pelerinaj adevărat de unul fals.

23 Autor anonim, *Spovedania unui pelerin rus către duhovnicul său* (Editura Ama Aediting: Bucureşti, 2014).

**unde trăiesc sau de condiţiile de viaţă de lux. Acest lucru este cu adevărat un adevărat cult în zilele noastre. Mai ales în occident omul a ajuns să fie exslusiv preocupat numai de viaţa trupească. Aşa se face că există o tedinţă generică a omului de azi de uita de viaţa sufletească. Sufletul este un lucru neglijat în zilele noastre şi cu toţii ştim acest lucru. Pentru acest lucru ortodoxia recomandă pelerinajul care este un fel de introspecţie sau o radiografie pe care creştinul ortodox o face asupra sufletului. Sunt mulţi care fac pelerinaje pentru a intra în legătură cu duhovnici creştin ortodocşi iscusiţi. Viaţa duhovnicească este o hrană pentru suflet. Sufletul nostru se hrăneşte cu tot ceea ce este duhovnicesc. Prin urmare atunci cînd facem pelerinaje este foarte adevărat că demonstărm că nu suntem numai trup ci la fel de bine şi suflet. Trebuie să ne îngrijim de suflet la fel de bine cum ne îngrijim de trup fiindcă sufletul este nemuritor. Fiindcă este nemuritor sufletul este la un anumit nivel cea mai importantă parte din noi sau din sinele nostru personal. Este bine să ştim acest lucru în zilele noastre când sun foarte multe curente psihologizante care consideră că sufletul nu are nevoie de hrană duhovnicească ci numai de psihanaliză. Sufletul trebuie să fie un lucru care să ne ducă în spre asceză. Acest lucru este aşa fiindcă asceza este cea care ne face să cponştientizăm sufletul şi la fel de bine să fim cât se poate de încredinţaţi de prezenţa şi existenţa lui. Prin urmare la un anumit nivel pelerinajul este o călătorie în spre sufletul nostru. Avem nevoie să ne descoperim sufletul şi prin această descoperire să curăţăm zgura păcatelor care s-au aşternut asupra lui. Acest lucru fără doar şi poate este un lucru care ne ajută să îl facem pelerinajul creştin ortodox.**[24]

24 Pelerinajul este un drum spre sufletul nostru şi la fel de bine o descoperire a lui. Sufletul este adevărat că fiind invizibil trebuie să fie descoperit. Trebuie să ne cunoaştem propriul suflet şi acest lucru nu îl putem face în gălăgia şi neliniştea lumii din jur. Este bine să ne orientăm prin pelerinaj mai mult spre sufletul nostru şi în acest sens vom ajunge în cele din urmă să ne dăm seama cine suntem noi cu adevărat. Sufletul nostru este un lucru care se defineşte şi trăieşte în viaţa duhovnicească care este conferită de pelerinaj. La un anumit nivel viaţa duhovnicească este un pelerinaj pe care îl facem spre sufletul nostru. Acest lucru fiindcă sufletul nostru este o entitate care se îndreaptă spre Dumnezeu şi are nevoie de un timp în care să fie centrat numai pe Dumnezeu. Este adevărat prin urmare că trebuie să fim preocupaţi de suflet dar nu trebuie să fim onsedaţi de el. Sufletul trebuie să fie o preocupare firească a noastră cu noi înşine. Ştiind ce este sufletul nostru vom ştii mult mai mult şi mult mai bine cine suntem noi ca persoane. Sunt mulţi care trăiesc într-un fel de inerţie totală în care nu ştiu ceea ce este sunt cu adevărat. După cum am spus avem nevoie să facem pelerinaje sufleteşti în spre sufletul nostru să ne dăm seama de ce are nevoie sufletul nostru pentru a fii sănătos. Pentru cei care nu cred în existtenţa sufletului este adevărat că aceste rânduri sunt lipsite de sens. Totuşi sufletul există şi trebuie să veghem asupra lui. Acest lucru este ceea ce ne face în cele din urmă să fim cât se poate de atenţi cu viaţa noastră sufletească.

**Este adevărat că multe dintre păcatele pe care le facem omul nu au nici un fel de efect asupra trupului. Acest lucru nu înseamnă că păcatul nu are un efect asupra sufletului. Părin păcat sufletul nostru se schimonoseşte şi la fel de bine se perverteşte. Trebuie să ştim acest lucru mai ales în zilele noastre când sunt destul de mulţi care sunt fără de nici o direcţie în viaţă. Sunt foarte multe persoane care nu au nici o direţie în viaţă fiindcă au ajuns să fie biruite de grijile vieţii. Grijile vieţii sunt un lucru care aruncă sufletul în derivă. Acest lucru fiindcă omul care este centrat exclusiv pe această viaţă materială nu mai ştie de sufletul său. Aşa se face că pentru omul care nu are nici o direcţie în viaţă este adevărat că nu maie există nici un fel de sens şi nici un fel de noimă în existenţa lui. Trebuie să ştim că sufletul nostru se poate pierde pe sine atunci când nu facem asceză. Acest lucru este aşa fiindcă asceza este cea care ţine un fel de echilibru sau mai bine spus un fel de balanţă dintre viaţa trupească şi viaţa sufletească. Tendinţa generică pe care o simte omul în această viaţă este să fie centrat numai pe ceea ce oferă această viaţă trupului fără să mai ţină cont de viaţa sufletului. Ei bine, aici intervine asceza creştin ortodoxă care ajunge să balanseze trupescul şi sufletescul. Aflat în pelerinaj mai mulţi creştin ortodocşi au sismţit cum sufletul lor se linişteşte şi ei ajung să fie cât se poate de împăcaţi cu sine. Asceza creştin ortodoxă este un lucru care ne face să fim conştienţi de propriul nostru sine şi de nevoia de a ne concentra pe el şi pe existenţa lui. Deşi timpul nostru este încărcat trebuie să ne facem timp să îl dedicăm sufletului. Acest lucru îl facem în cele din urmă prin pelerinaje. În acest sens este foarte adevărat că pelerinajul este un act ascetic sau o faptă de asceză. Acest lucru este mai greu de înţeles pentru „oamenii lumeşti” care cred că tot ceea ce există este numai această lume. Trebuie să ne dăm seama prin urmare de implicaţiile ascezei şi la fel de bine de consecinţele pe care ea le are asupra noastră. Acest lucru îl facem prin asceza creştin ortodoxă. Asceza creştin ortodoxă este un lucru care fără doar şi poate ajunge să ne îmbogăţească şi să ne facă fericţi. În acest sens este adevărat că pelerinajul este o călătorie în spre fericirea sufletească. Aecastă fericire nu se manifestă prin hohote de râs ci mai mult prin sentimentul mulţumirii că am făcut un lucru pentru Dumnezeu. Trebuie să facem tot ceea ce putem pentru Dumnezeu şi în acest sens să ajungem să fim conştienţi că adevărata fericire nu poate venii dincolo de comuniunea cu Dumnezeu. Prin urmare aceste lucru este ceea ce ne împlinşte cu adevărat.**[25]

O văduvă săracă avea doi copii. O fetiţă mică de trei anişori şi un băieţel de vreo şase anişori. Într-o zi sărmana familie a rămas fără nici un ban şi n-aveau nci o bucăţică de pâine. Mămica le-a spus:

25 Antonie Kaldellis, *The Christian Parthenon: classicism and pilgrimage în byzantine Athens* (Cambridge, 2009).

-Dragii mei copilaşi, astăzi nu avem ce mânca. Rugaţi-vă lui Dumnezeu să ne ajute, căci El este mare şi este bun. În Cartea lui Sfântă este scris: „Cere-ţi şi vi se va da, bateţi şi vi se va deschide.”

Mămica a plecat să caute de lucru. Surioara a început a plânge şi a cere pâine de la frăţior. Băiatul nu ştia cum s-o mai mângâie, s-a aşezat la masă şi I-a scris o scrisoare chiar lui Dumnezeu:

-„Sfinte şi Milostive, Doamne! Surioara mea vrea să mănânce. Trimite-mi, te rog, câţiva bani să mă duc să cumpăr pâine.”

După ce a terminat de scris, a luat scrisoarea şi a ieşit repede din casă, fugind spre cutia poştală. Dorind să pună scrisoarea în cutie nu putea, fiindcă ea era fixată prea sus. S-a ridicat copilul în vârful degetelor, dar tot nu reuşea. În timp ce el se chinuia, pe alături a trecut preotul satului. Văzându-l pe băiat, el l-a întrebat:

-Ce vrei să faci?

A luat hârtia din mâna băiatului şi a început să citească. Părintele a rămas adânc cutremurat de necazul băiatului şi a plecat acasă la copil.  Convingâdu-se că această familie trăieşte în mare lipsă şi sărăcie, preotul ia dat băiatului toţi banii pe care îi avea. Iar duminică la slujbă părintele a anunţat credincioşilor necazul familiei băiatului şi ia îndemnat pe oamenii de bună credinţă să ajute familia nevoiaşă, cu ce poate fiecare. S-a adunat o sumă foarte mare care le-a fost de mult folos. Iată cum Dumnezeu l-a ajutat pe acest copil, care a avut o credinţă sinceră şi puternică în Dumnezeu. Dumnezeu totdeauna ne ajută prin oameni buni!

Avem aici un caz de răsturnare de situaţie care a fost realizată prin intervenţia unui preot creştin ortodox. În această situaţie este posibil să ne găsim şi noi într-un anume fel la un anumit moment al vieţii noastre. Este bine prin urmare să ştim că trebuie să avem încredere în Dumnezeu care poate să ne aducă pacea sufletească atunci când nici nu ne aşteptăm. Acest lucru Dumnezeu ajunge să îl facă prin slujitorii Lui.[26]

Asceza este un lucru care pentru începători este un lucru neplăcut. Trebuie să ţinem post, să ne spovedim, să ne împărtăşim, să facem fapte bune când avem ocazia şi nu în cele din urmă să facem pelerinaje. Sunt mulţi care la început nu au simţit nici un

---

26 Pentru mulţi este greu de acceptat să Dumnezeu poate să opereze sau mai bine zis să lucreze prin alţi oamenii. Acest lucru fiindcă ei susţin că Dumnezeu este unul care lucrează diresc asupra oamenilor şi nu are nevoie de nici un fel de intermediar. Acesta este unul dintre motivele pentru care ortodoxia ne recomandă să avem un părinte duhovnicesc. Ce să înţelegem printr-un părinte duhovnicesc? Înţelegem că trebuie să fim ancoraţi în comuniune în drumul nostru spre Dumnezeu. Drumul nostru spre Dumnezeu nu este unul singuratic ci este unul pe care îl facem în comuniune cu duhovnicul. În acest sens este adevărat că între duhovnic şi fiul duhovnicesc trebuie să fie o relaţie sau o legătură ascetică. Aceasta fiindcă prăintele duhovnicesc este unul care trebuie să se consulte în viaţa ascetică cu fiul duhovnicesc. Prin urmare este adevărat că sunt mai mulţi creştini ortodocşi care din evlavie ajung să îşi aleagă duhovnici de la mănăstiri. Acest lucru fiindcă ei simt că primesc mai mult ajutor ascetic şi duhovnicesc de la călugării duhovnici cu viaţă îmbunătăţită. Acest lucru ortodoxia nu îl exclude însă ea este conştientă că sunt mulţi care nu doresc să aibă duhovnici pe la mănăstiri şi se menţin numai cu duhonvicii de parohie. După cum am spus, sufletele oamenilor nu sunt indentice şi pentru acest lucru ortodoxia este cât se poate de înţelegătoare cu cei care ajung să îşi aleagă duhovnici de la mănăstiri. Este bine prin urmare ca orice creştin ortodox să aibă un duhovnic cu care să se angajeze în viaţa duhovnicească.

fel de atracţie faţă de pelerinaj. Cred că cu toţii creştin ortodocşi dacă vom sta şi vom analiza mai mult cunoaştem un caz sau două de persoane care la începutul vieţii ascezice au considerat pelerinajele ca fiind inutile. La ce să mergi pe la mănăstiri? La ce să mergi pe la moaşte? La ce să mergi prin oraşele unde au predicat sfinţii apostili? La ce să mergi prin locurile unde au trăit sfinţii? Aceste lucruri sunt cele care au stat în mintea şi pe limba la mai mulţi începători în viaţa duhovnicească şi ascetică. Cu cât timpul a trecut ei au ajuns să fie din ce în ce mai conştienţi că aceste lucruri sunt de folos. Ele sunt de folos fiindcă sunt pentru noi un exemplu care eventual şi noi îl putem urma după propriile noastre puteri. După cum am spus în viaţa ascetică nu trebuie să ne forţăm fiindcă mai întâi de toate trebuie să ne cunoaştem pe noi înşine. Există în acest sens şi cazuri trist care demonstrează că nu se cunosc limitele ascezei. În acest sens în Biserica Catolică s-a făcut o canonizare ca sfântă a unei călugăriţe care a murit de foame fiindcă nu a dorit să mai mănânce. Acest lucru evident este considerat de ortodoxie ca un lucru care trebuie evitat fiindcă asceza trebuie să fie făcută cu cumpătare. Nu este bine să ajungem în stadiul de a face lucruri care să fie în detirmentul sănătăţii noastre. Acest lucru fiindcă Dumnezeu nu ne vrea bolnavi, însetaţi şi înfometaţi ci sănătoşi. Prin urmare asceza creştin ortodoxă este un lucru care vine să menţină organismul într-o stare de sănătate. Trebuie să avem de grijă de sănătatea noastră şi să nu facem nimic mai mult decât este necesar. Trebuie să avem în vedere aceste lucruri care sunt fără doar şi poate realităţi ale lumii noastre.[27]

Prin urmare pelerinajul creştin ortodox are o dublă funcţie: el este unul care ne face să luăm seama mai mult la sufletul nostru şi la fel de bine ne disciplinează trupul. Sunt mulţi care fac sute de kilometrii în pelerinajele lor şi acest lucru este cu adevărat o mare asceză. Trebuie să ştim că aceste pelerinaje sunt fără doar şi poate unele care ne sunt de folos şi pe care trebuie să le avem în vedere. Asceza după cum am spus nu este un lucru care doreşte răul omului ci din contră ea are funcţia de a îl echilibra pe om şi de a îl pune într-o relaţia sănătoasă cu lumea din jur. Facem asceză pentru că Îl iubim pe Dumnezeu şi dorim să ne arătăm iubirea pe care o avem faţă de Dumnezeu. Este bine să ştim că iubirea de Dumnezeu nu se manifestă în mod egoist care este orintată numai în spre sine şi în spre propria noastră persoană. Acest lucru este aşa fiindcă iubirea de Dumnezeu este un lucru care aduce cu sine nevoia de a fi în comuniune cu cei care au aceleşai sentimente faţă de Dumnezeu. Trebuie să căutăm să fim cât se poate de aproape de cei care şi ei Îl iubesc pe Dumnezeu. Acest lucru fără doar şi poate ne duce la idea de a fii în comuniune cu mai mulţi care şi ei sunt dornici de a face pelerinaje. Aşa se face că pelerinajul devine un act de comuniune ascetică. Asceza trebuie să ştim că este un lucru care să ne cheme la comuniune. Prin urmare facem asceză şi acest lucru ne duce în spre comuniunea cu alţii care şi ei se nevoiesc pentru Dumnezeu la fel ca noi. Pelerinajul este un lucru pe care evident îl putem face în comuniune şi este bine să ştim acest lucru mai ales în zilele noastre în care omul se îngrijeşte numai de propria persoană. Este trist atunci când ajungem să facem pelerinaje singuri fiindcă în mod obişnuit pelerinajele se fac în grup după cum în mănăstiri şi călugării trăiesc în grup.[28]

Zilele noastre sunt zile în care sunt din ce în ce mai puţini cei care sunt conştienţi de importanţa şi de semnificaţia pelerinajului. Acest lucru este aşa fiindcă omul din zilele noastre este un om care ajunge să se complacă în existenţa contidiană cu o orientare exclusiv numai spre viaţa trupească. Este la modă să fie materialist în zilele noastre şi este clar că pentru mentalitatea materialistă a face pelerinaje este o pierdere

27 Eftimie Athonitul, *Asceţi în lume 1* (Editura Evanghelismos: Bucureşti, 2009).

de vreme. Ceea ce nu ştiu materialiştii este că pelerinajele se fac în vederea obţinerii mânturii. Domnul Hristos în viaţa Sa pământească ne-a învăţat să căutăm mântuirea ca bunul de cel mai mare preţ. Acest lucru este ceea ce ne face să fim cât se poate de atenţi cu implicaţiile pelerinajului. Pelerinajul este o faptă care fără de nici o îndoială ne duce în spre bine. Acest lucru este aşa fiindcă pelerinajul este o faptă bună. Este bine ca din timpul nostru să ne facem loc să mergem şi să vorbim cu călugării creştin ortodocşi care au renunţat la viaţa din lume odată pentru totdeauna. Acest lucru este ceea ce ne face să constatăm că viaţa nu este numai cum o vedem noi cei din lume ci ea este înţeleasă diferită de călugării creştin ortodocşi. Sunt mulţi care prin pelerinajele creştin ortodoxe au ajuns să se îmbunătăţească sufleteşte şi să trăiască momente cât se poate de unice. Prin urmare pelerinajul este o faptă ascetică ce ne este de folos şi care ne învaţă ceea ce este viaţa ascetică. Viaţa ascetică este una care ne face mai maturi duhovniceşte şi la fel de bine ne face să trăim în simplitate. Simplitatea este un lucru care este proprie ascezei. La fel de bine pelerinajul este o lecţie de simplitate. Acest lucru este aşa fiindcă el ne învaţă că trebuie să fim orientaţi numai spre Dumnezeu şi să facem numai ceea ce este pe placul lui Dumnezeu. Simplitatea este un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere şi de care trebuie să ţinem cont. Viaţa duhovnicească prin urmare este un lucru care nu poate exista fără de asceză acest lucru este aşa fiindcă asceza este cea care înlătură din calea noastră toate obstacolele care ne ţin departe de Dumnezeu. Este prin urmare adevărat că există o dimensiune ascetică a pelerinajului pe care cei neînduhovniciţi o găsesc cât se poate de inconvenientă. Acest lucru este aşa fiindcă sunt puţini cei care ştiu că în drumul lor spre Dumnezeu sau mai bine spus în plerinajul lor spre Dumnezeu trebuie să renunţe la tot ceea ce nu este în conformitate cu voia lui Dumnezeu. După cum am spus, fiecare dintre noi creştinii ortodocşi facem pelerinaje după proprii noastre puteri şi nu trebuie să ne forţăm să facem mai mult decât putem.[29]

## CAPITOLUL 2

28 Faptul că asceza este un lucru care duce la comuniune este un lucru care nu prea poate fii înţeles de lumea noastră de azi. Acest lucru fiindcă se consideră că totul trebuie să fie făcut pe cont propriu. Vedem că sunt unii care şi în materie de viaţă duhovniceacă ajung să fie cât se poate de orientaţi numai în spre propria persoană şi în spre propriul interes. Acest lucru este fără doar şi poate o realitate pe care trebuie să o cunoaştem. Nevoinţa şi asceza nu sunt lucruri care să ne individualizeze ci ele sunt lucruri care trebuie să ne deschidă unii spre alţii şi la fel de bine să ne ofere o viziune mai deplină a ceea ce înseamnă actul ascetic. Pentru cei care întâmpină greutăţi în ceea ce priveşte asceza este bine să ştim că asceza este un lucru care ne face să fim mai atenţi unii cu alţii. Acest lucru este aşa fiindcă asceza devine un lucru mai uşor de făcut atunci când o facem în comuniune cu alţi creştini ortodocşi. Ceea ce trebuie să ştim este că creştinii ortodocşi trebuie să trăiască într-o stare de frăţietate. Acesta este unul dintre motivele pentru care citirea apostolului în Biserica Creştin Ortodox începe cu „fraţilor.” Creştinii ortodocşi sunt o frăţietate şi este bine să avem acest lucru în vedere. Pelerinajele sunt o metodă de a întrţăii sentimentul de frăţietate în comunităţile noastre creştin ortodoxe pe care trebuie să le avem în vedere. Sunt mulţi care au ajuns să lege prietenii duhovniceşti prin pelerinajele pe care le-au făcut pe la diferite mănăstiri şi locuri sfinte. Acest lucru este bun şi trebuie să îl facem şi noi în caz că nu am ajuns să îl punem în aplicare.

29 Eftimie Athonitul, *Asceţi în lume 2* (Editura Evanghelismos: Bucureşti, 2014).

Am încadrat prin urmare pelerinajul ca o faptă bună pe care o face omul. În lumea creştin ortodox  sunt foarte multe mănăstiri şi locuri sfinte pe care pelerinul le poate vizita şi în acest sens să dobândească mult folos duhovnicesc. Trebuie să ştim astfel că pelerinajul este o alternativă pe care o avem la îndemână pentru a face fapte bune. Acest lucru fiindcă el este cel care ne ajută să ne raportăm la Dumnezeu şi să facem un lucru pentru Dumnezeu. Cu cât facem mai multe pelerinaje cu atât mai mult devenim familiari cu spiritualitatea creştin ortodox fiindcă pelerinajul este un lucru care ţine de spiritualitatea creştin ortodoxă. La fel de bine am spus că pelerinajul mai are şi un sens duhovnicesc care este pelerinajul pe care îl facem în spre sufletele noastre. Trebuie să ştim că acest lucru este ceea ce ne aduce mult câştig sufletesc şi ne face să fim mult mai buni şi mai duhovniceşti. Viaţa noastră duhovnicească este un lucru de care trebuie să ţinem cont şi putem să ne sporim viaţa duhovnicească prin pelerinajul creştin ortodox. Acest lucru este aşa fiindcă pelerinajul este cel care ne duce la comuniunea de iubire cu Dumnezeu şi cu semenii noştrii.[30]

Dacă ne vom uita în comunităţile în care trăim vom vedea că ele sunt viciate de patimi şi păcate: fie se bea alcool, fie se bârfeşte, fie se înjură şi se vorbeşte vulgar, fie sunt unii care au un comportament huliganic. Aceste lucruri sunt realităţi pe care le întâlnim în comunităţile noastre. Sunt mulţi care simt nevoia de a se desprinde pentru câteva zilele de aceste realităţi triste ale lumii noastre şi a fi cât se poate de liberi de răutăţile lumii din jur. Este bine să ştim că pentru ei pelerinajul este o întoarcere în spre

30 Pelerinul care face un pelerinaj el trebuie să ştie că nu există numai o dimensiune verticală a comuniunii cu Dumnezeu ci la fel de bine există şi o dimensiune orizontală a pelerinajului cu semenii nostrii. Acest lucru este aşa fiindcă trebuie să ne dăm seama că nu putem să spunem că Îl iubim pe Dumnezeu şi de semenii noştrii nu ne pasă. Acest lucru este aşa fiindcă odată ce Îl vom iubii pe Dumnezeu vom devenii conştieţi că semenii noştrii sunt creaţii a lui Dumnezeu. Iată de ce trebuie să fim cât se poate de atenţi cu semenii. adevărul este că în zilele noastre sunt foarte mulţi pelerini siguratici care apucă calea mănăstirilor de unii singuri şi acest lucru este un lucru neplăcut. Este neplăcut fiindcă mersul în pelerinaj nu trebuie să fie unul făcut în singurătate. Iată de ce trebuie să facem pelerinajul în comuniune de iubire duhovnicească cu semenii noştrii. Acest lucru fiindcă în cele din urmă comuniunea duhovnicească este un lucru care este cât se poate de folositor. Trebuie să avem iubire faţă de semenii noştrii şi atunci când vedem că în ei se naşte dorinţa de a face pelerinaje să fim alături de ei. În acest mod ei se vor simţii încurajaţi şi în comuniune duhovnicească. După cum am spus plerinajul este un lucru care întăreşte comuniunea duhovnicească. Pentru unii pelernajul este un nact eroic şi fiindcă ei nu se consideră eroi ajung al opinia că nu trebuie să facă nici un fel de plerinaj. Acest lucru este bine să îl înţelegem în contextul lui. A face un pelerinaj nu este în nici un fel un act eroic ci mai mult un act ascetic. Este o faptă ascetică faptul că timp de 2 sau 3 zile ajungem să ne părăsim casa şi familia şi mergem la o mănăstire unde căutăm să trăim o viaţă fără de păcat.

puritate, în spre nepătimire, în spre o viaţă desprinsă de urâţenile cotidianului. Acest lucru este ceea ce defineşte sensul şi viaţa noastră ultimă viaţa duhovnicească este un lucru care nu poate să fie desprinsă de asceză. Acest lucru fiindcă asceza este cea care ajunge să ne motiveze să ne orientăm numai spre Dumnezeu şi existenţa Lui. Viaţa duhovnicească este un lucru de care trebuie să ţinem cont şi avem şansa să ne îmbogăţim duhovniceşte prin pelerinaj şi prin ceea ce ţine de el. Aceste lucruri sunt prin urmare fapte care definesc sensul existenţei noastre atunci când dorim să devenim pelerini. Este adevărat că nu există nici un fel de ritual pentru a devenii pelerin ci mai mult totul se reduce la voinţă. Trebuie să avem voinţa de a devenii pelerini fiindcă acest lucru va ajunge să fie benefic pentru noi. Este adevărat că sunt două mari categorii de pelerini: 1. Plerini de ocazie, care la un moment dar s-au îndreptat în spre o mănăstire mai mult din curiozitate şi există  a doua categorie de pelerini 2. pelerini constanţi care pe tot parcursul vieţii lor din copilărie la bătrâneţe ajung să facă pelerinaje. Evident că aceştia sunt cei care descoperă pe deplin sensul şi importanţa pelerinajului. Acest lucru fiindcă ei ştiu că pelerinajul este un lucru care aduce mult folos sufletesc. Iată de ce trebuie să ştim că pelerinajul este un lucru de care trebuie să ţine cont în viaţa noastră duhovnicească. Pelerinajul este cel care ne face să fim cât se poate de deschişi în spre faptul că în această lume în plan materil totul este trecător. Pentru a ajunge să rămânem neatinşi de schimbabilitatea acestei lumi ajungem să devenim pelerini. Acest lucru este aşa fiindcă pelerianul este un răspuns pe care creştinsimul ortodox îl oferă schimbabilităţii lumii în care tărim. Sunt puţine lucruri statornice în zilele noastre: sunt fabrici care se deschis pentru a se închide, guverne care cad, ştiri care se schimbă undeori aproape total, mondele care îşi pierd curenţa destul de rapid şi enumerarea ar putea continua. Pelerinajul a existat în creştinism de foarte de timpuriu. Esebiu ne Cezareea ne spunea de un espiscop pe nume Alexandru care undeva prin jurul anului 200 de plecat din Capadocia spre Ierusalim pentru a se ruga şi a cunoaşte locurile sfinte.[31]

Acest episcop Alexandru este considerată de unii istorici ca fiind una dintre primele menţiuni ale pelerinajului creştin ortodox. Este adevărat că de atunci s-au făcut multe pelerinaje. La fel de bine o altă pelerină din antichitatea creştină a fost Sfânta Elena, mama împăratului Constantin cel Mare care între lunile ianuarie-martie 326 a făcut şi ea un pelerinaj la Ierusalim unde a descoperit lemnul sfintei cruci pe care a fost răstignit Domnul Iisus Hristos. Prin urmare este clar să pelerinajul a fost practicat de creştini destul de timpuriu. Acest lucru trebuie să fie pentru noi un imbold ne a face şi noi plerinaje. Facem pelerinaje fiindcă acest lucru este benefic duhovniceşte pentru noi. Ceea ce trebuiue să ştim este că atunci când facem un pelerinaj la el trebuie să contribuit toată fiinţa noastră. Acest lucru fiindcă la fel de bine şi mintea are nevoie să se curăţească. Este bine ca mintea să fie curăţită şi în acest sens ea să se despartă de gândurile rele. Iată ce spunea în acest sens în secolul al XX-lea Sfântul Paisie Aghioritul: „pentru cei ce se nevoiesc să îşi păzească curăţia lor sufletească şi

31 Eusebiu de Cezarrea, *Istoria bisericească* (EIBMBOR: Bucureşti, 1987).

trupească, gândurile curate au mai mare putere duhovnicească decât toată asceza, postul şi privegherea.” S-a spus de mai mulţi părinţi duhovniceşti că mintea omului este asemena unei mori. Ea macină ceea ce punem în ea. Putem să punem în mintea noastră gânduri bune sau gânduri rele. În funcţie de ceea ce putem în mintea noastră, vom ajunge în cele din urmă să punem în faptă ceea ce există în lumea noastră. De ce să nu recunoaştem că în lumea noastră elementul erotic este la el acasă. Fie că vorbim de ziare, de reviste, de internet sau de televiziune, elementul erotic ne asaltează. El este cel care duce mai ales în rândul tinerilor la ceea ce cunoaştem ca şi „fanteziile erotice.” Fanteziile erotice sunt gânduri rele fiindcă ele sunt cele care ne fac să fim orientaţi numai în spre ceea ce este păcătos şi pătimaş. Erotismul este pătimaş şi este o formă mai rafinată a desfrânării şi a adulterului. În acest sens, atunci când facem un pelerinaj într-un anume sens trebuie să ne rupem de gândurile rele care ne stăpânesc.[32]

În acest sens pelerinajul atunci când este făcut cu grijă este un lucru care ne ţine în stare de trezvia duhovniceacă. Acest lucru este aşa fiindcă pelerinajul este o intropecţie pe care o facem în propria noastră persoană şi în propriul nostru eu. Acest lucru trebuie să spunem că este o faptă care ne menţine şi ne susţine ca şi fiinţe duhovniceşti. Trebuie să fie treji în ceea ce priveşte viaţa noastră duhovnicească şi să fim cât se poate de atenţi cu tot ceea ce facem cu mintea şi sufletul nostru fiindcă în cele din urmă acest lucru poate să ne afecteze. Viaţa noastră duhovnicească este un lucru care are numai de beneficiat de pe ruma pelerinajului acest lucru mai ales dacă facem un pelerinaj cu luare aminte. Pelerinajul nu ne face călugări creştin ortodocşi ci ne face creştini ortodocşi mai responsabili. Este bine să ştim acest lucru şi să îl avem în vedere. Pentru a ne menţine trezvia duhovnicească este bine ca să ajungem să facem pelerinaje care să ne ajute să vedem mai bine cine suntem ca persoane şi cine suntem ca şi creştini ortodocşi. Suntem ulţi dintre noi care considerăm că suntem mari creştini dar dacă vom

32 După cum ne spun sfinţii părinţi gândurile sunt „păcate cu mintea.” Pentru mulţi acest lucru este mai greu de acceptat. Cum adică să păcătuieşti cu mintea? Păcătuieşti cu mintea fiindcă te gândşeti la lucruri necuvioncioase sau rele. Pentru acest lucru este nevoie să deprinzi să pui în mintea ta gânduri bune. Un pelerinaj este un prilej bun pentru noi pentru a pune în mintea noastră gânduri bune. Acest lucru este aşa fiindcă în mintea noastră se dă o luptă dintre gândurile bune şi gândurile rele. Chiar dacă nu ajugem să punem în practică toate gândurile rele, atunci când suntem stăpâniţi de gândurile rele fără doar şi poate păcătuim. Păcatul cu gândul nu este un păcat la fel de mare ca păcatul cu fapta însă el rămâne un păcat. Acesta este unul dintre motivele pentru care trebuie să ne eliberăm de gândurile rele şi să cultivăm gândurile bune. Atunci când ne încolţesc gândurile rele un pelerinaj poate să fie de mare ajutor. Acest lucru este aşa fiindcă mergând în spre un loc restras unde sunt mănăstirile creştin ortodoxe ajungem să ne eliberăm de răutăţile sin sufletul nostru şi să luăm seama la slujbele la care participăm. Este adevărat că pentru unii slujbele de parohie nu sunt suficente pentru a îi dezlipii de gândurile rele care îi domină. Aşa se face că un plerinaj poate să fie de mare ajutor. Pelerinajul este în acest sens un fel de „proces catartic” care îl facem cu mintea noastră. Mai bine spus prin pelerinaj ajungem să ne centrăm spre idei, sugestii şi gânduri bune. Acest lucru este benefic pentru noi chiar dacă el nu ne umple buzunarul de bani.

face un plerinaj la o mănăstirire cu călugări înduhovniciţi vom vedea că suntem departe de ceea ce credem noi despre sine că suntem. Prin urmare pelerinajul este o metodă de a „răscumpăra vremea” acest lucru fiindcă el ne face să folosim timpul cu folos duhovnicesc. Sunt mulţi care nu pun mare preţ pe timpul lor fiindcă consideră că în această viaţă au timp berechet. Dacă ne vom uita mai bine vom vedea că timpul nostru din această viaţă este scurt. Ne naştem trecem prin copilărie, devenim adolescenţi, ajungem maturi şi în cele din urmă am ajuns la bătrâneţe. Dacă vom fii atenţi vom vedea că timpul vieţii noastre trece extrem de repede. Ajungem la jumătatea vieţii extrem de repede şi este bine să ştim că acest lucru nu poate în nici un fel să fie ignorat. Pentru acest lucru spunem că plerinajul este şi el o metodă de a *răscumpăra vremea.”*[33]

Sunt mulţi care fără să aibă cunoştiţe de religie nu ştiu exact unde să încadreze pelerinajul creştin ortodox şi conideră că locul lui este undeva la periferia vieţii umane. Mai mult sunt mai multe opinii care susţin că în spatele pelerinajului creştin ortodox se ascunde *nevoia de miracol*.[34] Adevărul este că pelerinul creştin ortodox autetic nu caută minuni în pelerinaj asemenea cum Irod Antipa a căutat să vadă dacă Hristos a putut face o minune mai înainte de patima Sa. Pelerinajul nu este o căutare de miracol ci mai mult este un act de asceză. Acest lucru este aşa fiindcă chiar şi cei mai mari sfinţi au nevoie de asceză. Iată ce ne spunea în acest sens Părintele Roman Braga un vestit duhovnic al secolului al XX-lea: „asceza nu trebuie să lipsească nici celui mare mare sfânt, dacă lipseşte există pericolul de a cădea în păcat.” Prin urmare trebuie să ştim că nu numai sfinţii sunt chemaţi la asceză ci la fel de bine şi noi creştinii ortodocşi simplii. Acest lucru fiindcă asceza este cea care ne întăreşte în viaţa duhovnicească şi la fel de bine ea ne hristifică. Prin urmare, sunt unii care sunt de părare că numai sfinţii sunt chemaţi să facă asceză fiindcă în sine ei sunt sfinţi în timp ce noi păcătoşi. Este bine să ştim că asceza nu este un lucru care ţine numai de sfinţenie. Asceza este un lucru care ţine la fel de bine şi de moralitate şi în facultăţile creştin ortodox morala creştin ortodoxă studiază şi asceza creştin ortodoxă. Oricine doreşte să evite păcatul are nevoie de asceză. Acest lucru la fel de bine nu este valabil numai în cazul călugărilor creştin ortodocşi ci la fel de bine şi al laicilor. Laicii sunt şi ei chemaţi să facă asceză la fel de bine cum fac călugării creştin ortodocşi. Este adevărat că asceza monahilor este mai mare dar în cele din urmă acest lucru nu poate în nici un fel să fie un lucru care îi vizează numai pe ei.[35]

Prin urmare ceea ce am dorit să adresăm în aceste rânduri este faptul că asceza este o noţiune mult mai amplă decât se crede în mare. Acest lucru este aşa fiindcă pentru cei din lume pelerinajul este fără doar şi poate o faptă ascetică. Dacă dorim să ştim ceea ce

33 Zaharia Zaharou, *Răscumpărând vremea* (Editura Renaşterea: Cluj Napoca, 2014).

34 Mirel Mănică, *Nevoia de miracol: fenomenul pelerinajelor în Româna contemporană* (Editura Polirom: Iaşi, 2014).

este o faptă ascetică este bine să ştim că acest lucru este un fapt pe care îl putem face şi pe care îl putem pune în practică. A face un pelerinaj  este un fapt ascetic şi pentru acest lucru sunt din ce în ce mai puţini cei care fac pelerinaje fiindcă pelerinajul aduce cu sine noţiunea de renunţare de „confortabilitatea” pe care ne-o dă cotidianul. Asceza este în acest sens o ieşire din aparetul confort cotidian al lumii noastre. Pelerinajul este în acest sens o ieşire din lume care ne face să fim mai conştienţi de ceea ce este lumea în sine şi de ceea ce înseamnă ea în sens profund. Sunt mulţi care consideră că numai sfinţii pot să facă asceză. Cum se face că sfinţii au ajuns la sfinţenie? Este clar că ei au fost asceţi şi prin acest lucru au ajuns în cele din urmă la asceză. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl ştim în zilele noastre când sunt mulţii care susţin că asceza nu este în nici un fel compatibilă cu viaţa noastră de zi cu zi. Dacă sfinţii au fost ascezi putem şi noi să fim sfinţi fiindcă facem asceză? Sunt mulţi care au făcut asceză şi nu au ajuns să fie sfinţi. Prin urmare este cât se poate de clar că asceza nu este pentru noi şi nu are nici un rost să ne avântăm în asceză şi în viaţa noastră de zi cun zi. Aceasta este o opinie eronată. Este eronată fiindcă ceea ce trebuie să ştim este că asceza este un lucru care ne face în primul rând nepătimaş. Nepătimirea, adică a fi liberi de robia păcatelor şi a patimilor nu este înseşi sfinţenia. Sfinţenia este încununată de harul lui Dumnezeu care se revarsă deplin în sfinţi. Iată prin urmare cum trebuie să înţelegem asceza creştin ortodoxă. Asceza creştin ortodoxă este un lucru pe care fiecare îl practică după puteri. Dacă sfinţii creştin ortodocşi au ajuns la stadii supreme de asceză, laicii creştin ortodocşi ajung şi ei la stadii mai mici de asceză dar acest lucru nu trebuie în nici un fel să îi stopeze de a face asceză. „Asceza nu e numai bătutul mătăniilor. Şi căsnicia e o asceză. Studiul e o asceză. Iubirea e o asceză. Filiaţia e o asceză. Boala e o asceză. Viaţa de om izgonit din paradiso terrestre e o asceză. De aceea, la disperarea de a fi om, există o singură reţetă: fii plin, fii viu, fii prezent (i. e., creator) şi caută Prezenţa.”[36]

---

35 Părintele Dumitru Stăniloae spunea că: „asceza creştin ortodoxă derivă din ideea că omul este centrul şi stăpânul lumii create.” Dumitru Stăniloae, *Ortodoxie și naționalism*, (Editura Supergraph, 2011), p. 7. Prin acest lucru îneţelegm că asceza este un lucru care ne face să fim deasupra lumii create ca unii care am fost puşi să fim stăpînitorii ei. Patima şi păcatul sunt cele care într-un anume fel de subjugă materiei care nu mai are nici un fel de implicaţie duhovnicească. Pentru acest lucru trebuie să ştim că omul a fost chemat de Dumnezeu să stăpânească peste această lume. Este bine să ştim acest lucru mai ales în zilele noastre când sunt mulţi care nu ştiu unde să situeze locul omului în această lume. Locul omului este să fie stăpnitor al acestei lumii dar acest lucru omul trebuie să îl facă în comuniune cu Dumnezeu. Prin urmare asceza este un lucru care ne leagă de Dumnezeu şine fereşte de păcate şi patimi. Pentru acest lucru toţii sfinţii creştin ortodocşi au fost personae ascetice care au ţinut la ascetism. Ascetul creştin ortodox poate să fie după situaţie un pelerin. Acest lucru fiindcă după cum am spus nu toţi dintre noi putem devenii călugări. Totuşi, pelerinajul este cel care ne ţine în legătură cu călugării creştin ortodocşi şi ne face să ne dăm seama de cine sunt ei şi ce suntem noi.

36 Horia Roman Patapievici, *Politicele* (Editura Humanitas: Bucureşti, 1996).

Se spune că într-o mănăstire trăia un frate pe nume Just. El mai avea un frate trupesc care se numea Capios. În mănăstirea în care trăia Just era un obicei care nimeni să nu aibă nimic în comun. Totuşi, Just era stăpânit de iubirea de bani. Într-o zi el s-a dus la fratele său şi i-a spus:

- Să şti că eu nu prea ţin la rânduiala acestei mănăstiri.

- Ce rânduială?

- Ca totul să fie în comun şi să nu avem nici un bun propriu.

- De ce?

- Fiindcă eu am 3 bani de aur de mare preţ la mine în chilie.

- Şi ce faci cu ei?

- Cum ce fac cu ei? Ei ţin pentru timpuri grele. Dacă se întâmplă ceva cu mine ce am să fac?

Egumenul acelei mănăstiri a auzit de faptul că Just nu respecta regula mănăstrii. Nu a ştiut ce să facă şi între timp Just s-a îmbolnăvit şi a murit. Egumenul a dat ordin ca Just să fie înmormântat afară din cimitirul mănăstiririi şi să nu i se facă nici o rugăciune pentru sufletul său. După 30 de zile de la moartea lui Just, egumenul a început să îi pară rău de ceea ce a făcut şi a poruncit ca în mănăstire să se facă 30 de zile de rugăciune pentru sufletul călugărului Just. În a XXX-a zi sufletul lui Just s-a arătat fratelui său Capios.

- Just tu eşti?

- Eu sunt.

- Cum îţi este?

- Acum îmi este bine.

- Nu te înţeleg?

- Timp de 30 de zile am stat în iad dar de când egumenul a dat ordin să se facă 30 de zile de rugăciune pentru sufletul meu am fost eliberat din iad.

- Vai, nici nu ştii că  mă bucur.

- Să nu îşi faci probleme pentru mine fiindcă sunt bine.

- Bine Just.

Iată o întâmplare care ne spune ce putere au rugăciunile care se fac în mănăstiri. Putem vedea cum 30 de zile de rugăciune într-o mănăstire au scos un suflet din iad. Pe noi pe creştinii ortodocşi acest lucru nu poate în nici un fel să ne lase indiferenţi.[37] Este adevărat că fiind unii care au părăsit lumea şi tot ceea ce există în ea rugăciunile călugărilor creştin ortodocşi pot fii mult mai efective decât cele pe care le facem noi în viaţa de parohie. Este adevărat că sunt mulţi care caută parohia numai atunci când au mari necazuri în viaţă. Este bine să ştim prin urmare care este sensul şi care este rostul parohiei. Parohia are menirea de a ne ţine pe toţi într-o comuniune duhovnicească. Acest lucru este aşa fiindcă aecastă comuniune este cea care ne face să fim mult mai ancoraţi şi mai sigură pe urcuşul nostru duhovnicesc. Este adevărat că lumea noastră este o lume a contrastelor: în timp ce unii caută să acceadă la funcţii şi la protofolii cât mai mari, creştinii ortodocşi descoperă o ascensiune mult mai preţioască decât cea a funcţilor şi a titulaturilor pe care le oferă lumea din jur: este ascensiunea şi urcuşul pe care îl facem în viaţa duhovnicească. Dacă vom sta şi vom analiza mai bine vom vedea că el este mult mai frumos şi mai nobil decât funcţiile pe care mulţi le râvenesc în lumea noastră. Viaţa duhovnicească este cea care aduce în sufletul omului o dulceaţă care îl bucură pe creştinul ortodox şi îl direcţionează spre tot ceea ce este frumos şi bun din sufletul lui. Prin urmare pelerinajul este o ascensiune pe care o face sufletul nostru spre Dumnezeu acest lucru fiindcă Dumnezeu este Cel care ne vede atunci când facem pelerinaje. Trebuie să ştim că în primul rând facem pelerinaje pentru Dumnezeu şi la fel de bine în al doilea rând le facem şi pentru sănătatea noastră sufletească. Trebuie să ştim că în această lume nu trebuie să ne îngrijim numai de sănătatea trupească ci la fel de bine trebuie să ne îngrijim şi de sănătatea sufletească. Ne îngrijim de sănătatea sufletească prin pelerinaj. Este adevărat că nu trebuie să facem pelerinaj săptămânal de şi sunt şi unii creştin ortodocşi râvnitori care merg în pelerinaje săptămânal.[38]

---

37 Sunt mulţi care sunt cât se poate de indiferenţi faţă de pelerinajele creştin ortodoxe care se fac în comunităţile lor. Ei se consideră superiori şi în nici un fel nu se pogoară la nivelul plebei care găpseşte mare atracţie în a face pelerinaje. Acest lucru este bine să fie ştiut mai ales în zilele noastre când sunt mulţi care consideră că a fi plerin este o pierdere de vreme. Trăim într-o lume care ne învaţă de mici copii că trebuie să câştigăm cât mai mult şi nu trebuie să lăsăm nici o clipă din viaţa noastră fără a fi orientaţi în spre câştim. Câştigul este un lucru care ne face să fim cât se poate de atenţi cu propriile interese. Interesele noastre sunt lucruri care sunt cât se poate de separate de viaţa duhovnicească ce ne spune că fim pelerini. Pelerinajul nu adaugă nici un dolar sau un euro în plus la bugetul nostru. Este adevărat că pelernajul nu adadugă nici un euro sau dolar la bugetul nostru dar fără doar şi poate el ajunge să se purifice sufletele şi să ne facă mai buni. Nu este acest lucru destul pentru a fi adepţii pelerinajelor? Cu siguranţă că da. Doar cei care sunt realmente împitriţi la inimp şi la minte nu consideră că se merită să facă pelerinaje.

38 Vasilios Papadakis, *Asceza ortodoxă. Preschimarea în Hristos a sufletului* (Editura Egumeniţa: Galaţi, 2015).

Este bine să ştim că pelerinajul nu poate în nici un fel să fie desprins de asceză şi de actul acestic deşi sunt unii care susţin că a face pelerinaj nu aduce cu sine nici un fel de asceză. Pelerinul creştin ortodox este o persoană care se află în cautarea sfinţeniei. După cum am spus sfinţenia este un lucru care implică cu sine asceza fiincă ea este cea care menţine edificul ei. În acest sens sens pentru unii dacă nu ajungi la sfinţenie nu mai există nici un fel de rost să practici asceza. La ce bun să facă asceză dacă ea nu îţi garantează la modul deplin şi total că trebuie să ajungi la sfinţenie? Ei bine acest lucru nu poate în nici un fel să nu fie deschis unei discuţii cu caracter teologic. Ceea ce ne spune creştinimul ortodox este că există o diferenţă dintre un ascet şi un sfânt. Prin acest lucru înţelegem că asceţii sunt mai jos ierarhic decât sfinţii. Totuşi, ei fac parte din creştinismul ortodox. Acest lucru a devenit un lucru care s-a conştientizat mai ales în zilele din urmă ale noastre când au fost mai mulţi teologi creştin ortodocşi care şi-au ridicat problema ascezei şi a sfinţeniei creştin ortodoxe. Trebuie să ştim că există o diferenţă sau mai bine spus o gradaţie în ceea ce priveşte viaţa duhovnicească. Viaţa duhovnicească se poate manifesta prin sfinţi şi sfinţenie dar la fel de bine ea se poate manifesta şi prin asceţi şi asceză. Aceştia nu sunt sfinţi în adevăratul sens al cuvântului dar şi ei au plecat pe calea sfinţeniei. Acest fapt nu trebuie în nici un fel uitat şi trebuie să îl avem în vedere. În zilele noastre devine din ce în ce mai evident că omul nu poate să îl forţeze pe Dumnezeu să Îl facă sfânt fiindcă sfinţenia este un lucru care ţine în cele din urmă de voinţa lui Dumnezeu. Totuşi, acest lucru nu înseamnă că omul nu poate ajunge să trăiască ceea ce este sfinţenia cel puţin la nivel teoretic. La fel de bine acest lucru poate să fie constatat şi din viaţa călugărilor. Sunt mulţi călugări care trăiesc în mănăstiri fără să fie sfinţi. Acest lucru nu înseamnă că viaţa lor nu are nici o noimă fiindcă nu au ajuns să fie sfinţi.[39]

---

39 Adevărul este că în zilele noastre există o adevărată fascinaţie cu asceza şi asceţii. Sunt mulţi care practică yoga care este asceza hindusă redusă la esenţă fără să fie hinduşi ca religie. După cum am spus, ascetismul este cel care exercită o fascinaţie asupra omului modern fiindcă acest om este conştient că are un suflet de care într-un fel sau altul trebuie să aibă de grijă. Sfinţii părinţi au fost cei care au determinat că asceza trebuie să treacă de proba creştin ortodoxă pentru a fi acceptată. Acest lucru nu are loc de mai multe ori şi prin urmare nu orice se intitulează pe sine asceză este şi un lucru folositor şi sănătos. Este bine să facem asceză dar să rămânem în cadrele creştinismului ortodox. Pe mai mulţi dorinţa de extraordinar şi de ieşit din comun îi duce în spre alte credinţe şi alte ritualuri. Acest lucru nu este bine şi trebuie să fie evitat. Asceza creştin ortodoxă este un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere şi de care trebuie să ţinem cont mai ales în zilele noastre când sunt din ce în ce mai puţini cei care doresc să având în ascetica creştin ortodoxă. Aceste lucruri este bine să le evităm pentru mulţi asceza creştin ortodoxă este un fenomen exotic care aduce cu sint un fel de divertisment. Este bine să ştim că numai asceza creştin ortodoxă este cea care reglează sufletul şi îl face să se simtă în largul lui. Cu toţii ştim ceea ce este fenomentul de fustrare. Sentimentul de fustrare este unul care apare la cei care practică yoga din pur divertisment şi fiindcă sunt momiţi de diferiţi guruşi fiindcă ei pot vedea că yoga cu practicile ei merge pe un drum separat de Dumnezeu şi Iisus Hristos. Ce asceză este acea care se face fără de Hristos?

Luca al Crimeei spunea un lucru de care trebuie să ţinem cont: „Omul trufaş nu va putea nicicând să placă lui Dumnezeu, chiar dacă şi-ar petrece întreaga viaţă în asceză. Iată cât de pierzătoare e patima trufiei." Întrebarea care se ridică din această afirmaţie este dacă mândria şi asceza pot să coexite în aceiaşi persoană. Adevărul este că trufia şi asceza pot să există în aceiaşi persoană. Este vorba fără nici o îndoială de o formă mai subtilă de mândria. Este mândria pe care o simţim atunci când ne vedem pe noi mai buni şi mai drepţi decât cei din jurul nostru. Acest gen de atitudine este fără doar şi poate dublată de o atitudine de dispreţ. Este adevărat că trebuie să dispreţuim răul şi păcatul dar nu trebuie să mergem atât de departe să dispreţuim pe cei care eventul nu au făcut atât de multe plerinaje pe la mânăstiri câte am făcut noi şi la fel de bine nici un pot să fie asceţi atât de buni pe cum suntem noi. Acest lucru este fără nici o îndoailă un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere şi de care trebuie să ţinem cont fiindcă sunt mulţi care fac pelerinaje şi devin asceţi pentru a fi lăudaţi de cei din jurul lor. Aceştia trebuie să ştim că şi-au luat plata lor de Dumnezeu în această lume fiindcă ei nu fac nici un fel de lucru pentru rai. Suntem asceţi şi facem pelerinaje pe la locuri sfinte nu pentru a ne lăuda şi a ne vedea mai buni şi mai superiori decât restul semenilor ci fiindcă dorim să ne mântuim  şi dacă se poate dorim mântuirea lumii întregi. Acest lucru ne spune că trebuie să fim cât se poate de atenţi cu viaţa duhovnicească. Trebuie să ştim că în sens ierarhic sun trei nivele care sunt separate unul de altul:

1. Viaţa ascetică.

2. Viaţa duhovnicească.

3. Sfinţenia.

Acestea trei sunt lucruri care par identice dar în realitate ele nu sunt. Prin urmare este bine să ştim de viaţa duhovnivcească şi de ceea ce implică ea cu sine. Viaţa duhovnicească este un un pas mai sus de viaţa ascetică fiindcă ea ne face să fim cât se poate de bine ancoraţi în legile Duhului Sfânt al lui Dumnezeu. Domnul Iisus Hristos spunea fariseului Nicodim că nu este destul să ne naştem din trupuri ci la fel de bine trebuie să ne naştem din Duhul Sfânt al lui Dumnezeu. Această naştere apare numai după ce ne-am definit pe noi ca persoane ascetice.[40]

Ceea mai mai puţini sunt conştieţi este că există o nevoinţă negativă sau de ce să nu spunem una malefică. În ce constă ea? Adevărul este că în istorie au existat foarte mulţi tirani de exemplu care în loc să îşi folosească capacităţile pentru a face o lume mai bună au folosit toate puterile lor pentru a se concentra pe facerea răului: a asuprii, a domina, a tiraniza sau a extermina. În istorie au fost mult prea multe cazuri. Trebuie să spunem că aceşti tiranii au fost persoane care evident că au dat dovadă de un anumit nivel de nevoinţă: este un lucru destul de complex a tiraniza o ţară întreagă. În acest

40 Cristian Bădiliţă, *Asceză şi copilărie* (Editura Curtea Veche, 2009).

sens esesitul Pascal Bruckner spunea destul de inspirat: „Iată puterea răutăţii: îi modelează şi-i formează pe indivizi. Dar ce talent cere asta! Nu bănuim cât e de greu să fii odios; răul este o asceză ca şi sfinţenia, trebuie să învingi mai întâi prejudecăţile unei societăţi mereu înclinată spre milă, să zdrobeşti fără încetare poporul palid al bunelor sentimente, să ai în fine un simţ teatral ascuţit, o cunoaştere psihologică a sufletului care nu este dată tuturor."[41] Iată prin urmare că este adevărat că trăim într-o lume a contrastelor. În timp ce unii ajuns să exceleze în virtuţi alţii din contră excelează în răutate. Sunt mulţi care sunt seduşi de răutate şi sunt cât se poate de ancoraţi în tot ceea ce ţine rău. Este şi aceasta o formă de nevoinţă dar este o nevoinţă negativă sau mai bine zis una care nu ne duce în nici un sens la Dumnezeu. Este bine să ştim că în timp ce unii merg în pelerinaje pe la mănăstiri şi pe la moaşte de sfinţii alţii merg să jefuiască şi să fure în cine ştie ce localităţi departe de casele lor. Iată o lume a contrastului în care existăm şi în care suntem chemaţi să ne delimităm teritoriul: suntem de partea binelui sau a răului? La un anumit nivel cu toţii suntem chemaţi să alegem dintre aceste două realităţi care sunt în antagonie de la începutul lumii şi a umanităţii. Este bine prin urmare să ştim că nevoinţa negativă este un lucru care nu are nimic de a face cu creştinismul ortodox. Acest lucru fiindcă nevoinţa negativă urmăreşte să facă rău şi face din rău un scop al vieţii.[42]

De-a lungul istoriei răul a căutat să facă mai multe forme de manifestare: război, lagăre de exterminare, terorism, asasinate, torturi sau camere de gazare. Deşi răul s-a manifestat în istoria omului în toată hidoşenia lui ceea cea ce trebuie să ştim este că în nici un fel răul nu este mai puternic decât binele. Acest lucru fiindcă răul este un principiu care se bazează pe distrugere. Plăcerea distugerii este o plăcere decadentă şi

41 Pascal Brucker, *Luni de fiere* (Editura Trei, 2011).

42 Istoria a demonstrat că au fost mai mulţi care au făcut din rău scopul vieţii lor şi prin toate acţiunile lor şi-au îndreptat energiile în spre răutate şi tot ceea ce ţine de ea. Trebuie să fugim de rău şi de ceea ce ţine de el. Răutatea este un lucru care în nici un fel nu poate să ne aducă satisfacţii pe termen lung. Acest lucru fiindcă numai un nebun nu simte mustrarea conştiinţei după ce a făcut o răutate. Este bine prin urmare să nă dăm seama că această cale a răului nu este numai distructiv ci la fel de bine şi autodistructivă. Răul este în cele din urmă autodistructiv fiindcă el nu mai ţine cont de nici un fel de moralitate sau de lege morală în cele din urmă. Acesta este motivul pentru care trebuie să ne ferim de rău. Sunt comunităţi în care răul este la el acasă. Din aceste comunităţii creştinii ortodocşi mai reuşesc să se sustragă uneori prin pelerinaj. Pelerinajul este o formă de luptă cu răutatea lumii din jur. Sunt mulţi care întorşi dint-run pelerinaj ajuns să prindă puteri şi să se simtă capabili să îşi cotinue drumul vieţii. Iată prin urmare că pelerinajul este mai mult decât ne-am aşteptat în sens inţial. Pelerinajul este la fel de bine şi o formă de protest împotriva stării de decadenţii morală în care se aflǎ unele colectivităţi umane. Acest lucru fiindcă el ne ajută să fim cât se poate de deschişi faţă de semenii din jurul nostru şi să îi îndemnăm la calea virtuţii. Iată de ce trebuie să avem încredere în plerinajul creştin ortodox. Este adevărat că pelerinajul creştin ortodox nu va rezolva toate problemele noastre însă cu siguranţă că va face viaţa noastră mai frumoasă.

degenerescentă pe care numai cei imorali ajung să o cultive. Acesta este motivul pentru care răul nu va putea niciodată să învingă asupra binelui oricât de multe încercări va face el. Fiindcă trăim într-o lume ciudată şi fără de echilibru este foarte bine să ştim că pelerinajul este o reîncadare în normal a creştinului ortodox. Creştinul ortodox se restabileşte şi de ce nu el se restaurează pe sine prin pelerinaj. În fod ce are loc în plerinajul creştin ortodox? Are loc o definitivare a creştinului ortodox în credinţa ortodoxă. Dacă în parohiile noastre de mai multe ori credinţa ortodoxă este un lucru care variază şi este uneori cât se poate de instabilă pelerinajul este cel care nu ne face fundamentalişti dar ne întăreşte credinţa. Pelerinajul este cel care ne spune că credinţa noastră creştin ortodoxă nu este în van şi la fel de bine că trebuie să fim cât se poate de realişti în ceea ce priveşte propria noastră persoană. Tendinţa generică a omului este să se vadă pe sine mai mult decât este şi acest lucru se aplică uneori şi în probleme de credinţă. Sunt unii care se laudă cu credinţa lor, cu faptul că postesc, se spovedesc şi se împărtăşesc regulat. Evident, acest lucru nu este bine. Călugării creştin ortodocşi adevăraţi sunt mult mai buni decât suntem noi dar ei nu se laudă cu virtuţile şi cu faptele lor bune. Acest lucru trebuie să fie un exemplu pentru noi. Pelerinajul este un lucru care defineşte la un anumit nivel credinţa noastră într-o lume care păşeşte pe căi nesigure şi strâmbe. Vom găsii mângâierea duhovnicească de care avem nevoie în plerinaj.[43]

Am spus că pelerinajul creştin ortodox se doreşte să fie o restaurare a omului în statutul său de fiinţă duhovnicească. Acest lucru fiindcă pelerinajul este o călătorie care îl duce pe om în spre ceea ce este el şi în spre ceea ce trebuie să fie. Omul este o fiinţă care a fost intenţionată de Dumnezeu să ducă o viaţă duhovnicească. Acest lucru este un lucru pe care omul în realizează prin asceza creştin ortodoxă. Este bine să ştim că asceza creştin ortodoxă îl ridică pe om la stadiul din care au căzut primii oamenii Adam şi Eva. Prin urmare este adevărat că pelerinajul contribuie al restaurarea noastră ca oamenii duhovniceşti. Sunt mănăstiri în care plerinii nu mănâncă carne şi duc un mod de viaţă total vegetarian. Acest lucru este foarte mult văzut de unii ca şi un lucru care face mănăstirile creştin ortodoxe să nu fie în nici un fel atractive pentru mulţi. Cum poţi să îl restaurezi pe om dacă îl lipseşi de mâncare şi de ceea ce are nevoie el pentru a trăi? După cum am spus nici un pelerin nu ajunge să moară de foame numai că prin plerinaj omului i se reaminteşte că sensul vieţii nu este numai băutura şi mâncare. Este bine să ştim acest lucru în zilele noastre când sunt din ce în ce mai puţini cei care doresc să ştie care este sensul ultim al ascezei. Asceza nu este o renunţare cât se poate de absurdă a mâncare şi băutură ci mai mult cultivarea unui personalităţi duhovniceşti care este capabilă să nu mai păcătuiască. Pentru mulţi dintre noi vom vedea că mâncarea este o combustie a păcatului. Acest lucru este aşa fiindcă omul poate ajunge să trăiască pentru a mânca şi nu a mânca pentru a trăi. Este adevărat că ceea ce mâncăm ajunge să ne influenţeze la un anumit nivel dar acest lucru nu însemană că omul este controlat deplin de ceea ce mănâncă. Acest lucru este bine să îl ştim mai ales

43 *Psihologia sinelui: un pelerinaj spre centrul fiinţei* (Editura Eminescu, 2000).

în zilele noastre când sunt din ce în ce mai mulţi care au un adevărat cult al mâncării. Aşa se face că omul ajunge la ceea ce americanii denumesc ca *overeating* sau în termenii tradiţionali ai duhovnicei creştin ortodoxe la lăcomie a pântecelui.[44]

Pelerinajul creştin ortodox este o parte mai mică a unui întreg mai mare pe care creştinismul ortodox ajunge să îl denumească sub numele de restaurarea omului. Păcatul este după Biblie cel care l-a făcut pe om să piardă raiul. Prin urmare mai există căi prin care omul să ajungă din noi în raiul pierdut? Sfântul Efrem Sirul, un sfânt care a trăit în secolul al IV-lea ne spune că există modalităţi de a recâştiga raiul. Iată ce ne spune el în acest sens: „asceza şi pocăinţa sunt scări care ne urcă acolo de unde am căzut." Prin urmare creştinul ortodox nu face asceză de dragul ascezei ci cu un scop foarte bine determinat. Acest scop este ca omul să ajungă să dobândească raiul. Raiul este un lucru pe care sfinţii creştin ortodocşi au atestat că există deşi sunt mai mulţi mari savaţi care se îndoiesc de existenţa lui fiindcă nu au găsit nici o dovadă ştiinţifică care să îi certifice existenţa. Este bine prin urmare să ştim care este sensul şi care este înţelesul ascezei creştin ortodoxe care include în sine şi existenţa raiului. Raiul este un lucru care ne face să ne dăm seama că trebuie să îl „cucerim." Pentru a dobândii raiul trebuie să folosim toate mijloacele pe care le avem şi tot ceea ce putem să facem pentru a ajunge în el. Este clar şi nu poate exista nici un fel de îndoială în acest sens: scopul omului este să ajungă în rai. Asceza este cea care la un anumit nivel face raiul accesibil. Prin urmare sensul potitiv al ascezei este acela de a ne duce în rai şi a ne face să fim pentru toată veşnicia cu Dumnezeu. Acest lucru este un fapt care evident la un anumit nivel îl realizăm şi prin pelerinaj fiindcă după cum am spus pelerinajul este o faptă ascetică. Prin urmare şi pelerinajele sunt cele care ne pot ajunta să ajungem în rai. Este adevărat că pentru mai mulţi acest lucru este o fincţiune. Cu ce poate să ne ajute în drumul spre rai un pelerinaj la cine ştie că mănăstire din vârf de munte? Pelerinajul la

44 În acest sens atunci când facem un pelerinaj trebuie să ştim că nu facem acest lucru pentru a ne înfrupta din toate bunătăţile culinare ale pământului. Pe la mănăstiri trebuie să ne obişnuim să acceptăm şi o hrană mai modestă dar totuşi o hrană. Acest lucru fiindcă numai în acest fel vom ajunge să ne dezvoltăm funcţiile duhovniceşti care constau în autocontrol. Ceea ce trebuie să ştim este că trebuie să ştim să ne autocontrolăm în cadrul vieţii de zi cu zi. Realitatea este că sunt mulţi care nu se autocontrolează. În acest sens ei devin controlaţi de lăcomie, de sexualitate, sau de mânie. Cum poate să fie plerinajul o rezolvare la aceste probleme dramatice ale omului? Plerinajul este mai întâi de toate un exerciţiu de autocontrol. Trebuie să ne autocontrolăm pe noi pentru a nu devenii controlalţi. Cei care fac pelerinaje este adevărat că fac un exerciţiu generic de autocontrol. Ei trebuie să se controleze cum vorbesc, ce atitudine au, ceea ce mănâncă şi nu în urmă ceea ce trăiesc în plan sufletesc. Acest lucru este aşa fiindcă stările sufleteşti sunt cât se poate de uşor de reperat din experior. În acest sens plerinul este o personă care exersează calea virtuţilor care nu este alta decât calea ascezei. Asceza creştin ortodoxă implică cu sine autocontrol şi acest lucru nu poate în nici un fel să fie un lucru care să ne ţină departe de viaţa duhovnicească. Vom fi oameni duhovniceşti numai atunci când vom reuşii să ne autocontrolăm şi să fim cât se poate de atenţi cu tot ceea e ne priveşte. Tot ceea ce ne pirveşte pe noi poate să devină un prilej de a cădea în păcate sau în patimi. Pentru acest lucru trebuie să luăm aminte la viaţa noastră sufletească.

mănăstirea din acel vârf de munte îl facem fiindcă ştim că şi acolo sunt omaneni care se roagă şi care Îl laudă de Dumnezeu. Prin  urmare este bine să ştim acest lucru şi să ţinem cont în zilele noastre când omul este într-un anume fel triumfalist şi doreşte ca toată viaţa lui să fie la nivel maxim. Acesta este paradoxul pelerinajului: că el ne face să ne interesăm de lucruri uitate de lume pentru a ajunge la ceea ce este cu adevărat important.[45]

Este adevărat că prin pelerinaj ajungem să deprindem simplitatea dar nu trebuie să confundăm simplitatea cu simplismul. Simplismul este mai mult decât orice superficialitate. Sunt mai mulţi care sunt de părere că pelerinajul nu este necesar în viaţa omului fiindcă el este o experinţă mult prea profundă. Cine a spus că omul trebuie să fie o fiinţă profundă? Cine a spus că omul trebuie să trăiască experienţe existenţiale? Cine a spus că omul trebuie să fie o persoană duhovnicească? Acestea sunt reproşuri pe care le întâlnim pe buzele celor care sunt prinşi de capcanele superficialităţii din zilele noastre. Este bine să evităm aceste lucruri şi să fim cât se poate de direcţionaţi în spre ceea ce este profund şi ceea ce este duhovnicesc. Pierre Burdieu spunea odată un lucru care merită să îl redăm: „Modern men? Fast foods, fast thinkers, fast lovers.” [Omul modern: fast food-uri, gânditori superficiali, amorezi de ocazie”]. În cadrul omului modern din zilele noastre a vorbii de pelerinaje pe la mănăstiri şi pe la moaşte este fără doar şi poate un lucru cât se poate de desuet. Nu mai ţine această poveste pentru noi cei din secolul al XXI-lea. Suntem persoane care ajungem uneori să ne definim ca şi unii care trăim într-o lume post-creştină. Nu trăim într-o lume post creştină care L-a scos pe Hristos din mijlocul ei? Realitatea tristă este că da, sunt unii care habar nu au de creştinism. În ţări ca şi China, Japonia, Vietnam sau Iran sunt unii care nu au auzit în viaţa lor despre Hristos. Acest lucru nu poate în nici un fel să ne lase indiferenţi. Trebuie spun că autorul acestor rânduri nu îşi face mari speranţe că pelerinajul v-a ajunge un adevărat „fenomen” în lumea noastră de secol al XXI-lea. Acest lucru fiindcă această lume în ansamblu este o lume care nu este dominată de principiile creştin ortodoxe. Este demodat să fi creştin ortodox. Să mergi în ficare duminică şi sărbătoare la biserică? Se te închini la icoane? Să îţi faci rugăciunile în mod privat? În nici un caz. Avem mult prea multe de făcut în viaţa profesională pentru a realiza toate aceste lucruri. În nici un caz în zilele noastre nu mai avem timp să ne interesăm de mănăstiri de la cap de lume şi mai ales să ne şi vizităm.[46]

---

45 Ernest Bernea, *Îndemn la simplitate* (Editura Vremea: Bucureşti, 2006 reediare).

46 Există o categorie de oamenii care au urât de tot ceea ce este ritual. Acest lucru este aşa fiindcă ritualul este un lucru care îi face să fie cât se poate de plictisiţi. Ritualul este considerat de multă lume un lucru demondat şi învechit. Ori nu se înscrie pelerinajul pe linia unui ritual? Adevărul este că pelerinajul nu este un ritual în adevăratul sens al cuvântului. Pelerinajul este mai mult un lucru care omul în face din libertate. Ritualul este un lucru care trebuie respaectat fiindcă aşa s-a considerat că este cel mai bine. Prin urmare nu trebuie să gândim pelerinajul în termenii unui ritual. Acest lucru este aşa fiindcă omul modern consideră că nu se poate încadar în ritualuri. Ritualul este fără doar şi poate un lucru care în nici un fel nu poate să fie  rezolvare

Este adevărat că pelerinajul creştin ortodox în sens ascetic este o renunţare. Este renunţare la familie, la cunoscuţi, la timpul nostru, la problemele noastre de zi cu zi. Însă această renunţare a noastră trebuie să fie una în sensul jertfei avem nevoie să jertfim pentru Dumnezeu chiar dacă nu suntem preoţi să jertfim pe altar pâine, vin şi tămâie. Acest lucru fiindcă viaţa noastră este dată de Dumnezeu şi noi trebuie să fim disuţi să îi demonstrăm lui Dumnezeu că putem să îi restituim viaţa înapoi. Aceste lucruri sunt prin urmare fapte pe care trebuie să le avem în vedere în zilele noastre când omul devine din ce în ce mai egoist. Este trist că omul nu devine egoist numai în raport cu semnii lui ci la fel de bine şi Dumnezeu. După cum am spus fiecare face pelerinaje după puterile lui dar ceea ce trebuie să ştim este că pelerinajul este un lucru care Îl facem pentru Dumnezeu şi exlusiv pentru Dumnezeu. În acest sens când facem un pelerinaj noi nu facem decât să ne asemănăm călugărilor care au renunţat la toate pentru Dumnezeu. Unii dintre noi facem acest lucru cu mai mare uşurinţă în timp ce pentru alţii este mai greu de făcut. În cele din urmă sensul pelerinajului este o jertfă din timpul şi din viaţa noastră pe care o facem pentru Dumnzeu. S-ar putea ca cei din mănăstirea sau locul une facem pelerinajul să nu fie conştienţi de acest lucru, dar pentru noi ceea ce trebuie să ne motiveze este iubirea de Dumnezeu. Ceea ce au putut constata sfinţii părinţi este că niciodată Dumnezeu nu ne cere să facem pentru El lucruri absurde sau care nu au nici un fel de noimă. Omul însă fiindcă nu  este atent şi este slab în credinţă ajunge uneori să considere că lucrurile pe care le cere Dumnezeu sunt absurde. Aşa se face că atunci când Dumnezeu i-a scos pe evrei din robia egipteană după ce au ajuns în pustia Sinaiului şi a început să fie destul de clad mulţi evrei au ajuns la concluzia că era mai bine să rămână în Egipt în robie. Deşi Dumnezeu îi hrănea cu mană [mâncarea îngerilor] din cer evreii au ajuns să consideră că ceea ce le-a cerut Dumnezeu este absurd. Acesta a fost şi motivul pentru care evreii au fost pedepsiţi fiindcă s-au îndoit. Nici unul din acea generaţie nu avea să păşească viu în Palestina şi chiar Moise care a fost sfânt s-a învrednicit să vadă numai de departe pământului Palestinei.[47]

Se spune că un preot trăia cu soţia lui pe care o iubea foarte mult şi cu care a avut şi copii. Timpul a trecut şi la un anumit moment soţia lui a murit. Într-o discuţie cu un prieten preotul i-a mărturisit.

---

a problemelor cu care se confruntă omul modern. Ritualul este un lucru care în lumea de azi este fomal sau mai bine zis s ajuns un fel de formalitate. Aşa se face că viaţa noastră duhovniceasc aunge să fie definită uneori de ritual. Trebuie să fugim de tot ceea ce este ritualic şi de tot ceea ce este cuprins de ritual fiindcă acest lucru este ceea ce ne v-a arunca în monotonie. După cum am spus unii fără să ştie consideră că plerinajul este un ritual din care trebuie să scape dacă au fost prinşi de el sau pe care trebuie să îl evite pentru a nu fi prinşi de el. Acest lucru este aşa fiindcă în cele din urmă pelerinajul este o faptă care după ei se reduce la a urma un simplu ritual. După cum am spus pelerinajul nu este dorinţa omului după ritual ci mai mult manifestarea propriei slae libertăţi. Trebuie să ştim acest lucru şi sî nu îl uităm.

47 Nicolae Balotă, *Lupta cu absurdul* (Editura Univers, 1971).

- Eu eram un om pierdut dacă soţia mea nu m-ar fii salvat.

- Păi soţia ta a murit. Cum să te salvaze?

- Ea m-a salvat.

- Cum se poate una ca asta?

- Eu după ce a murit ea am apucat-o pe calea băuturii. Beam, beam fără să mă mai opresc.

- Aşa şi ce are de a face soţia ta cu acest lucru?

- Într-o noapte ea mi s-a arătat în vis şi mi-a spus:

- Prietene ce faci?

- Ce să fac?

- Văd că au căzut în patima beţiei.

- Fiindcă tu nu mai eşti cu mine.

- Eu sunt cu tine? Văd de sus din rai tot ceea ce faci tu.

- Eşti în rai?

- Da. Pentru acea să nu îţi faci probleme pentru mine.

- Vai nici nu ştii cât mă bucur.

- Să renunţi la băutură fiindcă Dumnezeu m-a dezlegat să vin să te vizitez şi să te avertizez.

- Am să renunţ.

Între cei doi s-a făcut linişte.

- Interesat, deci soţia ta moartă ţi-a vorbit în vis?

- Da, aşa este.

Avem aici un caz care este cât se poate de pilduitor. Deşi ortodoxia nu ne sfătuieşte să credem în vise şi în vedenii este bine să ştim că uneori Dumnezeu lasă ca aceste lucruri să aibă loc pentru a ne îndrepta atunci când ajungem să fim robi

păcatelor.[48] După cum am putut vedea în întâmplarea de mai sus uneori şi preoţii creştin ortodocşi au nevoie de ajutor duhovnicesc. Acest preot a trebuit să vină în vis soţia lui din morţi pentru a îl face să renunţe la patima băuturii. Sunt mulţi care sunt cuprinşi de diferite patimi şi uneori aceste patimi se înrdăcinează atât de mult şi atât de tare că ai zice că nu mai este nici un o cale de ieşire din ele. Aceste lucruri trebuie să le ştim mai ales în zilele noastre când sunt din ce în ce mai puţini cei care sunt conştienţi de implicaţiile nefaste ale păcatului şi ale patimii. Păcatul şi patima este cea care distruge familii şi ruinează vieţi. Pelerinajul la mănăstiri este cel care poate să ne ajute să ne desprindem de logica păcatului în care este prinsă lumea din jurul nostru. Evident că prin pelerinaj nu trebuie să ne aşteptăm să aibă loc minuni cu noi dar oricum indiferent cât de adânc am călcat în păcate pelerinajul v-a ajunge în cele din urmă să facă o diferenţă sau mai bine spus să aducă puţină mângâiere în sufletele noastre. În zilele noastre sunt mulţi care sunt cât se poate de întristaţi fiindcă nu au agonisit mari averi şi mai multe bogăţii. Acest lucru este aşa fiindcă se consideră că averile şi bogăţiile sunt cele care ne fac cu adevărat fericiţi. Realitatea este că ar trebuie să fim mult mai trişti şi mult mai tulburaţi fiindcă nu am ajuns să fim oameni duhovnivceşti. De ce să fie atât de important acest lucru? Acest lucru este important fiindcă viaţa duhovnicească este fără doar şi poate un stadiu superior de civilizaţie. De ce spunem că viaţa duhovnicească este o civilizaţie? Este vorba de o civilizaţie duhovnicească ce are ca principiu Biblia şi persoana Domnului Iisus Hristos.[49]

Unul dintre cele mai cunoscute fenomene pe care îl întâlim în lumea noastră este grija. Grija este un lucru care la un anumit nivel ajunge să definească viaţa omului. Sunt în acest sens mai multe griji cu care ne confruntăm şi care ajung să pună stăpânire pe viaţa noastră: grija de ce vom mânca, grija de ce vom bea, grija de cu ce ne vom îmbrăca, grija de unde vom locui, grija de cu ce ne vom încălzii la iarnă, grija de a ne plătii taxtele către stat şi enumerarea ar putea continua. Prin urmare este foarte adevărat că sunt multe griji cu care ne confruntăm şi care de ce să nu spunem că

48 După cum ne spun sfinţii părinţi păcatul este un lucru care ne poate ispitii tot timpul vieţii noastre. Acest lucru fiindcă el este cel care ajunge să ne stăpânească atunci când nu suntem atenţi. Dacă din tinereţe ne deprindem cu pelerinajele pe la mănăstiri ajungem să fim mult mai senzitivi în ceea ce priveşte păcatul şi modul în care el ne afectează. Acest lucru este aşa fiindcă păcatul este un lucru care în nici un caz nu poate să ne elibereze sau să ne confere libertate. Este adevărat că în acest sens pelerinajul poate să fie considerat ca un fel de deprindere duhovnicească pe care noi o facem pentru a ajunge să trăim o viaţă pe placul lui Dumnezeu. Este adevărat că în funcţie de regiunea geografică pelerinajele diferă: unii fac pelerinaje pe câmpie în timp ce alţii trebuie să umble printre munţi pentru a ajunge la locuri mai greu accesibile unde sunt mănăstirile creştin ortodoxe. Pelerinajul spre mănăstire ajunge să fie „un ritual de trecere” sau mai bine spus o transfromare dintr-o dimensiune în alta: ieşim din sfera lumescului şi întrăm în spera duhovnicescului. Aceste două sfere sunt de multe ori în antagonie şi noi acum ajungem să devenim conştienţi de acest lucru.

49 Radu Teodorescu, *Muntele Athos: loc al civilizaţiei duhovniceşti* (Cugir, 2005).

uneori ajung să ne domine. Viaţa grijilor este una care poate să îl scoată pe om din minţi. Sunt unii care dacă nu au ajuns să înnebunească din cauza grijilor de zi cu zi au ajuns să sufere grave traume psihologice. Grija este un lucru care se manifestă mai ales în ceea ce îi priveşte pe părinţi. Aceştia ajung uneori să uite pe purtarea de grijă a lui Dumnezeu sau de pronia lui Dumnezeu şi se rezumă numai la ceea ce este şi la ceea ce ţine de această lume. Prin urmare grija este un lucru care este amplu prezentă în lumea noastră. Ceea ce este trist este că pe unii grijile ajung să îi facă să îşi curme zilele. Pentru a lupta cu grijile Biserica Creştin Ortodoxă este cea care ne recomandă pelerinajul creştin ortodox. De ce face ea această recomandare? Fiindcă pelerinajul este cel care ne pune în faţă pe călugării creştin ortodocşi care au renunţat la lume şi la tot ceea ce este lumesc. Iată că se poate şi aşa. Iată că sunt călugări care nu mai au nici un fel de grijă lumească sau cel puţin nu ar trebuie să aibă nici un fel de grijă lumească. Pelerinajul este o formă de a lupta cu grijile lumeşti care de ce să nu recunoaştem uneori sunt copleşitoare. Aflaţi între periţii unei mănăstiri deprate de casa şi de localitatea noastră tot ceea ce trebuie să facem este să ne gândim şi să ne concentrăm pe existenţa lui Dumnezeu. În cele din urmă ce poate fi mai de preţ decât existenţa lui Dumnezeu? Nimic din această lume care a fost creată tot de Dumnezeu nu poate în nici un fel să ne ferească grijile care sunt inerete acestei vieţi. Acest lucru se complică dacă avem o funcţie cu mari resposabilităţi. Nu puţine sunt cazurile în care oamenii cu funcţii înalte trebuie să recurgă la consiliere psihologică sau la ajutorul psihiatrului.[50]

Grija este un lucru care poate că la început nu o face dar cu timpul ajunge să ne consume. Sunt unii care nici nu mai au prieteni fiindcă consideră că acest lucru duce la alte griji: trebuie să te îngrijeşti de prieteni. În acest peisaj al grijii cotidiene omul trebuie să facă un efort sau de ce nu un minim de efort şi să se rupă de ceea ce este lumesc  sau cum ne spune liturghia de „grijea cea lumească" şi să facă un pelerinaj.

50 Este cu adevărat trist să îi vedem pe oamenii cum sunt răpuşi de grijile vieţii de zi cu zi. Acest lucru fiindcă grija este un fapt care devine inerent omului care nu are nici un fel de viaţă duhovnicească. Viaţa duhovnicească este cea care îl face pe om să se lase în purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Pentru omul care nu este duhovnicesc nu există nici un fel de purtare de grijă a lui Dumnezeu ci totul cade în grija lui. Iată prin urmare cum omul ajungem slavul grijilor lumeşti. Sunt mulţi în zilele noastre care sunt din nefericire slavi sau robi ai grijilor acestei lumi care îi ţine total opaci faţă de viaţa duhovnicească. Ei ne spune că nu viaţa duhovnicească plăteşte taxele şi facturile ci banii şi averile. Cum se face că totuşi oamenii duhovniceşti sunt oamenii care îşi plătesc taxele şi factorile la timp? Acest lucru nu îi face cu nimic mai prejos pe oamenii duhovniceşti de cei care posedă bani mulţi. Ceea ce puţini ştiu este că nici cei care au bani mulţi nu sunt scutiţi de griji. De ce este acest lucru aşa? Acest lucru este aşa fiindcă cei care posedă bani mulţi ajung să fie îngrijoraţi de banii lor: dacă cineva îi fură? Dacă cineva îi jefuieşte? Dacă v-a venii o criză financiară? Dacă nu vom investii banii unde trebuie? Ceea ce noi credem că este o viaţă fără de griji se dovedeşte a fi una departe de a fi aşa. Sunt mari magnaţi care au mai multe griji în ceea ce priveşte viaţa lor şi a banilor pe care îi posedă decât creştinii ortodocşi simplii care nu posedă averi mari. Iată că de griji nu scapă nici cei mai bogaţi dintre noi.

Personal ca autor creştin ortodox nu am auzit niciodată de cineva care a avut de suferit fiindcă a făcut un pelerinaj sau mai multe pe la mănăstiri. Adevărul este că sunt mulţi creştini ortodocşi care deşi fac pelerinaje nu se gândesc la conscinţele acestor pelerinaje. Să nu fim aşa. Să fim conştienţi că pelerinajul este un lucru care ne duce spre Dumnezeu şi la fel de bine este un fapt care este benefic sufletului nostru. Când simţim că grijile vieţii ajung să ne copleşească tot ceea ce trebuie să facem este un pelerinaj care fără nici o îndoială ne va linişti şi ne va întării în convingerea că nu noi suntem cei care suntem stăpânii propriei noastre vieţi cu Dumnezeu Tatăl. Criticul literar George Giafir spunea un lucru care avea multă înţelepciune: „multe gânduri, mare grijă; nici un gând, şi mai mare grijă.” Prin acest lucru înţelegem că există două extreme: să avem prea multe griji şi în al doilea rând să nu avem nici un fel de grijă. Din acest lucru înţelegem că trebuie să ajungem la o stare de echilibru în ceea ce priveşte grija sau mai bine spus că trebuie să fim temperaţi. Nu trebuie să trăim ca şi cum nu am avea nici o grijă în această viaţă dar la fel de bine nici nu trebuie să fim plin de griji: în acest sens trebuie să fim undeva la mijloc sau mai bine spus să fim cât se poate de atenţi cu grijile lumeşti şi cu cea ce ne pot ele oferii. Adevărul este că acolo unde sunt multe griji lumeşti pelerinajul este o grijă în plus. Nu trebuie să facem ca pelerinajul să fie o grijă în plus. Din contră, trebuie ca pelerinajul să fie un lucru care să ne placă. Există o plăcere a pelerinajelor: putem să admirăm frumuseţea peisajului pe care îl vedem, frumuseţea mănăstirii pe care o vizităm, frumuseţea textelor şi a muzicii călugăreşti pe care o auzim. Iată prin urmare că este foarte adevărat că pelerianjul poate să fie şi un lucru plăcut. Ţine de noi să facem din pelerinaj o experienţă plăcută.[51]

# CAPITOLUL 3

## PELERINAJUL ÎN PALESTINA

Pentru cei care sunt cât de cât iniţiaţi în religie faptul că în această carte am inclus un captol despre pelerinajul în Palestina poate să fie un pic ciudat. Ce legătură poate să existe dintre creştnii ortodocşi şi evreii din zilele noastre care se ştie foarte bine că nu Îl recunosc pe Mântuorul Iisus Hristos ca Mesia sau Alesul lui Dumnezeu? Prin urmare sunt mulţi care vor obiecta că a face pelerinaje în Palestina este un lucru care nu are nimic de a face cu creştinismul ortodox. Ortodoxia este un lucru care se indetifică cu popoare creştin ortodoxe ca Grecia, Bulgaria, Serbia, Ucraina, România sau Rusia. Este prin urmare evident că nu are nici un lucru în comun cu evreii. Acest lucru fiindcă evreii sunt de religie iudaică şi ei nu Îl recunosc pe Domnul Iisus Hristos.

51 Nicolae Velimirovici, *Piramida raiului* (Editura Sofia: Bucureşti, 2013).

Sunt mulţi care sunt de opinie că creştinii ortodocşi nu au nevoie să facă nici un pelerinaj în Palestina care nu este o ţară creştin ortodoxă. Mai mult decât atât ei invocă texte biblice în acest sens. În acest sens în convobirea lui Iisus Hristos cu femeia samarineacă aceasta i-a spus că samarineii se închină pe muntele Garizim la care Iisus i-a spus: „Dar vine ceasul şi acum este, când adevăraţii închinători se vor închina Tatălui în duh şi în adevăr, că şi Tatăl astfel de închinători îşi doreşte. Duh este Dumnezeu şi cei ce I se închină trebuie să i se închine în duh şi în adevăr. ” (Ioan 4, 23-24). Prin urmare în acest sens creştii ortodocşi mai înduhovnici susţin că acest lucru înseamnă că noi nu trebuie să mergem în Palestina pe unde a trăit Iisus în viaţa pământească pentru a ne putea închina lui Dumnezeu. Acest lucru evident că este numai parţial adevărat. Ceea ce cu toţii ştim este că prima parte a Bibliei sau mai bine zis Vechiul Testament este o carte care şi în zilele noastre o avem în comun cu evreii. Acest lucru fiindcă la origini creştinismul a fost iudaic cu alte cuvinte creştinismul este un fel de lucru care a ieşit din iudaism. Acest lucru este cel care ne face să credem că în sens creştin ortodox pelerinajele în Israel [sau Palestina care este a doua denumire a Israelului] sunt lucruri care sunt acceptate de creştinismul ortodox.[52]

Vechiul Testament care este o carte pe care o avem în comun cu evreii conţine foarte mulţi sfinţi. Acest lucru este ceea ce atrage pe mai mulţi creştin ortodocşi să meargă şi să vadă locurile pe unde au trăit sfinţii din Vechiul Testament. Nu putem să descurajăm acest lucru în cadrul creştinilor ortodocşi fiindcă acest lucru este într-un anume fel o stopare a evlaviei pe care creştinii ortodocşi o au pentru nişte sfinţi pe care şi creştinismul ortodox îi recunoaşte. Prin urmare este adevărat că sunt mulţi sfinţi evrei pe care îi avem în comun cu iudaismul. Ştim că patriarhul prin excelenţă al evreilor a fost Sfântul Avraam. El este cel care este considerat prima linie a evreilor din care au apărut restul evreilor. Sfântul Avraam ştim că este măsturisit în Vechiul Testament ca şi cel care a primit pe reprezenanţii Sfintei Treimi la Stajarul Mavrii. Sunt

52 Din popoarele ortodoxe sunt foarte mulţi care doresc să meargă în Palestina fiindcă pe acolo a trăit şi a umblat Iisus. Acest lucru nu trebuie oprit fiindcă realitatea este că Iisus la origini a fost evreu. Totuşi, trebuie să avem în vedere că evreii L-au respins pe Iisus şi L-au considerat un mesia fals. Prin urmare chiar dacă unii creştin ortodocşi din evalvie se duc pe la locurile sfinte fără doar şi poate că acest lucru nu înseamnă că ei vor trece la credinţa iudaică. Este bine să avem acest lucru bine definit mai ales în zilele noastre când sunt mulţi care sunt extrem de confuzi în probleme de credinţă. Este în acest sens interesant că evreii sunt cei care se duc la Zidul Plângeri, o rămăşiţă din templul care a existat la timpul lui Iisus şi îşi plâng acolo în faţa lui Dumnezeu trecutul glorios pe care nu îl mai au dar aceşti evrei nici în zilele noastre nu au ajuns să îşi plângă faptul că L-au condamnat pe Iisus la răstignire. Acest lucru este într-un anume sens o anomalie. Prin faptul că afirmat aceste rânduri am putea să fim consideraţi de unii ca fiind antisemiţi. Acest lucru fiindcă în zilele noastre a vorbii lucruri care sunt împotriva evreilor este considerat ca o dovadă de antisemitism. Prin faptul că remarcăm că evreii nu îşi plâng păcatul de a Îl fi răstignit pe Iisus nu facem decât să confirmăm o realitate. Deşi a înviat din morţii evreii nu doresc să ştie de Iisus şi nici de lucarea lui mesianică. Acest lucru evident că face extrem de dificile relaţiile sau legăturiile dintre evrei şi creştinii ortodocşi.

mulţi creştini ortodocşi care doresc să meargă şi să calce pe locul pe unde au venit cei trei îngeri din cer după numărul Sfintel Treimi pentru a anunţa că Sodoma şi Gormora şi oraşele afiliate cu ele vor fi distruse cu foc din cer. Iată prin urmare că stejarul din Mavri a devenit un loc sfânt pentru creştinii ortodocşi de care trebuie să ţinem cont. Sfântul Avraam este un sfânt pe care Biserica Creştin Ortodoxă îl recunoaşte. Iată că deşi vedem că locul unde a fost stejarul Mavri este un loc sfânt, locul Sodomei şi Gomorei este un loc în care acum există Marea Moartă unde din cauza salinităţii nu creşte nici un peşte. Totuşi sunt mai mulţi medici care consideră că salinitatea din Marea Moartă este bună pentru anumite boli care pot fi tratate prin scăldare în apele ei.[53]

Un alt loc care este des vizitat de cei care se duc în Palestina este un oraş antic pe nume Ierihon care a fost menţoniat şi în Vechiul Testament. Ierihonul a fost un oraş care a fost cucerit de Iosua Navi din porunca lui Dumnezeu după ce timp de şapte zile evreii s-au plimbat în jurul lui şi au cântat din trâmbiţe dimpreună cu chivotul legii. Acest lucru este una dintre primele menţionări în istorie ale Ierohonului care ne spune că acest oraş a fost fără doar şi poate unul care se leagă de personalitatea lui Iosua Navi. Iosua Navi este considerat sfânt în Biserica Creştin Ortodoxă şi este bine în acest sens să ştim că la fel de bine Ierihonul este considerat unul dintre cele mai vechi oraşe din lume. Referitor la cucerirea Ierihonului de către evrei prin cântec de trâmbile sunt mai multe teorii dintre care una susţine că prin faptul că evreii au sunat din trâmbiţe zidurile au trepidat şi în cele din urmă au cedat. Acest lucru nu este acceptat de toţi teologii biblişti şi sunt mulţi care sunt de părere că fără de nici o îndoailă că a fost vorba de o minune care a fost realizată de intervenţia lui Dumnezeu. Acest lucru este cel mai probabil să aibă loc fiindcă este puin credibil că zidurile cetăţii Ierihonului să cadă de la sine în urma unor sunete. Acest lucru nu are loc de obicei. Prin urmare teoria că zidurile Ierihonului au căzut fiindcă evreii au trâmbiţat în faţa lor timp de 7 zile este una nefondată. Dumnezeu a dorit să ofere Ierihonul evreilor şi în acest sens sunt mai mulţi perlerini care sunt atraşi de Ierihon care doresc să vadă locul unde a avut loc minunea căderii fortificaţiilor din Ierihon. Tot în regiunea mării Moarte sunt mai mulţi curioşi care se duc pe acolo pentru a vedea Qumranul unde au trăit esenienii. Aceştia au fost o sectă iudacă de la timpul lui Hristos care nu se căsătoreau şi trăiau cu toate lucrurile în comun. Esenienii ţineau legea lui Moise şi aveau la mare cinste sabarul iudaic. La fel de bine ei aştepatu pe Mesia dar mai mult un fel de mesia politic care urma să îi elibereze pe evrei de păgâni şi în cele din urmă să instaureze împărăţia lui Dumnezeu pe pământ. Despre esenini s-au aflat mai multe lucruri printr-o descoperire de la Qumran Wadi unde s-au găsit mai multe dintre scrierile lor.[54]

Un al loc care are o semnificaţie sfântă şi pe care mai mulţi creştini ortodocşi îl vizizează în Palestina este localitatea Iope care în zilele noastre a devenit Yafo. Iope a

53 Charles H. Dyer şi Gregory A. Hatterberg, *The Christian travelers guide to the Holy Land,* (Chicago, 2014).

fost localitatea în care proorocul Iona s-a restrat după ce Dumnezeu l-a chemat să meargă şi să le spună ninivitenilor să se pocăiască. Biblia menţionează că în această localitate s-a restras Sfântul Iona. Prin urmare este adevărat că pentru creştinii ortodocşi autentici sunt mulţi care doresc să vadă locul unde a trăit un prooroc al lui Dumnezeu. Fără de nici o îndoială că Iope este o astfel de locaţie. Tot în Iope Noul Testament mai consemnează că a avut loc o munune care a fost săvârşită de Sfântul Petru. În Iope a fost o creştină care se numea Tavita [în evreieşte Căprioară]. Aceasta s-a îmbolnăvit şi a murit şi creştinii aflând că Sfântul Petre este în Iope l-au chemat să o învieze pe Tavita. Sfântul Petru a îngenunchiat şi-a rugat şi i-a spus Tavitei să se ridice după care ea s-a ridicat vie. Pentru cei care merg în Palestina este foarte adevărat că Iope este o localitate care nu are numai rezonanţă în Vechiul Testament ci la fel de bine şi în Noul Testament. După cum am afirmat în rândurile de mai sus sunt mai mulţi creştini ortodocşi care doresc să fie acolo în locurile pe care le-au găsit menţionate în Biblie fiindcă ei cred că în acest mod se vor învrednici de un mare har de la Dumnezeu. După cum am spus, deşi evreii nu sunt creştini la ora actuală Biserica Ortodoxă nu se opune celor care doresc să meargă şi să viziteze locurile sfinte. Palestina este o ţară care este încărcată cu multe locuri sfinte şi acest lucru nu poate în nici un fel să fie negat de nimeni dintre cei care cunosc istoria sfântă a mântuirii neamului omenesc. Pentru mulţi creştini ortodocşi a merge în Palestina înseamnă a merge şi a păşii pe locurile pe unde au umbplat apostolii şi sfinţii Vechiului Testament. Nu este bine să ne opunem acestui lucru deşi în zilele noastre Palestina a devenit un teren de luptă dintre mai multe forţe islamice. În acest sens au fost şi cazuri în care vieţile celor care s-au dus în Palestina au fost puse în pericol. Ceea ce trebuie să ştim este că Palestina din zilele noastre este departe de Palestina de la timpul lui Hristos. La timpul lui Hristos

54 Trebuie să ştim că esenţienii au fost o sectă care nu a rezistat mult. Sunt unii care susţin că Sfântul Ioan Botezătorul ar fi fost esenian dar acest lucru a fost respins de creştinismul ortodox. Este adevărat că esenienii au fost poate singura secră cu caracter monahal în cadrul iudaismului timpuriu. Esenienii trăiau în pustie şi duceau o viaţă de renunţare. Sunt mulţi care se duc pe locurile unde au trăit esenienii pentru a remermora timpul în care au trăit ei. Pentru creştinii ortodocşi Qumran locul unde au fost găsite mai multe scrieri religioase ale esenienilor nu este în nici un caz un loc de pelerinaj dar ale confesiuni creştine au ajuns să treacă şi Qumranul în lista lor de obiective pe care pelerinii trebuie să le viziteze când se duc la locurile sfinte. Trebuie să ştim că sectele au fost prezente din timpul Vechiului Testament de acum 4000 sau 5000 de ani şi acest lucru nu este cum cred unii un fenomen care ţine strict numai de lumea modernă. Sectele au fost cele care prin intermediul esenienilor şi-au făcut prezenţa şi în Palestina. Prin urmare acest lucru este bine să fie ştiut de cei care cred că în vechime nu existau secte. Este de amintit aici că sectele din timpul nostru nu sunt în nici un fel de acord cu pelerinajul. Acest lucru fiindcă se consideră că a face strict ceea ce ţine de sectă este destul pentru mântuirea omului. Pentru sectanţii din zilele noastre a face pelerinaje este un interpoziţionare între om şi mântuirea lui de care omul nu are nevoie. Prin urmare nu ştim de vreo sectă creştină care să susţină pelerinajul.

Palestina era singurul popor monoteist din lume. Acest lucru a fost fără doar şi poate o mare realizare a evreilor pe care în nici un fel nu o putem nega.[55]

O altă localitate care la fel de bine este încărcată de istorie sfântă este localitatea Lida care în zilele noastre poartă numele de Lod. Aici Sfântul apostol Petru l-a vindecat un paralitic pe nume Enea. Iată prin urmare o localitate în care a avut loc o altă minune pe care nu putem să o trecem cu vederea. Fără doar şi poate că Ţara Sfântă a reprezentat o fascinaţie pentru creştinii ortodocşi din cele mai vechi vremuri fiindcă ea a fost cea care menţinut şi a susţinut într-un anume fel aspiraţiile de moralitate şi de sfinţenie pe care le-au avut creştinii ortodocşi. Faptul că Ţara Sfântă fascinează este un lucru care nu poate să fie contestat. Acest lucru fiindcă sfinţenia este un lucru care fascinează. Să ne aducem aminte că până şi incestorul rege Irod Antipa era fascinat de cuvintele şi de modul de viaţă pe care îl ducea Sfântul Ioan Botezătorul. Totuşi fascinaţia nu este destul pentru ca să poată să fie considerată evlavie. Fascinaţia nu este în nici un fel evlavie şi acest lucru este bine să fie ştiut. Germanul luteran Rudolf Otto a fost cel care susţinea că omul din cele mai vechi timpuri a simţit o fascinaţie cu religia sau mai bine spus cu sacrul. El  a denumit această fascinaţie ca şi *mysterum fascinans.* Sunt mulţi care sunt prin urmare fascinaţi de Ţara Sfântă şi se duc mai mult numai din curiozitate să vadă locurile unde au avut loc mai multe mununi şi fapte extraordinare. Totuşi fascinaţia acestor turişti fiindcă lor nu putem să ne spunem pelerini nu ajunge să se materializeze în credinţă şi acest lucru poate să fie văzut şi din faptul că deşi evreii din zilele noastre sunt fascinaţi de sfinţii care au tărit mai înainte de ei şi la fel de bine de faptele pe care le-au făcut nu ajung să se convertească la creştinismul ortodox. Prin urmare trebuie să ştim că nu este destul numai să fim fascinaţi de Ţara Sfântă ci mai mult trebuie să fim conştienţi de chemarea pe care Dumnezeu ne-o adresează nouă tuturor de a venii la El şi a accepta creştinismul ortodox.[56]

Prin urmare este foarte adevărat că sunt mulţi care sunt cât se poate de fascinaţi de Ţara Sfântă cu mai este denumită. Acest lucru fiindcă aici se ştie că au avut loc mai multe minuni dintre care unele le-am menţionat mai sus. Pentur noi creştinii ortodocşi însă nu există nici un fel de „fascinaţie religoasă” cu Ţara Sfântă fiindcă noi ştim că aceasta este pământul pe care Hristos mântuitorul L-a ales pentru a îşi duce la îndeplinire lucrarea de mântuire a omului. Aceste lucruri sunt cele care ne spune că locuril sfinte demonstrează că pentru unii sunt cât se poate de lipsite de sens şi de semnificaţie. Acest lucru îl spunea şi Domnul Iisus Hristos în timpul vieţii Sale pământeşti despre mai multe oraşe evreieşti în care El a lucrat mai multe minuni. Aceste lucruri sunt cele care ne spun că noi creştinii ortodocşi trebuie să avem o altă atitudine şi să nu considerăm că trebuie să fim numai fascinaţi cu locurile unde au avut loc mai multe minuni. Acele minuni au avut loc pentru ca noi să ne întărim în credinţă şi să fim cât se poate de atenţi cu viaţa noastră duhovnicească. După cum am spus,

55 *Ghidul pelerinilor în Tara Sfântă* (Bucureşti, 2011).

fascinaţia religioasă este un lucru care poate să aibă loc şi cu Buda, Mohamed sau Zoroastru care cu toţii au avut un anume fel de charismă în ceea ce au făcut. Acest lucru însă nu înseamnă că cei care sunt fascinaţi de anumite persoane religioase şi ajung să treacă la religia pe care aceştia au propovăduit-o. În acest sens o altă localitate care are profunde încăcături pentur creştinii ortodocşi este Muntele Carmel care există şi în zilele noastre şi unde a fost locul unde la rugăciunile Sfântului Ilie Tesviteanul foc s-a pogorât din cer pentru a arde jertfa Sfântului Ilie. Se ştie că Sfântul Ilie era în competiţie cu cei care se închinau la Baal un zeu pe care sfinţii părinţi l-au indentificat cu cel rău sau diavolul. Muntele Carmel este şi el un munte sfânt care a fost sfinţit de rugăciunile Sfântului Ilie. Acest lucru este bine să îl ştim şi în acest sens cei care trec prin Palestina doresc să vadă şi Muntele Carmel pentru a îşi amintii de ceea ce a făcut Sfântul Ilie în acest loc. Tot lângă muntele Carmel se găseşte peştera Sfântului Ilie unde acesta s-a refugiat după ce mustrat pe regele Ahab şi regina Isabela pentru idolatria lor. Iată prin urmare că avem de a face aici cu un Munte Sfânt care dimpreună cu Muntele Taborului şi Muntele Athos sunt munţii sfinţi ai creştinismului ortodox.[57]

Trebuie să ştim că minunile nu au avut loc numai în Palestina. La fel de bine sunt mai multe mărturii de minuni creştin ortodoxe care au avut loc în vieţile sfinţilor creştin ortodocşi. Sunt mulţi creştin ortodocşi care sunt cât se poate de trişti fiindcă evreii sunt creştini şi merg pe o linie a lor proprie. Lor le spunem următoarea întâmplare:

Un copil a văzut un bărbat și o femeie că plângeau și a întrebat-o pe slujnica ce îngrijea de el,

- De ce sunt atât de mâhniți?

---

56 După cum am spus fascinaţia este un lucru care poate să se manifeste şi în cazul religiei. Sunt în acest sens mai multe persoane care sunt fascinate de teme religioase cum sunt: credinţa, evlavia, sfinţii, postul sau biserica. Acest lucru însă nu depăşeşte nivelul unei simple fascinaţii şi prin urmare aceste persoane nu sunt religioase şi nici duhovniceşti în adevărarul sens al cuvântului. Acest lucru este bine prin urmare să fie ştiut fiindcă sunt mulţi care sunt de părere că *fascinaţia cu religiosul* este adevărata credinţă în Dumnezeu. La un anumit nivel şi fariseii din timpul lui Iisus au fost fascinaţi de El fiindcă au aflat că poate face minuni însă fascinaţia lor nu a ajuns la credinţa în Iisus care este cea care mântuieşte. Este bine să ştim acest lucru în zilele noastre când avem foarte mulţi fascinaţi de religie dar puţini practicanţi ai religiei. Acest lucru fiindcă după cum am spus simpla fascinaţie cu temele de religie nu mântuireşte în nici un fel. Totuşi fascinaţia cu religia este un pas înainte comparativ cu cei care nu au nici un fel de religie şi sunt atei. Omul care este fascinat de religie în nici un caz nu poate să fie ateu dar el poate să fie foarte bine un agnostic. Prin urmare trebuie să avem este adevărat o fascinaţie faţă de religie dar acest lucru nu trebuie să ne rezume numai la acest lucru. Trebuie să ne punem religia noastră în practică sau mai bine zis trebuie să devenim persoane care credem în Dumnezeu şi mărturisim credinţa în El.

57 Eliane Poirot, *Sfântul Ilie în cultul bizantin* (Editura Desis: Sibiu, 2002).

Ea îi răspunse că:

-Acești oameni au pierdut pe scumpul lor băiat.
- Pierdut! zice copilul. Vino iute să-l căutăm!
- La ce bun? răspunse slujnica. Nu-l mai găsim în lumea asta. A murit...
- Și unde e acum?
-  În cer.
- În cerul despre care mi-ai vorbit tu atâta? În cer, unde e atât de frumos, unde este Mântuitorul Hristos și unde copiii se joacă cu îngerii?
- Da,da ! Acolo!
Copilul rămase câteva clipe pe gânduri. Apoi mirat, a întrebat:
- Asta numesc oamenii „pierdut”?!
Câtă înțelepciune la copil!

Este adevărat că sunt mai mulţi creştini ortodocşi care simt un fel de nostaglie după timpurile Vechiului Testament atunci când citesc Biblia. Acest lucru este parţial adevărat. Este aşa fiindcă cu adevărat Vechiul Testament este o perioadă lungă de timp în care evreii şi-au demonstrat credincioşia faţă de Dumnezeu. Totuşi să nu uităm că evreii au fost lideră să îi urmeze lui Hristos sau nu. Ei au ales să nu îi urmeze lui şi în cele din urmă creştinismul a trebuit să meargă pe o cale separată de cea a evreilor. Acest lucru este bine să fie înţeles.[58]

Un alt loc care este încărcat de mult cumul sufletesc este în Palestina Muntele Tabor care este un munte ce este pomenit în calendarul creştin ortodox în fiecare an pe data de 6 august când sărbătorim Schimbarea la Faţă. Muntele Tabor este un un munte care fără doar şi poate este un loc sfânt pentru creştinii ortodocşi fiindcă aici Iisus s-a

58 Sunt mulţi care se duc în Palestina dintr-un sentiment al nostalgiei. Este un sentiment pe care aceştia îl au şi în ceea ce Îl priveşte pe Domnul Iisus Hristos. Mii de creştini parcă ar aştepta să Îl vadă pe Iisus mergând printre oamenii în Palastina. Acesta este un sentiment de nostalgie care este numai parţial bun. Este bine să fim nostalgici după Dumnezeu dar nu trebuie să ne oprim numai la această nostalgie. Sunt mai multe temperamente nostalgice care nu pot depăşii trecutul. Trecutul a fost că evreii l-au răstignit pe Iisus şi acest lucru ar trebuie să ne scoată din nostalgie. Ar trebui să ne scoată din nostralgie fiindcă el este un fapt care trebuie să ne spună că Iisus oricum nu s-ar fii înţeles cu evreii în cele din urmă. Evreii au ales să meargă pe un drum separat de Iisus, noi creştinii ortodocşi am ales să mergem pe un drum cu Iisus. Trebuie să ştim că Iisus a înviat şi El este viu pentru totdeauna nu va mai exista un timp în care Iisus v-a mai cunoaşte moartea aşa cum a făcut-o pe cruce. Prin urmare acest lucru ne spune că deşi suntem creştini ortoocşi şi mergem să vizităm Palestina acest lucru nu trebuie să ne ţină într-o stare de nostalgie care să ne ramolească credinţa. Sunt mulţi pelerini din lumea  creştin  ortodoxă care fac pelerinaje prin Ţara Sfântă dintr-un fel de nostalgie faţă de Iisus care a trăit pe acolo. Trebuie să fim realişti. Iisus a suferit o moarte infamă în Palestina El care era centrul proorocilor şi al legii lui Moise. Nu trebuie prin urmare să fim nostalgici după Ţara Sfântă păretinzând că suntem nostalgici după Iisus. Faptele sau consumat cu mult timp în urmă şi noi suntem destul de maturi ca să tragem concluziie.

schimbat la faţă în faţa apostolilor Săi: Petru, Ioan şi Iacob. Prin urmare este adevărat că muntele Tabor are o mare încărcătură duhovnicească şi mistică pentru noi creştinii ortodocşi. Acest lucru nu este valabil pentru evrei care resping schimbarea la faţă. De ce s-a schimbat Iisus la faţă? El s-a schimbat pentru a demonstra apsotolilor şi prin ei nouă tuturor că el nu este numai om ci la fel de bine şi Dumnezeu. Acest lucru face muntele Tabor un lucru cât se poate de sfânt şi de preţios pentru noi creştinii ortodocşi. Într-un anume sens Muntele Tabor este un loc în care a avut loc ceea ce teologii denumesc ca şi o teofanie sau mai bine zis ca o arătare deplină a lui Dumnezeu. Prin schimbarea la faţă pe Muntele Tabor Domnul Iisus Hristos a dorit să ne încredinţeze că El nu este numai om ci la fel de bine şi Dumnezeu. Acest lucru este motivul pentru care faţa lui s-a făcut mai luminoasă decât soarele şi hainele lui mai albe ca zăpada. Acest lucru este un fapt mistic care ne spune că Hristos şi-a ascuns dumnezeirea Lui şi a descoperit-o numai celor care au fost vrednici să o vadă. Schimbarea la faţă este o temă centrală a misticii creştin ortodoxe fiindcă în ea avea de a face cu o suprapunere de planuri: cel dumnezeiesc şi cel omenesc. Pentru acest lucru schimbarea la faţă a fost o anticipare a învierii lui Iisus. Tradiţia spune că în fiecare an pe data de 6 august pe Muntele Tabor se pogoară un nor ca şi amintire a norului care L-a învăluit pe Hristos la schimbarea la faţă.[59]

Un alt loc sfânt pentru creştinii ortodocşi din Palestina este evident Nazaretul. Nazaretul este un loc în care a copilărit pruncul Iisus împreună cu Sfântul Iosif şi Sfânta Maria. Acest lucru ne spune că fără doar şi poate Nazaretul este un loc sfânt. Evident pentru evreii din zilele noastre Nazaretul este un oraş ca oricare altul. Acest lucru după cum am spus nu este valabil şi pentru noi creştinii ortodocşi. Nazaretul este o dovadă vie a prezenţei lui Iissu în această lume şi acest lucru trebuie să fie bine înţeles. Nazaretul este un loc sfânt şi fiindcă aici a avut loc o anghelofanie care înseamnă o arătare de îngeri. De Bunavestire Sfântul Arhanghel Gavriil a venit în Nazaret pentru a o vesti pe Maria că v-a naşte pe Mesia. Acest lucru face din Nazaret nu numai locul unei hristofanii ci la fel de bine şi locul unei angelofanii. Sunt mulţi creştini care merg în pelerinaj la Nazaret. Printre ei este adevărat că sunt mulţi  are nu merg din credinţă ci mai mult se duc fiindcă sunt fascinaţi cu persoana lui Iisus. După cum am spus trebuie să facem distincţie dintre „facinaţia faţă de Iisus” şi „credinţa în Iisus.” Chiar şi musulmanii sunt fascinaţi pe Iisus şi Îl consideră un prooroc dar în nici un fel ei nu consideră că Iisus a fost Fiul lui Dumnezeu. Iată prin urmare că Nazaretul face parte din iconomia lui Dumnezeu care a fost denumită de Sfântul Pavel ca şi kenoza lui Dumnezeu. Prin kenoza lui Dumnezeu îneţelegm că Iisus fiul lui Dumnezeu s-a smerit pe sine foarte mult. S-a smerit pe sine că nu a cceptat să trăiască în nici una dintre marile capitale ale lumii. Aşa se explică faptul că în timpul vieţii Sale pămâteşti Iisus nu a făcut nici un fel de călotorie la Roma care era capitala imperiului roman din care făcea parte şi Palestina. Pentru pelerinii creştin ortodocşi care merg în Palestina Nazaretul este un loc care în nici un fel nu poate să fie trecut cu vederea. Cuvântul

59 Radu Teodorescu, *Transfigurare şi ortodoxie* (Cugir, 2007).

Nazaret provine din ebraicul neter care înseamnă odraslă. Sunt mulţi care se întreabă cum se face că dacă Iisus Hristos a fost fiul lui Dumnezeu şi a avut putrere asupra lumii de ce a ales să locuiască în Nazaret. Răspunsul este simplu: din smerenie.[60]

Un alt loc în care ajung mai mulţi pelerini creştini ortodocşi este Cana Galileii locul unde Iisus a schimbat apa în vin şi evident locul unde Iisus a ridicat taina cununiei la rangul de taină a Bisericii. Ceea ce teologii creştin ortodocşi au remarcat este faptul că nimic din ceea ce a făcut Iisus nu a fost la voia întâmplării. În viaţa lui pământească se găseşte o bogăţie de sensuri care răspunde la toate marile probleme existenţiale cu care ne confruntăm. Acest lucru este clar că îl putem simţii şi în Cana Galileii unde Iisus a participat la o nuntă. Mai apoi avem alte locuri sfinte cum este Nain unde Iisus a înviat pe fiul unei văduve, mai avem râul Iordan unde Iisus a primit botezul lui Ioan şi unde a instituit botezul ca o taină prin care se şterge păcatul strămoşesc. Sunt mai mulţi care susţin că de bobotează apele Iordanului se întorc înapoi pentru a comemora mometul botezului lui Iisus. Acest lucru se crede că este o minune. Este clar că trebuiie să ne dăm seama că Iordanul este un alt loc sfânt al creştinismului ortodox pe care trebuie să îl avem în cinstirea noastră. Acest lucru se leagă şi de faptul că Iisus deşi nu avea nici un păcat a primit să fie botezat de Ioan Botezătorul pentru ca în acest fel să ajungă să îi cureţe pe toţi cei care se vor boteza de păcatul strămoşesc. Această lucrare este una care evident că depăşete puterile de înţelelegere a omului şi trebuie să fie acceptată numai prin credinţă. Prin urmare Iisus a făcut Iordanul un loc sfânt al creştinismului ortodox. Acest lucru îl comemorăm şi ne aducem aminte de el în fiecare an pe data de 6 ianuarie. Este adevărat că în trectul creştinii sărbătoreau Naşterea Domnului odată cu Crăciunul. În jurul secolului al IV-lea s-a ajuns la concluzia că aceste sărbători sunt destul de importante şi în acest sens au ajuns să fie separate. Oricum apa

---

60 După cum am spus smerenia este una dintre virtuţile care Îl caracterizează pe Dumnezeu. Acest lucru s-a putut vedea cel mai bine din viaţa pe care a dus-o Iisus fiul lui Dumnezeu. În ce 33 de ani cât a trăit pe aceste pîmânt Iisus nu a dat dovadă în nici un fel de mândrie şi de orgoliu. Acest lucru ne spune că Dumnezeu pe care nici mărimea acestui univers nu Îl poate cuprinde este smerit. Ca pelerini creştin ortodocşi care ajunge la Nazaret trebuie să nvăţăm din smerenia lui Iisus şi să ne dăm seama că acest lucru este ceea ce caracterizează un creştin ortodox autentic. A fi creştin nu este deloc un lucru care să ne facă orgolioşi şi plini de sine fiindcă după cum putea vedea prin exemplu vieţii Sale, Domnul Hristos a dorit ca noi să fim smeriţi. În zilele noastre smereania este o noţiune în criză, lipsa de smrenei este un lucru care îi face pe mai mulţi dintre noi să nu mergem în pelerinaje. Mulţi dintre noi consideră că sunt mult prea avasanţi pentru a avea nevoie de pelerinaje. Iată totuşi că exemplul vieţii lui Iisus nu este conform cu acest lucru. Iisusa a acceptat să fie simplu tâmplat împreună cu Sfântul Iosif pentru a ne da nouă un exemplu cât se poate de concludet de smerenie. De acest exemplu trebuie să ţină cont toţi cei care ajung prin Nazaret. Prin urmare este adevărat că lumea de azi pune pe hartă localităţi mari cu vile şi maşini de lux. Iisus ne-a pus în faţă smerenia pe care El a trăit-o în Nazaret. La fel de bine este adevărat că sunt mulţi care merg la Nazaret nu fiindcă doresc să ştie despre Iisus ci mai mult din simplă curiozitate. Trăium într-o lume în care sunt mulţi care sunt curioşi. Trebuie să ştim că curiozitate nu este în nici un fel credinţă. Unii cred că simpla curiozitate de a merge la nazaret este suficentă. Evident că ei se înşală.

Iordanului a fost cea care a făcut posibil ca noi cei care ne botezăm să fim iertaţi de păcatul strămoşesc. Păcatul strămoşesc este un păcat pe care îl moştenim toţi cei care suntem născuţi din Adam şi Eva. Prin botez însă acest păcat dispare. De aici putem să ne dăm seama de importanţa botezului.[61]

O altă locaţie pe care pelerinii ajung să o viziteze în Palestina este evident Betleemul. Acest lucru fiindcă după cum ne spune Noul Testament Domnul Iisus Hristos s-a născut la Betleem. Prin urmare este bine să ştim că unul dintre cele mai sfinte locuri din istoria mântuirii este Betleemul. Este de menţionat aici că venirea lui Hristos în lume a fost un lucru pe care autorităţile de la acel timp reprezentate de regele Irod cel Mare nu l-au dorit. Acesta a fost motivul pentru care Irod cel Mare a dat poruncă să fie ucişi toţi pruncii de până la doi ani din regiunea Beteelmului. Unii teologi sunt de părere că Irod cel Mare a acţionat sub impulsul celui rău sau a divolului care evident s-a opus venirii lui Hristos în lume fiindcă ştia că Hristos a venit să îl mântuiască pe om şi evident să îl scoată de sub puterea lui. Acesta este unul dintre motivele pentru care cel rău a strânit în Irod un fel de ură furibundă împotriva pruncului Iisus. De fapt de Betleem ne aducem aminte în fiecare an când sărbătorim crăciunul. Acest lucru este aşa fiindcă pe data de 25 decembrie a fiecărui an sărbătorim venirea Mântuitoului Hristos în această lume. După cum am putut vedea venirea lui Hristos în această lume nu a fost dorită de cel rău sau diavolul. Pentru noi creştinii ortodocşi care ajungem să vizităm Betleemnul este foarte adevărat că acest loc este cu adevărat sfânt. Aici s-a născut Cel care a făcut posibilă mântuirea omului. Pentru acest lucru Bteleemul are semnificaţii profunde de care trebuie să ţinem cont. La fel de bine este adevărat că Betleemul a fost profeţit încă din timpul Vechiului Testament ca fiind locul unde se v-a naşte Hristos. Sunt foarte mulţi creştini ortodocşi şi nu numai care doresc ca cel puţin odată în viaţă să ajungă să viziteze locul unde s-a născut Hristos. Aşa se face că anual mai mulţi pelerini ajung să păşească pe locul unde s-a născut Hristos.[62]

La fel de bine un alt loc care are semnificaţii pentru noi creştinii ortodocşi din Palestina este localitatea Capernaum din care în zilele noastre au rămas numai ruine. În aceast localitate Hristos a făcut mai multe minuni dintre care amintim: vindecarea unui îndrăcit, vindecare soacrei Sfântului Petru, vindecarea unui paralitic, vindecarea slujitorului unui sutaş. Este de amintit că după poate indicaţiile din Noul Testament Sfântul apostol Petru a provenit din Capernaum. Acest lucru ne spune că Capernaumul este un loc cu multe semnificaţii sfinte. Sunt mulţi care doresc să ajungă să vadă ceea ce a mai rămas din Capernaum fiindcă acolo s-au întâmplat mai multe lucruri. După unii ar fii celebră şi fosta sinagogă din Capernamul care era destul de mare. Este adevărat că mai multe dintre locurrile pe care le menţionează Biblia sunt în zilele noastre ruine. Acest lucrui fiindcă după cum ne putem da seama timpul a trecut de la vremea lui Hristos. Pentru noi însă nu poate exista persoană şi persoanlitate mai mare decât

61 Alexander Schmemann, *Din apă şi din duh. Un studiu liturgic al botezului* (Editura Sofia: Bucureşti, 2009 reeditare).

Domnul Iisus Hristos şi acesta este motivul pentru care sunt destui de mulţi pelerini care ajung să meargă la locurile sfinte din Palestina. Pelerionii de acolo sunt dornici să vadă locurile unde s-a efecturat istoria mântuirii noastre. Iată de ce pelerinii se simt atraşi le Palestina. Sunt mulţi care doresc să vadă ruinele Capernaumului fiindcă acolo Hristos a fost în persoană. Acest lucru îi face pe pelerini să fie mai aproape într-un fel de Hristos fiindcă ştiu că Hristos este Cel care le oferă mântuirea. Sunt mulţi care odată ce ajung în Palestina se consideră pe sine ca fiind cu adevărat binecuvântaţi de Dumnezeu fiindcă au ajuns să vadă un loc cu adevărat sfânt. Nu putem contesta faptul că locurile pe unde Hristos a trecut pentru a îşi realiza lucrarea Lui mesianică nu sunt sfinte. Dar la fel de bine trebuie să ştim că mai mult decât a păşii pe locurile pe unde a călcat Iisus trebuie să avem credinţă în El. Hristos ne cere credinţa în El mai mult decât a face pelerinaje lungi pe la locurile sfinte din Palestina. Pentru creştinii ortodocşi este foarte adevărat că este cu adevărat o faptă destul de ascetică a merge şi a vizita locurile sfinte fiindcă trebuie străbătută o distanţă destul de mare. Acest lucru este ceea ce face ca mai mulţi posibili pelerini la locurile sfinte să nu ajungă acolo fiindcă distanţa este prea mare. Să ne aducem aminte că în evul mediu a existat o adevărată preocupare cu locurile sfinte fiindcă ele au căzut sub stăpânia musulmanilor. Aşa se face că au fost mai multe cruciade pentru eliberarea locurile sfinte de sub musulmani. În prezent Palestina a fost eliberată de sub musulmani dar ceea ce trebuie să ştim este că ea este compusă din evrei care nu îl recunosc pe Domnul Iisus Hristos.[63]

Un alt loc pe care creştinii ortodocşi ajung să îl viziteze când merg în Palestina este Tabgha care este locul unde Hristos a înmulţit pâinile şi a hrănit cu ele 5000 de bărbaţi afară de copii şi de femei. Prin urmare acest loc este un loc unde a avut şi aici loc o minune. Trebuie să ştim că nimunile pe care le-a făcut Hristos nu a fost pentru Sine şi pentru a îşi demonstra Luişi că El este Fiul lui Dumnezeu ci mai mult ele au avut

---

62 Naşterea lui Hristos este un eveniment care a schimbat pentru totdeauna istoria neamului omenesc şi el este cel care a inaugurat în lume era creştină. Este adevărat că în zilele noastre se vorbeşte de o eră creştină dar ceea ce putem observa este că sunt multe popoare care nu doresc să ştie de Hristos. Aşa se face că aceste popoare rămân fără de Hristos. Acest lucru este un fapt trist şi ne face să fim cât se poate de realişti în ceea ce priveşte creştinismul. Creştinismul este o religie care ne spune că omul nu se poate mântui fără de Hristos. Acest lucru este aşa fiindcă prin naşterea Sa Hristos a asumat condiţia umană pentru ca ea să poată să aibă calea deschisă spre rai. Iată prin urmare care a fost motivul pentru care Hristos a asumat natura umană. Prin păcatul primilor oamenii omul a intrat în raza de stăpânie şi de influenţă a celui rău sau diavolui. Omul în acest sens s-a îndepărtat de Dumnezeu şi era nevoie ca însuşi Fiul lui Dumnezeu să asume natura umană pentru a o putea restaura la locul de unde a căzut. Acesta este sensul taină sau mai bine spus teologia Crăciunului. Crăciunul este una dintre cele mai populare sărbători din lume la ora actuală. Acest lucru este bun şi vine să ne spună că trebuie să ăl acceptăm pe Hristos ca pe mântuitorul nostru. Acest lucru fiindcă numai în Hristos ne putem mântui. Prin urmare de Crăciun evident că ne aducem aminte de Betleem.

63 Roman Sfera, *Pelerinaj în Tara Sfântă* (Seleuş, 2000).

loc pentru ca noi să fim cât se poate de întăriţi în credinţa că Hristos este Fiul lui Dumnezeu Cel care ne poate mântui. Este bine prin urmare să ştim că Hristos a făcut mai multe minuni pentru a ne încredinţa de originea Lui dumnezeiască. În ziua noastră fiindcă s-a scurt mult timp de când Hristos a trăit pe pământ este din ce în ce mai greu pentru marii savanţi să ajungă să plaseze la locul potrivit minunile lui Hristos. Sunt mulţi care consideră că aceste minuni pot să fie explicată cum că Hristos a provenit dintr-o civilizaţie mai avansată care putea să schimbe legile naturale. Marii savanţi ai lumii uită că nu trebuie să vedem minunile pe care le-a făcut Hristos cu ochi ştiinţific ci mai mult cu ochiul credinţei în Dumnezeu. Hristos a făcut minuni pentru a ne asigura că El este mesia cel prezis de proorocii din Vechiul Testament. Prin urmare pentru a Îl înţelege pe Hristos trebuie al fel de bine să înţelegem proorociile făcute despre El. Pelerinul creştin ortodox care merge la locurile sfinte fără de nici o îndoială că face un lucru bun fiindcă cu adevărat Hristos merită evlavia şi credinţa noastră. Hristos nu a făcut minunea cu înmulţirea pânilor numai pentru cei care erau în pustie cu el ci la fel de bine şi pentru pelerinii care în zilele noastre îi calcă pe urme. Acest lucru fiindcă noi putem să ne informăm de minunea pe care Hristos a făcut-o la Tabgha. În zilele noastre pe locul unde Hristos a înmulţit pânile se află o biserică unde pelerinii creştin ortodocşi se pot duce pentru a se reculege.[64]

La 7 km de oraşul Tiberia se găseşte muntele unde Hristos a ţinut predica de pe munte. Aici Hristos ne-a oferit cele 9 căi pentru a ajunge la fericire care sunt cunoscute în zilele noastre ca şi cele 9 fericiri. În aceste fericiri Hristos a demonstrat că El ştie de voinţa omului de a fi fericit. Prin urmare orice om doreşte să trăiască o viaţă a fericirii. Fericirea duhovnicească sau mai bine zis fericirea sufletelor noastre o găsim numai în viaţa cu Hristos sau mai bine zis în viaţa care respectă poruncile şi îndemnurile lui

64 Este adevărat că pe mai multe locruri pe unde a trecut Hristos s-au făcut în zilele noastre biserici pentru a comemora minunile sau faptele făcute de Hristos. Acest lucru este un lucru bun pe care trebuie să îl înţelegem în sensul lui duhovnicesc. Hristos a fost o persoană duhovnicească chiar dacă unii vor să Îl vadă numai ca o persoană istorică. Trebuie să ştim că există o diferenţă dintre Iisusul istoric şi cel duhovnicesc. Despre Iisusul istoric aflăm mai multe lucruri din evanghelii în timp ce despre Iisusul duhovnicesc aflăm mai multe prin rugăciune. Fiindcă este Fiul lui Dumnezeu Iisus poate la fel de bine să fie găsit şi pe calea rugăciunii. De fapt aproape toate rugăciunile pe care le face Biserica Creştin Ortodoxă sunt făcute în numele lui Iisus. Iisus trebuie să ştim că nu a fost doar un simplu om ci la fel de bine şi Fiul lui Dumnezeu. Ca fiul lui Dumnezeu este adeăvrat că noi putem să ne rugăm Lui şi la fel de bine să îi cerem ajutorul. Aceasta este diferenţa dintre Iisusul istoric şi Iisusul duhovnicesc. Pelerinii sunt cei care ajung să aibă o cunoaştere a Iisusului duhovnicesc. În timpul vieţii pământeşti Iisusul istoric a demonstrat că El poate să fie şi Iisus duhovnicesc. Dacă evreii de acum 2000 de ani L-au cunoscut pe Iisus ca fiind Iisusl istoric pentru pelerinul din zilele noastre Iisus este cunoscut ca Iisusul duhovnicesc sau mai bine zis ca fiul lui Dumnezeu care poate să îl mântuiască pe om de iad. Acesta este prin urmare sensul profund al existenţei lui Iisus în raport cu omul. Trebuie să ştim că pe Iisus şi urmele Sale nu Îl vom găsii numai făcând pelerinaje pe la locurile sfinte ci la fel de bine îl vom găsii şi în rugăciune. Ne rugăm lui Iisus să ne scape de chinurile iadului fiindcă El are puterea să facă acest lucru.

Hristos. Trebuie să căutăm fericirea dar în nici un caz nu trebuie să fim disperaţi în aecastă căutare. Sunt mai mulţi care sunt cât se poate de atinşi de disperare fiindcă simt că fericirea este un lucru care îi evită. La fel de bine în predica de pe munte putem să ne dăm seama de înţelepciunea lui Iisus care este un bun cunoscători ai naturii umane. Hristos a fost Cel care a ştiut cu ce probleme se confruntă natură umană şi la fel de bine el a voit să vindece aeste probleme ale omului. Sunt mai mulţi care se duc la muntele unde Hristos a ţinut predica de pe munte pentru a fi şi ei în locul unde a fost ţinută probabil una dintre cele mai bune predici din toate timpurile. Acest lucru fiindcă această predică nu a fost rostită de un om simplu ci de fiul lui Dumnezeu. Este adevărat că în zilele noastre auzim mai multe predici dar sunt mulţi care doresc să ştie locul unde Hristos a spus predica de pe munte pentru a vedea locul unde cu adevărat s-a întâmplat ceva important. Sunt mulţi care doresc să vadă acest munte al fericirilor fiindcă ştiu că aici Hristos a rostit nişte cuvinte esenţiale ale propovăduirii Sale. Prin eforturile sfinţilor evanghelişti este adevărat că în zilele noastre avem tot textul a ceea ce Hristos a învăţat pe Muntele Fericilor. Acest lucru ne spune că atunci când citim sau ascultăm la Biserică predica de pe munte duhovniceşte suntem cu Iisus care acum 2000 de ani a rostit aceste cuvine. Trebuie să ştim că pentru cei care pleacă în pelerinaj spre Palestina Iisus Hristos este centrul pelerinajului lor. Acest lucru fiindcă Iisus este Cel care a împlinit toate profeţiile Vechiului Testament. Iată prin urmare că pelerinul care pleacă în Palestina trebuie să ştie la fel de bine nu numai ceea ce s-a scris în Noul Testament ci la fel de bine şi ceea ce s-a profeţit în Vechiul Testament.[65]

Un alt loc care este în centrul atenţei pelerinilor la locurile sfinte este Marea Galileii care este este denumită şi Lacul Ghenizaret. În acest loc au avut loc mai multe minuni pe care le-a făcut Iisus: pescuirea minunată, potolirea furtunii de către Iisus şi nu în cele din urmă faptul că Iisus a umblat aici pe mare. Faptul că mai multe minuni făcute de Iisus s-au legat de anumite locuri ale naturii şi au avut loc afară din oraşele şi locuinţele omaneilor vine să ne spună că Iisus a venit să şi sfinţească natura. Cum poate să se sfinţească natura? Trebuie să ştim că şi natura este una care a fost făcută de Dumnezeu. Prin urmare ea este tot o creaţie a lui Dumnezeu. Natura când a venit în contact cu Iisus a ajuns să se sfinţească. Am spus că apele Iordanului au fost sfinţite la momentul botezului lui Iisus. Prin urmare Iisus nu a venit numai să Îl sfinţească pe om ci la fel de bine şi să sfinţească şi elementele naturii. Acest lucru este bine să fie ştiut fiindcă sunt mai mulţi care consideră că natura nu are nevoie de nici un fel de sfinţire. Nu acelaşi lucru l-a susţinut şi Iisus. Pe unde a mers Iisus a sfinţit natura. Acest lucru se cuvine să îl facem şi noi pe măsura în care putem să îl facem. În zilele noastre ceea ce putem vedea este că omul modern nu prea este interesat de natura din mijlocul lui. Aşa se face că sunt destul de multe cazuri în care natura este abuzată. Acest lucru se manifestă prin poluarea pe care omul o face asupra naturii. Poluarea este o dovadă a faptului că omul modern nu mai caută să fie în acord cu natura şi cu apele din jurul lui ci consideră că acesta pot să fie locuri ale mizerile. Fără să îşi dea seama omul modern

65 Ulrich Luz, *Predica de pe Munte* (Editura Renaşterea: Cluj Napoca, 2011).

îşi face luişi o defavoare fiindcă prin poluarea mediului se ajunge la trista situaţie în care viaţa în natură devine insuportabilă. Iisus a fost extrem de atent cu mediul înconfurător şi prin urmare şi noi trebuie să facem acest lucru. Iisus a sfinţit prin prezenţa lui locurile pe unde a umblat şi la fel de bine şi noi se cuvine să fim în armonie cu locurile pe unde trecem.[66]

Deşi a vorbit în rândurile de mai sus despre Ierihon ca un loc care a fost menţionat în Vechiul Testament este bine să ştim că Ierihonul este menţionat şi în Noul Testament în viaţa lui Iisus. Unul dintre cele mai cunoscute momente este faptul că pe când Iisus se afla în Ierihon un vameş pe nume Zaheu s-a suit într-un duc ca să Îl vadă pe Iisus fiindcă nu putea să Îl vadă din cauza mulţimii. Iisus îl simte pe Zaheu şi îi spune că o stă stea în casa lui. Aecst lucru spre surprinderea eveilor din acel loc care nu îi simpatizau pe vameşi fiindcă aceştia lucaru pentru oficialii romani. Copleşit de iuirea lui Iisus Zaheu promite că se v-a îndrepta şi se va pocăi de toate faptele lui rele. Avem aici o întâmplare care a avut loc în Ierihon. Este clar că Iisus a fost prin Ierihon şi acest lucru nu poate în nici un fel să fie negat. Tot în Ierihon Iisus a mai făcut o minune fiindcă a vindecat pe un orb. Acest lucru trece Ierihonul sub lista localităţilor sfinte din lume pe care trebuie să ştim că mai mulţi vizitatori doresc să îl facă ca destinaţie în pelerinajele lor. Pentru mai mulţi pelerinajul în Palestina este fără doar şi poate un fel de iniţiere a lor în viaţa creştin ortodoxă. Sunt mai mulţi creştin ortodocşi care nu se mulţumesc să audă numai din Biblie ceea ce a făcut Iisus şi ceea ce a realizat El ci ei simt un dor să meargă şi să păşească pe locurile pe unde a păşit Iisus. Este clar că Ierihonul este un asemenea loc. Pentru pelerinul pe la locurile unde a trăit Iisus este cât se poate de adevărat că acest lucru înseamnă o experienţă frumoasă şi unică. Ierihonul este un loc care a fost sfinţit de prezenţa lui Iisus acolo. Acest lucru îi face pe pelerini să meagă pe la Ierihon şi să îşi aducă mainte de timpul în care Iisus a trecut pe acolo.

---

66 Timpurile noastre se confurntă cu o profundă criză ecologică. Mai ales apele noastre sunt extrem de poluate. În  mai toate oraşele există un râu sau o vale care este populată. Poluarea apare fiindcă opmul a ajuns să nu mai trăiască într-o stare de armonie cu natura înconjurătoare. Trebuie să fim cât se poate de atenţi cu natura din jurul nostru. Acest lucru este aşa fiindcă Iisus a sfinţit-o prin propria Lui viaţă. Natura este darul pe care Dumnezeu l-a făcut nouă. La fel de bine pelerinul care merge prin pustie în natură pe la mănăstiri şi el la un anumit nivel la fel ca Iisus nu face decât să sfinţească natura şi ceea ce ţine de ea. Nu dorim  prin aceste rânduri să afirmăm că pelerinul este un ecolog ci mai mult să sublinem că pelerinul trebuie să fie conştient că natura se poate sfinţii. Acest lucru este un fapt pe care putem să îl simţim atunci când facem pelerinaj pe la unele mănăstiri în care simţim că natura din jurul nostru ne dă o senzaţie de linişte şi pace. În zilele noastre dispare din ce în ce mai mult noţiunea de spaţiu sacru de faptul că mănăstirile sunt locrui sfinte pe care nu se cuvinte să le poluăm. Omul din zilele noastre fiindcă este bolnav moral ajunge să nu mai trăiască în armonie cu natura din jurul lui. Pelerinul creştin ortodox este cel care ajunge să restabilească acest raport de armonie cu natura din jurul lui. Pelerinajul este o călătorie în natură. Iisus nu a avut niciodată nimic împotriva naturii ci mai mult a iubit natura cu excepţia momentului cînd a blestemat smochinul neroditor. Iată de ce şi noi trebuie să fima tenţi cu natura din jurul nostru.

Locul trecerii lui Iisus devine astfel o experienţă care este actualizată de pelerini. Pelerinul în acest fel se simte mai aproape de Iisus şi la fel de bine ajunge să contempleze faptele pe care le-a făcut Iisus în timnpul vieţii Sale pământeşti. Sunt în acest sens mai multe locuri care au devenit centrul de interes al pelerinilor creştin ortodocşi printre care este fără de nici o îndoială şi Ierihonul. Mai multe Biserici naţionale doresc să fie ptezente acolo cu o biserică sau un paraclis care să îi facă mai aproape de locurile pe unde a păşit Iisus.[67]

Se spune despre iluministul Voltaire că a fost inivitat la un moment dat să prânzească la curtea regelui Prusiei Friederich al II-lea. La un moment dat a venit vorba şi de religie.

- Eu cred că există rai, a spus unul dintre meseni.

- Ce te face să crezi acest lucru?

- Trebui să fie ceva şi dincolo de moarte.

- Poate că este raiul dar eu cred că raiul se poate trăi şi în viaţa de aici, a răspuns Voltaire.

- Ce vrei să spui?

- Eu mi-aş vine locul din rai pentru un ban de aur, a răspuns Volatire.

- Dodeveşte-mi că ai un loc un rai şi eu ţi-l voi cumpăra, a răspuns un colonel bătrân.

- Aşa este, cine poate să garanteze că tu ai un loc în rai? A întrebat regele.

- Eu cred că raiul este aici pe pământ, a răspuns Volatire.

- Pe mine cea mai mare biruinţă a mea m-ar bucura mai puţin dacă aş ştii că poporul meu este la fel de credincios ca atunci când m-am suit pe tron, a răspuns regele.

- De ce? A întrebat Voltaire.

- Fiindcă credinţa poporului este una dintre cele mai mai impliniri ale unui rege adevărat.

Întâmplarea de mai sus ne spune că în această lume nu putem să fim prea siguri despre ceea ce v-a avea loc în lumea de apoi. Este foarte adevărat că sunt mulţi care ar

---

67 Harry Emerson Fosdick, *Pilgrimage to Palestine* (Londra, 1928).

dorii să ştie că vor merge siguri în rai dar adevărul este că fac fapte puţine pentru a realiza acest lucru. Creştinii ortodocşi ştiu că simplu fapt de a păşii pe acolo pe unde a păşit şi Iisus în timpul vieţii pământeşti nu îi va face în nici un fel mântuiţi automat. Există mai mulţi care doresc să ştie că mântuirea este un proces automat şi acest lucru este aşa fiindcă mântuirea este pentru ei un lucru care poate să fie negociat în termenii acestei lumi. L-am văzut pe Volatire care spunea că el pentru un ban de aur ar fii dispus să îşi vândă locul din rai. Acest lucru ne spune că sunt mulţi care cred că mântuirea este un lucru care se negociază după legile acestei lumi. Trebuie să ştim că mântuirea este un lucru care este cu putinţă numai la Dumnezeu. Sunt mulţi pelerini care după cum am spus fac mare nevoinţă pentru a ajunge în Palestina. Nu se poate să trecem efortul lor atât de repede. Ţara Sfântă este o ţară aridă şi cu mult deşert unde apa devine de multe ori un lux.[68]

Poate că perioada de timp în care s-au făcut cele mai multe perinaje în Palestina a fost evul mediu. În evul mediu a existat un fel de modă socială pentru a merge în ţara sfântă. Au fost şi unii gânditori medievali care susţineau că fiindcă Iisus a trăit în ţara sfântă este foarte adevărat că Palestina este centrul lumii. Acest lucru este aşa fiindcă în Palestina s-a întrupat Domnul Iisus Hristos. Acest lucru nu prea este în conformitate cu ceea ce crede creştinismul ortodox. Creştinismul ortodox este de acord că Palestina este un loc sfânt cu profunde implicaţii duhovniceşti car nu trebuie să uităm că aici Iisus a fost judecat şi condamnat la moarte prin răstignire. Acest lucru după ce El a făcut mai multe minuni care i-au atestat dumnezeirea. Acest lucru nu poate în nici un fel să ne lase indiferenţi. Dacă evreii L-ar fii acceptat pe Domnul Hristos ca mesia poate că lucrurile ar fi stat altfel. Prin urmare trebuie să ştim că evrei aveau posibilitatea de a fi schimbat cursul evenimentelor dar nu au făcut-o. Acest lucru nu poate să ne lase indiferenţi. Este bine prin urmare să ştim ceea ce este pentru noi Palestina şi nu pentur evreii de azi care nu sunt interesaţi de persoana Domnului Iisus Hristos. Acest lucru

68 Mai înainte de a face un pelerinaj la locurile sfinte este bine să ştim dacă suntem cu adevărat capabili să îl facem. În zilele noastre în tot orientul mijlociu este o modă a războaielor. Sunt mai mulţi arabi care nu se înţeleg cu evreii sau evreii nu se înţeleg cu iordanienii. Aceste lucruri sunt fără doar şi poate realităţi care nu pot fi trecute cu vedere. Pentru mai mulţi pelerini care ajung pe la locurile sfinte este cu adevărat o aventură să treci prin toate obstacolele care le pune în faţa ta drumul. Totuşi, sunt mulţi care nu se înfricoşează de instabilitatea din zonă şi doresc să meargă pe acolo pe unde a mers Iisus. Nu putem să oprim ca pelerinii să nu mai meargă în Ţara Sfântă dar trebuie să le spunem cu ce probmele se pot confrunta. Acest lucru este aşa fiindcă nu dorim ca un pelerinaj cu încărcături duhovniceşti să devină un timp al fricii. Adevărul este că sunt şi mulţi iubitori de aventură pentru care pelerinajul nu este atât de mult un pelerinaj ci mai mult un prilej de aventură. Ceea ce trebuie să ştim este că în nici un caz nu putem să denumim pelerinajul ca o aventură. Acest lucru fiindcă pelerinajul este un lucru care trebuie să fie duhovnicesc sau mai bine zis să se spiritualizeze. Mergem în pelerinaje în Ţara Sfântă pentru a ne aminti de Iisus şi de tot ceea ce a făcut El pentru ca noi să putem dobândii mântuirea. Iată care este motivaţia unui pelerin autentic la locurile sfinte.

este aşa fiindcă evreii de azi consideră că nu sunt deloc responsabili pentru ceea ce s-a întâmplat cu Iisus şi nici nu doresc să îşi schimbe această opinie. Totuşi, sunt mulţi pelerini care doresc să meargă pe urmele lui Iisus şi la fel de bine să se roage pe la locurile sfinte. În acest sens după cum am spus există o lungă tradiţie care mărturiseşte despre acest lucru pe care o avem încă din antichitate. Totuşi, evreii au acceptat idea că creştinii au dreptul de a vizita locurile sfinte şi prin urmare nu se opun atunci când mai mulţi pelerini ajung în Palestina dintre creştini. Acest lucru este aşa fiindcă în sine evreii ştiu că Iisus a fost Fiul lui Dumnezeu numai că nu vor să Îl recunoască.[69]

În cele din urmă mai mulţi pelerini doresc să ajungă la Ierusalim fiindcă el este capitaal statului evreu. Ierusalimul este clar că are o istorie lungă dar în trectul lui au existat două mari perioade de glorie care au fost reprezentate de Sfântul David şi de Sfântul Solomon. Prin urmare este adevărat că aceşti doi mari regi au fost cei care s-au impus în istoria evreilor şi la fel de bine ei sunt recunoscuţi şi de creştinii ortodocşi. Lumea merge şi în zilele noastre la Ierusalim dar în mare creştinii ortodocşi se duc să vadă locurile pe unde a pătimit Domnul Iisus Hristos. De la Betania, prin grănina Gheţimani şi pe Via Dolorasa ajungând la Biserica învierii lui Hristos, Ierusalimul este un oraş care atrage mulţi pelerini creştini ortodocşi. Acest lucru fiindcă după cum ştim la timpul lui Hristos Ierusalimul a fost centrul religiei iudaice. Prin urmare Ierusalimul nu a fost numai o capitală a unui stat ci la fel de bine şi centrul unei mari religii: religia mozaică sau iudaică. În acest sens sunt mulţi care îşi doresc ca cel puţin odată să ajungă la Ierusalim şi să vadă locurile unde a pătimit şi a înviat Hristos. La fel de bine trebuie să ştim că Ierusalimul este şi centrul unei patriarhii creştin ortodoxe care are o lungă istorie. Sunt mulţi şi în zilele noastre care consideră că fiindcă acolo a pătimit şi a înviat Hristos Ierusalimul este centrul lumii sau *axis mundi.* Este clar că la Ierusalim auz trăit mai mulţi sfinţi din Vechiul Testament dar nu trebuie să uităm că ierusalimitenii au fost cei care au strigat în vinerea mare: Răstingneşte-L, răstingenşte-L. Acest lucru este un fapt trist şi ne spune că Ierusalimul este un loc în care evreii au ajuns să În respingă pe Mesia Mântuitorul lumii. Este clar că acest lucru trebuie să îl aibă în vedere creştinii ortodocşi care dorescă să ajungă prin Ierusalim. Este clar că Ierusalimul este un oraş semitic care trebuie înţeles în contextul geografic potrivit.[70]

---

69 Voicu O. Chioreanu, *Pelerin în Ţara Sfântă* (Editura Reflection, 2011).

70 Adevărul este că în istoria lumii aproape toate popoarele au avut unele tendinţe de considera că unul sau mai multe dintre oraşele lor sunt centrul lumii. Egiptenii au considerat în antichitate că centrul lumii este Egiptul, grecii au considerat pe timpul lui Alexandru Macedon că centrul lumii este Grecia, romanii în timpul imperiului roman au considerat că centrul lumii este Roma şi enumerarea ar putea continua. La fel de bine sunt mulţi evrei mai ale din grupările sioniste şi din kabala care consideră că Ierusalimul este centrul lumii dacă nu axa centrală a lumii. Pentru noi creştinii ortodocşi este adevărat că Ierusalimul este locul unde a pătimit şi a înviat Hristos. pentru noi Ierusalimul este un loc care se leagă de persoana lui Hristos. Este adevărat că pentru evreii din zilele noastre acest lucru nu este valabil. Cumva evreii au rămas blocaţi în timp la legea lui Moise de pe Muntele Sinai. În acest sens Ieruslaimul

Un alt lucru care îi face pe creştinii ortodocşi să meargă în pelerinaj la Ierusalim este lumina sfântă care se pogoară de paşti la mormântul lui Iisus. Acest lucru este contestat de mai mulţi ca fiind o minune dar nu poate fii contestat că este o minune. Există un ritual al luminii sfinte care este primită de patriarhul creştin ortodox al Ierusalimului. Acest ritual este unul care este înregistrat ca apărând încă din secolul al III-lea sau secolul al IV-lea. Patriarhul este controlat să nu aibă nici o sursă de lumină după care el intră şi se roagă în mormântul lui Iisus. În mormânt se pogoară o lumină din cer de la Dumnezeu care aprinde lumânările patriarhului. Sunt mulţi care contestă că acest lucru este vo minune dar sunt mai multe studii care atestă că cu adevărat lumânările patriarhului din mormântul lui Iisus se prind fără nici un fel de sursă de lumină. Acest lucru este un fapt care atrage mai mulţi pelerini creştini ortodocşi anual. Se ştiu mai multe despre lumina sfântă de la mormântul lui Iisus care vine în ziua de paşti. De exmeplu un lucru pe care mai puţini îl ştiu este că în timpul ocupaţiei turceşti a Ierusalimului, turcii nu au voit să stopeze acest obicei ai creştinilor ortodocşi de a merge să primească lumina sfântă de la Dumnezeu. Aşa se face că într-un an ei au închis mormântul şi nu au lăsat nici un patriarh să intre în mormânt. La fel de bine au înlocuit fitilul de aţă al candelelor de la mormânt cu unul de fier. Totuşi lumina sfântă s-a porogât din cer şi a luminat chiar fitilul de fier de la candelele de la sfântul mormânt. Sunt mai multe dovezi care ne spun că cu adevărat sursa luminii sfinte de la Ierusalim nu are nici o origine omenească. Acest lucru este un fapt care evident că a atras mai mulţi pelerini creştin de-a lungul timpului. Sunt mulţi creştini ortodocşi care doresc să meargă şi să vadă lumina sfântă. În zilele noastre musulmanii au renunţat să mai lupte împotriva luminii sfinte de la Ierusalim. Este evident că lumina sfântă este un motiv întemeiat pentru ca un pelerin creştin ortodox să îşi dorească să meargă la Ierusalim. Trebuie să vedem în lumina sfântă de la Ierusalim o dovadă că Dumnezeu nu ne-a uitat pe noi şi ne iubeşte. Pentru acest lucru El ne trimite an de an lumina sfântă pentru ca noi să ne întârim în credinţa creştin ortodoxă.[71]

## CAPITOLUL 4

nu este un loc în care nu se duc numai creştini ortoocşi ci la fel de bine şi evrei iudaici. Acest lucru ne spune că Ierusalimul continuă să Îl respingă pe Hristos. Este adevărat că sunt şi cazuri izolate de convertire la creştinismul ortodox din parea unor evrei care au ajuns să îşi dea seama că Hristos este Mesia Cel care a fost proorocit de proorocii Vechiului Testament. Prin urmare trebuie să ştim că sunt şi evrei care au renunţat la mozanism şi s-au întors la creştinismul ortodox. Sperăm ca evreii să se trezească şi să îşi dea seama că Hristos a fost mesia cel adevărat care a activat şi la Ierusalim. Dacă Ierusalimul este centrul lumii sau nu este un lucru pe care nu trebuie să îl absoluzităm. Pentru noi creştinii ortodocşi Ierusalimul este un loc care nu poate să fie separat de persoana Domnului Iisus Hristos.

71 Auxentios al Foticeii, *Lumina sfântă de Paşte de la Ierusalim* (Editura Deisis: Sibiu, 2012 reeditare).

Un alt loc care a devenit extrem de cunoscut între creştinii ortodocşi este Muntele Athos. Muntele Athos este o peninsulă de vreo 60 de kilometrii în care se află 20 de mănăstiri şi 12 schituri. Este de amintit aici că după tradiţia atonită o mănăstirile este mai mare decât un schit. Prin urmare schiturile sunt foarte mult un fel de anexe ale celor 20 de mănăstiri mari ale muntelui Athos. Muntele Athos după cum ne atestă istoria nu a fost un loc cu mănăstiri şi schituri de la început. A existat o perioadă în care Athosul era populat de laici. Acest lucru a fost aproximativ la timpul lui. Hristos. Pe suprafaţa peninsulei atonite erau mai multe localităţi care evident că nu mai există astăzi. Muntelui Athos i se mai spune şi grădina Maicii Domnului fiindcă aici acum aproximativ 2000 de ani a poposit Maica Domnului. Se spune că Maica Domnului ar fi stat în jurul portului Dafni din Muntele Athos. La timpul când a venit Sfânta Maria în Muntele Athos pe munte erau mai multe capişti idoleşti. În momentul în care a păşit Sfânta Maria în Muntele Athos mai multe dintre aceste capişti idoleşti s-au zdrobit. Acest lucru este considerat de părinţii din Muntele Athos ca având loc fiindcă diavolii din idoli nu au putut suporta prezenţa Sfintei Maria. Ceea ce trebuie să ştim este că fiind un loc retras Muntele Athos este fără doar şi poate o invitaţie la asceză. Nu există drumuri asfaltate în Muntele Athos şi în mare accesu pe la mănăstirile lui se face cu vaporul sau pe jos. Prin urmare pelerinii care ajung la Muntele Athos sunt invitaţi să facă asceză sau nevoinţă. Este clar că de la venirea Sfintei Maria de acum 2000 de ani s-au schimbat multe în muntele Athos.[72]

Sunt mulţi pelerini creştin ortodocşi care ajung să meargă pe la Muntele Athos fiindcă aceştia sunt atraşi de frumuseţea vieţii monahale de acolo. Acest lucru este bun

72 Sfânta Maria a fost o persoană care şi ea după ce a primit Duhul Sfânt la Cincizecime în Ierusalim a plecat la propovăduire. Ştim că ea a ajuns cel puţin în trei ţări: Cipru, Turcia de azi şi Grecia. Prin urmare sunt mai multe opinii care susţin că şi Sfânta Maria a fost cuprinsă de zel apostolic şi pentru acest lucru a dorit să propovăduiască evanghelia lui Hristos. Întâmplarea a făcut ca ea să ajungă la Muntele Athos care le vremea ei era vertit pentru idolatrie. Idolatria este considerată de sfinţii părinţi ca o lucrare diavolească. Acest lucru fiiindcăp diavolii erau cei care se acrundeau în idoli sub diferite nume. Devine evident că Sfânta Maria a avut şi ea partea ei de contribuie la stârpirea idolatriei din lumea antică. Pentru acest lucru în ortodoxie Sfânta Maria este o persoană centrală fiindcă ea a fost un exemplu de sfinţenie. Trebuie să avem evlavie la Sfânta Maria fiindcă ea şi-a făcut deplin misiunea în această lume şi a adus pe mai mulţi la Hristos. Muntele Athos este o dovadă a trecerii Sfintei Maria prin această lume. La fel de bine trebuie să ştim că Sfânta Maria este şi o personalitate ascetică fiindcă a s-a nevoit prin proprovăduirea lui Hristos la cât mai multă lume şi acest lucru nu poate să fie trecut atât de uşor cu vederea. Prin urmare este bine să ştim mai multe despre Sfânta Maria care are mare trecere şi multă evlavie între călugării din Muntele Athos.

şi la fel de bine trebuie să ştim că viaţa în Muntele Athos este o experinţă ascetică. Acest lucru fiindcă în muntele Athos nu sunt televizoare sau internet şi în acest sens pelerinul care ajunge acolo trebuie să ducă o viaţă a renunţării. De la Muntele Athos au ieşit mai mulţi sfinţi şi acest lucru ne spune că cu adevărat sunt mai multe personalităţi de care trebuie să ţinem cont atunci când vorbim despre Muntele Athos. În zilele noastre este adevărat că Muntele Athos a devenit un fel de bastion al ortodoxiei. Acest lucru fiindcă au fost mai mulţi călugări cu viaţă deosebită care s-au nevoit în Athos. Evident că sunt şi dispute în ceea ce priveşte Muntele Athos. Una dintre aceste dispute este legată de faptul că femeiel nu au voit să intre în Athos. Acest lucru a fost interpretat de contemporani ca o dovadă de misoginism. De ce nu sunt lăsate femeile să intre pe Muntele Athos? Acest lucru este o tradiţie mai veche şi care merge la timpurile când Grecia şi Athosul se aflau sub ocupaţie turcească. Ceea ce trebuie să ştim este că turcii erau poligami şi de mai multe ori când veneau în Muntele Athos îşi aduceau tot haremul. Acest lucru a dus în cele din urmă la interdicţia ca femeile să mai aibă acces în Athos. Totuşi, interdicţia de a intra femeile în Athos a fost lăsată la oparte în vremuri de restrişte. În acest sens în timpul celui de al doilea război mondial când mai multe femei din regiunea Muntele Athos nu au avut loc unde să se refugieze din faţa armatelor germane călugării atoniţi le-au lăsat pe femei să intre în Muntele Athos. Prin urmare interdicţia ca femeile să nu intre în Muntele Athos este un lucru care ţine mai mult de o tradiţie pe care atoniţii o menţin cu privire la timpurile de ocupaţie turcească. Ceea ce trebuie să ştim este că în creştinismul ortodox femeia este un lucru care are un loc privilegiat. Acest lucru fiindcă Hristos nu a respins-o pe mama lui trupească. Este clar că Sfînta Maria este la un amunit nivel un exemplu de feminitate în creştinismul ortodox. Creştinismul ortodox o cinsteşte pe femeie şi la fel de bine consideră că evident viaţa în această lume nu ar putea exista fără de ea. Sunt mai multe sfinte creştin ortodoxe şi acest lucru ne spune că femeile când au dorit au putut să exceleze în virtuţi şi fapte bune. Acest lucru este ceea ce ne face să o respectăm şi să o cinstim pe femeie în creştinismul ortodox.[73]

Pustia muntelui Athos este fără doar şi poate un îndemn şi o invitaţie în spre asceză. Acest lucru este aşa fiindcă în Muntele Athos nu se poate face baie deşi este mare în jurul lui. Adevărul este că sunt mulţi creştini ortodocşi care sunt atraşi de muntele Athos şi doresc să ajungă în acest loc. Acest lucru fiindcă Muntele Athos a găzduit cu trecerea timpului mai mulţi sfinţii. Este de amintit aici că toţi sfinţii pe care i-a dat Muntele Athos au fost perosnalităţi ascetice. Acest lucru fiindcă asceza a fost cea care a fost practicată din primele zile ale Muntelui Athos. Cu timpul la fel de bine Muntele Athos a devenit şi un centrul ecumenic fiindcă acolo sunt mănăstiri greceşti, ucrainene, bulgare, sârbeşti şi câteva schituri româneşti. Faptul că Muntele Athos este un centrul ecumenic nu poate în nici un fel să fie trecut cu vederea. Acest lucru este demonstrat şi de faptul că Muntele Athos este sub jurisdicţia patriarhiei ecumenice de la Istambul. Patriarhul ecumenic este cel care conduce direct Muntele Athos. Este

73 Paul Evdokimov, *Femeia şi mântuirea lumii* (Editura Christiana: Bucureşti 1995).

adevărat că în zilele noastre sunt mai multe opinii care susţin că locul Muntelui Athos nu mai poate fii unul indentic cu cel de până acum. Acest lucru fiindcă timpurile s-au schimbat şi a venit vremea să eliberăm Muntele Athos de călugări. În cadrul Uniunii Europene sunt mai multe voci care susţin că Muntele Athos are trebui să devină un loc de turism acest lucru fiindcă turiştii nu au acces la marea din jurul muntelui Athos. A existat o adevărată luptă pe care călugării din Muntele Athos au dus-o cu autorităţile europene pentru a menţine tradiţia atonită. Acest lucru s-a  manifestat în ceea ce îi priveşte pe atoniţi prin faptul că ei au lansat o profundă campanie mediatică prin care se suţinea că Muntele Athos este un loc sfânt care a fost sfinţit de nevoinţa călugărilor creştini ortodocşi care au trăit acolo. Iată de ce trebuie să vedem în Muntele Athos ca şi un loc al ascezei. Sunt mulţi care ignoră acest lucru în zilele noastre când omul este înrobit de idea de lux şi de confort. Acest lucru în nici un caz nu poate să fie pe palcul lumii de azi care a găsit în mai multe situaţii prezenţa Muntelui Athos ca fiind un lucru inconvenient. Muntele Athos este un loc inconvenient pen tru zilele noastre fiindcă după cum am spus omul din zilele noastre este materialist şi vede totul prin prisma câştigului. Este clar că un loc ca Athosul nu se potriveşte cu modul de viaţă atonit.[74]

Dincolo de controversa în ceea ce priveşte calednarul ceea ce trebuie să avem în vedere şi ceea ce trebuie să ţinem cont este că Athosul este pentru noi un loc ferit de lume de care trebuie să ne apropriem mai mult pentru a face asceză. Pelerinul care merge la Muntele Athos trebuie să ştim că acest loc este un loc în care s-au nevoit mai mulţi sfinţi dintre care amintim pe Sfântul Atanasie Atonitul, Sfântul Grigorie Palama, Sfântul Nicodim Aghioritul sau Sfântul Siluan Atonitul. Toţi aceşti sfinţi sunt cei care demonsterază că în ciuda la mai multe probleme Muntele Athos este un loc care a dat mai multe rezultate în sens duhovnicesc. Prin urmare când facem un pelerinaj la Athos cel mai bine este să ne dăm seama că mergem acolo pentru a ne nevoi şi nu pentru a

74 Este de amintit aici că Muntele Athos este pe vechiul caledar. Acest lucru merge înapoi în anul 1923 când mai mulţi cercetători au ajuns la concluzia că epoca creştină este calculată cu o greşală de 13 zile. În acest sens s-a ajuns la concluzia că această greşală trebuie remediată. Aşa se face că unele popoare creştin ortodoxe cum sunt sârbii şi ruşii nu au voit să primească calednarul îndreptat fiindcă ei au considerat că acest lucru nu trebuie să afecteze în nici un fel rânduiala Bisericii. Aşa s-a născut ceea ce în zilele noastre ştim a fiind gruparea stiliştilor. Stiliştii sunt creştini ortodocşi care susţin că nu trebuie să acceptăm schimbarea celor 13 zile din anul 1923. Acest lucru a dus la o mare dispută în epocă dintre care cum am spus au fost mai multe Biserici naţionale care au respins noul calendar sau calendarul dat cu 13 zile înainte. Totuşi în urma la mai multe adunări panortodoxe s-a ajuns la concluzia că data paştelui să fie sărbătorită după noul calendar. Acest lucru fiindcă nu se cuvine să fie sminteală în Biserică. Pentru mai mulţi Muntele Athos este un loc al stiliştilor dar ceea ce trebuie să ştim este că Athosul a acceptat să facă paştile cu restul creştinilor ortodocşi ceea ce îi scoate de sub incidenţa stilismului. Totuşi, ceea ce trebuie să afirmăm este că este trist că o schimbare atât de minoră de calendar a ajuns să facă atât de multe probleme în creştinismul ortodox. În cele din urmă schimbarea de calendar nu a fost în nici un fel o schimbare a dogmelor credinţei creştin ortodoxe ci mai mult o corectură minoră.

pierde vremea. Sunt mulţi în zilele noastre care ajung să meargă în Athos din curiozitate şi acest lucru nu este bun. Mergem în Athos pentru a face asceză şi pentru a ne nevoii pentru Dumnezeu. Cele 20 de mănăstiri şi 12 schituri îşi deschid anual porţile pentru a primii pe pelerini. În acest sens trebuie să ştim că atoniţii au trebuie să ia măsturi în ceea ce priveşte numărul de pelerini fiindcă sunt prea mulţi şi Athosul nu îi poate găzdui pe toţi. Curiozitatea nu este o motivaţie pentru a ajunge să mergem pe la Muntele Athos mai ales dacă suntem creştini ortodocşi. Este adevărat că în zilele noastre Athosul atrage mulţi curioşi. Acest lucru este un fenomen care este tipic pentru lumea de azi care este doar curioasă în ceea ce priveşte asceza creştin ortodoxă. Este cu adevărat pentru unii un lucru greu de crezut că mai mulţi călugări s-au retras din lume şi trăiesc acolo în privaţiunile faţă de confortul şi de luxul pe care îl oferă lumea din zilele noastre. Iată de ce sunt mulţi care nu simt nevoia de a face asceză în ceea ce priveşte Athosul ci mai mult o simplă curiozitate. Curiozitatea este un lucru pe care mulţi îl trăiesc în ceea ce priveşte asceza dar ea nu duce în cele din urmă la  face fapte ascetice. Nu trebuie să fim curioşi în ceea ce priveşte asceza ci mai mult trebuie să fim încredinţaţi că ea este un lucru bun şi trebuie să o practicăm fiindcă este benefică pentru noi.[75]

Prin urmare ce putem vedea atunci când mergem la Muntele Athos? În următoarele rânduri vom vorbii mai multe despre care sunt principalele locuri pe care un pelerin ajunge să le vadă când merge la Athos. Acest lucru fiindcă evident sunt mai mulţi care nu au fost la Athos şi îi doresc să meargă acolo. După cum am spus pelerinajul la Athos trebuie să fie o experienţă ascetică. Acest lucru nu înseamnă că atunci când mergem la Athos trebuie să facem foame şi sete. Nu acest lucru înseamnă ascetismul şi ascaza creştin ortodoxă. Asceza şi ascetismul creştin ortodox se manifestă în cazul Muntelui Athos prin drumul lung pe care îl facem până acolo. Chiar şi pentru greci care stau mai aproape de Athos este destul de greu de ajuns acolo. Acest lucru este aşa fiindcă Athosul este un loc situat în fundul peninsulei Calcidice. Pelerinul care merge la Athos face cu adevărat nevoinţă pentru a ajunge acolo. Acest lucru fiindcă după cum am spus este destul de departe Athosul nu numai de noi ci la fel de bine şi de lume. În acest sens este bine să ştim că la Athos există o lungă tradiţie ascetică care a dat mai mulţi asceţi. Mai toţi marii duhovnici din Muntele Athos sunt asceţi fiindcă după cum am spus condiţiile de viaţă de acolo impun un astfel de lucru. Călugării din Athos nu s-au restrat acolo pentru a trăi în lux ci fiindcă doresc să câştige mântuirea au ajuns să reunţe la tot ceea ce eventual ar putea să îi distragă de la ea. În practica atonită este foarte adevărat că asceza este văzută ca o faptă care duce la mântuire. Acest lucru fiindcă mântuirea implică cu sine o racordare a omului la voia lui Dumnezeu. Cel care doreşte să se mântuiască trebuie să facă voia lui Dumnezeu mai presus de propria lui voie. Acest lucru este un act ascetic fiindcă implică cu sine renunţarea la propria voie şi trăirea numai în voia lui Dumnezeu.[76]

---

75 Pimen Vlad, *Sfântul Munte Athos. Grădina Maicii Domnului* (Editura Bunavestire, 2008).

Muntele Athos se leagă fără doar şi poate de numele unui mare sfânt creştin ortodox. Este vorba de Sfântul Grigorie Palama care a trăit în secolul al XIV-lea. De ce am ajuns să îl menţionăm aici pe Sfântul Grigorie Palama? Sfântul Grigorie Palama este o persoană cât se poate de importantă pentru creştinismul ortodox fiindcă el a trăit la Muntele Athos de unde a fost ales arhiepiscop al Tesalonicului. Numele lui este unul cu puternică rezonanţă pentru creştinismul ortodox fiindcă el a fost un mare apărător al ortodoxiei. Ceea ce mai puţini ştiu este că Sfântul Grigorie Palama a fost un mare ascet. Acest lucru a dus ca el să poată vedea lumina lui Hristos aşa cum a fost ea văzută pe apostoli pe Muntele Taborului. Putem spune despre Sfântul Grigorie Palama că a fost un sfânt al luminii necreate a lui Dumnezeu. În secolul al XIV-lea un călugăr catolic cu numele de Varlaam din Calabria a făcut o vizită la Muntele Athos moment în care a intrat într-o polemică cu Sfântul Grigorie Palama referitoare la fiinţa lui Dumnezeu. Varlaam din Calabria şi mai apoi ucenicul lui Alchindin susţineau că Dumnezeu poate fii cunoscut în fiinţa Lui. Această cunoaştere fiinţială a lui Dumnezeu are loc prin intermediul intelectului. Prin urmare pentru Varlaam cunoaşterea lui Dumnezeu este un proces exlusiv intelectual. Acest lucru a fost combătut de Sfântul Grigorie Palama care a susţinut că Dumnezeu nu poate fii cunoscut în fiinţa Lui care este total inaccesibilă omului. Atunci cum poate să fie cunoscut Dumnezeu? Dumnezeu este cunoscut în lucrările sau în energiile Sale. Acesta a fost marea distincţie pe care a făcut-o un călugăr atonit în ceea ce priveşte cunoaşterea lui Dumnezeu. În acest sens s-a ajuns la concluzia în secolul al XIV-lea că trebuie să fie ţinute mai mult sinoade ortodoxe pentru a lămurii această chestiune. La fel de bine tot o controversă pe care Sfântul Grigorie Palama a soluţionat-o s-a legat de lumina care a fost văzută de apostoli pe Muntele Tabor. După Varlaam a fost vorba de o lumină creată a lui Dumnezeu. Sfântul Grigorie Palama nu a fost de aceiaşi părere şi a suţinut că este vorba de o lumină necreată. Lumina care iese din Dumnezeu este după Sfântul Grigorie o lumină necreată. Acest lucru este aşa fiindcă există o diferenţă dintre lumina fizică ce este creată şi lumina lui

76 Este foarte adevărat în acest sens că a face voia lui Dumnezeu este un act ascetic fiindcă ea presupune renun ţarea la voia proprie sau mai bine zis la propriile vicii. Acest lucru este cel care leagă voia lui Dumnezeu de persoana omului. Cât este în lume omul ajunge în mare să acţioneze numai după voia lui proprie. Acest lucru evident că nu este valabil în cazul călugărilor şi în cazul nostru al călugărilor atoniţi. Este bine să ştim că voia lui Dumnezeu atunci când este căutată îl situează pe om pe drumul mântuirii. Nu putem să ne mântuim fără să facem voia lui Dumnezeu. În acest sens, a face voia lui Dumnezeu este fără doar şi poate un exerciţiu ascetic. Ţine de asceză a căuta în orice moment voia lui Dumnezeu. Asceza este prin urmare un lucru care îl purifică pe călugăr şi îl face să trăiască numai în grija şi în puterea de grijă a lui Dumnezeu. Sunt din ce în ce mai puţini cei care în lumea noastră ajung să se lase în grija lui Dumnezeu fiindcă omul din zilele noastre doreşte să fie considerat ca unul care face tot ceea ce poate şi tot ceea ce ţine de el să fie în grija propriei lui persoane şi nu Dumnezeu. Acest lucru nu poate să aibă loc în cazul călugărilor. Călugărul este cel care trăieşte exclusiv în puterea de grijă a lui Dumnezeu. La fel de bine şi un laic dacă ajunge să exerseze va putea să trăiască în puterea de grijă a lui Dumnezeu. Acest lucru ţine foarte mult de noi ca persoane duhovniceşti şi care ne dăm seama de importanţa ascezei.

Dumnezeu care este necerată. Evident că Varlaam nu a fost de acord că lumina lui Dumnezeu este necreată şi deşi Sfântul Grigorie i-a demonstrat acest lucru în cele din urmă Varlaam a ajuns să fie condamnat de un sinod ortodox. Sfântul Grigorie Palama a fost sfântul care a susţinut că Dumnezeu nu poate fi cunoscut numai intelectual ci la fel de bine există o trăire a lui Dumnezeu care duce la o experimentare a Lui. În acest sens Sfântul Grigorie Palama susţinea că: „nu cel mult învățat se apropie de Dumnezeu, ci acela care s-a curățit prin virtute de patimi și s-a lipit prin rugăciune stăruitoare și curată de Dumnezeu, ajungând prin ele la deplina încredințare și la gustarea bunătăților viitoare.” Acest lucru este ceea ce ne face să considerăm că cei care apucă să meargă în pelerinaj la Muntele Athos au motive cât se poate de bine întemneiate.[77]

După cum ne spune trecutul la Muntele Athos au avut loc şi minuni. Una dintre aceste minuni a avut loc în anul 1821 când în Grecia s-a format acea mişcare denumită Eteria [compania]. Eteriştii au fost cei care au dorit să elibereze Grecia de sub jugul turcesc. În acest sens ştiind care le sunt intenţiile turcii îi urmăreau pe eteriştii. Una dintre aceste urmăriri au ajuns în cele din urmă şi în Muntele Athos la schitul românesc Prodromu.

- Unde să ne ascundem? Turcii sunt după noi, a spus unul dintre eterişti.

- Să ne ascundem în schit.

- Bună idee.

- Dacă ne vor găsii şi acolo?

- Atunci numai Dumnezeu ne poate ajuta.

- Să ne putem nădeja în Dumnezeu.

- Este cel mai bine.

Turcii au intrat în schitul Prodromu au mers în biserică unde au început să tragă gloanţe fiindcă credeau că eteriştii s-au ascuns în altar după iconostas.

- Trageţi, sigur s-au ascuns după iconostas, a spus comandatul turcilor.

Dintr-o dată turcii au putut vedea că Sfântul Ioan Botezătorul din icoana de pe iconostas a început să se încrunte şi la fel de bine că gloanţele pe care le trăgeau în loc să intre prin iconostas se întorceau în spre ei.

- Opriţi focul, a strigat unul dintre turci.

77 Dumitru Stăniloae, *Viaţa şi învăţătura Sfântului Grigorie Palama* (Editura Scripta: Bucureşti, 1993).

- Ai dreptate, gloaneţele noastre se întoarc înapoi spre noi.

- Voi vedeţi ceea ce văd eu?

- Că unul dintre cei pictaţi pe iconostas s-a încurat.

- Da, da.

- Haideţi să fugim până nu ni se v-a întâmpla mai rău.

- Aşa este.

După acest incident se spune că turcii au plecat din Athos.[78]

Icoana cu Sfântul Ioan Borezătorul încruntat poate să fie văzută şi în zilele noastre. Sunt mai  mulţi pelerini care merg la Athos să o vadă. Este clar că avem de a face aici cu o minune pe care legile fizice nu o pot explica. Acets lucru ne spune că trebuie să avem credinţă în Dumnezeu şi că la fel de bine Dumnezeu lucrează în lumea noastră. După cum am spus pentru pelerinul care merge la Muntele Athos această experienţă trebuie să fie una ascetică. Acest lucru fiindcă asceza este ceea ce ne face pe placul lui Dumnezeu. După cum ne spunea şi Sfântul Grigorie Palama Dumnezeu nu doreşte ca noi să ajungem numai la o cunoaştere teoretică a Lui la fel cum ajungem  să cunoaştem matematica, geografia, istoria sau filosofie ci ceea ce caută Dumnezeu de la noi este mai mult decât toate o „cunoaştere ascetică.” Ce să înţelegem prin cunoaşterea ascetică a lui Dumnezeu? Cu alte cuvinte există o cunoaştere ascetică a lui Dumnezeu? Cu siguranţă că există o cunoaştere ascetică a lui Dumnezeu. Această cunoaştere apare în momentul în care omul ajunge să îşi dea seama că nu poate să fie pe placul lui Dumnezeu atunci când duce o viaţă de patimi şi păcate. Patimile şi păcatele sunt cele care îl îndepărteză pe om de Dumnezeu şi îl fac să fie cât se poate de distant faţă de Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă Dumnezeu nu poate să coexite în om dimpreună cu patimile şi păcatele. Trebuie să îl eliberăm pe om de patimi şi păcate şi acest lucru

78 Este adevărat că aici avem de face cu ceea ce am putea denumii ca o intervenţie a Sfântului Ioan Botezătorul în favoarea eteriştilor. Trebuie să ne aducem aminte de ceea ce au făcut turcii odată cu ocupaţia lor a popoareor balcanice. Turcii nu s-au mulţumit numai cu stăpânia teritorială şi statală a acestor popoare ci au dorit să schimbe şi credinţa acestor popoare. Cu alte cuvinte după cum ştim turcii au dorit să îi facă pe balcanici din creştin ortodocşi musulmani. Pentru a realiza acest lucru ei nu s-au dat înapoi de la nici un fel de faptă murdară. Ştim că au fost martirizaţi mai mulţi creştini ortodocşi în această perioadă dintre care cele mai cunoscute exemple sunt Sfinţii Constantin Brâncoveanu cu cei 4 fii ai săi şi sfetnicul Ianache şi în Grecia avem pe Sfântul Cosma Etolianul care la fel de bine şi el a fost martirizat de turci. Acest lucru ne spune că evident turcii au făcut exces de zel în ceea ce priveşte stăpânirea lor şi în cele din urmă Dumnezeu a permis ca balcanicii să iese de sub stăpânirea lor.

se face prin asceză. Una dintre căile ascezei este fără doar şi poate pelerinajul. Trebuie să ştim că pelerinajul este o faptă ascetică.[79]

Un alt lucru pentru care Muntele Athos a ajuns să fie considerat ca fiind un loc ascetic este faptul că el a fost în trecut centrul mişcării isihaste. Ce este isihasmul? Isihasmul este un curent duhovnicesc care susţine că pentru a ajunge să intre în comuniune cu Dumnezeu omul trebuie să trăiască în linişte. De fapt termenul de isihasm provine de la grecescul isihie care înseamnă linişte sau liniştire. Trăind în lume omul ajunge să fie prins în torentul de evenimente lumeşti care evident că îl facă nu mai fie atent laDumnezeu. Isihaştii sunt cei care au susţinut că ei pot să ajungă la o linişte sau ceea ce ai au denumit ca „pogorârea minţii în inimă” care este fără doar şi poate o armonizare care există dintre gânduri şi sentimente. Mintea omului atunci când trăieşte în această lume ajunge să fie cât se poate de înstrăinată de Dumnezeu şi în acest sens se depărtează de El. Aşa se face că mintea noastră ajunge să nu mai fie legată de Dumnezeu şi să nu mai aibă nimic în comun cu El. Ishaştii atoniţi din secolele al XIII-lea şi la XIV-lea au susţinut că omul trebuie să se lege fiinţial de Dumnezeu. Cu alte cuvinte că omul trebuie să îl caute cu toată fiinţa lui pe Dumnezeu. Isihasmul care a fost practicat la Muntele Athos este unul care ne spune că trebuie să fim cât se poate de atenţi cu sufletul nostru. Acest lucru este aşa fiindcă sufletul nostru este un lucru care trebuie să se deschidă în spre Dumnezeu. Sufletul nostru nu poate în nici un fel să ajungă la unirea cu Dumnezeu dacă nu este cât se poate de lierbrat de nelinişte. Neliniştea este cea care îl face pe om să fie cât se poate de deprte de Dumnezeu. Acest lucru este aşa fiindcă Dumnezeu este numai pace, înţelegere, iubire şi linişte. Sunt multe suflete neinişitite care evident că nu au cum să fie aproape de Dumnezeu. Sufletul neliniştit este un suflet care nu este sigur dacă doreşte să trăiască în comuniune cu Dumnezeu. Acest lucru fiindcă comuniunea cu Dumnezeu este un lucru care se face în linişte şi la fel de bine aduce linişte.[80]

Isihaştii au fost cei care au putut reamrca că sufletul omului este cel care conţine mintea. Pentru acest lucru ei au putut observa că mintea este asaltată de mai multe gânduri rele. Aceste gânduri rele sunt evident trimise în  mintea omului de diavoli. Pentru a se elibera de gândurile rele care sunt trimise în om de diavoli omul trebuie să îşi păzează mintea. Paza minţii este un lucru de care trebuie să ţinem cont atunci când dorim să ştim ceea ce este isihasmul. În acest sens Sfântul Grigorie Palama spunea că: „Mintea care se întoarce în ea însăşi şi mai presus de ea spre a se uni cu Dumnezeu.” Prin urmare pentru a ajunge să se unească cu Dumnezeu isihastul trebuie să se întoarcă în spre sine sau mai bine zis în spre propria lui minte. Mintea este un factor care trebuie să fie suspus unui proces deplin de asceză care ajunge să elimine tot ceea ce este o posaibilitate de păcat. Isihaştii au fost prin urmare persoane profunde care au ajuns să cunoască foarte bine modul în care acţionează nu numai mintea ci la fel de bine şi sufletul omului. Trebue să fim atenţi cu mintea noastră şi la fel de bine trebuie

79 Vasile Andru, *Istorie şi taină la Sfântul Munte Athos* (Editura Alffa: Bucureşti, 2006).

să ne cunoaştem propriul nostru suflet. Este adevărat că există nişte categorii generice în care sufletul poate să fie integrat şi catalogat. Acest lucru fiindcă sufletul nostru este un lucru care trebuie să ne ducă la unirea cu Dumnezeu. Când sufletul nostru este unit cu Dumnezeu atunci el ajunge să experimeteze cu adevărat o linişte şi o pace desvârşite. Nu poate să fie concepută unirea cu Dumnezeu fără de liniştea din sufletul nostru. Trebuie să ştim că în acest sens între între sufletul omului şi Dumnezeu se poate interpune lumea. Lumea este un lucru care este creat bun de Dumnezeu dar ea poate să îl distragă pe isihast de la unirea cu Dumnezeu. Acesta este lucrul pentru care omul trebuie să caută de tracă peste iluzia deşertăciunii acestei lumi şi să ajung în cele din urmă să vadă din lume o creaţie a lui Dumnzeu. Sunt mai mulţi cei care nu mai văd lumea ca o creaţia a lui Dumnezeu ci mai mult ca o realitate autonomă care nu vine de la Dumnezeu şi care există numai pentru ea înseşi. Acesta este lucru pentru care isihastul ajunge să vadă totul în comuniune cu Dumnezeu. Pentru a putea să vadă lumea ca o creaţie a lui Dumnezeu isihastul trebuie să îşi liniştească mintea şi la fel de bine să o elibereze de această lume pentru a o vedea ca o creaţie a lui Dumnezeu. Acesta au fost în mare principalele postulate ale isihaştilor care şi-au găsit centrul la muntele Athos.[81]

În rândurile care vor urma vom insista mai mult asupra celor 20 de mari manăstiri care există la Muntele Athos şi care sunt deschise pelerinilor creştin ortodocşi: Marea Lavră, Vatopedu, Iviron, Hilandar, Dionisiu, Cutlumuş, Pantocrator, Xiropotamu, Zografu, Dochiariu, Caracalu, Filoteu, Simons Petras, Sfântul Pavel, Stavronichita, Xenofont, Grigoriu, Esfigmenu, Sfântul Pantelimon şi Constamonitu. Aceste 20 de manăstiri sunt princiaplele direcţii în spre care pelerinii creştin ortodocşi ajung să îşi îndrepte paşii. Este adevărat că există o strânsă legătură dintre Muntele Athos şi Imperiul Bizantin. Nu este la întâmplare că Muntele Athos are ca steag steagul

---

80 În acest sens Sfântul Grigorie Sinaitul spunea la un moment dat că: „"e cu neputinţă să se mântuiască cineva fără atenţie amănunţită şi fără paza minţii". Acest lucru ne spune că trebuie să fim atenţi cu sufletul nostru. Atenţia faţă de sufeltul nostru este un lucru care ajunge să ne ferească de tot ceea ce este gând rău. Gândurile rele sunt cele care ajung să pervertească sufletele noastre. Noi trebuie să ne eliberăm de aceste gânduri rele pentru a ajunge să se concentrăm pe mântuirea noastră proprie. Prin urmare este foarte adevărat că mântuirea este un lucur care începe din sufletul nostru. Sufletul nostru este un lucru care este chemat să contribuie la mântuirea noastră. În acest sens trebuie să ştim că isihasmul este o cale de iluminare spirituală. Avem nevoie de iluminare spiritualā fiindcă aceasta este cea care ne face sufletele noastre transparete faţă de Dumnezeu şi de existenţa Lui. Prin urmare prin isihasm ajungem să ne iluminăm sufletele. Acest lucru este un fapt care nu poate să fie acceptat de cei care nu cred că sufletul se poate ilumina fiindcă în sine sunt destui de mulţi cei care cred că sufletul este o entitate care ţine numai de lumea materială. După cum am spus, omul nu este numai o fiinţă materială ci la fel de bine şi o entitate de ordin sufletesc. Sufletul la fel de bine ca trupul trebuie să simtă că este unit cu Dumnezeu şi trăieşte împreună cu Dumnezeu.

81 Horia Alexandrescu, *Athos: călător la Sfântul Munte* (Editura Vivaldi, 2007).

bizantin fiindcă o bună bucată de vreme mănăstirile atonite au fost sunt adminsitrarea bizantinilor. În acest sens este adevărat că la un anumit nivel datorăm bizantinilor Muntele Athos. Acest lucru fiindcă fără de bizantini Muntele Athos nu ar fi fost posibil. Bizantinii ştim că au fost primul imperiu creştin ortodox din istorie. Creştinsimul ortodox deşi a fost pentru mai mulţi locuitori ai imperiului o problemă tratată destul de lax, a fost totuşi un lucru care a dat roade. Bizantinii considerau o adevărată onoare să fi creştin ortodox. În acest sens vizitele pe care le făceau bizantinii la Muntele Athos erau destul de dese. O astfel de vizită a fost făcută de împărăteasa Pulcheria care şi ea s-a dus la muntele Athos când încă pe teritorul atonit erau numai câţiva mohani. Se spune că într-o biserică din Muntele Athos împărăteasa Pulcheria a auzit o voce de femeie care a întrebat-o cine este? Împărăteasa a răspuns că este împărăteasa Pulcheria. Vocea de femeie pe care a auzit-o împărătesa i-a răspuns că în Muntele Athos numai o singură împărăteasă este şi acea este Sfânta Maria. Avem de face aici evident cu o minune care ne spune că Sfânta Maria este cea care stăpâneşte în Athos. Acest lucru fiindcă după cum am spus în vechime Sfânta Maria a propovăduit evanghelia în Grecia şi a ajuns în Athosul de azi.[82]

Ceea ce mai puţin ştiu este că la Athos prin secolele al XVIIIl-lea şi la XIX-lea a funcţionat şi o academie teologică cu numele de atoniada. Această academie care era condusă se patriarhia ecumenică a fost una care a avut destul de multă influenţă asupra contemporanilor în a se menţine stabili în credinţa creştin ortodoxă. Această academie a funcţionat sub timpul turcilor şi pentru acest lucru au fost mai mulţi preoţi care au ieşit de pe băncile el. Academia atonită sau academia patriarhală după cum a mai fost numită se găsea la Mănăstirea Vatopediu. Aici aveau loc mai mult cursuri dintre care erau celebre cursurile de filosofie. Un mare cărturar care s-a ridicat aici a fost Evghenie Vulgaris care s-a remarcat prin cursurile lui de filosofie. Vulgaris a fost influenţat de

82 După cum am spus nu se poate să nu recunoaştem trecutul păgân al Muntelui Athos. Mitologia greacă spune că Muntele Athos a apărut dintr-o confruntare dintre un gigant trac şi zeul Poisedon. Gigantul trac a luat o piatră mare şi a aruncat-o spre Poseidon şi această piatră mare a rămas ca fiind un munte ce a ieşit din apă. Grecii antici păgâni spuneau că dimpreună cu Olipul Muntele Athos este un munte al zeilor şi acesta a fost motivul pentru care Athosul antic a devenit centrul la mai multe temple şi statui ale zeilor. Acest lucru evident că s-a schimbat odată cu venirea Sfintei Maria în această regiune după cum am spus şi în rândurile de mai sus. Trectul păgân al Muntelui Athos nu poate să fie în nici un fel negat dar la fel de bine nu putem să negăm nici prezentul creştin ortodox al Muntelui Athos. Acest lucru fiindcă Muntele Athos este fără doar şi poate la ora actuală centrul spiritual al Greciei. Sunt mulţi greci care sunt cât se poate de atraşi de Athos fiindcă aici consideră ei că este într-un anume fel Ierusalimul Greciei. După cum am spus, a devenit o tradiţie ca toate ţările creştin ortodoxe să îşi trimită reprezentaţi la Muntele Athos fiindcă acest lucru a devenit cu timpul un loc în întregime monahal. Acest lucru este bun şi el trebuie să fie încurajat fiindcă sunt mai multe lucruri frumoase care pot să fie realizate din unirea călugărilor de diferite naţionalităţi. Muntele Athos atrage astfel pelerini din toate ţările creştin ortodoxe şi nu numai din Grecia. În cele din urmă trebuie să ştim că totuşi Athosul deşi este considerat o „republică monahală” este un loc în care grecii şi-au manifestat stăpânirea.

ideile iluministe ale epocii şi prin urmare aceste lucru nu a fost prea mult pe placul călugărilor din Muntele Athos. Vulgaris le preda călugărilor filosofie lui Leibniz şi Locke. El era un spirit cât se poate de specualitiv în plan filosofic lucru care nu a fost pe placul călugărilor care în jurul anul 1821 vor abadona Academia şi se vor consacra vieţii monahale fără de mari preocupări filosofice şi academice. Prin urmare trebuie să ştim că au existat mai multe tendinţe în spre academie la Muntele Athos de care ştiu foarte puţini în zilele noastre. În prezent există un senimar teologic la Muntele Athos care este la nivel de liceu. Aici se formază unii preoţi din regiune pentru a putea să ocupe nevoile pastorale ale peninsulei Calcidice mai ales. La fel de bine un lucru pe care trenuie să îl ştim despre Muntele Athos este că pe la anul 1400 erau aproximativ 40 de mănăstiri creştin ortodoxe în această regiune. La fel de bine numărul călugărilor era de aproximativ 40000. Acest lucru ne spune că au existat fluctuaţii în trecutul Muntelui Athos şi că ceea ce ştim că este Muntele Athos în prezent este cumva diferit de ceea ce a fost Muntele Athos în trecut. Fără doar şi poate a există o întreagă istorie a Muntelui Athos. La fel de bine în perioada bizantină şi mai apoi în perioda otomană românii au fost alături de mănăstirile atonite. Acest lucru s-a manifestat cel mai mult prin mai multe danii şi donaţii pe care le-au făcut domnitorii creştin ortodocşi. Mănăstirea Cultumuş a fost la un moment dat mănăstire românească dar în prezent este trecută ca mănăstire grecească. Este bine să ştim aceste lucruri fiindcă românii nu au fost indiferenţi faţă de ceea ce a avut loc la Athos fiindcă şi ei au fost posesor creştin ortodox din vechime.[83]

Este de amintit aici că legat de istoria profană a muntelui Athos se ştie că Dinocrate care a fost arhitectul lui Alexandru cel Mare i-a propus acestuia să îi sulpteze chipul lui Alexandru pe munte. Se spune că Alexandru a refuzat acest lucru din modestie. La fel de bine se consideră că fondator al Muntelui Athos este Sfântul Atanasie Atonitul care a început aici să construiască prima mare mănăstire Mănăstirea Marea Lavră. Până la el au mai existat mănăstiri mici dar viaţa monahală nu era bine organizată în Athos. La fel de bine Sfântul Atanasie Atonitul se consideră că a fost primul sfânt pe care l-a dat Muntele Athos. Este de amintit aici că Sfântul Atanasie Atonitul a avut parte de o moarte bruscă murind în timp ce construia mănăstirea răsturnându-se peste el un zid. Unii consideră această moarte ca fiind o pedeapsă de la Dumnezeu dar ceea ce trebuie să ştim este că Sfântul Atanasie Atonul nu înseamnă că nu a fost sfânt deşi a murit într-un accident. Prin urmare cei care mers pe la Muntele Athos se pot închina la moaştele Sfântului Atanasie Atonitul care sunt ţinute în mormântul său de la Marea Lavră. Tot de Marea Lavră ţine la ora actuală şi schitul românesc Prodromu. Pelerinii care ajung la marea Lavră prin urmare au şansa să păşească pe acolo pe unde a umbat Sfântul Atanasie Atonitul. Ca unul dintre primii sfinţi atoniţi este foarte adevărat că Sfântul Atanasie este un model de viaţă ascetică. Sunt mai mulţi creştini ortodocşi care în zilele noastre ajung să aibă nevoie de modele

83 Teodor Bodogae, *Ajutoarele româneşti de la mănăstirile din Sfântul Munte Athos* (Editura Paralela 45: Piteşti, 2003).

asceţi. Fără doar şi poate că în persoana Sfântului Atanasie Atonitul se vor găsii un model de mare ascet şi de mare nevoitor. Trebuie să ştim că Sfântul Atanasie nu a lăsat în urma lui multe scrieri dar el a fost un foarte bun organizator care a organizat viaţa de la Muntele Athos în ceea ce cunoaştem azi ca şi viaţa de obşte.[84]

Trebuie să ştim că în timul dominaţiei turce Muntele Athos a avut foarte mult de suferit. Acest lucru fiindcă în această perioadă pirateria a fost un lucru larg răspândit în Marea Egee. Raidurile piraţilor pe la Muntele Athos au fost cât se poate de păgubitoare pentru mănăstirile din Muntele Athos. Ştim acest lucru din mai multe relatări ale timpului. Acest lucru a făcut ca mai multe mănăstiri să fie făcute sus pe stânci sau sub forma unor fortăreţe pentru a ajunge să protejeze pe călugări de piraţi. Este trist dar în general mai multe mănăstiri au fost jefuite de piraţii turci. Un caz mai puţin cunoscut de piraterie în Athos în avem din viaţa Sfântului Agapie care a fost vânat de piraţi şi răpit pentru a fi vândut în scalvie. Sfântul Agapie v-a fii dus şi vândut unui turc bogat de la Istambul unde v-a fii înfometat şi în băutut de mai multe ori. Sfântul Agapie s-a rugat Sfintei Maria să îl ajute şi încele din urmă Sfânta Maria s-a arătat şi l-a eliberat din lanţuri. Sfântul Agapie v-a pleca şi se v-a întoarce la Athos. Aici călugării l-au lăudat pe Agapie ca unul care a suferit asemenea Domnului Iisus Hristos. Agapie a considerat că el nu este vednic să fie asemănat cu Domnul Hristos şi a decis să se întoarcă la turcul care îl ţinea în robie. Turcul a fost puternic mişcat de gestul Sfântului Agapie şi în cele din urmă s-a întors la Hristos fiindcă el era musulman. Atât de mult l-a impresionat viaţa Sfântului Agapie că în cele din urmă va accepa el şi copilul lui să vină la Muntele Athos şi să trăiască în viaţa monahală. Cei care merg ca pelerini pe la Muntele Athos pot să îşi amintească de Sfântul Agapie care şi el a fost un vieţuitor în Athos. Ceea ce am putut vedea este că Sfântul Agapie a fost un ascet care fără doar şi poate a ajuns să întoarcă pe muslmani la Hristos. Acest lucru este cu adevărat un fapt pe care trebuie să îl remarcăm. Prin urmare Sfântul Agapie a fost cu adevărat un mare ascet care se considera pe sine nevrednic să fie asemănat cu Domnul Hristos. Din acest lucru

84 Trebuie să ştim că deşi în Europa monahismul a fost preluat Athos a fost capabil să creeze o modă monahală proprie. Acest lucru fiindcă se consideră că monahismul creştin autentic a apărut în secolul al IV-lea în Egipt. Sfântul Antonie cel Mare este considerat fondatorul sau părintele monahismului creştin ortodox. Prin urmare deşi Athosul s-a impus ca una dintre principalele surse ale monahsimului creştin ortodox este bine să ştim că atoniţii au preluat monahismul din forma lui egipteană. Este adevărat că atoniţii au conferit monahsimului un specific european care s-a legat mai mult de mentalitatea europeană în care trăiau călugării. Acest lucru nu face din Muntele Athos întemeietorul sau fondatorul monahsimului creştin ortodox. Pelerinul care merge la Muntele Athos poate să fie motivat să creadă că monahismul creştin ortodox a început la Athos dar după cum am spus acest lucru nu este adevărat. Dacă dorim să găsim originile monahismului le vom găsii în Egiptul secolului al IV-lea. Din Egipt mai multe ţări creştin ortodoxe au ajuns să preia monahismul creştin ortodox după cum îl ştim azi. Monahsimul creştin ortodox are două forme de expresie: idoritmic sau pustnicesc în care un călugăr stă ca pustnic şi cenobitic în care călugării stau într-o obşte şi au toate lucrurile în comun. Acest lucru este bine să fie de orice pelerin care merge la Muntele Athos.

deducem că asceza este un lucru care aduce în om smerenie fiindcă asceza este cel care îl face pe om smerit şi fără doar şi poate un om care se cunoaşte pe sine însuşi. Dacă ne vom uita în jurul nostru vom vedea că oamenii tind să se prezinte mai mult decât sunt ei în realitate. Acest lucru fiindcă omul modern nu este o persoană care doreşte să se cunoască pe sine aşa cum este ci este într-un anume fel mai mult sau mai puţin nemulţumit cu sine însuşi. În Muntele Athos mergem să ne cunoaştem pe noi aşa cum suntem fiindcă acesta este modul în care ajungem să ne dăm seama care sunt planurile sau intenţiile lui Dumnezeu cu noi.[85]

Este bine să ştim că Muntele Athos este o „republică monahală” şi acest lucru este ceea ce îi asigură un statul sepcial în Grecia de azi. În acest sens poate că Muntele Athos este singura regiune teocratică care există în acestă lume. Acest lucru îl spunem având în vedere că trebuie să vedem în teocraţie un mod de viaţă sub ascultarea lui Dumnezeu. Este adevărat că în timp ce atoniţii fac asceză pentru a se apropria de Dumnezeu sunt mai multe ţări ale lumii care din contră face aproape tot ceea ce le stă în putere să se se depărteze de adevăratul Dumnezeu. Acest lucru este un fapt care se mnaifestă în ceea ce priveşte lumea noastră prin ceea ce cunoaştem ca procesul de secularizare. Lumea de azi s-a spus de mai mulţi filosofi că este o lume care este în plin proces de secularizare. Secualirizarea este un lucru care ajunge să înglobeze în sine toate nivelele vieţii omului. Este la modă să fi secularizat fiindcă acest lucru este ceea ce te face să nu mai fii în legătură cu Dumnezeu şi la fel de bine să nu mai ai nimic în comun cu Dumnezeu. În acest sens trebuie să ştim că pelerinajul este şi o metodă de a ne opune în faţa pelerinajului. Acest lucru fiindcă sunt mai mulţi creştini ortodocşi care nu doresc să se secularizeze. Trebuie să găsim metode să rezistăm în faţa secularismului şi acest lucru cel mai bine în facem prin pelerinaje. Este bine să ştim că secularismul este un lucru care cel ce face să trăim departe de Dumnezeu şi de existenţa Lui. Trebuie să căutăm să nu ajungem să fim secularizaţi. Acest lucru poate să fie realizat şi prin faptul că trebuie să mergem prin locuri ca Muntele Athos. Acolo nu numai că vom găsii o altă mentalitate ci la fel de bine vom găsii puterea de a ne opune secularismului din lumea noastră. După cum se poate înţelegem nu spunem că Muntele Athos este singurul loc în care putem să mergem pentru a ajunge să ne eliberăm de secularizare. Sunt mai multe locuri şi chiar şi parohia noastră dacă este un ardent creştin ortodoxă ne poate ferii de secularizare. Este clar că Muntele Athos este un bastion de rezistenţă împotriva secualrizării.[86]

Prin urmare pelerinajul are şi funcţie de a ne scoate din mijlocul lumii secualre şi a ne face să mergem în spre sacru, în spre sfinţenie. Este clar că în timp ce lumea din jurul nostru este în mare profană pelerinajul este un lucru care în nici un fel nu poate să fie seculaist. Prin pelerinaj este adevărat că ajungem să fim cât se poate de rupţi de ceea ce este realitatea din jurul nostru şi în acest sens să ne redescoperim pe noi

---

85 Vlasie Aghioritul, *Pustnicii nevazuti ai Athosului. Misterul pustiei athonite* (Editura Panaghia, 2008).

înşine. Acest lucru este un fapt de care avem noi înţine. S-a spus că în zilele noastre omul modern trebuie să îi formeze şi să îşi modeleze mai multe euri. Aceste euri sunt cât se poate de mult cele care care omul şi le confecţionează pentru a ajunge să „supravieţuiască” în lumea noastră. Este bine să ştim că trebuie să ne ferim de a ne crea mai multe euri. Sunt mai mulţi oamenii care ajung să aibă un eu la servici, un eu în familie, un eu cu prietenii, un eu în timpul liber şi enumerarea ar putea să continuia. Pelerinajul este cel care ajunge să îl ţină pe om întreg şi la fel de bine să îi readucă aminte de cine este el cu adevărat. În această lume suntem persoane care ajungem să fim sub influenţa diferitelor curente sociale din jurul nostru. Acest lucru este aşa fiindcă în lumea noastră se manifestă şi la nivel psihologic legea care ne spune că cei mai puternci trebuie să îi domine pe cei slabi. Acest lucru este aşa fiindcă sunt mai mulţi care au un „cult al puterii.” Faptul că omul modern ajunge să fie ahtiat de putere este un lucru care în nici un fel nu poate să fie negat. Dorinţa de putere este un lucru care în nici un fel nu este un lucru bun. Acest lucru este aşa fiindcă cel care ajunge să fie condus de putere este o persoană care nu doreşte cu adevărat să aibă prieteni ci tot ceea ce doreşte este să domine pe semenii lui. Acest lucru este aşa fiindcă iubirea de putere în nici un fel nu vine de la Dumnezeu. Pelerinul este cel care se deprinde de o lume în care cei puternici trebuie să domine şi cei slabi să se plece. Pelerinajul este intrarea într-o altă ordine de idei, într-o altă mentalitate şi într-o altă viziune pe care o are omul despre lume şi despre existenţă. Prin urmare la timpul actual avem 20 de mănăstrii şi 12 schituri care ne fac să fim mai aproape de valorile lumii monahale. Vom vedea că acest valori sunt cele care se leagă mai mult de viaţa îngerească fiindcă acest lucru este ceea ce încearăa monahul creştin ortodox să facă în acestă lume. Monahul creştin ortodox este cel care doreşte să actualizeze viaţa îngerească în această lume.[87]

86 Dacă în secolul al IV-lea călugării creştin ortodocşi ai Egiptului au ajuns să se retragă din lume fiindcă lumea este pasivă în ceea ce privea morala şi modul de viaţă creştin ortodox sunt mai mulţi călugări creştin ortodocşi care ajung să se retragă din lume fiindcă nu doresc să fie prinşi în procesul de secularizare. Acest proces de secularizare este unul care poate fii mai greu de reperat dar el există în lumea noastră. Este clar că la un anumit nivel procesul de secularizare este unul care în nici un fel nu poate să fie compatibil cu monahismul. Acest lucru este aşa fiindcă în timp ce monahsimul este un lucru care ne centrează pe Dumnezeu, secularismul ne spune că în cele din urmă nu avem nevoie de Dumnezeu şi că putem să ducem o viaţă şi fără de Dumenzeu. După cum am spus secualrismul este o ideologice care ne face să considerăm că putem fii persoane cât se poate de fericite şi fără de Dumnezeu. Cum poate acest proces să fie compatibil cu viaţa călugărilor care ajung să îşi dedice fiecare minut al existenţei lor lui Dumnezeu. Este bine să ştim acest lucru mai ales în zilele noastre când sunt din ce în ce mai puţini care pun preţ pe călugări. Pentru societatea secualră în care trăim călugării sunt un fel de persoane de ingrate. Ei sunt persoane care nu sunt în nici un fel în acord cu modul de vedere secular al lumii noastre. Este bine să ştim acest lucru fiindcă fără de viaţa duhovnicească într-un anume sens ajungem să trăim o viaţă care este ghidată numai de principiul secularist. Acest lucru fiindcă secularismul nu poate să fie în nici un fel compatibil cu monahsimul ortodox.

Se spune că în timul cât a trăit Sfântul Pasie Aghioritul au venit la el nişte greci care au adus cu ei pe un japonez care nu ştie greaca dar a venit să viziteze Grecia şi prin urmare a acceptat să meargă în Muntele Athos. Pelerinii au ajuns la chilia Panaguda a părintelui Paisie.

- Binecuvîntaţi părinte.

- Domnul.

- Vă mulţumim că ne-aţi primit părinte.

- Mă bucur să vă văd.

- Vai părinte bucuria este de partea noastră.

- Aşa să fie

- Dar părinte am dori să vă spunem ceva.

- Ce este fii mei?

- Vedeţi pe acest domn?

- Da în văd.

- El a venit tocmai din Japonia.

- Aşa de departe?

- Da. Aţi putea să îi spuneţi un cuvânt folositor de suflet.

  Părintele Paisie a început să îi spună japonezului în greacă:

- Cum să nu. Trebuie să ştii că asiaticii sunt o regiune care a dat multe lucruri care sunt de extrem folos lumii dar la fel de bine asiaticii s-au îndepărat mult de Dumnezeu. S-au îndepărat atât de mult că au ajuns că considere că omul poate să fie singur Dumnezeu. Buda a fost el un om înţelept dar el a fost tot om până la urmă. Cum se face că asiaticii îl consideră ca fiind dumnezeu? Este trist acest lucru.

- Părinte vă mulţumim pentru cuvântul de învăţătură.

---

87 Nicolae Băciuţ, *De la San Francisco la Muntele Athos* (Editura Reîntregirea: Alba Iulia, 2004).

- Să fie primit.

- Noi acum plecăm. Să ne binecuvântaţi.

- Domnul să vă bineucuvânteze.

  Pelerinii au plecat şi pe drum unul dintre ei care ştia japoneză i-a spus japonezelui:

- Am să îţi traduc ceea ce spus părintele.

- Nu trebuie.

- De ce?

- Fiindcă am înţeles tot ceea ce a spus.

- Bine dar el a vorbit în greacă.

- Aşa este dar nu ştiu cum am înţeles tot ceea ce a spus.[88]

Este prin urmare că în cei aproape 1000 de ani de existenţă neîntreruptă Muntele Athos a câştigat un loc special în creştinismul ortodox. Acest lucru nu poate în nici un fel să fie negat. Muntele Athos este atestat de acum 1000 de ani şi de atunci aproape neîncetat călugări care trăiesc în Muntele Athos. Acest lucru ne spune că atunci cînd spunem că în ortodoxie Muntele Athos a devenit un loc de pelerinaj fără doar şi poate că spunem un lucru care a fost experimentat de mai multe generaţii. Totuşti, sunt mulţi care susţin că Muntele Athos este mai mult un fel de lume biznatină care este ţinută în viaţa de nişte călugări. Să fie lucrurile chiar aşa? Să fie Muntele Athos e simplă relicvă a trectului glorios bizantin? Sunt mai mulţi teologi creştin ortodocşi care susţin că acest lucru nu este în nici un fel adevărat. Acest lucru este aşa fiindcă Muntele Athos a continuat să ofere lumii sfinţi şi după ce Imperiul Bizantin a apus. Acest lucru ne spune că Muntele Athos nu este o nostaglie faţă de bizantini. Se întâmplă ca la fel de bine bizantinii şi europeni să fie creştini dar acest lucru nu

88 Nicolaos Zourtnazaglou, *Mărturii ale închinătorilor: părintele Paisie Aghioritul* (Editura Egumeniţa: Galaţi, 2014). Este clar că avem aici un caz de glosolalie. Este bine să ştim că aceasta este adevărata glosolalie nu ceea ce susţin unii dintre penticostali că este vorbirea în limi care sunt mai mult un fel de bolborosire fără de înţeles. A practica glosolalia este un lucru pe care Dumnzeue îl poate face atunci când consideră El că este necesar. Exemplu pe care l-am dat aici este şi pentru cei care nu ştiu ceea ce este glosolalia. Glosolalia este un lucru pe care Dumnezeu îl face posibil atunci când este nevoie şi când oamenii din limbi diferite nu se înţeleg unii cu alţii.

înseamnă că Europa este o extensie a imperiului bizantin. Acest lucru este aşa fiindcă trebuie să fim cât se poate de conştienţi că religia creştin  ortodoxă nu este un lucru care ţine numai de bizantini ci la fel de bine este un lucru mult mai larg care deşi a ajuns să se definitiveze pe sine în timul bizantinilor ea a ajuns să fie un lucru care să fie valabil şi pentru alte popoare care nu făceau parte din Imperiul Biznatin. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl avem în vedere atunci când vorbim despre Muntele Athos. Muntele Athos a apărut în timpul biznatinilor dar constinuă să existe şi azi ca şi un centru creştin ortodox.[89]

Muntele Athos s-a definit în ultima vreme ca un apărător şi un promotor al creştinismului ortodox. Acest lucru fiindcă el este un loc care menţine trează în lumea noastră dorinţa după sacru sau mai bine zis dorinţa după sfinţenie. Pelerinul care merge la Muntele Athos doreşte să se întâlnească sau sacrul fiindcă acest lucru este ceea îi aduce în suflet bucurie. Sacrul este clar că este prezent la Muntele Athos şi acest lucru a putut fi expeirmentat de mai mulţi pelerini. Trăim timpuri în care din ce în ce mai mulţi îşi scriu expeirnţele lor mai mult sau mai puţin interesante depsre Muntele Athos. Pentru noi creştinii ortodocşi se adeveresc cuvintele Sfântului Ioan Scărarul care în secolul al VI-lea afrima că: „lumina călugărilor sunt îngerii, în timp ce lumina laicilor sunt călugării.” De la călugării atoniţi lumea aşteaptă multe şi acest lucru este în parte şi îndreptăţit. Nu trebuie să uităm că şi noi ca şi creştini ortodocşi trebuie să ne aducem aportul la existenţa Muntelui Athos. Muntele Athos este un loc special pentru noi creştinii ortodocşi fiindcă ştim că acolo sunt 32 de locuri în care călugării se roagă pentru noi şi pentru lume. Avem nevoie de rugăciuni fiindcă ele sunt cele care deschis pentru noi posibilitatea mântuirii. Nu spunem că dacă vineva merge la Muntele Athos se v-a întâlnii cu sacrul imediat dar fără doar şi poate va avea o experienţă a sacrului. Lumea noastră de secol la XXI-lea are nevoie de sacru şi de tot ceea ce ţine de el. Acest lucru trebuie să îl avem în vedere în zilele noastre când sunt destui de puţini cei care caută sacrul şi la fel de bine doresc să trăiască în sacru.[90]

Pelerinul care îşi îndreaptă paştii spre Muntele Athos va găsii acolo un fel de îngemănare reuşită dintre istorie şi sfinţenie. Acest lucru este ceea ce am putea denumii ca şi „istoria sacră” a Muntelui Athos. După cum am putut vedea Muntele Athos a trecut prin mai multe vitregii: ocupaţia turcă, raidurile piraţiilor, secularismul sau indiferetinsul religios. Cu toate aceste greutăţi se pare că Muntele Athos şi-a găsit calea prin istorie. Pelerinii care merg la Muntele Athos devin şi ei parte din „istoria sacră” a Muntelui Athos. Acest lucru fiindcă ei pot să vadă reuşitele şi nereuşitele Muntelui Athos. După cum am spus nu toţi călugării de la Muntele Athos au fost sfinţi dar dintre aceşti călugări s-au ridicat şi sfinţi. Acest lucru ne spune că trebuie să avem încredere în călugării din Athos. Pentru creştinismul ortodox Athosul a devenit un loc în care pelerinul poate să îşi adâncească preocupările lui cu viaţa ascetică şi mistică.

89 Heinz Nussbaumer, *Călugărul din mine. Experinţele unui pelerine la Muntele Athos* (Editura Universităţii Alexandru Ioan Cuza, Iaşi, 2009).

Acest lucru fiindcă într-un anume sens orice călugăr creştin ortodox este un misitc. Suntem din ce în ce mai puţini familiari cu mistica creştin ortodoxă şi acest lucru ne face să facem din lumea noastră una care merge pe căi străine de Dumnezeu. Călugării îmbunătăţiţi din Muntele Athos sunt cei care ne spun că exeprienţa mistică este una care nu şi-a pierdut din actualitate. Sunt unii care susţin că a cere pelerinului creştin ortodox să fie interesat de mistică este mult prea mult. Trebuie să ştim însă că pelerinajul este fără doar şi poate o călătorie mistică. Acest lucru fiindcă pelerinajul este o închipuire a drumului nostru spre Dumnezeu. Prin Domnul Iisus Hristos, Dumnezeu Tatăl a venit în spre noi dar restul de drum este un lucru pe care trebuie să îl facem noi prin asceză şi mistică. Pelerinajul la Muntele Athos îi spune pelerinului că sfinţenia este posibilă în lumea noastră şi că sfinţii atoniţi au fost şi ei oameni ca noi dar ei au ajuns să îşi biruie patimile şi păcatele şi în acest sens să îşi sfinţească viaţa. Iată de ce trebuie să ştim că pelerinajul la Muntele Athos este un lucru benefic pentru noi. El ne întăreşte în convingerea că viaţa de rugăciune nu este în nici un fel o pierdere de timp cum o consideră lumea noastră modernă emancipată. Rugăciunea este un lucru care îl uneşte pe pelerinul creştin ortodox cu călugării pe care îi vizitează. Pelerinjul la Muntele Athos este prin urmare un lucru care ne aduce tăria de a continua pe drumul credinţei creştin ortodoxe.[91]

## CAPITOLUL 5

## PELERINAJ LA MĂNĂSTIRI

90 După cum am spus în cei 1000 de ani de existenţă este foarte adevărat că au devenit din ce în ce mai mulţi care au început să creadă că Muntele Athos este un loc sfânt sau mai bine zis un loc „încărcat de sacru." Acest lucru fiindcă nevoinţa şi rugăciunile căluăgrilor care au trăit mai înainte de noi şi-au pus amprenta pe Muntele Athos. Muntele Athos este un loc care nu atrage numai creştini ortodocşi ci la fel de bine creştini de alte confesiuni şi persoane de alte religii. Un exemplu l-am văzut în întâmplarea de mai sus cu Sfântul Paisie Aghioritul. Este clar că Muntele Athos v-a exista atâta vreme cât omul v-a simţia nevoia de sacru şi de sfinţenie. Trăim într-o lume controsionată şi problematică pelerinul simte nevoia unui loc în care să poată prindă din nou puteri duhovniceşti. Acest lucru îl va face în cele din urmă prin faptul că îşi îndreaptă paştii spre Muntele Athos. S-a spus de unii că Muntele Athos este un „laborator al sfinţeniei." Acest lucru pe bună dreptate. Dacă vom sta şi vom analiza mai bine vom vedea că mai în toate epocile istoriei din ultimii 1000 de ani Muntele Athos a avut un sfânt sau chiar mai mulţi. Acest lucru este aşa fiindcă omul simte în sufletul său nevoia de sfinţenie. Sunt mulţi care nici nu mai cred că sfinţenia este un lucru posibil fiindcă au ajuns în atât de mult să fie purtaţi de fluxul acestei lumi că nu mai ştiu ceea ce este sfinţenia. Pentru multă lume contactul cu Muntele Athos este contactul cu sfinţenia creştin ortodoxă după cum a fost ea trăită de sfinţii atoniţi.

91 Jean Bies, *Athos: muntele transfigurat* (Editura Deisis: Sibiu, 2006).

Mănăstirea creştin ortodoxă este un lucru pe care toată lumea din creştinismul ortodox îl cunoaşte. Acest lucru fiindcă mănăstirile sunt destul de prezente în lumea creştin ortodoxă. Mănăstirea este un lucru care ne face să fim cât se poate de familiari cu noţiunea de sacru. Sacrul este un lucru care este la drept vorbind motivaţia oricărei mănăstiri. Este adevărat că sunt mănăstiri care sunt mai cunoscute şi mănăstiri care sunt mai puţin cunoscute. Acest lucru fiindcă sunt în zilele mănăstiri care sunt cu mai multă tradiţie şi mănăstiri care sunt mai noi şi prin urmare mai puţin cunoscute. Oricum ceea ce trebuie să afirmăm este că orice mănăîstire creştin ortodoxă atrage pelerini fiindcă aceştia sunt dornici de a interacţiona cu călugării care se retrag în pustie. Acest lucru înseamnă că într-un anume fel călugării nu au părăsit total lumea şi prin pelerini sunt la un anumit nivel în legătură sau în contact cu lumea din exterior. Acest lucru este un fapt pe care trebuie să îl ştim fiindcă sunt mulţi care susţin că fără de nici o îndoială călugării detestă lumea noastră şi nu vor să aibă nimic de a face cu ea.[92]

Este prin urmare adevărat că pelerinii creştin ortodocşi sunt cei care fac legătura dintre lume şi mănăstire. Acest lucru fiindcă ei merg pe la mănăstiri fiindcă doresc să găsească o linişte sufletească pe are evident nu o pot găsii în lume. Acest lucru este un fapt care îi determină pe mulţi să devină pelerini. Trebuie să ştim că nu orice destinaţie creştin ortodoxă este în cele din urmă şi un pelerinaj adevărat. Acest lucru este aşa fiindcă şi Biserica Catolică practică pelerinajul. Sunt în acest sens cunoscute mai multe destinaţii catolice ale pelerinajului cum ar fii Medjugorje, Fatima, Assisi, Guadalupe sau Padova. Aceste pelerinaje nu sunt acceptate de creştinismul ortodox fiindcă ele sunt făcute de catolici care evident că doresc să evidenţieze anumite puncte ale învăţăturii

92 Trebuie să ştim că este adevărat că nici un călugăr nu urăşte lumea ci ei se retrag din lume pentru a se putea consacra mai mult rugăciunii şi ascezei fiindcă acest lucru ajunge să îi ajute în procesul mânturii. Trebuie să ştim acest lucru mai ales în zilele noastre când sunt mai multe curente negativiste care detestă lumea şi tot ceea ce este ea. Termenul tehnic pentru cineva care detestă sau urăşte lumea se numeşte encratism. Acest lucru fiindcă sunt mai mulţi care porniţi de o ură nihilistă ajung să dispreţuiească tot ceea ce este lumea. Acest lucru nu trebuie să fie confundat cu retragea din lume a călugărilor. Acest lucru este aşa fiindcă sunt mai mulţi care consideră că a urî lumea este un act nihilist. Trebuie prin urmare să ştim că acest lucru este un fapt care nu se aplică în nici un fel călugărilor creştin ortodocşi. Acest lucru fiindcă ei sunt persoane care în realitate se roagă în mănăstiri pentru mântuirea lumii. Acest lucru înseamnă că evident călugării creştin ortodocşi nu urăesc lumea ci mai mult doresc mântuirea ei. Prin urmare este bine să ştim că nu există o ură a lumii din partea călugărilor creştin ortodocşi ci mai mult dispreţ faţă de păcatul în care stă lumea. Sunt mai mulţi oameni din lumea noastră în care distincţia dintre păcat şi virtute s-a atrofiat şi ea nu mai există. Acest lucru este bine să ştim şi să îl avem în vedere mai ales fiindcă sunt unii care consideră că evident călugării dau dovadă de multă ură fiindcă se retrag din lume definitiv. Am demonstrat prin urmare că acest lucru nu este adevărat ci este o fabricaţie a celor care doresc să discredireze monahismul.

lor. Prin urmare când mergem într-un pelerinaj trebuie să fim cât se poate de atenţi cu destinaţia pe care o alegem. Sunt mulţi care sunt de părere că tot ceea ce trebuie să facă este să meargă într-un pelerinaj şi destinţia să fie creştină. După cum ştim catolicii s-au separat de Biserica Creştin Ortodoxă şi au urmat un drum propriu în materie de credinţă şi de dogmă. Acest lucru trebuie să fie ştiut de noi creştinii ortodocşi care dorim să menţinem ortodoxia aşa cum am pirmit-o de la sfinţii părinţi şi la fel de bine de la strămoşii nostrii. Prin urmare pelerinajul este un lucru care ne face să intrăm în legătură cu călugării creştin ortodocşi şi în acest sens să primim povăţuirea lor duhovnicească. Pelerinajul care îl facem pe la mănăstiri este clar că este o faptă ascetică fiindcă el este un lucru care ne face să fim mai aproape de viaţa duhovnicească. Sunt mai mulţi dintre noi care trăind în lume simţim cum ne risipim şi la fel de bine cum ne împrăştiem. Acest lucru este cel care ne face să fim cât se poate de departe tot ceea ce este duhovnicesc şi de viaţa duhovnicească. Iată care faptul care ne face uneori să ne îndreptăm paştii în spre o mănăstire şi acolo să primim un fel de ghidare duhovnicească. Acest lucru este cel care la un anumit nivel ne „încarcă bateriile." Prin urmare este bine să ştim că trebuie să ne bazăm pe îndrumarea călugărilor creştin ortodocşi fiindcă ei sunt cei care au ajuns să îşi dedice toată viaţa lui Dumnezeu şi să trăiască numai pentru Dumnezeu. Acest lucru noi trebuie să îl cinstim şi să ne dăm seama de implicaţiile lui profunde. Prin urmare călugării creştin ortodocoşi trebuie să fie un fel de modele de viaţă duhovnicească.[93]

Iată că trebuie să ştim că pelerinajul la mănăstire este un drum în spre Duhul Sfânt al lui Dumnezeu. Acest lucru fiindcă în mănăstiri domneşte fără doar şi poate viaţa duhovnicească. Această viaţă duhovniceacă porneşte din Duhul Sfânt al lui Dumnezeu. Dumnezeu este mai presus de materie şi este creatorul materiei ca Unul care este duh. Acest Duh al lui Dumnezeu este ceea ce Biblia şi sfinţii părinţi denumesc ca Duhul Sfânt al lui Dumnezeu. Prin urmare este bine să ştim că Duhul Sfânt al lui Dumnezeu este Cel care îi motivează pe călugări să ducă o viaţă duhovnicească. După cum ştim viaţa călugărească este fără de nici o îndoială „viaţa îngerească" fiindcă este adevărat că un călugăr creştin ortodox doreşte să îi imite pe îngerii lui Dumnezeu. Un călugăr tinde să fie „un înger în trup." Acest lucru trebuie să fie motivat şi de faptul că îngerii sunt duhuri. Aceasta fiindcă îngerii ai ieşit sau mai bine spus au fost creaţi de Duhul Sfânt al lui Dumnezeu. Prin urmare este adevărat că viaţa duhovniceadcă din mănăstirile în care mergem ca pelerini provine din Duhul Sfânt. Într-un anume sens un pelerinaj la o mănăstire este o călătorie în spre Duhul Sfânt al lui Dumnezeu. În consecinţă acest lucru trebuie să fie un fapt care să ne dea seama de care sunt implicaţiile duhovniceşti ale pelerinajului. Pelerinajul este o călătorie pe care pelerinul o face pentru a ajunge să trăiască în Duhul Sfânt al lui Dumnezeu. Odată e Duhul Sfânt al lui Dumnezeu se instalează în om fără doar şi poate că omul devine o persoană duhovnicească. Mai bine spus pelerinul ajunge şi el asemenea călugărilor să se

93 Cristian Bădiliţă, *Călugărul şi moartea: eseu despre imaginea şi faptul morţii în monahismul egiptean* (Editura Vremea, 2014).

dezlumească. Procesul de dezlumire este un lucru care ne face să ne lepădăm de răutăţiile şi de păcatele lumii pentru a ajunge să îl primim pe Dumnezeu şi să trăim în Dumnezeu. Iată prin urmare că pelerinajul adevărat al creştinului ortodox se leagă de Duhul Sfânt al lui Dumnezeu.[94]

Este adevătat prin urmare că un călugăr creştin ortodox nu trăieşte în diviziune cu lumea din jur. Acest lucru fiindcă el este unit duhovniceşte cu lumea pentru care se roagă. Există o unire duhovnicescă cu lumea din jur şi acest lucru este bine să îl ştim. Sunt mai multe nivele prin care ajungem să fim uniţicu lumea fără doar şi poate unul dintre aceste nivele este viaţa duhovnicească. Viaţa duhovnicescă a călugărului creştin ortodox este o deschidere în spre Dumnezeu la un nivel superior. Prin urmare un călugăr trebuie să fie cu adevărat un mare iniţiat în viaţa duhovnicească. Acest lucru fiindcă sunt mai mulţi pelerini care aşteată de la călugări să îi poată povăţui duhovniceşte în viaţa creştin ortodoxă. Este bine să ştim acest lucru în zilele noastre când sunt destui de puţini cei care sunt interesaţi de viaţa duhovnicească. Viaţa duhovnicească este un lucru care ne deschide spre Dumnezeu şi în acest sens ne face transpareţi intenţiilor şi voii lui Dumnezeu. Faptul că un călugăr ajunge la o unire superioară cu lumea din jur a fost afirmat de Evagrie Ponticul care spunea că: „un călugăr este cel care despărţinu-se de toţi, s-a unit cu toţi.” Cum poate să fie acest lucru adevărat? Acest lucru este adevărat fiindcă călugărul este cel care renunţând la lume a ajuns să se roage pentru lumea întreagă. Este bine prin urmare să ştim că unirea cu lumea din jurul nostru se poate face şi în sens duhgovnicesc. Trebuie să căutăm o unire mai mult duhovnicească cu lumea din jurul nostru fiindcă acest lucru este ceea ce face ca cei din jurul nostru să fie folosiţi duhovniceşte. Prin urmare este adevărat că un călugăr creştin ortodox ajunge la o unitate superioară cu lumea din jurul lui. În consecinţă un călugăr are nu numai misiunea de a se îngrijii de propriul lui suflet ci la

94 În acest sens părintele Iosif Isihastul din secolul al XX-lea de la Muntele Athos spunea un lucru pe care trebuie să îl ştim şi noi: „adevăratul călugăr este rod al Duhului Sfânt.” Din acest lucru înţelegem că există o legătură dintre Duhul Sfânt al lui Dumnezeu şi călugăr. Este aşa fiindcă fără doar şi poate călugărul este chemat să se înduhovnicească fiindcă el a renunţat la lume şi singurul lucru pe care îl are în faţa lui este unirea cu Dumnezeu. Este adevărat că sunt şi călugări care nu prea sunt interesaţi de viaţa duhovnicească şi acest lucru este trist. Sunt mulţi care sunt atraţi de mănăstire nu din considerente duhovniceşti cum ar fii unirea cu Duhul Sfânt al lui Dumnezeu ci o decepţie în dragoste sau un necaz pe care l-au suferit. Prin urmare nu este o motivaţie pentru ca o persoană să se retragă în mănăstire. Acest lucru fiindcă trebuie să ştim că un călugăr trebuie să se ridice la un plan superior de a vedea lumea şi existenţa. Viaţa duhovnicească prin urmare este un lucru care trebuie căutată fiindcă după cum am spus ea este cea care ne aseamănă că Dumnezeu. Avem nevoie să ne asemănăm cu Dumnezeu fiindcă acest lucru este cel care duce în mod plenar la unirea cu Dumnezeu şi a vieţui în confromitate cu voia lui Dumnezeu. Călugărul creştin ortodox trebuie să ajungă cu cel puţin o treaptă mai sus în sens duhovnicesc decât creştinul ortodox fiindcă el este cel care renunţă la tot ceea ce este lumesc pentru a se putea dedica vieţii duhovniceşti. Iată un fapt pe care trebuie să îl ştim şi să îl avem în vedere mai ales în zilele noastre când interesul faţă de viaţa duhovnicească este destul de scăzut.

fel de bine de a putea să vegheze şi peste sufletele pelerinilor. Este adevărat că pelerinul este o persoană care se află în căutare. Acest lucru fiindcă pelerinul vedere că lumea din jurul lui nu îi poate oferii răspunsurile pe care le caută. În acet sens el ajunge să îşi dea seama că sunt multe răspunsuri pe care el le caută dincolo de lume. La fel de bine trebuie să mai ştim că Dumnezeu însuşi este dincolo de lume. Iată prin urmare ceea ce trebuie să ne facă să fim cât se poate de atenţi cu călugării creştin ortodocşi care evident că pot vorbii din inspiraţia lui Dumnezeu. Sunt mulţi creştini ortodocşi care caută în călugări duhovnici. Acest lucru fiindcă ei doresc mai mult decât ceea ce le poate oferii viaţa de parohie.[95]

Prin urmare după cum am putut constata viaţa de parohie nu este în nici un fel o viaţă care ne face să fim cât se poate de închistaţi. Sunt mulţi creştin ortodocşi care sunt atraşi de mănăstiri dar nu pot să devină călugări. Acest lucru îi face să meargă în pelerinaj şi să devină pelerini. La fel de bine călugării din mănăstiri sunt chemaţi şi fiindcă faptul în sine îi face să fie cât se poate de înnoiţi duhovniceşte. Ce înseamnă înnoirrea duhovnicească? Trăind într-o lume în care pelerinul se confruntă cu aceleşai probleme viaţa lui ajunge să fie o monotonie de mai multe ori. În acest sens el are nevoie să scape într-un anume fel de rutina zilnică. Rutina este un lucru pe care foarte mulţi dintre noi ajungem să îl simţim. Ne sculăm, mergem la servici, venim de odihnim, ne uităm la televizor şi în cele din urmă ne culcăm pentru ca în cele din urmă să reluăm acelaşi lucru mâine. Pelerinajul este pentru unii o rupere de rutina vieţii de zi cu zi. Avem nevoie de acest lucru fiindcă în viaţa de zi cu zi în lumea noastră se întâmplă să nu ne întâlnim cu nimic duhovnicesc. Iată prin urmare care este motivul pentru care sunt mulţi care dein pelerini. Pelerinii sunt în căutarea unei alte realităţii pe care o găsesc în mănăstire. La mănăstirire s-au creat mai mult prietenii dintre pelerini şi călugări. Acest lucru fiindcă fără doar şi poate pelerinul trebuie să fie o persoană a prieteniei. Sunt mulţi care sunt de părere că un pelerin nu trebuie să fie prietenos. El trebuie să se gîndească numai la ceea ce poate profita de pe urma unui pelerinaj. Acest fapt este evident fals. Călugării sunt oameni şi ei şi au şi ei nevoie de prietenie. Este bine să ne facem cât mai mulţi prieteni dintre călugări. Acest lucru este aşa fiindcă în cele din urmă călugării ne vor fii de folos în viaţa de zi cu zi. La fel de bine un călugăr se roagă mult mai uşor lui Dumnezeu pentru un prieten decât numai pentru o cunoştinţă. În consecinţă ceea ce ne spune că pelerinajul este o călătorie în care avem şansa să stabilm mai multe prietenii duhovniceşti cu călugării pe care îi vizităm.[96]

Sunt mai mulţi pelerini care în timpul pelerinajului au simţit cu ajung la o stare de linişte şi de pace sufletească. Acest lucru fiindcă ei au simţit că au făcut un lucru bun fiindcă au pornit în pelerinaj. Este bine să ştim că pelerinajul este foarte mult o călătorie în spre eul nostru profund. Avem nevoie să fim în ştiinţă despre care este eul nostru profund şi acest lucru fără doar şi poate îl facem prin pelerinaj. Pelerinajul este o formă de comuniune cu mănăstirea. După cum putem să ne dăm seama deşi mănăstirea

95 Gheorghios D. Metallinos, *Parohia – Hristos în mijlocul nostru* (Deisis: Sbiu, 2004).

nu există în lume ea este la un anumit nivel posibil să fie în comuniune cu lumea prin pelerini. Pelerinii au menirea de a face posibilă comuniunea dintre lume şi mănăstire. În acest sens călugării pot afla cu ce probleme se confruntă lumea şi la fel de bine se pot ruga pentru problemele lumii. Sunt  mulţi călugări care realmente îi iubesc pe pelerini fiindcă le pot vedea râvna şi evlaia şi acest lucru îi face să îşi dea seama că pelerinii îi preţuiesc pentru tot ceea ce fac ei şi mai ales pentru rugăciunile lor. Iată prin urmare cum avem de a face aici cu un fel de comuniunea care există dintre călugări şi pelerini. Statutul de pelerin este un lucru care trebuie să ne facă să ne simţăim în largul nostru. Acest lucru fiindcă la un anumit nivel omul este un pelerin prin această viaţă. El este într-o călătorie în spre rai după cum ne spun sfinţii părinţi. Acest lucru ne spune că ceea ce stabilim prin pelerinaj este foarte mult o legătură duhovnicească ce ne face să fim mult mai aproape de Dumnezeu şi de existenţa Lui. De ce spunem că pelerinajul ne apropie de Dumnezeu? El ne apropie fiindcă ne face să fim mult mai atenţi la ceea ce înseamnă *comuniunea duhovnicească.* Este adevărat că cu călugării creştin ortodocşi nu putem stabilii pritenenii lumeşti aşa cum fac oamenii de afaceri ci mai mult ajungem să fim cu ei în relaţii duhovniceşti. Pelerinul este o persoană care prin faptul că s-a angajat într-un pelerinaj ne spune că este deschis în spre viaţa duhovnicească. La fel de bine călugărul este cel care a renunţat la tot pentru viaţa duhovnicească. Este clar că pelerinul cât şi călugărul sunt uniţi de acelaşi ideal. Acest lucru fiindcă ei ştiu că trebuie să se suţină reciproc. Viaţa duhovnicească este un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere atunci când suntem pelerini. La fel de bine în acest sens pelerinajul este un îndemn în spre meditaţie. Trebuie să ne controlăm mintea atunci când facem un pelerinaj şi să fim mult mai atenţi cu gândurile noastre. Acest lucru fiindcă trebuie să ne încărcăm mintea cu gânduri frumoase şi bune.[97]

---

96 Despre faptul că un călugăr nu detestă lumea şi la fel de bine el este deschis la prietenii duhovniceşti ne spune un lucru frumos Maica Gavrilie Papaiannis: „călugării nu s-au retras pentru că nu au dragoste pentru oameni, ci au plecat din mijlocul lor pentru că îi iubesc foarte mult şi doresc să nu facă nimic altceva decât să se roage pentru ei." Acest lucru ne spune că prin urmare călugării sunt persoane care iubesc lumea şi la fel de bine sunt deschişi în spre prietenia pelerinilor. Pelerinii sunt cei care ajung să devină uneori pritenii intimi ai călugărilor. Există în acest sens o lungă istorie a priteniilor care s-au creat dintre laici şi călugări care nu face decât să întărească credinţa creştin ortodoxă. În zilele noastre avem nevoie să întârim credinţa creştin ortodoxî fiindcă acest lucru este ceea ce ne este de folos. Avem nevoie de o credinţă creştin ortodoxă unită şi nu de une dezbinate în care nu dorim să ştim unii de alţii. Iată faptele care sunt cele care în cele din urmă ajung să definească credinţa creştin ortodoxă. Credinţa creştin ortodoxă este o credinţă a solidarităţii. Prin urmare trebuie să fim solidari cu călugării creştin ortodcoşi care merg în pustie să se roage pentru noi. Acest lucru fiindcă ortodoxia nu este o credinţă a individualismului ci a solidarităţii. După cum am spus dacă mergem să îi căutăm prin pelerinaj pe călugări la fel de bine le putem cere să se roage pentru noi. Este s-ar putea să ne ajute în procesul propriei mântuiri.

97 Teofil Pârâian, *Gânduri bune pentru gânrui bune* (Editura Învierea: Timişoara, 1997).

Odinioară, la curtea regilor și uneori a prinților, se întâlnea adesea un om gătit ca o paiață și care trebuia să înveselească pe stăpânii lui. I se da numele de „nebunul”. Nebunul era o fire născocitoare; vesel, voios, gata cu răspunsul râzător și în stare să facă și pe alții să râdă. Oricui îi era îngăduit să râdă de el, ba să-l și pălmuiască sau să-l lovească cu piciorul. La rândul lui putea și el să râdă de alții și adesea în glumă spunea mai marilor săi crude adevăruri. Un nebun de la curtea unui prinț primi într-o zi de la el un băț cioplit din topor.
- Ține acest băț, zise stăpânul, și nu-l lăsa din mână, decât atunci când vei întâlni un om mai nebun ca tine. Aceluia poți să i-l dai.
Nebunul a încuviințat. De atunci, fie că sta, fie că pornea la drum, totdeauna îl vedeai cu bățul în mână.
Trecură câțiva ani de atunci și prințul căzu bolnav. Nebunul veni să-l vadă și rămase în picioare, lângă pat, rezemat în băț.
- Cum se află stăpânul meu? întrebă el cu multă plecăciune.
- Rău de tot, răspunse prințul. Văd bine că va trebui să plec curând de aici.
Nebunul începu să plângă.
- Și când te vei întoarce, stăpâne? Peste o lună?
- Nu, suspină prințul.
- Poate peste un an?
- Vai! Nu!
- Dar peste cât timp, stăpâne?
- Niciodată! Nu mă voi mai întoarce niciodată!
- Niciodată! repetă nebunul încremenit. Dar, stăpâne,te-ai pregătit de drum pentru o lipsă așa de îndelungată?
- Pregătiri de plecare? Niciuna. Nici nu am gândit măcar.
- Și tu vei pleca în curând... Ești gata să părăsești casa ta, ca să mergi în tărâmuri de unde nu te vei mai întoarce niciodată, și n-ai făcut nicio pregătire de plecare. Ține bățul, stăpâne! Ia-l. EU N-AM ÎNTÂLNIT PÂNĂ ACUM UN OM AȘA DE NEBUN CA TINE![98]

98 Trebuie să ştim că în lumea medievală existau mai multe lucruri care nu mai sunt valabile în ziua noastră. Acest lucru fiindcă lucrurile s-au schimbat multe în vremurile noastre. Nebunul medieval sau bufonul după cum mai era denumit sunt lucruri care ţineau de mentalitate evului mediu. Ei erau cei care ajungeau să le spună regilor cine sunt cu adevărat fiindcă ei de mai multe roi ajungeau să piardă contactul cu realitatea. Se spune că au fost şi bufoni extrem de credincioşi. Un astfel de caz avem din timpul evului mediu din Paris în Franţa când se spune că s-a abătut o ploaie peste Paris care risca să devină un potop. Aşa se face că s-au adunat oamenii în biserică şi au făcut mai multe rugăciuni pentru ploaie dar fără de nici un rezultat. În cele din urmă un bufon se spune că s-a oferit să îşi pună serviciile în slujba venirii ploii. Ştiindă că nu au nimic e pierdut parizienii l-au lăsat pe bufon să îşi facă numărul. El s-a dus în faţa icoanei Sfintei Maria cu pruncul Iisus şi a făcut mai multe ghiduşii care îi erai tipice. Se spune că pruncul din icoană a putut fii văzut cum zâmbeşte. În cele din urmă a venit şi ploaia. Sunt mai mulţi care contestă autenticitatea acestei întâmplări dar avem motive să credem în ea.

Pelerinul prin urmare atunci când merge la o mănăstire trebuie să ştie că păşeşte pe pământ sfânt. Acest lucru fiindcă mănăstirea este cea care este dedicată lui Dumnezeu. Sunt din ce în ce mai puţini cei care consideră că pământul din jurul lor poate să devină unul sfânt. Este aşa fiindcă omul este obişnuit să gândească totu în termenii material. Faptul că unele locruri sunt sfinte este un lucru pe care l-a afirmat Biblia. Când Dumnezeu a voit să îi scoată pe evrei din robia egipteană El i-a vorbit lui Moise dintr-un rug aprins care aredea şi nu se mistuia. La fel de bine vocea din rug i-a spus lui Moise să îşi scoată încălţămintea picioarelor fiindcă locul pe care stă este unul sfânt. Este clar că rugăciunile călugărilor adevăraţi sunt cele care fac o mănăstire sfântă. Acest lucru nu poate în nici un fel să fie trecut. Cu vederea prin faptul că pelerinul merge la mănăstire într-un anume sens el ajunge să comun e sfinţenia locului pe care îl vizitează la înapoierea în lume. Sunt din ce în ce mai puţini cei care sunt conştienţi că lume adin jurul nostru trebuie să se sfinţească. Aceasta fiindcă între omul modern şi natură există o profundă stare de inegalitate. Omul nu mai doreşte să trăiască în armonie cu natura şi acest lucru se vede din popuarea din jurul nostur. Sunt mai multe ape, câmpii şi dealuri care sunt populate fie de rezidurile chimice care sunt aruncate pe ele sau de gunoaiele pe care le găsim la tot pasul. Acest lucru este aşa fiindcă omul modern nu mai ştie de faptul că un spaţiu fizic poate să fie un loc al sfinţeniei.[99]

Un alt lucru pe care pelerinii ajung să îl deprindă din pelerinajul pe care îl fac pe la mănsătiri este fără de nici o îndoială rugăciunea lui Iisus. Rugăciunea lui Iisus este o rugăciune scurtă care este proprie călugărilor: „Domne Iisuse Hristoase miluieşte-mă pe mine păcătosul.” În această rugăciune se concentrează o munţine de sensuri pe care pelerinul care merge la mănăstire ajunge să se desluşească. În primul rând trebuie să ştim că rugăciunea lui Iisus este o rugăciune hristologică sau mai bine zis o rugăciune care Îl recunoaşte pe Iisus Hristos ca fiind Fiul lui Dumnezeu. Să ne aducem aminte că acest lucru a fost ceea ce a reprezentat princina de scandal pentru evreii de la vremea lui Hristos. Ei nu voiau să creadă că Iisus este Fiul lui Dumnezeu deşi pentru a demonstra acest lucru Iisus a făcut mai multe minuni. Prin urmare când spunem Doamne Iisuse Hristoase îl afirmă pe Iisus ca Domn şi Stăpân al vieţii noastre. Este bine să ştim acest lucru mai ale în zilele noastre când sunt din ce în ce mai puţini cei care se raportează la Iisus şi la viaţa pe care ne-o propune El. Prin urmare este bine să ne rugăm lui Dumnezeu şi să facem rugăciunea lui Iisus. Sunt mai mulţi pelerini  care află de rugăciunea lui Iisus şi deşi ea este o rugăciune care este adresată în primul rând călugărilor acest lucru nu înseamnă că pelerinii nu o pot practica la fel de bine. Mai apoi rugăcinea lui Iisus este un lucru care ne face să se smerim fiindcă noi îi cerem mila lui Iisus. Este bine să ştim că a cere mila lui Iissus este un gest de smerenie. Semerenia este un fapt care ne învaţă cine suntem cu adevărat. Iată ce spunea în acest sens egumenul Tadei „ascund inima şi aud înlăuntrul ei: Doamne Iisuse Hristos fiul lui Dumnezeu miluieşte-mă pe mine păcătosul.” Încerc să îmi amintesc vreun lucru sau

99 Gheorghe Coman, *Ecologie spirituală* (Editura Oim: Iaşi, 2004).

vreun eveniment din trecut, dar nu pot. Toate gândurile se odihnesc într-o pace nespusă, iar în toată fiinţa mea domneşte o bucurie şi o râvnă neâncetată după Dumnezeu. Aceasta este starea îngerilor şi a sfinţilor, starea vieţuirii în plinătatea harului." Din aceaste afirmaţii ajungem să înţelegem că sunt şi călugări îmbunătăţiţi care prin rugăciunea lui Iisus s-au ridicat la stări profunde de viaţă spirutală. Egumenul Tadei ne spune că rugăciunea lui Iisus la- făcut să simtă pacea îngerilor. Acest lucru este în cele din urmă un fapt pe care orice pelerin îl doreşte. Orice pelerin doreşte să ştie cum trăiesc şi la fel de bine cum simt îngerii.[100]

Prin urmare rugăciunea lui Iisus care este proprie călugărilor poate să fie la fel de bine practicată şi de pelerinii creştin ortodocşi. Acest lucru evident că nu este calitativ comparabilă cu rugăciunea lui Iisus făcută de călugări dar la un anumit nivel ea ne face să fim cât se poate de liniştiţi sufleteşte. Prin rugăciunea lui Iisus pelerinul ajunge să se încredinţeze pe sine în întregime lui Iisus şi să îşi dea seama că o viaţă de de Iisus este o viaţă fără de sens. Iisus se dovedeşte a fii nu numai mântuitorul nostru ci la fel de bine şi Cel care aduce pace în sufletele noastre. Iată de ce sunt mai mulţi pelerini care se simt atraşi de viaţa duhovnicească a călugărilor autenitic şi de rugăciunea lui Iisus pe care o practică ei. În acest sens Sfântul Silaun Atonitul spunea: „calea nevoitorului ortodox este aceasta: el caută pe adevăratul Dumnezeu ziditorul; pentru aceasta prin rugăciunea minţii el se luptă cu puterile întunericului cele cu felurile chipuri, şi cu cele asemenea adică cu imaginile care au o formă exterioară, contururi, dimensiuni spaţiale sau temporale, lumină şi culoare, asemănare cu gîndurile, adică noţiune, pentru ca desprinzâmndu-se de orice imagine creată, să se roage lui Dumnezeu faţă către faţă." Din acest lucru înţelegem că rugăciunea lui Iisus este o armă pe care o avem împotiriva duhurilor necurate care ne asaltează fără să ştim şi la fel de bine fără să fim conştienţi. Trebuie să ne folosim de rugăciunea lui Iisus şi nu puţine sunt cazurile de pelerini care au auzit de această rugăciune prin pelerinajele lor. Prin urmare pelerinajul spre mănăstire este la un anumit nivel o opunere pe care pelerinul o face împotriva

100 Este cât se poate de adevărat că îngerii trăiesc într-o stare de pace şi de linişte continuă. În timp ce demonii sunt toruraţi şi chinuiţi de propria răutate, îngerii sunt la popul opus. Nu este nici un gînd de răutate, de ură sau de răzbunare pe care îngerii lui Dumnezeu îl simt. La fel de bine fiindcă la un anumit nivel călugării ajung să fie un fel de îngeri în trup nici ei nu ami ajung să trăiască neliniştea şi tulburarea. Acest gen de călugări sunt cei care atrag pe cei mai mulţi pelerini. Pelerinii simt care sunt călugării adevăraţi şi în acest sens ajung să îi caută şi să le solicite ajutorul. Acest lucru fiindcă trebuie să ştim că pelerinul este o piersoană care ajunge săfie în căutare de sens într-o lume în care de multe ori sensul lipseşte. Sunt mulţi oameni din jurul nostru care nu au sens precis în viaţa lor şi ajung să trăiască la un anumit în virtutea unie inerţii. Trebuie să ştim că îngerii sunt modeul de viaţă al călugărilor şi sunt unii care cu adevărat au ajuns la stadii superioare de viaţă şi de nevoinţă. Pentru acest lucru trebuie să avem încredere în călugării creştin ortodocşi care sunt avansaţi în viaţa duhovnicească. Este aşa fiindcă după cum am spus şi pelerinul este chemat să ducă o viaţă duhovnicească. Prin faptul că devine duhovniecsc pelerinul poate să relaţioneze mult mai bine cu călugării creştin ortodocşi.

duhurilor necurate care doresc să ne distragă de la Dumnezeu. Acest lucru fiindcă rugăciunea este un lucru care ne face să devenim biruitori asupra diavolilor. Pelerinul creştin ortodox devine conştient prin urmare că diavolii sunt cei care ne îndeamnă la rău şi pentru a ne putea opune trebuie la un anumit nivel ca o perioadă să ne retragem într-un loc pustiu unde să ne reculegem. Acest loc este fără doar şi poate mănăstirea creştin ortodoxă. Mănăstirea creştin ortodoxă este cea care ne poate ajunta în drumul nostru spre mântuire şi nu trebuie să evităm această oportunitate pe care o avem şi care o putem folosii în folosul nostru.[101]

După cum am afirmta pelerinul este cel care doreşte să iese din timpul profan şi să ajungă să se unească cu sacrul. Sacrul este un lucru care este în cazul nostru reprezentat de mănăstirea creştin ortodoxă. Orice om are un anumit simţ al sacrului dar sunt foarte puţini cei care îşi dau seama că sacrul trebuie căutat numai în anumite locuri. După cum am spus şi budiştii fac pelerinaje pe la mănăstirile lor şi la fel de bine pelerinajul este prezent şi în cazul muslmanilor însă ceea ce trebuie ştim este că nu orice crede omul că este un lucru sacru şi este cu adevărat. Pentru a fi un lucru sacrul acesta trebuie să fie recunoscut de Dumnezeu şi nu numai atât şi sfinţit de prezenţa lui Dumnezeu. Prin urmare pelerinajul este o călătorie spre sacru. Această călătorie prespune o renunţare la profan. Existenţa noastră tinde să se profanizeze şi să devină una care nu mare are nici un punct de unire cu Dumnezeu. În acest sens profesorul George Budoi spunea un lucru pe care merită să îl amintim aici: „bărbatul care a avut o mie de femei n-a fost niciodată atât de fericit ca cel care a avut una singură, căci pentru el puritatea, misterul şi sacrul n-au existat; el n-a cunoscut decât urâtul.” Prin acest lucru înţelegem că viaţa care se bazează numai pe patimă nu este în nici un caz una care aduce şi mulţumire celui care o practică. Aecst lucru fiindcă patima este cea care ne oferă numai o satisfacţie aparentă. Trebuie să ştim prin urmare că experienţa sacrului este una care se face în gingăşie şi în puritate. Dacă ne vom uita în jurul nostru vom vedea că puritatea este un lucru care lipseşte lipseşte fiindcă puritatea este cea care ne face să ne descoperim pe noi înşine aşa cum suntem. Avem nevoie de puritate şi mai ales de puritatea sufletească. Trăim în această lume omul poate vedea toată hidoşenia patimii: beţivi, toxicomani, mincinoşi, sabotori, hoţi sau corupţi sunt lucruri care fac parte din ceea ce am putea denumii ca normalul lumii. Toţi aceşti oameni cu susul în jos pe care îi vedem în lumea noastră sunt oamenii în care nu mai există mult sacru. Ba mai mult sunt oamenii care s-au depărtat deplin de sacru şi de ceea ce este sfânt. Ceea ce este şi mai trist este că mai mulţi dintre conducătorii nostri sunt departe de sacru şi prin urmare duc o viaţă cât se poate de profanizează.[102]

Sunt mulţi savanţi şi filosofi care au putut constata că în toate culturile lumii există o nevoie de sacru. Dar cel mai bine aecastă nevoie de sacru se concretizează în mănăstirea creştin ortodoxă care este un lucru ce încununează sacrul. Acest lucru dacă

101 Teofan Mădă, *Spiritualitatea apoftegmelor părinţilor* (Editura Pro Universitaria: Bucureşti, 2013).

evident călugării din mănăstirea creştin ortodoxă respectă regulile monahale. Ştim că la călugărie călugării depun trei voturi monahale pe care trebuie să le ţină toată viaţa:

1. Castitate

2. Ascultare

3. Sărăcie.

Aceste voturi sunt cele care ne demonsterază că în tot cazul călugării iasă de sub incidenţa lumescului şi merg după voia lui Dumnezeu care este o ordine superioară lumii în care trăim. Dacă ne vom uita în lumea noastră vom vedea că fără nici o îndoială castitatea lipseşte. Fie că este vorba de adulter, de erotism sau de pornografie, lumea noastră a abadonat de multă vreme calea castităţii. Cum să fie cast omul într-o lume care proslăveşte sexualitatea pe toate canaele de televiziune? Mai mult: se spune în zilele noastre că „a fi sexy” este o faptă de virtute. Trăim într-o lume a seducţiei sexuale. Bărbaţii seduc femei şi femeile seduc bărbaţi. Este firesc ca în lumea noastră să existe seducţie fiindcă acest lucru este ceea ce face ca să nu ne plictism şi la fel de bine să trăim într-o lume de acţiune. Cel care seduce se află în acţiune, trăieşte în suspans şi pentru a spune lucrurilor pe nume inventează „tone de vrăjeală” pentru a reuşii să seducă. Seducţia sexuală a lumii noastre se bazează pe minciună. Pentru a seduce femeile se machează, se epilează, se vopesec pe păr pentru a fii cât mai eficente în procesul de seducţie. Acest lucru evident că nu are nimic sacru în el. Este un proces care îl loc să îl sacrelizeze pe om din contră îl desacralizează sau mai bine spus îl profanizează. Trebuie să fugim de seducţie şi să se îndreptăm în spre sacru. Nu există

102 Iată de ce pelerinul doreşte să se rupă de profan şi să intre în lumea sacră, în lumea mănăstirii creştin ortodoxe unde nu domină legile lumii din experior. Sunt mulţi care aleg să devină pelerini fiindcă sufletul lor tânjeşte după puritate amorală şi după tot ceea ce este sfânt. Prin sine sufletul caută sfinţenia şi evită viciul fiindcă sufletul se împlinteşte pe sine prin sfinţenie. Sfinţenia este cea care îi aduce linişte sufletului şi îl face să fie cât se poate de împăcat cu sine. Dacă ne vom uita în jurul nostru vom vedea că sunt puţini oameni care sunt realmente împăcaţi cu sine. De ce este acest lucru aşa? Acest lucru este aşa fiindcă „împăcarea cu sine” este un lucru care ne uneşte cu Dumnezeu şi ne ţine cât se poate de aproape de Dumnezeu. Dumnezeu nu se descoperă omului în tumult şi în zbucium sufletesc. Din contră, prezenţa lui Dumnezeu în om aduce pace şi linişte sufletească. Este bine sp ştim acest lucru în zilele noastre când unii au ajuns să facă din profan un element sacru. Nu trebuie să confundăm sacrul cu profanul. Acest lucru este aşa fiindcă aceste două lucruri nu prea au mare lucru în comun. Sacrul este opus profanului şi pentru acest lucru pelerinul simte că trebuie să iese din exisitenţa profană. Iată prin urmare care este teologia profundă a pelerinajului. Este adevărat că această „teologie a pelerinaului” nu este luată în serios de mulţi dar în sine trebuie ştiu că pelerianjul este o rupere de existenţa profană a lumii nostre şi o accedere în spre sacru, în spre sfinţenie.

seducţie în sacru fiindcă sacrul este cel care se impune prin puritatea şi prin gingăşia lui.[103]

Prin urmare este adevărat că trăim într-o lume care într-un fel sau altul este într-un proces de desacralizare. Acest lucru fiindcă această lume nu mai doreşte să ştie ceea ce este puritatea, ceea ce este gingăşia, ceea ce este nobleţea sufletească sau ceea ce este nevinovăţia. Dacă ne uităm în jurul nostru vom vedea că în viaţa de zi cu zi există un „cult al violenţei.” Violenţa este un lucru care se vinde pe micul şi pe marele ecran. Acest lucru în delirul a miloane de fani care îi adoră vedetele ce promovează un comportament violent. Să fie acest lucru o dovadă de căutare a sacrului? Să fie violenţa o manifestare a sacrului? Cu siguranţă că nu. Trăim într-o lume agresivă care ne face de multe ori să ne îngrozim de ceea ce are loc în jurul nostru. Totuşi, chiar şi în cele mai pervertite conştiinţe există noţiunea de sacru. Aşa se face că pentru unii nonvaloarea şi minciune ajung să fie considerate ca lucruri sacre. Acest lucru fiindcă mecanismul sacrului din interiorul omului nu poate să fie în nici un fel eradicat, lui îi pot fi oferite alte conotaţii. Căutarea sacrtului este ceea ce îl scoate pe pelerin din contidian şi îl aruncă în aparenta monotonie a slujeblor din mănăstiri. După cum am spus orice om doreşte sacrul doar că unii ajung să îşi dea seama că nu are nici un rost să îşi dedice viaţa în căutarea lui. Acesta este motivul pentru care pentru mulţi sacrul este o simplă formalitate care se reduce la a participa la slujba de căriun şi de paşti. Nimic mai mult. Cu aceasta am rezolvat şi probleme sacrului din viaţa noastră. Ceea ce s-a putut remarca este că începând din secolul al XX-lea s-a ajung la concluzia că sacrul este un lucru care ţine de rapiditate. Dacă sacrul nu poate fii găsit rapid şi automat el nu mai trebuie să fie căutat. Acest lucru fiindcă în timpurile noastre totul trebuie să se petreacă repede şi imediat. Să fie lucrurile chiar aşa? Ceea ce ignoră aceşti oameni este faptul că în nici un fel omul nu poate să îl condiţioneze pe Dumnezeu. Dumnezeu se descoperă când doreşte şi după cum doreşte.[104]

Prin urmare la baza profundă a pelerinajului este nevoia de sacru a omului. Această nevoie este una existenţială care ţine de viaţa şi de existenţa omului. Ea în nici un fel nu poate să fie trecută cu vederea şi nici suprimată. Dacă ajungem să suprimăm nevoia de dacru din noi vom ajunge în cele din urmă în ipostaza nu numai de a ne depersoanliza ci la fel de bine de a ne dezumaniza. Sunt în zilele noastre mai mulţi care sunt dezumanizaţi. Acest lucru fiindcă ei consideră că în această viaţă omul se poate împlinii pe sine şi fără de sacru. De ce să mergem să căutăm sacrul? De ce să facem efortul de a ne sacraliza? De ce să ne punem speranţele în sacru? Aceste lucruri sunt cele care ne spun că în cele din urmă profanul ajunge să învingă în mulţi dintre noi. A mânca, a bea, a te distra, a beneficia de cât mai multe plăceri fără de nici un efort este în  cele din urmă sensul profund şi real al vieţii. Nu este nevoie de sacru. Omul poate trăi bine şi fericit şi fără de pelerinaje. Pelerinul creştin ortodox din zilele noastre este considerat cu adevărat un rebel. Ordinea generică a lumii noastre este un materialistă

103 Gabriel Liiceanu, *Despre seducţie* (Editura Humanitas: Bucureşti, 2010 reeditare).

şi la fel de bine una care nu are nimic de a face cu viaţa duhovnicească. Prin urmare sunt muli care susţin că sacrul este un lucru care trebuie să fie experipat din lume. Nu acesta este oare şi motivul pentru care unii dintre călugări au plecat din lume? Este adevărat că în mare călugării au plecat pentru a se ruga pentru lume dar să nu uităm că sunt mulţi care au părăsit lumea şi fiindcă ei se aflau în cutarea sacrului, un sacru de care lumea nu are nevoie. Lumea are nevoie de cu totul alte lucruri: de bani, de averi, de plăceri nelimitate, de faimă şi de celebritate. Ei bine, pe acest fond alterat al lumii noastre este clar că nu mai este loc pentru călugării creştin ortodocşi. Călugării creştin ortodocşi care cheamă la o iubire generală lumea nu au cum să fie actuali şi nici interesaţi. Lumea de azi trebuie să îşi rezolve neînţelegerile pe cale armată, prin război şi confruntare militară. Trebuie să se piardă vieţi omeneşti pentru ca în cele din urmă cel mai puternic să învingă. Iată cum lumea noastră care se pretinde une civilizată ajunge să fie dominată de legea junglei. Într-o lume a legii junglei pelerinul creştin ortodox nu are cum să se simte la el acasă. Pentru acest lucru el trebuie să se sustragă acestei lumi cel puţin pentru o perioadă mai scurtă de timp. Acest lucru el îl face prin faptul că îşi duce paşii spre mănăstire.[105]

Este adevărat că pelerinajul este o călătorie sacră pe care o facem şi acest fapt nu trebuie să fie în nici un fel pus la îndoială. Sacrul este în acest sens o realitate care ne deschide nu numai în spre Dumnezeu ci la fel de bine şi în spre semenii noştrii. De ce spunem acest lucru? Acest lucru este aşa fiindcă sacrul este o realitate care ne face să fim conştienţi de semenul de lângă noi care a fost creat de Dumnezeu. Prin urmare sacrul nu poate în nici un fel să ducă la individualizate sau la individulism. Vedem în acest sens că uşile mănăstirilor sunt deschise în faţa pelerinilor. Pelerinul este bine

104 Condiţionarea lui Dumnezeu este un lucru cât se poate de des întâlnit în zilele noastre şoi se bazează pe faptul că relaţia dintre om şi Dumnezeu este mecanică. Acest lucru este aşa fiindcă dacă omul posteşte, se roagă şi merge la Biserică Dumnezeu este dator să îi ofere omului toată bunăstarea materială de care acesta are nevoie. Nu este aceasta o condiţionare mecanică a lui Dumezeu? Nu este aceasta un fel de reducere macanică a lui Dumnezeu la un fel de motor căruia îi dai câteva comenzi mecanice şi el acţioenază întocmai? Cu siguranţă că da. Ceea ce trebuie să ştim este că în nici un caz nu putem să Îl condiţionăm pe Dumezeu şi la fel de bine în nici un fel relaţia sau legătura cu Dumnezeu nu poate să fie una mecanică. Concepţia mecanicistă a lumii este una departe de creştinismul ortodox. Acest lucru fiindcă omul nu este şi nici nu a fost creat de Dumnezeu ca un mare angrenat mecanic care funcionează în funcţie de comezile pe care le primeşte. Este bine să ştim acest lucru mai ales în zilele noastre când suntt unii care sunt atât de prinşi în micile lor universuri persoanle că ajung să considere că lui Dumnezeu chiar pot să îi poruncească şi Dumnezeu v-a executa? Nu strigauz evreii lui Iisus pe cruce: dacă eşti Fiul lui Dumnezeu de ce nu te pogori acum de pe cruce? Răspunsul lui Iisus a fost nul. Deşi Hristo se putea porogâ foarte bine de pe cruce El avea un cu totul alt lucru de realizat. Era voba de mântuirea omului. Pentru acest lucru a venit Iisus în lume şi aecastă mântuire în nici un fel nu se putea realiza mecanic.

105 Viocira Petre, *Prefigurarea dimensiunii sacrului: adâncul sufletului* (Editura Primus, 2008).

primit în orice mănăstire creştin ortodoxă şi este considerat un frate. Iată prin urmare că sacrul are misiunea de a unifica. Acest lucru a fost foarte bine exprimat de filosoful francez Emanuel Levinas: „în acesta văd chipul lui Dumnezeu, nu un chip particular, ci chipul infinit şi sacru, căci sacrul nu se manifestă decât acolo unde omul îl recunoaşte şi îl acceptă pe celălalt." Prin urmare prin pelerinaj ajunge să ne pregătim pentru o experienţă cât se poate de socială: este voba de a accepa pe semenii lui aşa cum sunt ei. Sunt mulţi în lumea noastră care au mari probleme a îi accepta pe semenii lor care au cu totul alt mod de a fi sau la fel de bine o cu totul altă mentalitate. Este adevărat că trăim într-o lume a diferenţelor: unii iubesc muzica pop în timp ce alţii iubesc muzica clasică, unii iubesc picturile în timp ce alţii iubesc sculpturile, unii iubec muntele în timp ce alţii iubesc marea şi enumerarea ar putea continua. La fel de bine în pelerinaj ajungem să înţelegem că în ceea ce priveşte lumea în care trăim oamenii nu au aceleaşi concepţii. În timp ce pentru noi laicii creştin ortodocşi lumea este un lucru indispensabil, pentru călugări lumea este un lucru care este în centrul atenţei lor numai prin rugăciune. Pentru noi laicii este cât se poate de adevărat că suntem atât de obişnuiţi cu lumea şi cu modul ei de a fi că nu mai ajungem să vedem altceva decât lumea aşa cum este ea. Călugării creştin ortodocşi ştiu că acest lucru nu este aşa şi că ei pot să se ridice la un mod superior de viaţă duhovnicească.[106]

De ce să nu spunem că în lumea noastră există destul de multă răutate. Răutatea este un lucru care ajunge să ne infecteze şi la fel de bine să ne facă să fim cât se poate de nefericiţi. Vedem în jurul nostru mai mulţi oameni răi: oameni care mint, oameni care fură, oameni care înjură şi blesteamă, oameni care şantajează şi sabotează sau de ce un omeni cărora le lipseşte cel mai elementar bun simţ. Nu sunt oare acestea realităţi curente ale lumii din zilele noastre? Pentru a nu se contamina de răutatea din jurul lui pelerinul este cel care păşeşte în spre mănăstire şi la fel de bine ajunge să se

106 Prin urmare trebuie să ştim că sacrul este un lucru care ne face să fim cât se poate de atenţi cu porcesul de dezumanizare care are loc în lumea noastră. Sunt mai multe ideologii care îşi dispută supremaţia asupra omului în zilele noaste. Aceste ideologii sunt mai multe: materilaiste, industrialiste, economice, sociale sau politice. Toate ajung să îl vadă pe om ca pe un pion pe o masă de joc. Fără doar şi poate acest lucru duce în cele din urmă la un proces de dezumanizare. În marile intreprinderi ale lumii omul ajunge să fie o maşină între alte maşini. Nu se mai ştie de ceea ce îl face cu adevărat uman pe om. Omul trebuie să fie robotizat în zielele noastre fiindcă în acest sens el v-a aduce cât mai mult câştig şi cât mai mult profit. Iată de ce spunem că omul trebuie să se dezumanizeze pe sine. El trebuie să se rezume pe sine numai la viaţa insticteor după mai multe ideologii: a mânca, a bea, a dormii şi a se reproduce lucruri pe care evident le fac şi animalele. Este bine să ştim acest lucru şi să fim cât se poate de conştineţi de el. Iată prin urmare de ce trebuie să fim cât se poate de atenţi cu viaţa duhovnicească ce este fără doar şi poate o sacralizare a omului. Iată ce spunea filosoful modern român Sorin Cerin: „ce sunt sfinţii? Sunt oamenii care au reuşit să iubească mai mult decât alţii, care au aflat într-o măsură mai mare sau mică Calea Sinelui Sacru, calea spre împlinirea spirituală". Această cale a Sinelui Sacru este calea pe care o descoperă pelerinul creştin ortodox. Pelerinul creştin ortodox se opune în acest sens tuturor tedinţelor de dezumanizare care există în zilele noastre şi ajunge să se reîntoarcă spre sacru.

rupă de răutatea din jurul lui. Este în acest sens adevărat că pelerinajul este o formă de protest la adresa lumii în care trăim. Tărim într-o lume care evident că în loc să se consturiască pe sine ajunge în cele mai multe cazuri să se autodisturgă. Aecastă autodistrugere a lumii porneşte din interior şi este bine să ştim că ei trebuie să ne i ne opunem. Sunt mulţi agenţi ai răului în lumea noastră care visează la o distrugere totală a lumii. Acest lucru nu poate să ne lase indiferenţi. Trebuie să ştim în aceast sens că pentru unii pelerinajul nu este la fel de bine un „exerciţiu de supravieţuire duhovnicească.” Omul modern trebuie să suprevieţuiască duhovniceşte în această lume. Acest lucru fiindcă după cum ştim creştinsimul ortodox nu este în nici un sens religia majoră a lumii noastre. La nivel creştinii ortodocşi sunt cei care ajuns să supravieţuiască în această lume. Prin urmare este bine să ştim acest lucru şi să îl avem în vedere mai ales în zilele noaste când preocuparea cu sacrul este considerată un lucru cât se poate de arhaică. După cum ni se spune în zilele noastre  sacrul este un lucru care în nici un fel nu poate să fie actual şi la fel de bine el nu mai are nici o implicaţie pentru veacul nostru. Suntem într-o lume care ni se spune că poate la fel de bine să trăiască şi fără de sacrul creştin ortodox. Acest lucru trebuie să îl avem în vedere atunci când vorbim despre sacru. Tedor Dume spunea la un moment dat că: „viaţa este un dar sacru: numai dăruindu-te vei şti că ai trăit.” Prin urmare, viaţa este un dar pe care l-am primit de la Dumnezeu şi fiindcă ea vine de la Dumnezeu la fel de bine trebuie să ştim că la fel de bine la rându-l nostru trebuie să ne dăruim. O formă de dăruire este fără doar şi poate pelerinajul. Dacă vom analiza mai mult vom vedea că în pelerinaj ajungem să ne dăruim călugărilor pe care îi vizităm la mănăstiri şi la fel de bine şi lui Dumnezeu.[107]

Din viaţa părintelui Iarion Argatu ştim o întâmplare cu folos duhovnicesc. Se spune că trăia un creştin care se ruga ca toată lumea să ajungă în rai la fel de bine şi familia lui. La un moment dat s-a dus la slujbă. Întâi a venit a venit la slujbă băiatul cel care era student, mai apoi cel mijlociu şi în cele din urmă tatăl cu mama lor. După slujbă părintele Ilarion l-a oprit şi i-a spus:

- Am de discutat cu tine o problemă.

- Ce problemă părinte?

- M-am uitat azi la slujbă cum tu şi familia ta aţi venit pe rând.

- Aşa este părinte.

- Din ce ştiu eu afară lângă biserică a fost un om care a avut o pană.

- Da.

107 Nicoale Steinardt, *Dăruind vei dobândii* (Rohia, 2006).

- Băiatul cel mare studentul care a intrat primul în biserică a venit primul.

- Aşa este. El a spus că nu are timp să îl ajute pe şofer.

- Mai apoi a venit copilul mijlociu.

- El a spus că nu are destul de multă putere să îl ajute pe şofer.

- În cele din urmă ai venit tu cu soţia ta.

- Da. Noi doi l-am ajutat pe şofer să poată pornii maşina.

- Nu este bine fiule.

- De ce părinte?

- Cu toţii trebuie să aveţi un singur gând de a ajuta şi a face bine fiindcă sunteţi o familie.

- Păi facem bine după puteri.

- Atunci ai grijă să trăiască și ei așa cum trăiești tu, să se gândească mai mult la aproapele lor. Dumnezeu nu vă poate pune la un loc dacă nu duceți cu toți lupta cea bună.[108]

Iată prin urmare un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere. Trebuie să fim atenţi cu familia noastră fiindcă în cele din urmă în familie ajungem să deprindem sau nu viaţa duhovnicească. Viaţa duhovniceacă este un lucru care ajunge să fie trăit de creştinul ortodox în comuniune şi prin urmare toţi membrii familiei trebuie să fie angajaţi în pelerinaj. Pelerinajul este un lucru de care trebuie să ţinem cont şi pe care trebuie să îl avem în vedere şi de care trebuie să ţină toţi membrii familiei noastre. Prin urmare este bine dacă este posibil să facem pelerinaje cu toată familia fiindcă acest lucru este ceea ce asigura unitatea sufletească în familie. În zilele noastre există dopuă mari extreme în ceea ce priveşte familia: o extremă ne spune că totul trebuie să se reduce la familie şi o a doua extremă ne spune că nimic nu trebuie să fie redus la familie. Acest lucru este fără doar şi poate o realitate a lumii în care trăim. Realitatea este că trebuie să fim atenţi cu familia noastră. Trebuie să ne iubim familia şi la fel de bine trebuie să ştim că un pelerinaj la mănsătire nu face decât să ntărească legăturile şi relaţiile de familie. Este adevărat că pelerinajul este masa de crăciun sau de paşti dar trebuie să ştim că familia poate să fie privită la fel de bine şi ca entitate duhovnicească. Este adevărat că în zilele noastre găsim din ce în ce mai puţin familii duhovniceşti.

108 Danion Vasile, *Patericul Mirenilor*, *Pilde pentru secolul XXI*, Editat de Editura Egumeniţa (Galaţi. 2004).

Acest lucru fiindcă viaţa duhovnicească ajunge să fie uneori un prilej de sminteală între membrii familiei. Este bine prin urmare să ştim că viaţa duhovnicească este un lucru care se cuvine să îl cultivăm în primul rând în familia noastră. De mici copii trebuie să fie învăţaţi să meargă prin pelerinaje şi să ajungă să fie cât se poate de înduhovnici. Prin urmare dacă de mic copilul este obişnuit să meargă în pelerinaje este adevărat că în cele din urmă când va creşte mare va fi cât se poate de obişnuit cu viaţa de mănăstire. Acest lucru nu înseamnă că trebuie să îl obligăm pe copil să facă pelerinaje ci trebuie să îi explicăm frumos că pelerinajul este un lucru bun care aduce numai folos. La fel de bine copilului nu trebuie să îi fie prezentată mănăstirea ca un lucru ce este asemenea unui penitenciar. Trebuie să ne facem timp şi să le explicăm celor mici care este rostul şi rânduiala vieţii monahale. În cele din urmă acest lucru va ajunge să fie un fapt care să ne facă să creştem copii înduhovniciţi. Deja un adolescent poate să devină înduhovnicit. Aceasta mai ales dacă adolescentul a fost crescut în viaţa duhovnicească.[109]

Am insistat mai mult în rândurile de mai sus asupra faptului că pelerinajul la mănsătire trebuie să fie văzut ca o călătorie spre un loc sfânt, spre un loc sacru. Acest lucru fiindcă prin rugăciunile lor monahii sunt cei care ajung să sfinţească locul unde trăiesc. Este bine să ştim acest fapt în zilele noastre când sunt mulţi care se îndoiesc că sfinţenia poate să fie atinsă. Mai există sfinţenie în zilele noastre? Cu siguranţă că da. Rober Scuron spunea că: “prin frumuseţe suntem pătrunşi de sacru.” Iată de ce trebuie să ne dedicăm viaţa lui Dumnezeu şi la fel de bine să fim cât se poate de atenţi cu viaţa noastră duhovnicească. Trebuie să fim persoane care să ne ancorăm în sacru şi fără doar şi poate pelerinajul este un drum în spre sacru. Acest lucru fiindcă dacă noi dorim să ne unim cu Dumnezeu, dacă noi cu adevărat dorim să fim parte din sacru în cele din urmă acest lucru se va şi întâmpla. Iată de ce trebuie să fim uniţi cu sacrul şi cu tot ceea ce ţine de el. Sacrul este un lucru care se mnaifestă întotdeauna prin frumos. Sfinţii au putut să îl contemple pe Dumnezeu în lumină fiindcă Dumnezeu este lumina. Iată prin urmare care este sensul pe care trebuie să îl acordăm sacrului şi la fel de bine să ştim că suntem într-o lume în care noi trebuie să fin în căutarea lui Dumnezeu. Dumnezeu se descoperă pe măsură ce Îl căutăm. Aceste lucruri sunt prin urmare fapte de care trebuie să ţine cont în zilele noastre când sacrul şi Dumnezeu sunt considerate noţiune anoste. Călugării trebuie să ştim că fără nici o îndoială chemarea lor este sacră sau mai bine spus ei au menirea de a sacraliza lumea. După cum am spus, trăim într-o lume care încet încet se desacralizează şi la fel de bine se depersoanlizează. Acest lucru este ceea ce ne face să fim cât se poate de atenţi cu viaţa duhovnicească. Mănăstirea este dschisă pentru noi pentru a putea aprofunda adevărurile credinţei creştin ortodoxe. Sunt mai multe cărţi pe care le putem studia în mănăstirile creştin ortodoxe care uneori au biblioteci destul de mari. După cum am spus, pelerinajul este cel prin care aducem mănăstirea în lumea noastră. Dacă lumea noastră a ajuns opacă faţă de

109 Ilie Moldovan, *Adolescenţa preluadiu la poemul iubirii curate* (Editura Reîntregirea: Alba Iulia, 2014).

chemarea la sacru fără doar şi poate că mănăstirea este un lucru care ne duce înapoi spre sacru. Pelerinajul este în acest sens reîntoarcerea la sacru, reîntoarcerea la locul pentru care am fost creaţi de Dumnezeu.[110]

Mănăstirea creştin ortodoxă este în acest sens aflată în zilele noastre la doi poli: un pol ne spune că mănăstirea este singurul lor unde putem să câştigăm mântuirea şi un al doilea pol ne spune că în nici un fel în mănăstire nu se găseşte nici un fel de mântuire. Trebuie să evităm aceste două consideraţii şi să ne îndreptăm în spre un mod de gândire particularist. Acest mod de gândire este unul care ne spune că trebuie să fim cât se poate de diferenţiali în ceea ce priveşte mântuirea. Sunt unii care sunt mult mai atraşi de viaţa de mănăstire şi prin urmare ajung să obţină mântuirea în viaţa de mănăstire. La fel de bine unii nu sunt făcuţi pentru mănăstire şi trebuie să îi avem în vedere. Nu trebuie să îi obligăm pe cei care nu au vocaţie monahală să meargă la mănăstire. Acest lucru fiindcă în cele din urmă fiecare are o vocaţie proprie în această lume. Trebuie să respect fiecăruia dreptul de a alege. Este trist în acest sens că în mănăstirile din zilele noastre sunt foarte mulţi care incept viaţa monahală pentru ca mai apoi să o părăsească. Acest lucru nu poate în nici un fel să ne facă prin urmare să considerăm că dacă trăim în lume pentru noi nu există sub nici o formă mântuire. Acest lucru fiindcă mîntuirea este un lucru la care suntem chemaţi toţi dar toţi ne nevoim în funcţie de puterile proprii în ceea ce priveşte mântuirea. Prin urmare atunci când facem un pelerinaj la o mănăstrire mai mult sau mai puţin cunoscută ceea ce trebuie să ştim este că facem un act de asceză. Facem un act de asceză pentru a ne despărimii dacă suntem împătimiţi sau un act de prevenire a a unor posibile patimi care ar putea să ne asedieze. Prin urmare chiar dacă nu avem patimi mari pelerinajul la o mănăstire poate să ne fie de folos. Ţine de noi dacă dorim sau nu să folos această ocazie de pelerinaj. Pelerinajul este un lucru care se practică de multă vreme în creştinismul ortodox dar în

---

110 Adevărul este că în această lume trebuie să facem mai multe reântoarceri şi acest lucru este aşa fiindcă viaţa noastră este o continuă reântoarcere spre Dumnezeu. Pe Dumnezeu am ajuns să Îl trăim şi să Îl simţim în copilărie şi acest lucru fără doar şi poate este un lucru cât se poate de frumos şi de bun. Dumnezeu s-a prezentat pentru noi ca şi copii ca fiind frumos. Acum că suntem maturi trebuie să ne *reîntoarcem* al Acel Dumnezeu al copilăriei. Acest lucru fiindcă Dumnezeu nu se schimbă şi El este indentic la fel pentru toate timpurile. Prin urmare copilăria este prima noastră legătură sau de ce nu primul nostru contact cu sacrul. Mai apoi noi vom fi cei care vom adâncii şi mai mult legătura noastră cu sacrul. În acest sens Roger Scurton spunea: „sacrul şi frumosul stau laolaltă, ca două uşi ce dau spre o singură încăpere în care ne regăsim căminul." Prin aceasta trebuie să înţelegem că trebuie să fim familiari cu Dumnzeu şi sacrul şi în acest sens să ajungem să fim cât se poate de obişpnuiţi cu lucrurile sfinte. Avem nevoie de acest lucru fiindcă sacrul este ceea ce întâlnim într-o mănăstire creştin ortodoxă. Pentru mulţi acastă întâlinire nu are nimic senzaţional în ea. Acest lucru este adevărat. După cum am spus sacrul este frumos dar nu este senzaţional. Sunt mulţi care cred că sacrul este senzaţional, că el face minuni, că el face salturi ca la circ. Pentru aceştia este cât se poate de evident că sacrul prezent în mănăstirile creştin ortodoxe nu este în nici un fel atractiv şi nici nu are cum să ne facă să fim interesaţi de el.

zilele noastre sunt din ce în ce mai mule voci care se ridică împotriva pelerinajului. Sunt vocile care consider că între călugării din mănăstiri şi laicii din lume nu trebuie să existe nici un fel de legătură. Poziţia noastră este că în cele din urmă călugării şi laicii pot lucre unii cu alţi la propria mântuire şi se pot întrajutora unii pe alţii.[111]

## CAPITOLUL 6

## DE LA TURISM LA PELERINAJ: CĂLĂTORIA SPRE ORIGINI

În zilele noastre există concepţia că pelerinajul este mai mult un act secularist. Acest lucru fiindcă sunt mai mulţi care consideră că nu există nici un fel de diferenţă dintre turism şi pelerinaj. Pentru lumea secularistă turismul este într-un anume fel peleriaj. Acest lucru fiindcă în secularismul este o ideologie care nu are nevoie de pelerinaje. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama secularismul este un lucru care nu crede în nevoia de pelerinaj a omului. De ce să meargă omul în pelerinaj pe când el poate să meargă în lume ca turist? Nu sunt atât de multe locuri de vizitat ca turist? Nu sunt atât de multe mari capitale ale lumii care merită să fie vizitate? Nu sunt atât de multe staţiuni şi nu sunt la fel de bine atât de multe mări pe care să te delectezi ca turist? Iată prin urmare că pentru mentalitatea seculară nu este nevoie de pelerinaj. Omul poate să trăiască şi fără de pelerinaje. De mai multe ori în lumea noastră să aduc voci care ne spun că pelerinajul creştin ortodox este o pierdere de vreme. De ce să mergi să stai cu călugării care s-au restrat din această lume în care sunt atât de multe posibilităţi?[112]

111 Monahul Agapie, *Mântuirea păcătoşilor* (Editura Bunavestire, 2009).

112 Pentru secularişit este adevărat că lumea noastră este naiv de mult bună. Pentru secularişti lume de aici fără de Dumnezeu este cel mai mare bine dincolo de care nu există nimic mai bun. În consecinţă pelerinajul secular este turismul. Sunt multe agenţii turistice care au un fel de cult la turistului. Turisul secualrist este pelerinul noi lumii. El este cel care numai trebuie să plăcească şi să se bucure de plăcerile şi atracţiile acestei lumi. Este clar că aici avem de face cu o divergenţă de opinii care nu poate în nici un fel să fie în acord cu creştinismul ortodox. În timp ce creştinismul ortodox ne cere să fim cât se poate de atenţi cu mănăstirile pe care le vizităm este foarte adevărat că turistul secularist este cât se poate de atent cu destinaţiile turistice. Sunt în acest multe desitinaţii de care turistul se poate bucura: la munte, la mare, în croaziere, sau în marile centre istorice ale lumii este cât se poate de adevărat că turistul ajunge la un anumit nivel să concureze în lumea noastră cu pelerinul. Acest lucru evident că nu este bun. Asupra acestui lucru nu trebuie să avem nici un fel de îndoială. Turismul din zilele noastre ajunge la un anumit nivel să se suprapună cu pelerinajul creştin ortodox. Pentru mentalitatea

Turismul din zilele noastre are pentru mai mulţi caracterul unui pelerinaj. Acest lucru fiindcă unor destinaţii turistice li se acordă mai multă atenţie decât obiectivelor pelerinilor. Un turist este fără doar şi poate un lucru mai superior în zilele noastre decât un pelerin. Acest lucru fiindcă turistul este cel care aduce câştig în timp ce pelerinul nu aduce nici un fel de câştig. Este bine prin urmare să ştim care este miza în acest sens. În lumea noastră secularizată este foarte adevărat că pelerinul este încet, încet înlocuit de turist. Turistul este viitorul. Prin turism într-un anume fel se consideră că sunt astupare nevoile de pelerinaj ale omului. Fie că merge la Paris, New York, Los Angeles, Tokyo sau Buenos Aieres este clar că turistul este cel care reprezintă viitorul. Se investeşte mult în zilele noastre în obiective turistice dar se investeşte foarte puţin în obiectivele de pelerinaj creştin ortodox. Acest lucru fiindcă se consideră că pentru secolul al XXI-lea nu este la modă să fi pelerin. Trebuie să facem ca turistul să ia locul pelerinului odată pentru totdeauna; aceasta este gândirea secularistă din zilele noastre. Sunt din ce în ce mai puţini în zilele noastre care pun preţ pe pelerinaj fiindcă ei consideră că pelerinul este un fel de turist care merge într-o aventură pe cont propriu. Acest lucru este adevărat că este departe de realitate. Pelerinul nu este un turist rătăcit ci o persoană care este conştientă că are suflet şi trebuie să îşi mântuiască sufletul. La un anumit nivel este foarte adevărat că dacă turismul este un lucru pe care îl facem pentru trup, pelerinajul îl facem pentru suflet. Iată de ce trebuie să ştim că pelerinaul nu va fi nici odată turism chiar dacă în zilele noastre pelerinajul a ajuns să fie considerat de mulţi un fel de turism. Este grav că standardele spirituale au coborât atât de mult că nu se mai poate în nici un fel să fie separate planurile şi în acest sens pelerinajul este un lucru care este considerat indentic cu turismul. Pelerinajul este foarte mult o călătorie pe care pelerinul o face pentru Dumnezeu şi pentru sacru. Acest lucru nu poate în nici un fel să fie echivalat cu turismul din zilele noastre. Trebuie să avem foarte bine delimitate aceste două categorii care nu au nici un fel de legătură una cu alta. Pelerinajul este prin urmare o călătorie care o dedicăm lui Dumnezeu ca act sau ca faptă ascetică. În turism omul merge să se destindă şi la fel de bine să se relaxeze. Acest lucru este un fapt care nu Îl are pe Dumnezeu în centrul său. Iată de ce turismul nu va putea să fie pelerinaj.[113]

În zilele noastre este bine să ştim că există un fel de dimensiune mai mult decât sacră pe care unii dintre fani o dau vedetelor pe care le admiră. Acest lucru fiindcă admiraţie faţă de o anumită vedetă ajunge să fie un fel de „fior sacru” pe care îl simte fanul atunci când merge la concertele vedetei preferate. Acest lucru ne spune că mai ales în muzica pop şi rock acest lucru nu poate să fie trecut cu vederea. Vedetele rock

---

seculară pelerinul nu este decât un simplu turist care nu ştie ce să caute şi probabil că este şi sărac fiindcă nu are bani să îşi plătească destinaţiile atractive pe care i le pune în faţă mediul de turism. Iată de ce trebuie să ştim cp nu poate fii prea multă egalitate dintre turişti şi pelerini care au motivaţii şi scopuri diferite.

113 Arnold van Gennep, *Ritualuri de trecere* (Editura Polirom: Iaşi, 1996).

ajung să îşi creeze un fel de „aură sacră” în faţa cărora mulţimile se pleacă. Mai ales în industria supersaturilor acest lucru poate să fie văzut. Să fie întâmplător că superstaturi ca Michael Jackson au apărut pe scenă înconjuraţi de îngeri sau chiar el mimând un înger? Iată prin urmare că în industria muzicală asistăm în zilele noastre la un fel de fenomen nou: a îi conferii vedetei muzicale preferate valenţe de sacru. Este pentru fani un lucru sacru a merge şi a asista la concertele vedetelor lor. Se adună uneori chiar sute de mii de fani la un concert rock al unor trupe. Acest lucru evident că nu poate să ne lase indiferenţi. Pe lângă faptul că starurile rock îşi măresc veniturile destul de considerabil după cum am spus ele îşi crează o aură de sfinţenie în jurul lor. De exemplu la concertele formaţiei Queen din anii ’70 şi ’80 se simţea un fel de suflu sacral de idolatrizare. Mulţimile veneau din toate părţile să îşi vadă vedetele preferate care evident că erau un fel de „centru de atracţie sfântă” pentru cei prezenţi. Sunt mai multe înregistrări ale acestor concerte pe care evetual cei care se îndoiesc de aceste afirmaţii pot să le verifice. Acest lucru este prin urmare un fapt care atrage cu sine foarte mulţi turişti. Când mai multe vedete pop şi rock concertează într-o anumită ţară se adupă fani din toate părţile acelei ţări. Ei vin aproape care într-un pelerinaj. Simt că se vor întâlnii cu un fel se sacralitate. Este evident un fenomen nou care a apărut mai ales în secolul al XX-lea şi care a fost popularizat de formaţii ca The Beatles. Să nu uităm că la un moment dat The Beatles considerau că popularitatea lor rivalizează cu cea a Domnului Iisus Hristos dacă nu era chiar mai mare.[114]

Este cât se poate de adevărat că fanii din zilele noastre merg la concertele rock ca într-un fel de pelerinaj. Acolo ajung să se întâlească cu sacrul în persoană. Pentru mulţi nu poate să fie nimic mai sacru şi mai sfânt decât propriile lor vedete rock. Fenomenul pelerinajelor rock este un lucru care a apărut mai recent, prin aceasta spunem în secolul al XX-lea, şi prin urmare pentru acest lucru sunt mai mulţi sociologi

114 Trebuie să ştim că a fi popular nu înseamnă că poţi asuma un fel de aură de sacru. Sunt mulţi cântări de muzică pop şi rock care se folosesc de credulitatea fanilor pentru a inspira un fel se sentiment al unie reverenţe sacre faţă de propria persoană. Acest fenoment este destul de periculos fiindcă fanii ajung să execute tot ceea ce le transmit eroi lor sacrii prin textele muzicii lor. Lucrile au mers mult prea departe decât am putea să credem. În Ungaria una dintre cele mai mari vedete ale secolului al XX-lea a fost Jimmy Zambo. Când acesta a murit un fan a venit la mormântul lui şi a dorit să se sinucidă fiindcă a considerat că dacă Zambo a murit viaţa lui nu mai are nici un sens. Fanul a avut noroc să au intervenit forţele de ordine care l-au oprit să îşi ia propria viaţă. Iată prin urmare cât de departe poate să meargă ataşamentul faţă de o anumită vedetă din zilele noastre. Sunt unii fani care sunt dispuşi să moară pentru idolii lor. Cu adevărat în unele cazuri este bine să ştim că termenul de „idol” este luat la propriu de fani. Un idol în zilele noastre este un lucru pentru care fanul face orice şi dacă este nevoie va anunge chiar şi la sacrifiul ultim: a îşi da viaţa pentru idolul său. Acest lucru evident că ridică multe semne de întrebare în ceea ce priveşte vedetele din zilele noastre. O vedetă adevărată nu are dreptul să abuzele de fanii lui. Acest lucru nu este însă valabil pentru mulţi dintre cântăreţii rock din zilele noastre. Sunt mulţi cântăreţi rock care ajung să întreţină relaţii intime cu fanele lor fiindcă acest lucru este cât se poate de bun. Este clar că avem aici de a face cu un fenomen care a scăpat de sub control.

care nu ştiu unde să îl claseze. Este bine să ştim prin urmare care sunt implicaţiile acestui fenomen nou. Vedetel rock ajung să speculeze sentimentele de masă pe care le simt unii şi în acest sens ajung să urce pe un piedestal sacru care devine mai presus de orice pentru fan. Unele vedete rock au ajuns să creeze un adevărat cult „religios" în jurul propriei persoane. Este bine să ştim că aceste lucruri nu au nimic cu creştinismul ortodox. Sunt manifestări ale unei lumi bolnave care ajungă să sublimineze lumea religioasă cu un surogat secular. Acest lucru funcţionează şi ceea ce este trist este că de cele mai multe ori tinerii sunt prinşi în acest joc murdar pe care îl practică unele vedete. Sunt vedete care sunt cât se poate de pline de sine şi au un egou destul de mare că nu acceptă nici un fel de abatere de la modul de viaţă pe care îl promovează. Este trist dar trebuie să recunoaştem că în rândul tinerilor fenomenul rock a devenit un fel de cult religios. Sunt tineri care se dedică total vedetelor rock pe care le idolatrizează. Acest cult rock este clar că nu este unul sănătos. El duce la ruperea de realitate a tânărului de lumea din jurul lui. Trebuie în acest sens să fim conşteinţi că muzica are un loc limitat în viaţa lui omului dar în cazul unor vedete rock ea devine mai mult decât un simplu insturment de transmitere a frumosului. Muzica este o expresie a frumosului şi ridicarea pe un piedestal sacru a vedetelor rock este greşită. După cum am spus vedetele rock atrag cu ei adevăraţi pelerini care îi urmăresc prin toată lumea pe unde concertează. Acest lucru fiindcă se consideră că „adevărul şi lumina" vin de la vedeta rock. Rockul este o muzică care poate să îl strice de cap pe cel care o ascultă. Acesta fiindcă are un ritm şi o agresivitate de exprimare care poate să aibă consecinţe nefaste.[115]

La fel de bine ceea ce au remarcat analiştii şi sociologii este că celerbitatea unora dintre vedetele rock merge şi dincolo de moarte. Sunt cazuri în care aceste vedete ajung să fie venerate ca un fel de sfinţi postmodertem. Poate unul dintre cele mai cunoscute cazuri este Elvis Presley care a murit în anul 1977. Faima lui Elvis a ajuns să meargă dincolo de moarte. Deşi el a fost înmormântat în Graceland sunt mai mulţi care fac aproape anual un fel de pelerinaj la mormântul lui. Se consideră că Elvis este cu adevărat o persoană care trăieşte chiar şi dincolo de moarte prin muzica lui. Cei care merg în pelerinaj la Graceland locul unde este înmormântat Elvis sunt cât se poate de conştienţi că Elvis a fost un fenomen care trebuie să treacă dincolo de moarte. La fel cum creştinii ortodocşi fac pelerinaje pe la moaştele unui sfânt sunt mulţi care merg la mormântul lui Elvis aproape cu un fior sacru. Prin urmare trebuie să ştim că celerbitatea unor vedete rock la fel de bine este postumă şi se întinde chiar şi dincolo de moarte. Fenomenul în sine este uşor de explicat dar consecinţele lui sunt mai greu de înţeles. Celerbitatea este adevărat că îl face pe cel în cauză să nu fie uitat multă vreme după moartea lui. Totuşi în cazul lui Elvis acest lucru a depăşit nivelul celebrităţii şi după cum arată statisticile a de venit un fel de cult. Regele rock'n'rollului este văzut de fanii lui asemenea unui sfânt care trăieşte şi după moarte şi este cât se poate de viu pentru cei care îi ascultă muzica din înregistrări. La fel de bine la Graceland unde este

115 Cristian Şerban, *Între rock şi iubirea fără sfârşit. Confesiuni* (Editura Apologet, 2006).

mormântul lui Elvis a devenit un fel de loc de pelerinaj unde sute de fani sau fani în devenire vin să îl plângă pe cel care a fost la un moment dat cea mai mare vedetă rock. Faptul în sine este un lucru care ţine mai mult de modernitate. Nu se ştiu cazuri din antichitate când un cântăreţ ajungea să fie celebrat chiar şi după moarte. În zilele noastre a devenit o modă ca unii fani să devină adepţii idolului lor preferat chiar şi după moarte. Acest lucru este motivil pentru care am ales în aceste rânduri să vorbim de fenomenul pelerinajelor care are loc la unele mari vedete rock sau pop care menţine vie flacăra celebrătăţii unor vedete de mult apuse.[116]

Un alt caz în care putem vedea că se fac mai multe pelerinaje postmortem în zilele noastre este de această dată în Paris Franţa şi este vorba de cântăreţul de muzică rock Jim Morrison. Acesta a a murit destul de tânăr în anul 1971 fiind născut în 1942. Morrison a fost un adevătrat idol al generaţiei anilor ’60. El a reprezentat foarte bine mentalitatea generaţiei de după cel de al doilea război mondial. La fel de bine ştim că Morrison a murit după ce a luat o supradoză de droguri. La acel timp se afla în Paris şi prin urmare a fost înmormântat la Paris. Pentru cei care merg la mormântul lui Morrison în zilele noastre, o adevărată relicvă sacră pentru unii, acolo pot vedea mai multe inscripţii scrise de fani sau pliculeţe în care sunt scrise tot felul de mesaje pentru Morrison. Avem şi aici de a face cu un fenomen care a depşit sfera artei şi a ajuns să intre în lumea religiosului. Un mesaj scris de un fan al lui Morrison îi cerea acestuia ajutorul pentru ca să fie ferit de probleme şi necazuri în viaţă. Acest lucru se considera că Morrison dincolo de moarte poate intervenii pentru viaţa fanilor din această lume. Este clar că şi aici avem de a face cu un fel de sacralizare a idolului care depăeşte limitele artisctice impusă de muzică şi ajunge să fie un fel de cult religios. Sunt mai mulţi fani sau fani în devenire care merg la mormântul lui Morrison în Paris pentru a medita şi pentru a ajunge să fie într-un fel de comuniune spirituală cu idolul lor care se crede că sufleteşte poate să facă acest lucru. Într-un cuvânt mormântul lui Morrison a devenit un adevărat loc de pelerinaj. Acest pelerinaj este făcut fiindcă prin el idolul este ţinut în viaţă şi la fel de bine spiritul lui Morrison poate la fel de bine să fie actualizat

116 Celebritatea postmortem în muzică după cum am spus variază dar se consideră că prin a face un „pelerinaj” la mormântul vedetei se ajunge într-un anume fel ca vedeta să fie ţinună în viaţă. Acest lucru fiindcă vedeta şi amintirea ei nu trebuie să moară. În acest sens se organizează mai multe pelerinaje pe la mormintele unor vedete moarte şi la fel de bine uneori se cântă texte din melodiile cântate de vedetă. Acest fenomen pentru unii are cu adevărat implicaţii religioase. Aceasta fiindcă idolul pe care îl ţin în viaţă pelerinajele este fără doar şi poate centrul întregii vieţi a fanilor. Trebuie să spunem că fanii sunt dispuşi în zilele noastre la orice sacrificiu pentru idolii lor şi pentru acest lucru după moartea lor ajung să meargă în pelerianj ori în casa unde au trăit ori la mormântul lor. Acest lucru se aseamănă cu pelerinajele pe care creştinii ortodocşi le fac la mormântul sau la mănăstirile unde au trăit sfinţii. Este bine să ştim prin urmare că o vedetă rock nu este un sfânt şi prin urmare nu trebuie să îi acordăm atenţi chiar şi postmortem prin faptul că mergem îl pelerinaj la mormântul vedetei. Acest lucru însă are loc în lumea noastră şi fără doar şi poate că vorbim aici de un fel de pelerinaj secularist pe care societatea noastră de azi în organizează la idolii ei.

pentru timpul în care trăiesc fanii. Acest lucru ne spune că şi în cazul lui Morrison avem de a face cu un fel de „cult religios” care a depăşit grânineţele admiraţiei şi a aprecierii. Trebuie să ştim că sunt mulţi care merg la mormântul lui Morrison ca într-un fel de pelerinaj. Acest lucru fiindcă idolul este un lucru care este absolutizat şi se consideră că celebritatea lui este la fel de bine şi una postumă. Prin urmare idolul nu trebuie să se bucure de celebritate numai în viaţă ci la fel de bine şi în morte. Este clar că acest lucru este deplasat dar se găsesc mult în zilele noatre care fac pelerinaje pe la mormintele idolilor lor fiindcă acest lucru se consideră că aduce cu sine memoria idolului asupra celor care o doresc.[117]

Lumea politicii este o lume în care la fel de bine avem de a face cu aşa numitul pelerinaj secular. Acest lucru fiindcă se consideră de unii că liderul politic trebuie să fie viu şi după moarte. Vom vedea că formele prin care s-a maniestat devoţiunea postmortem pentru unii dintre liderii politici este un lucru care a primit mai multe forme de manifestare cu caracter religios destul de curioase. Acest lucru fiindcă aderenţa faţă de liderul unei anumite formaţiuni politice a ajuns să treacă şi dincolo de graniţele morţii. Anul 1924 a fost anul în care a murit Lenin care este considerat întemeietorul Uniunii Sovietice. Imediat după moartea lui Lenin guvernul rus a primit mai bine de 1000 de telegrame în care se cerea ca trupul lui Lenin să nu fie îngropat în mod obişnuit ci să fie îmbălsămat sau mai bine zis mumificat pentru ca el să devină obiect de pelerinaj. Acest lucru a fost respectat de autorităţile sovietice şi în cele din urmă Lenin a fost mumificat şi pus într-o vitrină de sticlă pentru a putea să fie venerat de pelerini. Trebuie să mai ştim că Lenin a fost ateu şi a promovat un mod de viaţă fără de Dumnezeu. Totuşi în epocă el s-a bucurat de o faimă mare. Această faimă a trebuit să fie menţinută şi după moarte de aderenţii regimului sovietic. Iată cum mausoleul lui Lenin a ajuns să devină un loc de pelerinaj. Este clar că aici nu avem de a face cu un pelerinaj creştin ortodox ci mai mult cu un „pelerinaj secularist.” Lumea merge să îl vadă pe Lenin care este considerat unul dintre cei mai mari lideri din istoria Rusiei. Deşi după căderea comunismului s-au făcut mai multe încercări ca mumia lui Lenin să fie îngropată dar adepţii lui Lenin au făcut toate demersurile posibile ca Lenin să rămână în mausoleul care a fost construit special pentru el. Avem de a face aici fără doar şi poate cu un fenomen care a ajuns să primească unele proporţii religioase. Acest lucru fiindcă liderul politic este cel care pentru adepţi trebuie să trăiască şi după moarte. Iată de ce Lenina trebuit să fie mumificat şi astfel să fie o dovadă şi dincolo de moarte pentru adepţi că idealurile lui vor continua.[118]

Italia este o ţară care la fel de bine a iscat un fel de „pelerinaj secularist.” Acest lucru fiindcă în Italia a trăit un judecător pe nume Falcone care a luptat împotriva Mafiei. Se ştie că mafia este o organizaţie care a început în Italia şi care a creat extrem de multe probleme pe parcursul timpului. Falcone a fost o persoană care evident s-a

117 Peter Jan Margry, *Shrines and pilgrimage in the modern world: itineraries into the sacred* (Amsterdam, 2008).

opus mafiei şi acest lucru avea să îl plătească cu propria lui viaţă. Aşa se face că locul unde a fost împuşcat Falcone a devenit un loc de pelerinaj pentru mai multă lume din Italia fiindcă aici se consideră s-a avut de a face cu un martir. Au fost unii care au considerat că Falcone merită să intre şi în calendar în rândul sfinţilor. Din toată Italia au fost mai mulţi care s-au decis să meargă şi să facă un pelerinaj la locul morţii sau la mormântul lui Falcone fiindcă el a fost cu adevărat un erou naţional. Iată cum o persoană are evident că a fost dedicată luptei de partea binelui a a ajuns să se bucure de faimă postumă. În timpul vieţii au fost foarte puţini cei care au ştiut de Falcone dar după moartea lui el a devenit un adevărat erou naţional. Fără doar şi poate că şi aici avem de face cu un „pelerinaj secularist” pe care adepţii italieni l-au făcut eroului lor. Acest lucru este adevărat că este într-o oarecare măsură justificat dar trebuie să avem în vedere că pelerinajul secular nu este şi nici nu va fii un pelerinaj creştin ortodox. Acest lucru fiind există o mare diferenţă dintre pelerinajul secular şi pelerinajul religios pe care îl practică creştinismul ortodox. Prin urmare trebuie să ştim că plerinajul creştin ortodox este un lucru pe care o persoană îl face în vederea mânturii şi nu pentru alte motive. Este adevărat că judecătorul Falcone din Italia a fost un erou dar acest lucru nu trebuie să fie consfundat cu „religiozitatea creştin ortodoxă” care este un lucru cât se poate de propriu sfinţilor. Nu trebuie să îi confundăm pe sfinţi cu eroii din lumea laică. Această limită este încălcată de multe ori în zilele noastre de cei care nu sunt conştienţi că lucrurile în această lume nu trebuie să fie amestecate. Trebuie să ştim să facem distincţii şi acest lucru este un fapt pe care am dorit să îl analizăm în aceste rânduri. Prin urmare este bine să ştim că pelerinajul este un lucru care le revine sfinţilor şi nu eroilor laici. La fel de bine trebuie să vedem o distincţie dintre sfinţi ţi eroi. Este adevărat că ei se aseamănă dar nu sunt identici.[119]

118 Este tipi tiranilor să ajungă la cultul personalităţii care este un cult ce se bazează pe aderenţa oarbă a maselor largi de oameni. Moartea este totdeauna cel mai mare duşman al tiranilor fiindcă odată cu ea se încheie şi puterea lor din această lume. Prin urmare este adevărat că liderul politic trebuie promovat şi după moarte fiindcă se crede că în ochii maselor el trebuie prezentat ca unul care prin idealurile şi crezurile sale a depăşit graineţele morţii. Ceea ce este mai trist este că sunt mulţi lideri politici care încurajează acest gen de mentalitate şi sunt cât se poate de activi în a îşi crea o faimă care să dureze postmortem. Aşa se face că mormintele liderilor politici devin locuri de pelerinaj pentru masele largi de oameni. Liderul politic în realitate ştie că după moarte el nu va mai pitea să fie efectiv dar acest lucru în nici un caz nu este un fapt care să ăl stopeze de a îşi promova propria personalitate postmodern. Sunt unii care consideră că este în interestul statului să îşi promoveze liderii şi după moarte şi nu se dau înapoi de la nici un fel de metodă de a îşi proclama liderii. Fenomenul a ajuns să primească unele conotaţii religioase şi este bine să fim conştienţi de ele. Liderul este prezentat de propaganda de stat ca unul care prin idealurile sale politice trăieşte şi dincolo de moarte şi trebuie a fel de bine să fie cinstit şi venerat şi dincolo de moarte.

119 Scott T. Allison, George R. Goethals, *Heros: what they do and why we need them* (Oxford, 2011).

Se spune despre un împărat Akbar că el avea un ministru foarte îneţelept pe nume Birbal. Acesta era preţuit de tot poporul care venea să îi ceară sfatul. Acest lucru i-a făcut pe restul miniştirilor să fie cât se poate de invidioşi pe Birbal. În cele din urmă miniştiri s-au gândit la o metodă prin care să îl omoare pe Bibal. Ei ştiau că bărbierul împăratului era foarte aproape de împărat şi l-au rugat dacă îi poate ajuta. Fiindcă era destul de rău bărbierul a fost de acord. Într-o zi împăratul l-a chemat pe bărbier pentru ca să îl barberească.

- Maiestate, ştiţi că eu l-am bărierit şi pe tatăl dumneavoastră? A început bărbierul.

- Da, îmi mai aduc aminte.

- Avea un păr tare fin şi frumos.

- Se poate.

- Dar v-aţi gândit să mai faceţi câte ceva pentru tatăl dumneavoastră?

- Cum să fac dacă el este mort? Ce întrebare prostească este aceasta?

- Eu ştiu un magician care poate trimite oameni în rai pentru a discuta cu cei care au murit. El îi pune pe un foc lângă mormântul celui mort după care pentru ca flăcările să nu îi ardă spune câteva incantaţii magice timp în care persoana ajunge în rai şi de acolo poate să comunice cu morţii.

- Şi funcţionează această metodă?

- Cum să nu. Este sigură. Eu ma folosit-o. Doar că persoana care trebuie trimisă trebuie să fie foarte bine aleasă.

- Ai pe cineva în minte?

- Pe ilustrul ministru Birbal. Este cel mai potrivit.

- Aşa să fie. O să-l întreb dacă este de acord.

Regele i-a spus lui Birbal intenţiile sale şi Birbal a dorit să ştie de unde i-a venit idea. Regele i-a spus că idea a venit de la bărbierul său. Birbal şi-a dar seama că plaul era să fie ars de viu. I-a spus regelui să este de acord şi chiar se bucură. Mai apoi s-a dus şi a făcut un tunel de locul rugului până la el acasă. În ziua când a venit timpul să fie pus în mijocul rugului a ieşit prin tunel şi a mers acasă. A stat mai multe luni acasă timp în care nu s-a bărbierit deloc. După câteva luni a venit în faţa regelui cu o barbă lungă.

- Birbal tu eşti? Ce mă bucur să te văd.

- Bucuria este de partea mea meiestate.

- Spune-mi ce a spus tatăl meu?

- Tatăl dumneveastră vă trasmite că este bine şi în regulă cu excepţia unui singur lucru.

- Ce lucru? Hai spune-mi că vreau să ştiu.

- Vedeţi maiestate în rai nu există bărbieri şi din aia şi mie mi-a crescut barba. Tatăl maiestăţii voastre vă roagă dacă aţi putea să îi tirmiteţi un bărbier.

- Un bărbier? Cum să nu. O să il trimit pe al meu fiindcă este cel mai bun.

Regele s-a dus şi s-a spus bărierului că doreşte să îl trimită pe el în rai fiindcă trebuie să devină bărierul tatălui său. Bărbierul s-a văzut prins în propria lui capcană. În ziua în care trebuia „să fie trimis în rai” bărbeitul a ars de viu. Se spune că din acea zi nici unul din împărăţia împăratului Akbar nu a mai îndrzănit să conspire împotriva ministrului Birbal.

Este adevărat că întîmplarea de mai sus este plină de tâlc şi ea ne spune că în mare sunt mai mulţi care în lumea politică se folosesc de gloria pe care unui lideri o au pentru a putea să facă jocuri murdare. Aşa se face că unii lideri au ajuns să fie subiectul propagadei de stat şi în jurul lor s-a creat un adevărat cult religios. Liderul de stat a devenit nu numai un erou ci la fel de bine un adevărat sfânt secularizat. Acets lucru fiindcă aparatele de propagandă sunt cele care prin dinferite tehnici de manipulare pot foarte bine să manevreze masele de oameni. Am văzut cum în Rusia un ateu şi un necredincios ca Lenin a devenit un adevărat sfânt naţional. Acest lucru evident fiindcă propaganda de stat poate să manipuleze masele de oameni şi să îi facă să creadă tot ceea ce doresc ele. Trebuie prin urmare să ştim acest lucru fiindcă dacă nu riscăm să fim consideraţi naivi şi creduli şi să fim înşelaţi. Acest lucru este aşa fiindcă în zilele noastre este foarte uşor să îi înşeli pe oameni. Acest lucru se poate face mai ales prin mas media. Am putut vedea în întâmplarea de  mai sus cum un bărbier l-a convins pe un împărat că poate să trimită oameni în rai. Acest lucru evident înseamnă că şi marii lideri politici să fie înşelaţi de marile trusturi media. Este bine să ştim acest lucru în zilele noastre când sunt lideri politici la mormintele cărora au loc adevărate pelerinaje.[120]

Un alt pelerinaj secularist îl avem de această dată în fosta Iugoslavie la mormântul lui Tito care a fost liderul comunist al acestei ţări până în anul 1980. Sunt

120 Bogdan Ficeac, *Tehnici de manipulare* (Bucureşti, 1996).

mai mulţi sârbi care îl consideră pe Tito chiar şi azi un adevărat sfânt. Acest lucru fiindcă Tito a fost cel care a instaurat regimul comunist în Iugoslavia. Prin urmare este adevărat că există un adevărat cult al lui Tito şi sunt mulţi care aproape anul se aducă la mormântul lui ca la mormântul unui sfânt. La fel de bine sunt mai multe mulţimi de oameni care merg în localitatea unde s-a născut Tito, Kumrovec. Acesta este poate unul dintre cele mai mari pelerinaje seculariste din fosta Iugoslavie. Trebuie să ştim că Tito ca lider comunist a fost ateu şi a instaurat un regin totalitar în Iugoslavia. Totuşi, aparatul de propagandă al fostei Iugoslavii a făcut din Tito un sfânt al comunismului şi acest lucru a dus la adevărate pelerinaje pe care mulţimite mari de oameni ajung să le facă la mormântul lui. Sunt la fel de bine mai mulţi oameni simpli care şi în zilele noastre când se ating de statuia lui Tito se ating ca şi de un lucru sfânt.[121]

Un alt caz de pelerinaj secularist avem de această dată din Indonesia unde a fost preşedite Soekarno. Acesta a fost un erou indonezian care a luptat pentru eliberarea Indoneziei şi în cele din urmă a reuşit să devină un fel de sfânt secularist indonezian. Fiindcă în timpul vieţii sale a fost extrem de activ politic şi a convins lumea că el luptă pentru poporul lui în jurul lui Soekarno s-a creat un fel de aiură a sfinţenţiei naţionale. Aşa se face că după moarea lui s-a ajuns la un adevărat cult postmortem al ui Soekarno şi mulţi indonezieni merg la mormântul lui ca la mormântul unui sfânt. Mai mult decât atât, sunt unii care se roagă la mormântul lui Soekarno asemenea cum creştinii ortodocşi se roagă la moaştele sfinţilor.[122]

---

121 Este foarte adevărat că există o modă a statuilor marilor lideri politici. La aceste statui uneori oamenii se adună ca la o fiinţă vie şi vin ca înt-run pelerinaj. Cultul personalităţii ajunge să se manifeste în mai multe situaţii ca un pelerinaj pe care oamenii simpli sau mai bine spus „pelerinii secularişti” ajung să îl facă pentru liderul lor. Liderul poate lua chiar chipul unui sfânt fiindcă acest lucru este ceea ce doreşte partidul aflat la conducere. Lumea politică este din nefericire o lume murdară în care se fac tot felul de lucruri care pot chiar să ne şocheze. Sunt lideri politici care ajung să fie promovaţi şi după moarte ca sfinţi şi eroi naţionali fiindcă acesta este interstul de stat. Trebuie să ştim însă că lumea politicii este o lume care trebuie să se rezume numai la această lume. Prin acesta îneţelegm că cei care promovează liderii politici şi dincolo de moarte nu fac decât un lucru ridicol. Este ridicol să ajungem să preaslăvim un lider politic şi după moarte. Acest lucru fiindcă liderul nu mai are nici o putere. Pentru a perperuta un fel de „mitologie seculară” după cum am spus aparatele de propagandă de stat ajung să facă din liderii politici sfinţi seculari la mormintele cărora trebuie să faceme pelerinaje. Este clar că acest lucru nu are nimic de a face cu spiritualitatea creştin ortodoxă.

122 După cum am spus pelerinajul la moşatele sfinţilor este un lucru cât se poate de firesc în creştimsul ortodox fiindcă sfântul este cel care poate să mijlocească la Dumnezeu pentru cei care îi cer ajutorul. Totuşi nu trebuie să confundăm un sfânt cu un lider politic. Acest lucru fiindcă exstă o diferenţă destul de mare dintre liderul politic şi sfinţi. Este bine să ştim prin urmare care este sensul şi care este folosul cultului sfinţilor şi de ce sfinţii merită pelerinajul nostru. Aceasta fiindcă sfinţii au făcut fapte care i-au făcut vrednici de sfinţenie. Nu există nici un sfânt care a ajuns sfânt la voia întâmplării. Prin urmare sfântul este o realitate pe care trebuie să o ştim şi să îl avem în vedere. Pelerinajul este un lucru pe care îl facem pentru

Este adevărat că liderii politici ajung să influenţeze prin deciziile lor lumea şi după moartea lor. Acest lucru nu înseamnă că un lider politic este automat un sfânt. Numai tiranii au ajuns să pozeze în sfinţi pentru masele largi de oameni. Dacă ne vom uita în istoria umanităţii vom vedea că există cu adevărat un fel de tendinţă a tiranilor de a fii cinstiţi ca sfinţii. Cultul personalităţii tiranilor este unul care a împrumutat foarte multe lucruri din cultul sfinţilor. Aceste fapte trebuie să le avem în vedere când vorbim de cultul personalităţii. Tiranii care impun cultul personalităţii sunt cei care susţin că poprul trebuie să facă adevărate pelerinaje la locul unde trăiesc ei. Aşa se face că se organizează mai multe manifestări în care mase largi de oameni ajung să meargă din toată ţara ca într-un pelerinaj. Iată prin urmare o realitate care este mai puţin percepută în zilele noastre. Tiranii se prezintă pe sine întotdeauna ca adevăraţi sfinţi pe care poporul trebuie să îi cintească şi mai mult decât atât trebuie să îi preamărească. Sunt multe astfel de cazuri şi dacă ne vom uita mai bine pe glob vom găsii şi în zilele noastre astfel de cazuri. Tirania este un fel de „cult al sfinţeniei colective” cu caracter naţionalist. Totul se rezumă la persoana tiranului care este vrednică de orice pelerinaj. Este clar că tiranul se pune pe sine în locul sfântului creştin ortodox. El este singurul care poate garanta pacea şi înţelegerea în stat. Aceste lucruri sunt prin urmare fapte care au loc în lumea nostră şi noi trebuie să tragem nişte învăţături din ele. După cum am putut vedea din rândurile de mai sus pelerinajul este un lucru care poate fi substituit. Acest lucru fiindcă în zilele noastre avem de a face nu numai cu un pelerinaj de natură religioasă ci la fel de bine cu un pelerinaj de natură secularistă. Pelerinajul secularist poate să varieze în funcţie de caz: el se poate grupa în jurul unui lide politic sau a unei vedete rock.[123]

În sens religios este adevărat că pelerinajul este o călătorie spre origini. Acest lucru fiindcă omul simte nevoia să fie în legătură cu originile sale. Sunt mulţi care ajung să se simtă că trăiasc în această viaţă fără să ştie de unde vin şi încotro se îndreaptă. Iată de ce pelerinajul poate să fie considerat o călătorie spre origini. Originea este un lucru pe care îl avem în noi dar de care la un moment dat este clar că putem să uităm. Sunt mulţi care îşi uită originile. Mai grav sunt mulţi care îşi uită de părinţii şi de familia lor. Este evident că prin pelerinaj omul într-un anume sens îşi caută originea sa sacră: pe Dumnezeu. Sunt mulţi care au sentimentul originii în zilele noastre şi mai mulţi care trăiesc cu sentimentul unei origini pierdute. Originea este un lucru care ne spune cu adevărat cine suntem şi la fel de bine în spre ce direcţie ajungem să ne îndreptăm. Prin origine înţelegem de unde provenit şi prin urmare care este destinaţia noastră ultimă. Pelerinajul este simbolul călătoriei spre origini pe care o facem fiindcă

---

Dumnezeu dar acest lucru poate să aibă şi unii intermediari care sunt evident sfinţii. Prin urmare liderul politic în nici un caz nu poate să aibă statura unui sfânt căruia să îi dedicăm pelerinaje. Totuşi după cum se poate vedea sunt şi cazuri în care unii lideri politici au ajuns să fie substituiţi după moarte cu sfinţii.

123 Mike King, *Secularism: hidden origins of disbelief* (James Clarke & Company, 2007).

dorim să ştim cine suntem cu adevărat. Sunt mulţi care din nefericire îşi neagă origine în zilele noastre fiindcă consideră că nu mai au nevoie de nici o origine. Gânditorul Rastko Zakic spunea că: „mereu revenim la origine pentru a ne asigura că am început bine.” Prin acest lucru înţelegem că originea este cea care la un anumit nivel defineşte sensul existenţei noastre. Original Dumnezeu ne-a dat la toţi o menire sau mai bine spus un scop pentru care să ne ducem viaţa noastră la îndeplinire. Această menire a noastră ajunge uneori să fie cât se poate de uitată sau după cum am spus renegată. Renegăm originea noastră fiindcă ajungem să ne schimbăm. În sine trebuie să ştim că nu este bine să ne renegăm originile fiindcă acest lucru este rău. Să avem în vedere că cel rău sau diavolul este cel care şi-a renegat originea lui. Dumnezeu a fost originea lui dar el e renegat-o sau mai bine spus cel rău şi-a respins propria lui origine. Aici avem de a face cu o mare absurditate, aceasta fiindcă cel care îşi neagă originea ajunge la un anumit nivel să îşi nege propăria fiinţă. Originea este cea care ne conferă sau ne dă fiinţa noastră. Este adevărat că această fiinţă se poate schimba dar original ea rămâne ceea ce a pornit să fie de la început. Nu trebuie să ne negăm originile chiar dacă la un numit moment în viaţă este ajung să fie inconveniente pentru noi.[124]

În consecinţă pentru a afla unde ne aflăm în prezent trebuie să ştim care este originea noastră. Călătoria spre origini este un lucru care îl facem pentru a ştii cine suntem cu adevărat. Este bine să ştim acest lucru fiindcă în toretul vieţii şi a evenimentelor pe care ajungem să le trăim în zilele noastre ajungem să fim cât se poate de departe de sensul final al existenţei noastre. Pentru acest lucru am spus că pelerinajul este o călătorie spre origini. Cu toţii avem origini de care este bine să fim conştienţi. Sunt mulţi care ajung să fie obsedaţi de propria lor origine. Acest lucru fiindcă ei nu doresc să se schimbe. Este adevărat că originea este una dar trebuie să avem în vedere că omul ajunge să devină sau mai bine spus se află într-uun  proces de

124 Un caz celebru de negare a originilor este cazul occidentului din zilele noastre. Occidentul la origini provine din orient. Acest lucru nu poate în nici un fel contestat. Totuşi, trebuie să ştim că sunt mai mulţi din occident care consideră că naştera occidentului din orient este un lucru fals. Mai bine zis orientul s-a născut din occident. Acest lucru este aşa fiindcă occidentul din zilele noastre îşi neagă originile şi consideră că el este pe primul loc. Realitatea este că occidentul a fost de la începuturi un lucru care a apărut din orient. Cu alte cuvinte orientul a făcut posibilă existenţa occidentului. Este clar că acest lucru este un fapt care este găsit cât se poate de inconveniet de occidentul din zilele noastre. Este bine să ştim prin urmare că occidentul este actual în trista situaţie de a îşi nega originile. Asistăm în prezent la o dispută de supremaţie dintre orient şi occident. Acest lucru fiindcă occidentul de azi doreşte să ia locul orientului. Pentru acest lucru în occident se duce o campanie de denigrare a orientului ce este considerat un lucru care nu mai are actualitate şi care evident că trebuie să fie devansat. Lupta pentru supremaţie dintre orient şi occident este veche dar ea are ca origini o negare a originilor. Occidentul de azi nu mai doreşte să ştie de originile sale. Este un lucru trist. Este adevărat că occidentul este unul care susţine că în prezent lucrurile au evoluat şi prin urmare ele nu mai pot să fie ca în trecut. Acesta este poate şi motivul pentru care autorul teoriei evoluţionsite Charles Darwin a trăit în occident şi a fost o occidental.

devenire. Devenirea este posibilă numai fiindcă avem o origine. Originea este un lucru care defineşte la un anumit nivel devenirea noastră. Aceste lucruri sunt prin urmare ceel care susţin şi menţin cine sunem în prezent. După cum am spus originea este cea care ne oferă fiinţa. Fiinţa este un lucru care îl primim la origini şi prin urmare avem menirea de a cultiva fiinţa. Facem acest lucru fiindcă deşi fiinţa are o origine ea nu înseamnă că se opreşte numai la origine. Devenirea fiinţei este un lucru care ţine de sensul existenţei noastre cotidiene. Este adevărat că în parcursul devenirii putem la un moment dat să uităm de originea noastră. Trebuie să fim atenţi cu originea noastră fiindcă după cum am spus ea ne spune cine suntem şi cine trebuie să devenim. Am spus că omul duce în această lume o existenţă sub auspiciile devenirii. Devenim din copii adulţi, din neînvăţaţi învăţaţi, din nepricepuţi pricepuţi sau din singuri în compania prietenilor. Iată cum acest proces al devenirii este unul care se face întotdeauna având în vedere originea şi ceea ce ţine de ea. Originea ajunge să ne definească. Pelerinajul este cel care ne spune că originea omului este în Dumnezeu. Prin urmare prin pelerinaj omul ajunge să anticipeze călătoria spre origini care nu este alta decât călătoria spre Dumnezeu.[125]

În sens religios la un anumit nivel sfârşitul omului este paradoxal identic cu începutul lui. Acest lucru fiindcă sfârşitul omului este un lucru care la fel ca începutul lui este Dumnezeu. Prin urmare este adevărat că Dumnezeu este concomintent începtul şi sfârşitul omului. Acest lucru este ceea ce l-a făcut pe Newville Gooddard să spune că: „sfârşiturile curg firesc spre origini.” Prin acest lucru înţelegem că originea este cea care ne oferă potenţial ceea ce trebuie să ajunge în cele din urmă în această lume. După cum am spus lumea din timpul nostru ajunge să fie cât se poate de contorsionată şi la fel de bine una care este extrem de plină de probleme. Aceste lucruri ajung să ne facă să fim pierduţi în această lume. Trebuie să fim conştienţi că nevoia de origini este una care la un anumit nivel se manifestă şi îăn subconştientul omului. Acest lucru fiindcă omul face mai multe lucruri pe care el ajunge să îşi dea seama că nu le înţelege. Aceasta fiindcă omul ajunge să considere că trebuie să trăiască numai în prezent. Omul care trăieşte numai în prezent uită de originile fiinţei lui care vin de la Dumnezeu. După cum am afrimat fiinţa noastră vine de la Dumnezeu şi ea trebuie să se întoarcă în spre Dumnezeu. Cu alte cuvinte fiinţa noastră este în această lume într-un pelerinaj. Acesta este probabil unul dintre principalele sensuri ale pelerinajului şi a tot ceea ce ţine de el. Pelerinajul este un fapt care anticipează întoarcerea noastră spre Dumnezeu şi viaţa cu Dumnezeu. Trebuie să ne raportăm la Dumnezeu şi la fel de bine să nu ne renegăm asemenea diavolului originea noastră. În zilele noastre sunt mulţi care nu mai consideră că originea lor vine de la Dumnezeu. Tudor Arghezi spunea că: „faptele mari pot avea origini infime.” Prin acest lucru înţelegem că uneori nu trebuie să căutăm prea mult în trecutul nostru pentru a realiza lucruri cu adevărat importante. Trebuie să ne dedicăm lui Dumnezeu chiar dacă Dumnezeu este nevăzut.[126]

---

125 Constatin Noica, *Devenirea întru fiinţă* (Bucureşti, 1998).

Să nu fie prin urmare pocăinţa în îndoarcere spre origini? Acest lucru fiindcă pocăinţa este întotdeauna o reîntoacere. Ne reîntoarcem prin pocăinţă la un stadiu în care am existat mai înainte. Iată de ce trebuie să fim cât se poate de convinşi că fără doar şi poate pocăinţa este un drum spre origini şi spre locul unde am fost mai întât în această viaţă pocăinţa este un lucru posibil şi trebuie astfel să ne pocăin în fiecare moment. Prin urmare pocăinţa este un lucru de care trebuie să ţinem cont şi pe care trebuie să îl avem în vedere. A face pocăinţă este un lucru care ne duce în cele din urmă la drumul virtuţii pe care l-am abandonat. Pocăinţa este o realitate de care trebuie să ţinem cont şi pe care trebuie să înţelegem aşa cum este ea. Ne pocăim şi acest lucru ne face să fim cât se poate de conştienţi că virtutea este adevăratul drum al vieţii omului. Acest lucru nu este un adevăr teoretic ci mai mult unul practic. Pocăinţa nu se teoretizează ci mai mult se trăieşte. Cei care ajung să se pocăiască de faptele lor vor ajunge în cele din urmă să fie cât se poate de mulţumitori lui Dumnezeu că le-a oferit o a doua şansă. Este clar că această şansă este şansa de a vieţui cu Dumnezeu şi a fi în comuniune cu El. Iată prin urmare că pocăinţa nu este numai o nostalgie a originilor ci la fel de bine şi o conştientizare a realităţii ultime: Dumnezeu. Despre faptul că în această lume omul se află într-o stare de nostagie după origini ne-o spune şi pilda fiului risipitor. Fiul risipitor a fost o persoană care a tins după moriginile sale. El era fericit în casa tatălui său dar la un moment dat a voit mai mult. Aşa se face că şi-a luat partea de avere şi a plecat între străini. Iată prin urmare un lucru de care trebuie să ştim că este o paradigmă sau mai bine zis un arhetip al plerinajului. Fiul cel rispitor pleacă de acasă şi ajunge într-o ţară străină unde îşi risipeşte toate averile şi ajunge să fie în nevoie. Ajunge să îşi dorească harana porcilor şi nici pe acea nu o avea. În cele din urmă „îşi vine în sine” şi decide să în reîntoarcă la tatăl său. Tătăl îl părimeşte. În această parabolă Iisus a vorbit de fiecare dintre noi. La origini cu toţii am plecat de la Dumnezeu Tatăl care ne-a născut în această lume. Trăind în această lume ajungem uneori să uităm de Dumnezeu Tatăl. Ne aducem aminte de Dumnezeu Tatăl şi atunci

---

126 Prin urmare tot ceea ce există în lumea noastră îşi are originea în Dumnezeu şi de acest lucru este bine să fim convinşi. Dumnezeu este asemenea tot ceea ce poate fi mai bun şi mai frumos pentru noi fiindcă El este Cel care ajunge să ne facă să fim cât se poate de împliniţi şi de fericiţi. Sunt mulţi care odată ce au uitat de originea lor ajung să se bucure atunci când o descoperă. Originea este un lucru de care trebuie să ţinem cont. Este aşa fiindcă după cum am spus nu putem să trecem cu vederea începutul nostru. Se poate întâmpla ca la origine sau mai bine spus la naşterea noastră Dumnezeu să aibă un plan cu noi pentru ca mai apoi acest plan să se schimbe. Acest lucru nu fiindcă Dumnezeu îşi schimbă planurile ci mai mult fiindcă noi ajunge să nu mai fim în acord cu noi înşine. Sunt mulţi care trebuie să ştim că trăiesc cu o „nostalgie a originilor” această nostalgnie a originilor este un lucru care provine de la faptul că pmul ajunge să se simtă străin în această lume fiindcă nu mai ştiu unde să pornească. Nostalgia originilor este un lucru care este bun numai dacă ne duce în spre Dumnezeu. Este adevărat că nostalgia după origini este un lucru care poate săî ducă şi la pocăinţă. Sunt mai mulţi care apucă pe calea păcatului pentru ca la un moment dat să se trezească în mizeria patimilor. Atunci ei se reîntorc spre originea lor care este Dumnezeu şi se pocăiesc.

decidem să facem un pelerinaj către el. Ţine de noi dacă dorim să facem viaţa noastră un pelerinaj spre Dumnezeu sau o călătorie care să ne ducă departe de Dumnezeu.[127]

Se spune că era un băiat pe nume Ioan care era bolnav, destul de bolnav că doctorii nu i-au mai dat mult timp de trăit. Ioan era trist şi nu mai ştia ce să facă. Stătea internat într-un spital până când un claun a venit pe  acolo să îi înveselească pe copii.

- Ce faci micuţule? De ce eşti trist?

- Sunt trist fiindcă sunt bolnav şi nu mai am mult de trăit.

- Dar tu nu ai auzit?

- Ce să aud?

- Că toţi copii bolnavi merg în rai.

- Am auzit de rai dar nu am ştiut că copii bolnavi merg acolo.

- Merg acolo dar cu o singură condiţie.

- Ce condiţie?

- Să umple această pungă.

- Să o umple cu ce?

- Cu mai multe bilete pe care să scrie ce fapte bune au făcut.

- Poţi să îmi dai punga?

- Da. Când faci o faptă bună scrie-o pe o hârtie şi pune-o în pungă.

- Aşa am să fac.

Ioan s-a gândit ce să facă să umple punga cu bileţele. A aşteptat-o pe mama lui şi când a venit mama lui a vorbit frumos cu ea că mama lui a zâmbit. Seara Ioan a scrie pe bilet: azi mama a zâmbit. A doua zi Ioan a umblat prin spital pe la copii ca şi el şi a început să povestească cu ei şi să îi bine dispună. Din copilul deprimat şi trist s-a schimbat într-unul plin de viaţă şi de vervă. Aşa se face că mai bine de 20 de copii din spital s-au simţit bine de compania lui. În următoarea zi a mers şi a stat de vorbă cu bătrânii din spital care erau şi ei singuri. I-a bine dispus şi pe aceştia. În următoarea zi

127 Mircea Eliade, *Nostaglia originilor: istorie şi semnificaţie în religie* (Bucureşti, 2013, reediatre).

s-a dus şi a vorbit cu surorile medicale şi ci doctorii din spital şi i-a bine dispus şi pe aceştia. Aşa au trecut mai multe zile că Ioan se întreba ce fapte bune să mai facă. Tot în acel moment a venit doctorul să facă analizele. După ce a făcut analizele doctorul a constat că Ioan se vindecase. Mişcarea şi concentrarea pe care le-a depus pentru a face fapte bune au fost cele care în cele din urmă i-au adus vindecarea. Părinţii lui au venit şi l-au scos din spital şi el trăieşte şi azi fericit şi cu părinţii lui.[128]

În lumea noastră este adevărat că există o antiteză dintre frumos şi urât. Ce legătură are acest lucru cu pelerinajul? Există o legătură a pelerinajului cu frumosul fiindcă frumosul este un lucru care ne face să ne aducem aminte de origini. De ce este acest lucru aşa? Acest lucru este aşa fiindcă Dumnezeu este frumos şi mai mult Dumnezeu este frumuseţea personificată. Avansând în torentul de evenimente şi de întâmplări în această lume se ajunge ca omul să nu mai trăiască în prezenţa frumosului. Trebuie să spunem că viaţa noastră este invadată de urât: de la moştiri care îi vedem la cinema şi la televiziune, la picturile urâte ale modernităţii este foarte adevărat că lumea de zi este o lume în care urâtul îşi face simţită prezenţa. Prin urmare este bine să ştim că pelerinajul este că călătorie în care ajungem să descoperim cum este frumosul în forma lui originală. Sunt mai mulţi care se întrebă care sunt originile frumuseţii în lumea noastră şi de unde provine ea. Frumuseţea este una care le origini are o natură spirituală. Acest lucru fiindcă Dumnezeu este spirit. Prin urmare pentru cei care vor să ştie care este originea frumuseţii vor descoperii că frumuseţea este fără doar şi poate un lucru care provie din lumea sprituală lumea materială este mai mult o refecţie a lumii spierituale care este mult mai profundă decât lumea materială. Trebuie să ştim acest lucru în zilele noastre când sunt mulţi atrişti care nu doresc să facă acest pelerinaj spre originile frumuseţii. Originile frumuseţii le vom găsii fără doar şi poate în Dumnezeu fiindcă Dumnezeu este Cel care este înseşi frumuseţea. Trebuie să ştim că pe măsură ce ajungem să Îl trăim pe Dumnezeu în aceiaşi măsură sufletele noastre devin mai frumoase fiindcă ele ajunge să se unească cu originea lor. Originea lui

128 Sunt mulţi care sunt în zilele noastre în căutare de origine fiindcă se consideră că un om trebuie să aibă „o origine sănătoasă.” O origine sănătoasă înseamnă că un copil provine dintr-o familie bună. Trebuie să fim atenţi cu viaţa noastră mai ales ca părinţi fiindcă ea ajunge să definească la un anumit nivel viaţa copiilor noştrii. Părinţi din zilele noastre trebuie să se îngrijească să le ofere copiilor o origine bună. Acest lucru fiindcă la naştere copilul nu are nimic decât originea lui care vine de la Dumnezeu. Trebuie în acet sens să îi orientăm pe copii spre Dumnezeu şi evident că acest lucru îl facem luându-i pe copii în pelerinaje. Copilul este definit de la un anumit nivel de părintele pe care îl are. Acest lucru fiindcă părintele este cel care trebuie să se îngrijească de educaţia copilului. Este bine să ştim prin urmare care este sensul şi viaţa copilului. Copilul la un anumit nivel v-a simţii să ştie care este originea lui. Este trist că în zilele noastre prin şcoli însă se mai predă teroria evoluţionistă care susţine că omul se trage din maimuţă. Copii devin extrem de confuzi în ceea ce priveşte originea lor fiindcă aud două teorii: una că vin din maimuţă şi alta că vin de la Dumnezeu. Acest lucru este bine să fie ştiut de cei care sunt părinţi. Părinţii sunt la un numit nivel originea pământească a copilului şi Dumnezeu este originea cerească a copilului. În cele din urmă acest lucru înseamnă că copilul are o origine dublă ci numai că în el se intesectează două planuri de existenţă.

frumosului nu poate să fie una care există prin sine ci este una creată şi ţine de lumea de dincolo, de locul unde trăieşte Dumnezeu.[129]

Fără să facem nici un joc de cuvinte este adevărat că între origine şi originalitate se află o legătură strânsă. Antoni Gaudi spunea că: „originalitatea înseamnă întoarcerea la origini.” Este adevărat că orice om este original în sensul că orice om are o origine. Însă originalitatea se mai leagă şi de reuşita omului ca persoană. Acest lucru fiindcă atunci când spunem: „acest om este original” nu ne referim la faptul că omul în sine are o origine ci mai mult dorim să evidenţiem că omul este fără doar şi poate o persoană reuşită. Sunt mulţi care se află în cautarea originalităţii dar sunt puţini cei care îşi dau seama că originalitatea lor se leagă de originile lor. Originea este după cum am spus un lucru pe care şi pelerinul conştient sau inconştinet în caută. Cu toţii dorim să fim conştienţi de originile noastre dar nu suntem conştienţi că atunci când facem acest lucru devenim originali. Devenim originali fiidncă într-un anume fel am ajuns să fim persoane care se află în căutarea lui Dumnezeu. Căutarea lui Dumnezeu este un lucru original şi sunt din nefericire din ce în ce mai puţini cei care o practică. Omul de azi este un om care fiindcă are multe pe cap consideră că fără doar şi poate căutarea lui Dumnezeu este încă o grijă pe cap. Căutarea lui Dumnezeu nu este o grijă ci este mai mult decât toate ceea ce de fineşte înseşi fiinţa noastră. Acest lucru este aşa fiindcă fără de Dumnezeu nu putem să fiinţăm ca persoane. Este bine să ştim că datorăm fiinţa noastră lui Dumnezeu. Facerea ne spune că la început Dumnezeu a creat lumea din nimic. Prin urmare fiinţa nu exista. Dumnezeu a dorit să existe fiinţă şi prin urmare de decis să creeze lumea şi pe om. Iată prin urmare că originea omului nu este nimicul care este inexistenţă şi nefiinţă ci este Dumnezeu. A spune că omul provine din nimic cum susţin unele filosofii luciferice ale lumii noastre este fără doar şi poate o mare greşeală.[130]

Este adevărat că pelerinajul este un lucru care implică cu sine căutarea originilor care sunt la Dumnezeu dar după cum am spus mai sus acest lucru implică cu sine şi renunţare. Pelerinajul implică să renunţăm la tot ceea ce ne ţine departe de Dumnezeui

---

129 Andrei Andrecuţ, *Astăzi mai putem trăi frumos? Pledoarie pentru o viaţă morală curată* (Editura Renaşterea: Cluj Napoca, 2012).

130 După cum am spus sunt mulţi care susţin că pelerinajul în sine este un lucru care nu poate să existe decât în lumea fizică. Cee ace trebuie să ştim este că există un pelerinaj spirtual sau mai bine spus un pelerinaj al sufletului. Iată ce spunea în acest sens Abraham Joshua Heschel: „credinţa nu este legătura pe care o facem cu o mănăstire ci un pelerinaj nesfârşit al inimii.” Prin urmare este adevărat că există un pelerinaj al inimii sau mai bine zis al sufletului. Acest pelerinaj este un fapt care ne duce în spre împlinirea sufletului nostru. Sufletul nostru este un lucru de care avem nevoie şi pe care trebuie să îl ţinem aproape de Dumnezeu. Cînd mergem la o mănăstire putem să fim cu trupul acolo dar cu sufletul să fim foarte departe de mănăstirea pe care o vizităm. Acest lucru ne spune că trebuie să ştim să ducem sufletul către Dumnezeu. Trebuie în acest sens să ne educăm sufletul care şi el la fel ca trupul nostru îşi caută originile. În acest sens este foarte adevărat că credinţa este un pelerinaj al sufletului. Sufletul nostru poate să se apropie de Dumnezeu dar la fel de bine prin gânduri şi faptele rele el se depărtează de Dumnezeu. Trebuie să fim cât se poate de conştienţi că sufletul nostru nu îşi va găsii fericirea decât în Dumnezeu pe care Îl doreşte mai mult decât orice. Această experienţă a căutării şi a găsirii lui Dumnezeu fiecare dintre noi o trăieşte privat şi în funcţie de propria lui personalitate.

fiindcă acest lucru este ceea ce poate fi cel mai nociv pentru noi. Trebuie să ne ancorăm în Dumnezeu cu alte cuvinte şi să gravităm în jurul Lui. În acest sens Michael Meade spunea: „un adevărat pelerinaj înseamnă a renunţa la lucrurile de care omul se ţine cel mai mult. În a căuta ceea ce doreşte sufletul, devenim pelerini care nu avem o altă casă decât calea pe care ne face să o urmăm sufletul.” Iată prin urmare că trebuie să acordăm prioritate sufletului în această viaţă contrar la mai multe filosofii care susţin inversul. Sufletul nostru este cel care în cele din urmă ajunge să stabilească de unde trebuie să pornim şi unde trebuie să ne oprim în pelerinajul nostru spre Dumnezeu. În consecinţă este adevărat că prin pelerinaj suntem chemaţi să renunţăm la unele lucruri dar acest fapt nu înseamnă că renunţarea la lucrurile care ne ţine departe de Dumnezeu este una dramatică. Acest lucru fiindcă nu există nimic dramatic în viaţa cu Dumnezeu. Cei care văd pelerinajul spre Dumnezeu ca un lucru dramatic fac acest lucru fiindcă nu îşi dau seama de adevărata ierarhie de valori a lumii în care trăim. Realitatea este că trăim într-o lume în care ierarhia de valori este nu numai încălcată ci la fel de bine este descosidierată. Vedem cum oameni răi ajung să fie lăudaţi şi oameni buni ajung să fie condamnaţi şi la fel de bine blamaţi. Pelerinajul este în acest sens o ieşire din ierarhie de valori distorsionată a acestei lumi şi o revenire la normal şi la firesc. Trebuie să ştim că pelerinajul nu susţine în nici un fel anarhia şi lipsa ierarhiei de valori. Avem nevoie să ştim care sunt adevăratele valori de ceea ce este non-valoarea. Acest lucru fiindcă valoarea este ceea ce trebuie să ne definească. Pelerinajul este o călătorie nu numai trupească pe care o facem cu picioarele ci la fel de bine o călătorie pe care o facem şi cu sufletul. Acest lucru fiindcă este bine să ştim că şi sufletul nostru participă atunci când facem un pelerinaj. Trebuie să ne dăm seama nu numai de ceea ce simte trupul nostru ci la fel de bine şi de ceea ce simte sufletul nostru într-un pelerinaj. Aceste lucururi sunt cele care ajung să definească pelerinajul drept o călătorie în spre originea noastră ultimă care este Dumnezeu.[131]

## CONCLUZII

Cartea acesta este o carte care şi-a propus să demosntreze faptul că pelerinajul este o problemă serioasă. În zilele noastre sunt din ce în ce mai puţini cei care iau pelerinajul în serios fiindcă ei se gândescă la faptul că nu trebuie să luăm pelerinajul în ca un lucru important. La fel cum o mănăstire este un lucru serios la fel de bine şi plerinajul este un lucru serios. În această viaţă se poate întâmpla să fim în poziţia de pelerini acest lucru indiferent dacă o să căutăm sau nu o asemenea poziţie. Ceea ce trebuie să ştim este că plerinajul este un lucru care este pe placul lui Dumnezeu. Acest fapt fiindcă călugării sunt oamenii lui Dumnezeu sau mai bine zis oameni care şi-au dedicat viaţa slujirii lui Dumnezeu. Este frumos ceea ce fac călugării şi la fel de bine prin pelerinaj şi noi ajungem să trăim puţin ca şi călugării. Trebuie să vedem pelerinajul ca o faptă bună pe care o facem pentru Dumnezeu. Acest lucru fiindcă în ziua judecăţii noastre în faţa tronului lui Dumnezeu se va lua în calcul şi faptul dacă am făcut pelerinaje sau nu. Este în intenţia cărţii să demonstreze contrar la mai multe opinii contemporane că pelerinajul este un fapt ascetic sau mai bine zis că el ţine de asceza creştin ortodoxă. Creştinul ortodox este chemată să ducă o viaţă ascetică pentru a nu cădea victimă

131 Monica Fermo, *Talita kumi: înviind pe drumul Damascului* (Editura Lumen, 2008).

diavolilor care îl pot înrobii în patimi cu totul. Prin urmare în concepţia creştin ortodoxă peleriajul poate şi el la fel de bine să contribuie la mântuirea omului.[132]

Ca atare în această carte nu ne-am propus să facem reclamă pelerinajului creştin ortodox ci mai mult să accentuăm faptul că atunci când omul doreşte să facă o faptă bună sau mai bine zis o faptă pe placul lui Dumnezeu pelerinajul este fără doar şi poate una dintre aceste fapte. Pelerinajul după cum am spus este un lucru cât se poate de profund care are cu sine ample implicaţii sufleteşti. Pe unele am dorim să le cuprindem în paginile acestei cărţi. De-a lungul timpului pelerinajul a ocupat mintea la mai mulţi teologi creştin ortodocşi dar dacă ne vom uita în literatură vom vedea că sunt puţine cărţi care tratează problema pelerinajului. Acest lucru fiindcă în zilele noastre omul are cu totul alte priorităţi decât mănăstirile creştin ortodox. Este trist dar adevărat că sunt multe mănsătiri frumoase cu călugări duhovniceşti care sunt uitate şi cărora foarte rar le este călcat pragul. Iată de ce spunem că pelerinajul este un lucru ce nu interesează prea mult pe omul secolului al XXI-lea. Am ştiut că atunci când am scris această carte autorul şi-a asumat mai multe „riscuri." Aceste riscuri se leagă de faptul că este greu să popularizezi pelerinajul creştin ortodox în zilele noastre când preocupările omului nu prea intră în sfera religioasă. Cei care ajung să facă pelerinaje în zilele noastre fie în Palestina sau pe la Muntele Athos sunt de multe ori mânaţi de curiozitate şi nu de scopuri duhovniceşti. Am vorbit prin urmare în rândurile acestei cărţi că este adevărat faptul că pelerinajul poate să fie făcut în termeni creştin ortodocşi în Palestina sau în Muntele Athos. Iată de ce este bine să ştim că pelerinajul poate să includă şi destinaţii care sunt departe de noi şi pentru care trebuie să facem mai multe pregătiri. Aceste pregătiri sunt ceea ce înseamnă „ascetica pelerinajului." Când mergem într-un pelerinaj trebuie să ştim că mai mult mergem să ne nevoim şi prin urmare nu mergem să ne distrăm. Este clar că pentru mentalitatea lumii din zilele noastre pelerinajul nu are cum să fie un lucru prea popular fiindcă trăim timpuri în care omul fuge după distraţie sub toate formele.[133]

În aceste rânduri am insistat mai mult asupra caracterului de asceză a pelerinajului care este un lucru ce trebuie să ne folosească sufleteşte şi nu numai trupeşte. În acest sens am insitat că viaţa omului nu este alcătuită numai din trup ci la

132 Prin urmare trebuie să fim siguri că nu facem pelerinaje doar de dragul de a ieşii în natură fiindcă acest lucru este şi ceea ce face un turist ci mai mult ajungem să facem pelerinaje fiindcă dorim să ne mântuim în termeni teologici am putea să ne exprimăm ca „pelerinajul este o faptă soteriologică" adică se face cu scopul câştigării mântuirii. După cum am spus pelerinajul trebuie să ne definească la un anumit nivel şi viaţa duhovnicească ce trebuie să fie ancorată în viaţa duhovnicească. Viaţa duhovnicească ajunge să se îmbunătăţească prin pelerinajele pe care le facem. Prin urmare în pelerinaj ajungem să ne deschidem în spre lumea spirituală sau mai bine zis în spre viaţa în duh. Acesta este un stadiu superior de existenţă la care foarte puţini ajung. Aşa se face că pelerinajul este şi o călătorie pentru a ne întâlnii cu călugări experimentaţi după cum am vorbit pe larg în rândurile de mai sus. Este clar că pelerinajul nu este un lucru obligatoriu dar pentru un laic este bine să se ştie că el ajută mult în drumul mântuirii. Acest lucru fiindcă laicul care călătoreşte în spre o mănăstire ajunge la un anumit nivel să se nevoiască. Este evident că el face această nevoinţă din iubire de Dumnezeu. Prin urmare motivaţia pelerinului este Dumnezeu şi nu poate să fie o motivaţie mai nobilă decât aceasta.

133 Stanley Walker, *The night club era* (Johns Hopkins University Press, 1999).

fel de bine şi din suflet. Trebuie să avem de grijă şi de suflet. Cu alte cuvinte viaţa sănătoasă este viaţa în care ajungem să facem un echilibru sau mai bine zis o balanţă dintre trup şi suflet. Este bine să ştim care este sensul vieţii duhovniceşti şi în ce forme se manifestă ea. Viaţa duhovnicească este un lucru care poate să se îmbunătăţească prin pelerinaje. Acest lucru fiindcă omul ajunge să vadă lucrurile pe un plan superior ala existenţei, un plan care îl face să vadă viaţa mult mai bine şi mult mai profund. Iată ce spunea în acest sens Elizabeth von Arnim: „mi-au plăcut întotdeauna pelerinajele şi dacă aş fi trăit în Evul Mediu mi-aş fi petrectut mai tot timpul în drum spre Roma. Pelerinii, lăsând toate grijile lor acasă, neliniştile bogăţiilor sau a datoriilor lor, soţia îngrijorată sau copii nelinişţiţi, au luat cu ei numai păcatele lor şi întorcându-se înapoi la obligaţiile lor, au pornit numai cu grija păcatelor lor şi probabil plini de veselie." Iată prin urmare că pelerinajul este o reducere la esenţial a vieţii omului. Am insistat în această carte prin urmare că pelerinajul este un lucru care îl reduce pe pelerin la două lucruri fundamentale pe care în lumea din jurul lui nu le poate găsii: 1. la simplitate şi 2 la esenţial. Avem nevoie şi de simplitate şi de nevoia de a ne reduce la esenţial. Acest lucru fiindcă în lumea din jurul nostru grijile şi îndoielile ajung să ne complice existenţa. Este prin urmare adevărat că pentru unii existenţa şi viaţa de zi cu zi este una cât se poate de complicată şi la fel de bine confuză. Acest lucru se poate vedea din faptul că sunt extrem de multe alegeri pe care omul ajunge să le facă pe care mai apoi le regretă.[134]

Sunt mulţi care sunt de părere că nu merită să facă pelerinaje fiindcă distaneţele sunt prea mari. Unele mănăstiri sunt chiar departe de orice habitat uman. Acest lucru face ca să fin puţini cei care să ajungă să le viziteze. În cele din urmă nu sunt călugării din mănăstiri oamnei ca şi noi? Este adevărat că ei sunt oameni ca şi noi dar ei au ales o cale pe care marea majoritate dintre noi nu am putea să o alegem: ei au ales să părească toate pentru a se dedica în întregime lui Dumnezeu. Acesta este unul dintre motivele pentru care pelerinajul trebuie să fie un lucru care să ne facă să înşelegem că cu cât distanţa pe care o străbatem este mai mare cu atât şi folosul ascetic pe care îl dobândim este mai mare. Ernest Kurtz spunea că: „o călătorie devine un pelerinaj în timp ce descoperim, zi după zi, că distanţa străbătută este mai puţin importantă decât experienţa câştigată." Fără doar şi poate că pelerinajul este o experienţă pozitivă. Dacă mai mulţi oamenii din lumea noastră s-ar angaja serios în pelerinaje lumea noastră s-au

---

134 Nevoia de esenţial este un lucru care se resimte din ce în ce mai des în lumea noastră. Ajungem să trăim înt-ro viaţă problemarizată de tot felul de griji şi de probleme care dacă stăm să analizăm mai mult nu au nici un fel de legătură cu Dumnezeu. Iată de ce am vorbit în această carte că pelerinajul autetic este o reducere a omului la legătura lui cu Dumezeu. Sunt şi unii care nu văd nici un sens în pelerinaj şi pentru aceasta numărul celor care caută mănăstirile creştin ortodoxe este destul de redus. Viaţa noastră este una care nu este chemată să se complice ci mai mult să rămână în limitele esenţialului. Când omul trăieşte viaţa reducă la esenţial fără doar şi poate să el ajunge să fie fericit. În acest sens epelrinajul este o cale spre fericire. Este vorba de o fericire pe care o simte sufletul nostru. Cu fiecare peleriaj sunt creştini ortodocşi care se simt mult mai fericiţi fiindcă ei ştiu în inimile lor că au făcut un lucru pentru Dumnezeu. Cum să nu te simţi fericit atunci când ai făcut un lucru pentru Dumnezeu? Nu poate să fie o fericire mai mare să ştii că poţi să faci ceva pentru Dumnezeu. Acest lucru este ceea ce face din pelerinaj un lucur benefic pentru noi. La fel de bine este bine să facem pelerinaje atâta timp cât suntem tineri fiindcă la bătrâneţe nu vom mai putea să ne avântăm în cine ştie ce mănăstiri. Prin urmare tinereţea este un timp pe care îl putem dedica pelerinajelor.

îmbunătăţii văzând cu ochii. Realitatea este că sunt puţini dintre cei din lume care acordă atenţie pelerinajelor. Până la urmă ei au de crescut copii, au de întreţinut o familie, au să se îngrijescă de seviciu. Iată că se adună mai multe motive care fac pelerinajul o experienţă imposibilă. Este este pelerinajul un lucru imposibil? Cei care au făcut pelerinaje ne spun că nu. Acest lucru fiindcă pelerinajul în cele din urmă ne ajută. El ne desprinde de lumea în care trăim pentru a putea să judecăm lucrurile obiectiv. După cum am văzut în rândurile de mai sus mai mulţi dintre cei care au mers în pelerinaj s-au simţit mult mai bine după ce s-au întors. Au simţit că vitalitatea revine din nou în ei, că viaţa este mai frumoasă, că se merită să o trăieşti şi enumerarea ar putea continua. Sunt foarte puţini cei care au avut experienţe negative sau nefaste în ceea e prveşte pelerinajul. Pelerinajul este un lucru care ne face ajungem să ne eliberăm de multe griji pe care le purtăm în inimile şi sufletele noastre. Am insistat mai mult în rândurile acestei cărţi asupra lor şi prin urmare sperăm că această temă să fie clarificată. Pelerinajul este o experienţă care poate la fel de bine să ne încarce de pozitivitate. Acest lucru fiindcă de multe ori în jurul călugărilor se poate vedea viaţa şi grijile ei cu alţi ochii. Realitatea este că lumea de azi are nevoie de pozitivitate. Trebuie să fim pozitivi nu numai cu noi înşine ci la fel de bine şi cu persoanele din jurul nostru. În viaţa de zi cu zi ajungem de prea multe ori să ne încărcăm de tot ceea ce este negativ. În acest sens pelerinajul este o cură de negativitate.[135]

Ceea ce putem vedea în viaţa noastră este faptul că omul ajunge să cadă în rutină. Acest lucru fiindcă după cum am vorbit mai larg în rândurile acestei cărţi, viaţa de zi cu zi poate să devină o rutină. Facem aceleaşi lucruri zilinic, săptămânal, lunar şi uneori anual. Acest lucru în cele din urmă ajunge să ne facă să pierdem plăcerea de a trăi. Sunt multe cazuri în care rutina de zi cu zi poate să ducă la gânduri de sinucidere. Ce este de făcut atunci? Un pelerinaj poate să schimbe această rutină de zi cu zi. Nu numai că este voba de un alt mediu dar în acelaşi timp este vorba şi de o trăire pe care omul o îndreaptă spre Dumnezeu. Iată ce ne spunea în acest sens Tori Amos: „există mai multe modalităţi de a stimula faptul de a devenii prolific şi una dintre aceste modalităţi este de a face pelerinaje şi de a fi deschişi la a asculta pe alţii, mai bine de a sparge rutina." Este adevărat că unii au nevoie de rutină fiindcă doresc să se stabilizeze pentru persoane însă trebuie să ştim că viaţa nu este în cele din urmă o rutină infinită. Avem nevoie şi de un alt mod de a vedea lucrurile. Avem nevoie să ne întâlnim cu persoane care au cu totul alte idealuri decât noi. În timp ce eventual idealul nostru este familia vom vedea că idealul călugărilor este mănăstirea. Acest lucru ne spune că trăim într-o lume în care există diverisitate şi această diversitate trebuie să fie încurajată şi nu descurajată. Am insitat în aceste rânduri că viaţa omului poate să devină om monotonie. Sunt mai multe spirite care sunt dornice să încerce un lucru nou, o altă experienţă. Este adevărat că în unele situaţii acest lucru poate să fie un pelerinaj. În evul mediu există obiceiul ca odată în viaţă mai orice creştin să facă un pelerinaj pe la locurile sfinte din Palestina. Dacă ne vom uita în istoria medievală vom vedea că medievalii erau mult mai ancoraţi în pelerinaje decât suntem noi. Acest lucru este adevărat şi fiindcă evlavia era mai mare în evul mediu.[136]

Am afirmat în rândurile de mai sus că viaţa noastră în sine este un mare pelerinaj. Este un pelerinaj pe care îl face de la naştere la moarte cu scopul ca la moarte să ne întâlnim cu Dumnezeu. Afirmaţia de mai sus vine să ne spună că există o dimensiune mistică sau mai bine zis spirtuală a pelerinajului. Este aşa fiindcă pelerinanul este o

---

135 Robert Rowland Smith, *Mic dejun cu Socrate. Mari filosofi explicându-ne viaţa de zi cu zi* (Editura Litera, 2013).

călătorie spirituală. El nu are ca scop nimic secularist, nimic lumesc, nimic trupesc în cele din urmă. Aşa se face că în cele din urmă pelerinajul este o prefigurare a drumului pe care îl face creştinul ortodox de pe pământ la cer. Trebuie să fim conştienţi de acest lucru în zilele noastre când sunt din ce în ce mai puţini cei care consideră pelerianjul un lucru serios. Aşa se face că sunt mulţi care obiectează că nu se merită să faci peleriaj la cine ştie ce mănăstire care nu este nici un fel de faimă. Adevărul este că valoarea mănăstirii ţine de multe ori de semnificaţia pe care i-o acordă pelerinul. Iată ce spune în acest sens Phil Cousineau: „sunt convins să pelerinajul este un ritual de reînnoire a spiritului bone fide. Dar la fel de bine cred în pelerinaj ca într-o metaforă puternică pentru orice călătorie care contează profund călătorului. Cu o ascuţire a concentrării, pregărire atentă, atenţie faţă de poteca sau drumul de sub pricioarele noastre şi cu respect faţă de destinaţia pe care o avem înainte, este posibil să transformăm chiar şi cea mai obişnuită călătorie într-o călătorie sacră, într-un pelerinaj.” Aceste afrimaţii vin să ne confirme că chiar dacă nu mergem într-o mănăstire cunoscută sau unde sunt călugări îmbunătăţiţi fără doar şi poate vom ajunge să fim cât se poate de folosiţi de pelerinajul nostru,. Este ala fiindcă după cum am arătat mai sus pelerinajul este o călătorie a credinţei. Avem nevoie de cât mai multe călătorii ale credinţei fiindcă acestea sunt cele care contribuie la mântuirea noastră. Prin urmare nu numai călugării sunt cei care pot face un pelerinaj reuşit ci la fel de bine şi dispoziţia noastră sufletească şi spirituală. Dacă mergem în pelerinaj numai pentru a ne afla în treabă este evident că nu vom avea nici un folos de pe urma pelerinajului. Despre un călugăr evalvios se spune că mai multă vreme a fost în căutarea unui bun duhovinc. A tot căutat şi a tot căutat un duhovnic şi a fost pe la cei mai renumiţi duhovnici. În cele din urmă a desocperit că dacă el se roagă cu adevărat pentru duhovicul lui şi un duhovnic mai puţin renumit poate să fie unul bun. Căutăm cu toţii experienţe sufleteşti inedite şi aşteptăm ca atunci când mergem într-o mănăstire totul să fie extraordinar. Dacă nu este aşa încetăm să mai facem pelerinaje. Am vorbit aici în aceaastă carte că pelerinajul nu este un lucru senzaţional care sare în ochi ci că el se face în smerenie. Au fost şi cazuri de unele persoane care atunci când au făcut pelerinaje au chemat şi televiziunile cu ei pentru a demonstra şi altora ce lucru senzaţional fac ei. Acest gen de pelerinaje evident că nu este recomdant de Biserica Creştin Ortodoxă.[137]

---

136 Trebuie să afirmăm că fără de nici o îndoailă pelerinajul este o manifestare a evlaviei. Când omul are evlavie faţă de sfinţi el doreşte să facă un lucru mult mai mult decât a participa la viaţa unei parohii de oraş sau de sat. Aşa se face că în cele din urmă pelerinajul este o modalitate de exprimare a evalviei. Avem evlavie la Dumnezeu şi ca şi consecinţă facem pelerinaje. Evlavia este un lucru care acolo unde nu există evident că se poate cultiva. Una dintre modalităţile de a cultiva evlavia este fără de nici o îndoială pelerinajul. Pelerinajul prin urmare trebuie să fie un lucru de care să ţinem cont atunci când avem puţină evlavie. Acest fapt este aşa fiindcă mergând într-o mănăstire cu tradiţie la fel de bine s-ar putea să deprindem şi mai bine pelerinajul şi tot ceea ce ţine de el. Pelerinajul prin urmare trebuie să fie un lucru care să crească evlavia noastră şi la fel de bine să fie şi o concretizare a evlaviei noastre. Sunt creştini ortodocşi în care evlavia este un lucru genuin şi prin urmare aceştie simt în mod natural dorinţa de a face pelerinaje periodic. După cum am spus, sunt unii care simt nevoia de a face pelerinaje cât mai des în timp ce pentru alţii pelerinajul este un lucru care este făcut mai rar. În cele din urmă pelerinajul este o realitate care ţine de personalitatea fiecăruia în parte.

137 Baltazar Gracian y Morale, *Ascuţimea şi arta ingeniozităţii* (Bucureşti, 1998).

Se spune că într-o zi o femeie pe nume Ruth a primit o scrisoare. A deschis-o şi a putut citii în ea următoarele rânduri:

- Dragă Ruth sunt Iisus. În această seară am să îţi fac o vizită.

Ruth a rămas înmărmurită şi nu îi vedea să creadă. O scrisoare de la Iisus?. Pentru acest lucru trebuie să facă multe pregătiri. În cele din urmă nu putea să îl primească pe Iisus fără de nici un fel de pegătire. S-a uitat în portofel şi a putut vedea în el vreo 70 de lei. Şi-a luat jacheta şi a plecat cu sacoşa în mână să cumpere ceva pentru preţiosul vizitator. Tot ceea ce i-a ajuns să cumpere a fost o franzelă franceză, o jumate de kilogram de curan felii şi o cutie cu lapte. A pus produsele în plasă şi a plecat. Pe drum s-a întâlnit cu cu doi cerşetori, o femeie şi un bărbat care erau mai mult îmbrăcaţi în cârpe. Aceştia i-au spus:

- Doamnă vă rog fie-vă milă.
- Cu ce pot să vă ajut?
- Ne este foame. Nu am mai mâncat de câteva zile.
- Îmi pare rău dar nu vă pot ajuta.
- De ce?
- Fiindcă primesc un oasptele important şi trebuie să mă pregătesc pentru El.
- Bine doamnă, a răspuns femeia, dar ceva de îmbrăcat nu aveţi?
- Nu îmi pare rău.

  Cei doi oropsiţi ai sorţii au plecat cu capele în jos. Ruth a stat un moment să se gândească după care le-a spus celor doi:
- Hei orpiţi-vă!
- Ce este doamnă?
- M-am răzgândit. O să Îl tratez pe oaspetele meu cu altceva. Uite ia acestă plasă cu mâncare.

  Mai apoi femeia care era îmbrăcată cu un plover destul de gros şi-a dar jos jacheta şi i-a întins-o femeii.
- Poţi să ai această jachetă. Eu am mai multe.
- Văi vă mulţimim mult. Dumnezeu să vă răsplătească.

Ruth a plecat spre casă unde a putut vedea un plic în poştă. Era seara şi de obicei postaşul nu venea la acea oră. A deschis plicul unde a putut citii:

- Dragă Ruth, sunt Eu Iisus. Îţi mulţumesc pentru masa gustoasă şi pentru haina călduroasă. Cele mai bune dorinţe, Iisus.

  Afară era destul de rece dar Ruth nu a mai observat acest lucru.

Întâmplarea de mai sus este una care ne spune că trebuie să fim altruişti poate că Iisus este cel care s-a ascuns în cine ştie ce călugăr dintr-o mănăstire uitată de lume. Să nu uităm că Iisus este discret. El a venit să mântuiască lumea dar a făcut acest lucru din Nazaret.[138]

Am dorim în aceste rânduri să accentuăm că există şi o dimensiune psihologică a pelerinajului care se leagă foarte mult de sufletul nostru. Sufletul nostru este un lucru care se defineşte la un anumit nivel de semnificaţiile pe care i le atribuim. După cum trupul are nevoie de odihnă la fel de bine şi trupul are nevoie de acest lucru. Este bine

138 În această carte am vorbit mai mult despre pelerinaj ca o manifestare a altruismului. Este bine să ştim prin urmare că un pelerin este o persoană alturistă care se interesează de fraţii săi din pustie. Acest lucru fiindcă viaţa duhovnicească este un lucru cât se poate de bună şi de frumoasă. Prin urmare există un paradox al alturismului. Alturismul nu trebuie să îl arătăm numai atunci cînd trăim într-o comunitate ci la fel de bine şi când mergem să vizităm mănăstiri din pustie. Iată de ce dăm dovadă de altruism când vizităm călugării.

să ştim prin urmare că sufletul este un lucru de care trebuie să ţinem cont iată ce ne spunea în acest sens teologul catolic Thomas Merton: „pelerinajul geografic este acţiunea simbolică ieşită dintr-o călătorie lăuntrică. Călătoria lăuntrică este interpolarea sensurilor şi simbolurilor pelerinajului extern. Cineva poate să aibă pe una fără de celalaltă. Este cel mai bine să le avem pe ambele.” Prin urmare trebuie să ştim că deşi trupeşte pelerinajul poate să fie o călătorie care nu ne place şi poate să ne facă să ne simţim obosiţi acest lucru poate să fie nul în planul sufletului. Este posibil de exmeplu ca în timp ce trupul nostru să se obosească sufletul să se odihnească. În acest sens este adevărat că pelerinajul este fără doar şi poate pentru unii o modalitate de a îşi odihnii sufletul. Sufletul de multe ori nu se odiheşte prin somn. Acest lucru îl putem constata prin faptul că deşi trupeşte dormim sufletul nostru viasează şi dimineaţa după ce ne trezim ajugem să ne aducem aminte ceea ce am visat. Visul este un lucru pe care nu îl face trupul nostru ci are loc în sufletul nostru. Iată de ce este posibil ca în timp ce semnificaţia unui pelerinaj să fie una pentru trup, pentru suflet ea să fie cu totul alta.[139]

Realitatea este că trăim într-o lume a diviziunii. Acest lucru este trist fiindcă diviziunea îi face pe oameni să nu mai gândească unitar şi să nu mai ţină cont unii de alţii. Hristos ne vrea să fim fraţi ai unuia şi aceluaşi Dumnezeu Tatăl. Prin urmare este bine să ştim că trebuie să fim cât se poate de deschişi cu semneii nostrii şi în acet sens pelerinajul este că călătorie care poate să ne ajute să ne descoperim unii pe alţii. În timpul pelerinajului cei care merg împreună pot să discute de problemele care îi frământă, de necazurile cu care s-au confruntat în viaţă sau de realităţile dure de care se lovesc în viaţa de zi cu zi. Pelerinajul nu este făcut că să fie făcut de unul singur. Este o anomalie că pelerinii din zielele noastre sunt din ce în ce mai singuri. Acest lucru fiindcă după cum am spus oamenii sunt divizaţi. Starea de diviziune este un lucru care nu este bun şi suntem chemaţi să ne opunem diviziunilor şi sepraţiilor din lumea noastră. Ideologiile rasiste şi rasiale ne spun că din contră trebuie să accentuăm diviziunile din viaţa noastră şi la fel de bine că nu va putea să existe niciodată o societate unificată. Este oare întâmplător faptul că cei în care există tedinţe rasiste sunt persoane care detestă mănăstirile? De ce fac ei acest lucru? Ei fac acest lucru fiindcă ştiu că călugării sunt persoane care îi iubesc pe toţi la fel. Nu poate în nici un fel să fie acest lucru un fac care să fie pe placul agenţilor răului care accentuiază diviziunea din lumea noastră. În acest sens pelerinajul este o formă de protest şi de rezistenţă faţă de diviziunile din lumea noastră.[140]

În această carte am vorbit că sunt mai mulţi pelerini creştini ortodocşi care se simt atraţi de Palestina care este ţara în care a trăit Domnul Iisus Hristos. După cum am spus aceşti pelerini trebuie să ştie că deşi Hristos a trăit în Palestina evreii din zilele noastre nu Îl recunosc pe Hristos. La fel de bine unele dintre aceste pelerinaje pot să fie periculoase fiindcă statul palestinian are obiceiul de a se angaja în mai multe conflicte militare. Prin urmare am dorit să prezentăm potenţialilor pelerini în Palestina situaţia aşa cum este ea. Este adevărat că creştinii ortodocşi au în comun cu evreii Vechiul Testament. Prin urmare pe ce ar trebuie să punem acceptul: pe punctele care ne diferenţeză de iudaism sau pe punctele care ne aseamănă cu iudaismul? Înainte de a răspunde la această întrebare trebuie să ştim că creştinismul s-a desprins din iudaism. Prin urmare a fi creştin presupune a şti ceea ce este iuadaismul. În zilele noastre trebuie să căutăm mai mult punctele care ne unesc cu iudaismul decât punctele care de dezbină. Acest fapt fiindcă nu aduce nimănui nici un câştig ura mai ales cea care este motivată religios. Trebuie să accentuăm că creştinii ortodocşi care merg în Palestina

139 Emily V.ş Gordon, *Super-you: release you inner hero* (Berkely, 2015).

trebuie să ştie că merg într-o ţară de altă religie. Faptul în sine nu trebuie să îi facă pe creştinii ortodocşi să intre în polemnici cu nevreii iudaici. Aceasta este în consecinţă cea mai bună atitudine pe care trebuie să o adopte un creştin ortodox atunci când merge în pelerinaj în Palestina. După cum am spus pelerinajul este o călătorie care trebuie să construiască poduri şi nu ziduri. În acest sens trebuie să înţelegem şi cuvintele înţeleptului arab Rumi care spunea că: „ pelerinajul la cei înţelepţi este făcut pentru a căuta o scăpare de flăcările separaţiei." Trăim într-o lume în care ajungem să ne separăm unii de alţii în timp ce ar trebuie să fim mult mai aproape unii de alţii. În loc să ne accentuim punctele comune ale personalităţilor noastre ajungem să ne dăm seama că suntem atât de diferiţi că nu mai este nici un fel de reconcliere între noi. Iată de ce trebuie să ştim că pelerinajul trebuie să fie o călătorie a reconclierii şi la fel de bine a înţelegerii dintre noi. Este trist că în zilele noastre cei care ar dori să facă pelerinaje ajung să le facă singuri fiindcă semenii lor nu sunt interesaţi de astfel de călătorii. Pelerinajul este o călătorie de reunificare în primul rând cu Dumnezeu. Iată prin urmare care au fost principalele puncte pe care am dorit să le clarificăm în această carte.[141]

140 Există o plăcere bolnavă de a te bucura când în loc să îi uneşti pe oameni ajungi să îi separi. Dacă ne vom gândii mai bine cu toţii vom găsii un astfel de caz. Pentru omenii care crează diviziuni în lumea noastră este cât se poate de adevărat că diviziunea este oun mod de viaţă sau de ce să nu spunem o formă de manifestare a supremaţiei. În lumea noastră se dă o luptă de supremaţie dintre unitate şi diviziune. Sunt adepţi de ambele tabere în această lume şi fără doar şi poate suntem chemaţi să definim de parcea cui ne situăm. Ni se spune de unii că pelerinii nu fac decât să accentuieze starea de diviziune din lumea noastră. Acest lucru fiidncă călugării pe care îi vizizează sunt persoane care s-au despărţit de lume. Prin urmare ei nu mai au nimic de a face cu lumea şi trebuie evitaţi. Iată că se găsesc şi pelerini care ajung să fie în relaţii de cordialitate şi înţelegere cu călugării. Acest lucru ne spune că poate să existe o colaborare sau mai bine zis o cooperare dintre călugări şi laici. Călugării autentici nu doresc ca lumea noastră să fie divizată de ură aşa cum este în zielel noastre. Trebuie să avem acest lucru îl vedere şi să ştim unde se situează călugării creştin ortodocşi . Adevăraţi călugări sunt persoane de încredere pe care ne putem baza şi pe care îi putem consulta în momente de dificultate şi de cumpănă.

141 Radu Teodorescu, *Diversitate şi unitate în pnevmatologia creştin ortodoxă* (Cugir, 2015).